

KOMISJONI OTSUS,

2. juuli 2008,

riigiabi C 16/04 (ex NN 29/04, CP 71/02 ja CP 133/05) kohta, mida Kreeka rakendas ettevõtja Hellenic Shipyards suhtes

(teatavaks tehtud numbri K(2008) 3118 all)

(Ainult kreeakeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2009/610/EÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 88 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid esitama märkusi vastavalt eespool nimetatud sätetele ⁽¹⁾ ja võttes nende märkusi arvesse,

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

- (1) 9. septembri 2003. aasta kirjaga esitasid Kreeka ametiasutused komisjonile ettevõtja Hellenic Shipyards (edaspidi „HSY”) taotluse ümberkorraldamiseks kasutatava investeerimiskava muutmise kohta, mille jaoks antava abi kiitis komisjon heaks 15. juuli 1997. aasta otsusega N 401/97 ⁽²⁾ (edaspidi „otsus N 401/97”). 2002. aasta novembris muudetud kava kohaselt taotles HSY Kreeka ametiasutuste heakskiitu, mille ta lõpuks ka sai, et viia investeerimiskava lõplikult ellu 30. juuniks 2004. Muudetud kava kohaselt ei ole komisjoni poolt 1997. aastal heakskiidetud abi ettevõtjale HSY veel välja makstud.
- (2) 31. oktoobri 2003. aasta kirjas selgitasid Kreeka ametiasutused, et muudetud kava edastati komisjonile „teadmiseks” ja selle eesmärk ei olnud riigiabist teatamine.
- (3) 18. novembri 2003. aasta kirjas palus komisjon Kreeka ametiasutustel selgitada, kas nad kavatsesid ettevõtjale HSY muudetud investeerimiskava täitmiseks anda toetust või seda välja maksta. Sama kirjaga tuletas komisjon Kreeka ametiasutustele meelde, et sellisel juhul ja vastavalt nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määrusele (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks (edaspidi „määrus (EÜ) nr 659/1999”), ⁽³⁾ tuleb abi andmisest komisjonile teatada ja seda ei tohi rakendada enne komisjoni ametliku seisukohta selle suhtes.

- (4) 16. jaanuari 2004. aasta kirjas väitsid Kreeka ametiasutused, et abi, mida nad kavatsesid anda, on „olemasolev abi”, mis on hõlmatud komisjoni 1997. aasta heakskiitva otsusega ja et Kreeka ametiasutused on volitatud kiitma heaks ümberkorralduskava muudatusi, sealhulgas pikendamise ajakava.

- (5) 20. veebruari 2004. aasta kirjaga teatas komisjon Kreeka ametiasutustele oma kahtlustest ülalmainitud väidete paikapidavuse suhtes.

- (6) 27. veebruari 2004. aasta kirjas teatasid Kreeka ametiasutused, et kuni kõnealuse kuupäevani ei ole ettevõtjale HSY abi antud.

- (7) 20. aprilli 2004. aasta otsusega K(2004) 1359 ⁽⁴⁾ (edaspidi „algatamisotsus”) algatas komisjon asutamislepingu artikli 88 lõikes 2 ettenähtud menetluse investeerimiskavas tehtud muudatuste suhtes, mida osaliselt rahastatakse otsusega N 401/97 heakskiidetud investeerimisabist. Algamisotsuses osutatakse samuti sellele, et riigile kuuluv Kreeka tööstusarengu pank (*Hellenic Bank of Industrial Development*) (edaspidi „ETVA”) andis ettevõtjale HSY mitmeid laene ja garantiisid ning Kreeka ametiasutused ei esitanud aastaaruandeid, mida nad oleksid pidanud esitama.

- (8) Märkuste esitamise tähtaja pikendamistaotluse rahuldamise järel esitas Kreeka oma märkused algatamisotsuse kohta 20. oktoobri 2004. aasta kirjaga.

- (9) Komisjoni otsus menetluse algatamise kohta avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* ⁽⁵⁾. Komisjon kutsus huvitatud isikuid esitama märkusi kõnealuste meetmete kohta.

- (10) Märkuste esitamise tähtaja pikendamise järel esitas ettevõtja HSY märkused algatamisotsuse kohta 18. oktoobri 2004. aasta kirjaga. Märkused kattusid 20. oktoobril 2004 esitatud Kreeka märkustega. Ettevõtja HSY Kreeka konkurent Elefsis esitas märkused 10. septembri 2004. aasta kirjaga. Nimetatud märkused saadeti Kreekale 16. detsembri 2004. aasta ja 23. detsembri 2004. aasta kirjadega, millele Kreeka vastas 20. jaanuari 2005. aasta ja 26. jaanuari 2005. aasta kirjadega. Komisjon saatis

- ettevõtja Elefsis täiendavad märkused Kreekale 29. märtsi 2005. aasta kirjaga, millele Kreeka vastas 23. mai 2005. aasta kirjaga.
- (11) 2002. aastal hakkas komisjon saama kaebusi ettevõtjalt Elefsis, kes väitis, et HSY on saanud kasu mitmetest ebaseaduslikest ja kokkubimatu abimeetmetest ning väärkasutanud komisjoni heakskiidetud abi. Kõnealused kirjad saadeti 23. mail 2002, 28. mail 2002, 14. augustil 2002, 24. aprillil 2003, 3. veebruaril 2004, 4. märtsil 2004, 30. juunil 2004, 8. aprillil 2005, 27. aprillil 2005, 24. mail 2005, 10. juunil 2005, 15. juulil 2005, 28. juulil 2005, 13. septembril 2005, 16. septembril 2005, 21. oktoobril 2005, 12. detsembril 2005, 23. detsembril 2005, 6. jaanuaril 2006, 10. jaanuaril 2006, 12. jaanuaril 2006, 18. jaanuaril 2006, 23. jaanuaril 2006, 3. veebruaril 2006, 9. veebruaril 2006, 23. märtsil 2006, 28. märtsil 2006, 6. aprillil 2006, 20. aprillil 2006, 24. mail 2006 ja 2. juunil 2006. Komisjon vastas kaebustele 27. juunil 2002, 22. juulil 2004 ja 12. augustil 2005.
- (12) Kõnealused kaebused registreeriti numbrite CP 71/02 ja CP 133/05 all.
- (13) Komisjon palus Kreekalt teavet 30. jaanuari 2003. aasta, 30. juuli 2004. aasta, 2. mai 2005. aasta, 24. märtsi 2006. aasta, 24. mai 2006. aasta ja 29. mai 2006. aasta kirjadega. Kreeka vastas 31. märtsi 2003. aasta, 21. oktoobri 2004. aasta, 17. detsembri 2004. aasta, 20. juuni 2005. aasta, 25. aprilli 2006. aasta, 30. mai 2006. aasta ja 1. juuni 2006. aasta kirjadega.
- (14) Komisjon kohtus Kreeka ametiasutustega 22. märtsil 2006 (Kreeka ametiasutustel olid kaasas ettevõtja HSY ja panga Piraeus Bank esindajad ning komisjonile esitati mõned lisadokumendid), kaebuste esitajaga kohtus komisjon 10. jaanuaril 2003, 14. jaanuaril 2005, 10. märtsil 2005, 20. mail 2005, 19. oktoobril 2005, 8. novembril 2005 ja 23. märtsil 2006 ning ettevõtjaga Thyssen Krupp Marine Systems AG (edaspidi „TKMS”) 21. märtsil 2006.
- (15) 4. juuli 2006. aasta otsusega K(2006) 2983 (6) (edaspidi „pikendamisotsus”) pikendas komisjon asutamislepingu artikli 88 lõikes 2 ettenähtud menetlust, et hõlmata ettevõtja HSY suhtes rakendatud mitmeid täiendavaid abimeetmeid. Kõnealuses pikendamisotsuses märkis komisjon, et paljud meetmed, millest ei ole teatatud, ei kuulu asutamislepingu artikli 296 reguleerimisalasse ega kujuta abi asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.
- (16) Menetluse pikendamine riigiabi C 16/04 puhul ei piira mis tahes olemasolevaid või tulevasi riigiabi menetlusi ettevõtja HSY suhtes, eriti menetlust C 40/02.
- (17) Pärast vastamistähtaja pikendamise rahuldamist vastas Kreeka pikendamisotsusele 5. oktoobri 2006. aasta kirjaga.
- (18) Komisjoni otsus menetluse pikendamise kohta avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* (?). Komisjon kutsus huvitatud isikuid esitama märkusi kõnealuste meetmete kohta.
- (19) Komisjon sai märkused järgmistelt huvitatud isikutelt. Ettevõtja HSY esitas märkused 30. oktoobri 2006. aasta kirjaga. Ettevõtja Greek Naval Shipyard Holding (edaspidi „GNSH”) ja TKMS esitasid märkused ühiselt 30. oktoobri 2006. aasta kirjaga. Piraeus Bank esitas märkused 27. oktoobri 2006. aasta kirjaga ja pärast komisjoniga 15. novembril 2007. aastal toimunud kohtumist 27. detsembri 2006. aasta kirjaga. Vastamistähtaja pikendamise rahuldamise järel esitas ettevõtja Elefsis märkused 17. novembri 2006. aasta kirjaga.
- (20) 22. veebruari 2007. aasta kirjaga saatis komisjon kõnealused märkused Kreekale edasi, kes esitas märkused nende kohta 7. märtsi 2007. aasta ja 19. märtsi 2007. aasta kirjadega. 27. aprilli 2007. aasta kirjaga saatis komisjon Kreekale lisad huvitatud isikute märkuste kohta, mis olid välja jäänud 22. veebruari kirjast. 27. aprilli 2007. aasta kirjas esitas komisjon Kreekale samuti mitmeid küsimusi, millele Kreeka vastas 29. juuni 2007. aasta kirjaga. 23. augusti 2007. aasta kirjas esitas komisjon küsimused HSY-le, kes vastas 9. oktoobri 2007. aasta kirjaga. 13. novembri 2007. aasta kirjas palus komisjon Kreekalt lisateavet ja saatis edasi ettevõtja HSY 9. oktoobri 2007. aasta vastused. Kreeka vastas 4. detsembri 2007. aasta ja 14. detsembri 2007. aasta kirjadega. Komisjon kohtus Kreeka ametiasutustega 16. oktoobril 2007 ja 21. jaanuaril 2008. Komisjon saatis 12. veebruaril 2008. aastal Kreekale täiendavad küsimused, millele Kreeka vastas 3. märtsi 2008. aasta kirjaga.
- (21) 8. mail 2007. aastal kohtusid komisjon, TKMS/GNSH ja ettevõtja HSY jurist. TKMS/GNSH esitasid täiendavad märkused 21. juuni 2007. aasta kirjaga. Komisjon saatis kirja 11. septembril 2007 edasi Kreekale, kes esitas märkused 11. oktoobri 2007. aasta kirjaga. Pärast komisjoni ja samade isikute vahel toimunud teist kohtumist 9. jaanuaril 2008 esitasid TKMS/GNSH täiendavad märkused 18. jaanuari 2008. aasta kirjas, mis saadeti Kreeka ametiasutustele edasi 12. veebruari 2008. aasta kirjaga.

- (22) Komisjon kohtus ettevõtjaga Elefsis 15. märtsil 2007 ja 7. augustil 2007. Viimase kohtumise järel esitas Elefsis täiendavad märkused 8. novembri 2007. aasta kirjaga, mis saadeti Kreekale edasi 17. jaanuari 2008. aasta kirjaga. Kreeka esitas märkused 15. veebruari 2008. aasta kirjaga.
- (23) Piraeus Bank esitas täiendavad märkused 22. oktoobri 2007. aasta kirjaga, mis saadeti Kreekale edasi 13. novembri 2007. aasta kirjaga. 12. veebruaril 2008 palus Piraeus Bank komisjonilt veel ühte kohtumist. Kohtumine leidis aset 5. märtsil 2008.
- (24) Määruse (EÜ) nr 659/1999 artiklis 6 on sätestatud, et liikmesriikidel ja huvitatud isikutel on õigus esitada märkusi ühe kuu jooksul ning „nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võib komisjon etteantud tähtaega pikendada”. Kõnealusel juhul jätkasid osapooled märkuste esitamist (ja komisjoniga kohtumiste taotlemist) pärast kõnealuse perioodi möödumist. Eialgu saatis komisjon nimetatud märkused Kreekale märkuste esitamiseks edasi, andes Kreekale seeläbi märku, et komisjon võttis nimetatud märkused vastu pärast ühekuulise tähtaja möödumist. Eialgu rahuldaskomisjon huvitatud isikute palved kohtuda ning nimetatud kohtumiste jooksul rahuldaskomisjon huvitatud isikute taotlused märkuste esitamiseks, et anda lisateavet kohtumisel arutatud küsimuste kohta. Komisjon ei andnud huvitatud isikutele kunagi mõista, et võtab vastu mis tahes muud märkused, mis on esitatud pärast ühekuulise tähtaja möödumist. Eelkõige ei andnud komisjon huvitatud isikutele kunagi mõista, et nad võivad märkuseid esitada lõpmatuseni või et komisjon teavitab neid sellest, kui lõpetab märkuste vastuvõtmise.
- (25) Komisjon on seisukohal, et ettenähtud tähtaja pikendamine üle ühe kuu oli antud juhul põhjendatud, kuna pikendamisotsusega on hõlmatud suur hulk meetmeid. Lisaks tuleb mitme kõnealuse meetme hindamise puhul läbi viia keeruline õiguslik analüüs ja selgitada enam kui kümne aasta taguseid asjaolusid.
- (26) Siiski jätkasid mõned huvitatud isikud komisjonile märkuste esitamist enam kui aasta möödumisel pikendamisotsuse avaldamisest. Kui komisjon ei oleks otsustanud ignoreerida pärast teatavat kuupäeva esitatud märkuseid, oleks märkuste esitamise jätkumine takistanud komisjonil teha lõplik otsus mõistliku aja jooksul⁽⁸⁾. Lisaks kommenteerisid huvitatud isikud märkustes küsimusi,

mida nad olid juba kommenteerinud varasemates märkustes, ilma et oleksid lisanud uusi asjaolusid. See ei saa olla märkuste esitamise tähtaja pikendamise eesmärk.

- (27) Seega otsustas komisjon, et pärast 5. märtsi 2008. aastal esitatud märkused (st kuupäev, kui komisjon sai nelja lehekülje pikkuse 3. märtsi 2008. aasta kuupäevaga kirja, millega Kreeka vastas komisjoni 12. veebruari 2008. aasta kirjale) on esitatud pärast märkuste esitamise tähtaja möödumist. See hõlmab ettevõtja Elefsis 7. märtsi 2008. aasta, 24. aprilli 2008. aasta ja 2. juuni 2008. aasta märkuseid⁽⁹⁾ ja ettevõtjate GNSH/TKMS 2. aprilli 2008. aasta märkuseid. See tähendab, et kõnealuseid märkuseid ei saadetud Kreekale edasi märkuste esitamiseks ja neid ei ole käesolevas otsuses arvesse võetud.

2. KOMISJONI JA NÕUKOGU EELMISED OTSUSED

- (28) HSY rajatised on ühed suurimad Vahemere idaosas. Laevatehas asub Skaramangas, Ateena lääneosas, Atikas. Kreeka merevägi asutas HSY 1939. aastal ja 1957. aastal ostis selle Niarchose grupp. Laevandussektori ulatuslik kriis, mis järgnes esimesele naftakriisile, mõjutas negatiivselt HSY majandustegevust. 1985. aasta aprillis oli olukord nii kriitiline, et firma lõpetas tegevuse ja alustas likvideerimismenetlust. 1985. aasta septembris ostis ettevõtte ära riigile kuuluv pank ETVA. Pärast kõnealust müüki alustati taas tegevust. Siiski ei olnud firma tegevus piisav, pidades silmas suuri rajatisi ja töötajate suurt arvu⁽¹⁰⁾.
- (29) 1990. aastal lisis nõukogu oma 21. detsembri 1990. aasta direktiivi 90/684/EMÜ laevaehitusele antava abi kohta (edaspidi „direktiiv 90/684/EMÜ”),⁽¹¹⁾ Kreeka suhtes erisätte, võimaldades ümberkorraldamiseks antavat tegevusabi mitmete laevatehaste erastamise raames.
- (30) 1992. aastal kuulus HSY rahaliste kohustuste ja kogunenud kahjumi tõttu likvideerimisele. 1993. aasta novembris, pärast kahte HSY ebaõnnestunud müügikatset, likvideerimismenetlus tühistati. Kreeka valitsuse antud garantiide alusel, et riiklikud laevatehased erastatakse 31. märtsiks 1993, kiitis komisjon 23. detsembril 1992⁽¹²⁾ heaks võla kustutamise HSY kasuks. Kuna Kreeka valitsus ei suutnud täita 1993. aasta märtsiks seatud tähtaega, algatas komisjon 10. märtsil 1994. aastal (C 10/94) heakskiidetud abi väärkasutamist käsitleva menetluse⁽¹³⁾. 26. juulil 1995 otsustas komisjon⁽¹⁴⁾ lõpetada menetluse negatiivse otsusega ettevõtjale HSY antud abi kohta. Kreeka valitsuse palvel, kes väitis, et laevatehas müüakse peatselt, otsustas komisjon kõnealusest otsusest teatamise edasi lükata. Lõpuks teatasid

Kreeka ametiasutused komisjonile, et 49 % HSY aktsiatest on müüdüd selle töötajatele: Kreeka kasutas võimalust säilitada enamusosalus ühes oma laevatehastest ja tõi enda kaitseks põhjendused, mis on esitatud direktiivi 90/684/EMÜ artikli 10 lõikes 3. 31. oktoobril 1995 tühistas komisjon lõpliku negatiivse otsuse HSY kohta⁽¹⁵⁾. Samal ajal võla kogusumma kasvas ja ümberkorraldamist ei olnud ellu viidud. Seetõttu pikendas komisjon 8. jaanuaril 1997. aastal menetlust, mis oli algatatud juhtumi C 10/94 suhtes⁽¹⁶⁾. Seejärel võeti vastu nõukogu 2. juuni 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1013/97 abi kohta teatavatele ümberkorraldamisel olevatele laevatehastele⁽¹⁷⁾ (edaspidi „nõukogu määrus (EÜ) nr 1013/97“), sealhulgas ettevõtjale HSY.

- (31) 15. juulil 1997. aastal kiitis komisjon heaks HSY-le abi andmise kahes eraldi otsuses:

— esimeses otsuses⁽¹⁸⁾ (edaspidi „otsus C 10/94“) lõpetas komisjon menetluse C 10/94, mis algatati 1994. aastal võla kustutamise heakskiitmiseks kogusummas 54,5 miljardit Kreeka drahmi (160 miljonit eurot) vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 1013/97;

— otsuses N 401/97 kiitis komisjon vastavalt Kreeka ametiasutuste 20. juuni 1997. aasta teatisele heaks 7,8 miljardi Kreeka drahmi (22,9 miljonit euro) suuruse abi investeerimisprogrammi jaoks kogusummas 15,6 miljardi Kreeka drahmi (45,9 miljonit eurot), mille eesmärk on laevatehase ümberkorraldamine.

- (32) 2001. aastal otsustas valitsus HSY täielikult erastada. Kreeka valitsus otsustas korraldada avaliku enampakkumise, milleks koostati pakkumiskutse dokument. 31. mail 2002 müüsid ETVA ja HSY töötajad oma aktsiad konsortsiumile, mis koosnes ettevõtjatest HDW ja Ferrostaal⁽¹⁹⁾ (edaspidi „HDW/Ferrostaal“). Kõnealune konsortsium asutas ettevõtja GNSH, et varjata osalust ettevõtjas HSY. Ettevõtjad HDW ja Ferrostaal tegid ettevõtjasse GNSH võrdse panuse. ThyssenKrupp võttis HDW üle 2005. aasta jaanuaris⁽²⁰⁾ ja ostis Ferrostaali aktsiad ettevõtjas GNSH 2005. aasta novembris⁽²¹⁾. Alates 2005. aasta lõpust kuulus ettevõtja HSY seega sajaprotsendiliselt ettevõtjale ThyssenKrupp, kes ühtlasi kuulus ka HSY tegevust. GNSH ja ENAE ühinesid ettevõtjaks TKMS – ThyssenKruppi osa, mis on spetsialiseerunud mereväelaevade süsteemidele ja eriotstarbelistele kaubalaevadele.

- (33) HSY müümiseks algatatud pakkumismenetluse ajal augustis 2001 võttis Kreeka riik vastu seaduse 2941/2001, mis hõlmab mitmeid meetmeid, mille eesmärk on lihtsustada HSY müüki. Esiteks ergutatakse seadusega töötajaid lahkuma ettevõttest vabatahtlikult. Teiseks võtab Kreeka riik üle mõned HSY ühekordsed

pensionikohustused. Kolmandaks võimaldatakse seadusega saada ettevõtjal HSY kasu mitmetest maksuvabadest reservidest, kui nendega kompenseeritakse eelmiste aastate kahjumit. Neljandaks sisaldab seadus sätteid nendele töötajatele hüvitise maksmise kohta, kes olid HSY aktsionärid enne erastamist. Täpsemalt soovis Kreeka riik korvata töötajatele summa, mille nad investeerisid ettevõtjasse HSY eelnevatel aastatel toimunud kapitali suurendamise raames. 5. juunil 2002 võttis komisjon vastu kahekordse otsuse (edaspidi „otsus N 513/01“) (22) mitmete meetmete kohta, mis on hõlmatud seadusega 2941/01 ja millest Kreeka teatas 2001. aastal (teatis on registreeritud numbri N 513/01 all). Komisjon otsustas heaks kiita 29,5 miljoni euro suuruse sulgemisabi ettevõtjale HSY ja algatada (juhtumi C 40/02 alusel) ametliku uurimismenetluse, nagu on ette nähtud EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikes 2: (1) HSY töötajatele mõnede ühekordsete pensionikohustuste maksmise suhtes riigi poolt; (2) bilansi reservide ülekandmise suhtes selleks seadusega ettenähtud 10 % maksu maksmata. 20. oktoobril 2004⁽²³⁾ vastu võetud lõplikus otsuses (edaspidi „otsus C 40/02“) märkis komisjon, et kõnealuse kahe meetme puhul on tegemist kokkusobimatu riigiabiga, mis tuleb tagasi maksta.

3. HORISONTAALKÜSIMUMSTE HINDAMINE

- (34) Käesolevas otsuses käsitletakse 16 meetet. Enne nende ühekaupa hindamist peab komisjon lahendama mõned põhiküsimused, mis on olulised mitme kõnealuse meetme hindamisel.

3.1. 1. horisontaalküsimus: maksejõulisus ja juurdepääs finantsturule ajavahemikul 1997–2002

- (35) Enamiku käesoleva otsuse subjektiks olevate meetmete hindamiseks on vaja välja selgitada, milline oli HSY majanduslik ja finantsolukord ajavahemikul 1997–2002 ning kas lootus, et firma muutub pikas perspektiivis taas elujõuliseks, oli põhjendatud. Lisaks tuleb välja selgitada, kas turumajanduslik investor oleks andnud ettevõtjale HSY samadel tingimustel laene ja garantiisid, nagu neid, andis riik ja riigile kuuluv pank ETVA. Viimased olid ainsad institutsioonid, mis andsid ettevõtjale HSY kõnealusel perioodil rahalisi vahendeid.
- (36) Komisjon alustab analüüsi 1997. aasta olukorrast ja analüüsib seejärel arenguid, mis toimusid kuni 2002. aastani.

3.1.1. Olukord 1997. aastal

- (37) Selle analüüsi alustamiseks tuleb kontrollida, kas komisjon ei ole kõnealusel teemal oma arvamust oma varasemates otsustes juba avaldanud. Esiteks tuleb

- komisjon meelde, et otsuses N 401/97 ja otsuses C 10/94, mille komisjon võttis vastu 15. juulil 1997, ei kahelnud komisjon Kreeka esitatud äriplaani õigsuses. Seega andis komisjon kaudselt mõista, et kõnealuse kava rakendamine oleks suutnud taastada HSY elujõulisuse. Teiseks viidatakse otsuse N 401/97 kirjeldavas osas sellele, et laevatehas rahastab osa ümberkorralduskavast pangalaenude abil kogusummas 4,67 miljardit Kreeka drahmi, mis on laenatud turutingimustele vastavalt ja ilma riigi garantiideta. Kuna kõnealuse rahastamise teostatavuses ei kaheldud, pidi komisjon seega eeldama, et firma on suuteline laenuturule juurde pääsema, vähemalt osutatud summa puhul. Tõepoolest: kui komisjon oleks olnud seisukohal, et laevatehasel on võimatu saada 4,67 miljardi Kreeka drahmi suurust laenu, oleks ta pidanud osutama sellele, et ümberkorralduskava ei ole teostatav ja oleks pidanud takistama suurtes summades ümberkorraldusabi andmist (sealhulgas investeerimisabi). Järelikult ei saa komisjon käesolevas otsuses kahte varasemat hinnangut vaidlustada.
- (38) Neid hinnanguid vaidlustamata tuleb komisjon siiski meelde, kui nõrk oli laevatehase olukord ajavahemikul 1996–1997.
- (39) Esiteks osutatakse füüsilise infrastruktuuri kontekstis otsuses N 401/97 sellele, et laevatehases kasutatud seadmed olid vanad ja iganenud ning investeerimiskava oli esimene investeerimiskava pärast laevatehase ehitamist⁽²⁴⁾. Otsuses C 10/94 osutatakse samuti sellele, et kõnealune infrastruktuuri ajakohastamine oli vajalik, et taastada konkurentsivõime ja elujõulisus. Seega võib järeldada, et elujõulisuse taastamine oli investeerimiskava kiire rakendamise eeltingimus.
- (40) Teiseks, mis puudutab HSY äritegevust ja selle tellimuste mahtu, tunnistasid Kreeka ametiasutused isegi, et „investeerimiskava tutvustamise ajal ei ole firma allkirjastanud laevaehituslepinguid, laevatehase tegevust iseloomustab suur ebakindlus selle tuleviku suhtes, selge äristrateegia puudumine ja investeeringute vähesus. Ainus tõsiselt võetav tegevus oli MEKO-tüüpi fregattide tootmise lõpetamine Kreeka mereväele.”⁽²⁵⁾ Kuna laevaehituse tellimusi ei olnud ja laevatehas vajas eluvõimelisuse saavutamiseks piisaval määral laevaehitustegevust, järeldas komisjon, et elujõulisuse taastamine sõltub tulutoovate tsiviil- või sõjaväeliste laevaehituslepingute kiirest allkirjastamisest (st sõlmimisest).
- (41) Kolmandaks, HSY finantsolukorda käsitlevad peamised raamatupidamisandmed on esitatud tabelis 1. Seoses firma maksejõulisusega 1997. aastal märkis komisjon, et firmal on suur omakapital⁽²⁶⁾. Kõnealune positiivne olukord oli tekkinud seeläbi, et 1996. aastal kustutas riik võlad. Riik kustutas võla summas 54,52 miljardit Kreeka drahmi (160 miljardit eurot), mis oli seotud tsiviiltegevusega (kõnealune kustutamine kiideti heaks otsusega C 10/94); samuti kustutas riik võla summas 46,35 miljardit Kreeka drahmi (136 miljonit eurot), mis oli seotud sõjalise tegevusega. Näiliselt terviklik bilanss 31. detsembri 1996. aasta seisuga oli kuidagi „kunstlik;” ja eelkõige puudus kindlus selles osas, et laevatehas on taastanud oma konkurentsivõime ja et jagu on saadud paljude probleemide põhjustest, millega puututi kokku viimase kahekümne aasta jooksul. Ilma ümberkorralduskava täieliku rakendamiseta oleks laevatehas üsna tõenäoliselt kannnud kahjusid, mis oleksid kiiresti kahandanud omavahendeid (st netoväärtust). Tuleb meeles pidada, et ettevõtja HSY suhtes on likvideerimismenetlust algatatud viimase 12 aasta jooksul kaks korda. Järelikult ei oleks sellest positiivsest väärtusest piisanud, et veenda panka laenama HSY-le tavalise intressimääraga, st intressimääraga, millega antakse laenu heas majanduslikus olukorras olevatele firmadele.

Tabel 1

Andmed HSY käibe, kasumi ja omakapitali kohta ajavahemikul 1997–2005

(miljonit EUR)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003 ⁽¹⁾	2004	2005
Osakapital	86	91	92	95	65	106	106	121	121
Netoväärtus	82	88	54	17	- 4	- 78	- 83	- 111	- 182
Käive	74	83	30	59	55	89	112	130	198
Kasum	7	1	- 36	- 42	- 21	- 115	- 1	- 45	- 71

⁽¹⁾ 2003. aasta majandusaasta algas 1. jaanuaril 2003 ja lõppes 30. septembril 2003.

(42) Seega oli komisjon seisukohal, et laevatehas oli 1997. aastal jätkuvalt raskustes ja ei olnud veel konkurentsivõimeline, kuid elujõulisuse taastumist võib oodata investeerimiskava tervikliku ja õigeaegse rakendamise järel ning juhul, kui laevatehasel õnnestub kiirelt sõlmida tulutoovaid laevaehituslepinguid. Kuna elujõulisuse taastumine sõltus kõnealusest kahest ebakindlast arengust, oli laenu andmine ettevõtjale HSY 1997. aastal ja järgnevatel aastatel „eriti ohtlik”. Erapank oleks HSY-le andnud laenu või garantiid, kuid hinnaga, mis kajastab olulist riskimarginaali. Olukorras, mis on „eriti ohtlik”, osutatakse komisjoni teatises viite/diskontomäärade kohta, ⁽²⁷⁾ et piisav võrdluspunkt riigiabi olemasolu ja summa kindlaksmääramiseks on Kreeka viitemäär (st ATHIBOR pluss 300 baaspunkti kuni 31. detsembrini 2000 ja viieaastane euro-vahetustehingute intressimäär pluss 75 baaspunkti alates 1. jaanuarist 2001), mida on suurendatud vähemalt 400 baaspunkti suuruse riskipreemia võrra (st ATHIBOR pluss 700 baaspunkti kuni 31. detsembrini 2000 ja viieaastane euro-vahetustehingute intressimäär pluss 475 baaspunkti alates 1. jaanuarist 2001). Laenu tagatiste kontekstis hindab komisjon abi olemasolu sama meetodi alusel, st võrdleb garanteeritud laenu kogukulusid (st intressimäär, mida HSY maksis pangale pluss garantiipreemia, mida HSY maksis garantidile) ja kulusid, mida HSY oleks kandnud, kui oleks sõlminud laenulepingu turutingimuste kohaselt (st Kreeka viitemäär pluss vähemalt 400 baaspunkti).

3.1.2. Areng alates 1997. aastast

(43) Nagu allpool selgitatud, ei välista komisjon, et kuni 30. juunini 1999 oli HSY jätkuvalt võimeline võtma turult laenu sellise intressimääraga, mille kujunemist kirjeldati eelmises lõigus ⁽²⁸⁾.

(44) HSY teatas väikesest puhaskasumist 1997. ja 1998. aastal ⁽²⁹⁾. Siiski ei õnnestunud ettevõtjal sõlmida kahe aasta jooksul ühtki laevaehituslepingut, ⁽³⁰⁾ ei sõjaväelist ega tsiviililepingut. Leping oleks olnud vajalik piisava äritegevuse tagamiseks ja kahjumi vältimiseks järgmistel aastatel. Esimene laevaehitusleping, mis laevatehasel õnnestus sõlmida, puudutas kahe parvlaeva ehitamist Strintzise jaoks. See leping allkirjastati alles 1999. aasta alguses ⁽³¹⁾. Lisaks teati algusest peale, et müügihind oli liiga väike, et katta kulusid ja leping oleks seetõttu toonud kaasa kahjumi ⁽³²⁾. 1999. aasta juulis sõlmis Kreeka merevägi ettevõtjatega HSY ja HDW lepingu kolme allveelaeva ehitamiseks. Need kolm allveelaeva

plaaniti ehitada peaaegu kümne aasta jooksul ja lepingu kogumaksumus oleks olnud ligikaudu 350 miljardit Kreeka drahmi (1 miljard eurot), millest ligikaudu kolm neljandikku oleks läinud ettevõtjale HSD, kes pidi tarnima masinad, surveeadmed ja tundlikud elektroonikasüsteemid. Lisaks oleks esimene allveelaev ehitatud HDW laevatehases Kielis ⁽³³⁾. Seega ei oleks see projekt esimestel aastatel andnud ettevõtjale HSY märkimisväärt tegevust ja sissetulekut ⁽³⁴⁾.

(45) Arvestades, et 1997. ja 1998. aastal ning 1999. aasta esimestel kuudel ei õnnestunud luua suurt ja tulutoovat tellimuste paketti, oleks juhatus ja kõik investorid, kes oleks analüüsinud laevatehase olukorda, saanud hiljemalt 1999. aasta esimestel kuudel aru, et laevatehasel ei ole 1999. ja 2000. aastal piisavalt tegevust, et katta oma kulusid ning et kõnealustel aastatel teataks laevatehas suurest kahjumist, mis võib kahandada tema omakapitali väga väikeseks ⁽³⁵⁾. Sellises olukorras ei saanud enam loota elujõulisuse taastumisele ⁽³⁶⁾. Täiendava elemendina märgib komisjon, et Kreeka ametiasutuste esimene aruanne investeerimiskava rakendamise kohta näitas, et 30. juuniks 1999 oli üksnes väike osa kavast ellu viidud. Seetõttu, lisaks majanduslikule ebaedale, oli rajatiste ajakohastamine aeglane ⁽³⁷⁾. Lõpuks märgib komisjon, et eelseisvad finantsraskused põhjustasid tüli laevatehase sõltumatu juhtkonna (st Brown & Root, mis määrati ametisse 1996. aasta septembris) ja töötajate/aktsionäride vahel. Eelkõige nõudis juhtkond, et väikese tootmismahu tõttu tuleb tööjõudu veelgi vähendada. Ametiühingute liidrid olid sellise reformi vastu ning neil õnnestus juhtkond välja tõrjuda ⁽³⁸⁾. Selline sündmus, mis tõi endaga kaasa juhtkonna järjepidevuse katkemise ja näitas piisavate reformide elluviimise keerukust laevatehases, oli veel üks asjaolu, mis oleks heidutanud turumajanduslikku investorit HSY-le laenu andmast.

(46) Eeltoodust lähtuvalt märgib komisjon, et alates 30. juunist 1999 ei olnud enam mõistlik loota elujõulisuse taastumisele. Seetõttu on komisjon seisukohal, et nimetatud kuupäevast alates ei oleks ükski pank nõustunud laevatehasele laenu andma, isegi mitte kõrge intressimääraga, ja mitte ükski pank ei oleks nõustunud andma garantiid, isegi mitte kõrge garantiilõivu vastu. Kuna HSY ei oleks turult saanud ei laenu ega garantiid, kujutavad kõik laenu või garantiid pärast 30. juunit 1999 endast riigiabi. Kui oleks jõutud seisukohale, et see on kokkusobimatu ja veel välja maksmata, oleks tulnud kõik garantiid viivitamata peatada ning kõik laenu viivitamata

tagasi maksta. Mis tahes laenu tagasimaksmisest – vastavalt tavapärasele ajakavale, mis on ette nähtud laenulepingus ja tulenevalt käesolevast otsusest –, mis on antud pärast 30. juunit 1999, ei piisa siiski esialgse olukorra taastamiseks, kuna tagasimaksmise tähtajani anti ettevõtja HSY käsutusse rahalisi vahendeid, mida ta tavaolukorras ei oleks turult saanud. Esialgse olukorra taastamiseks tuleb tagasi maksta kõnealune eelis, mille suurust on võimalik hinnata üksnes ligikaudselt ja kasutada selleks eriti riskantse laenu intressimäära. Ajavahemiku kohta, mis algab laenu väljamaksmisega ettevõtjale HSY ja lõpeb selle tagasimaksmisega HSY poolt, peab komisjon tegema kindlaks vahe selle intressimäära vahel, mida HSY tegelikult maksis, ja intressimäära vahel, mis on tegelikult asjakohane eriti riskantse laenu puhul. Viimase intressimäära kindlaksmääramise eesmärgil märgib komisjon, et komisjoni teatise viite/diskontomäärade kohta osutatakse sellele, et riskipremia võib viitemäärast olla 400 baaspunkti võrra suurem, „kui ükski erapank ei oleks nõustunud vastavat laenu andma”, mis peab paika kõnealusel juhul. Komisjon on mitmetes otsustes olnud seisukohal, et viitemäärast 600 baaspunkti võrra suurem riskipremia on piisavalt minimaalne, et peegeldada kõrge riskitsemega olukorda⁽³⁹⁾. Komisjon on seisukohal, et see määr on antud olukorra laenude puhul minimaalne. Pärast 30. juunit 1999 antud riigigarantiide suhtes kohaldab komisjon samasugust lähenemist: perioodi kohta, mis algab garanteeritud laenu väljamaksmisega ja lõpeb garantiid kehtivuse kaotamisega – olgu siis tavapärase ajakava kohaselt, mis on ette nähtud garantiilepingus või tulenevalt käesolevast otsusest –, nõuab komisjon vahe kinnimaksmist garanteeritud laenu kulude (pangale tasutud intressimäär pluss garantiipremia) ja Kreeka viitemäära vahel, mida on suurendatud 600 baaspunkti võrra.

(47) Oma väite tõestamiseks, et riigi ja ETVA antud laene ja garantiid oleks samadel tingimustel andnud samuti erapank, esitas HSY esimese Deloitte'i aruande⁽⁴⁰⁾. Selle aruande 5. jaos analüüsib Deloitte ettevõtja HSY krediidivõimet 1999. aastal ja järgnevatel aastatel. Ta järeldab, et „vaatlusajal perioodil oleks ettevõtte võinud saada laenu või garantiikirju mõnelt teiselt mitteseotud asutuselt (st üksnes asutuselt, kellega on tavapärasel ärilisel koostöösuhtes)”⁽⁴¹⁾. Komisjon märgib, et aruandes ei selgitata, kuidas kõnealust järeldust saab ühitada asjaoluga, et HSY katsed saada rahalisi vahendeid teistelt finantsinstitutsioonidelt ebaõnnestusid⁽⁴²⁾. Lisaks märgib komisjon, et analüüs sisaldab mitmeid vigu,⁽⁴³⁾ mis mõjutavad oluliselt otsuse tegemist.

3.1.3. Kontsernisine analüüs

(48) Kõik laenud ja garantiid, mis on hõlmatud käesoleva menetlusega, olid antud ETVA või riigi poolt. Kreeka

ametiasutused väidavad, et kuna ETVA ja Kreeka riik (ETVA kaudu) olid HSY aktsionärid, siis tuleks laene ja garantiid käsitleda kontserniseste tehingutena. Selles kontekstis esitab Kreeka kaks väidet:

— esiteks on täiesti tavaline, et emaettevõtja laenab tütarettevõtjale soodsatel tingimustel. Tõepoolest suurendab tütarettevõtjale antud eelis emaettevõtja valduses olevate aktsiate väärtust. Seetõttu, isegi kui komisjon on seisukohal, et ETVA ja riigi antud laenud ja garantiid on turuhinnast väiksemad, oleks see turumajanduslikule investorile olnud sarnases olukorras vastuvõetav. Seega ei kujuta nimetatud laenud ja garantiid endast abi;

— teiseks on tavaline, et emaettevõtja annab laenu raskustes olevale tütarettevõtjale. Tõepoolest on sellise laenu eesmärk säilitada emaettevõtja valduses olevate aktsiate väärtus. Seetõttu, isegi kui komisjon oleks olnud seisukohal, et mitte ükski erapank ei oleks HSY-le teatava perioodi jooksul laenu andnud, kuna laevatehase olukord oli liiga halb, tuleb ETVA ja riigi antud laene ja garantiid pidada erainvestorile sarnastes tingimustes vastuvõetavaks. Seega ei kujuta nimetatud laenud ja garantiid endast abi.

(49) Komisjon on seisukohal, et Kreeka järeldused ei ole korrektsed.

(50) Esiteks teeb komisjon kaks tähelepanekut. Esimese näite puhul ei oleks turumajanduslik investor seadnud end ETVA olukorda. Tõepoolest tuletatakse meelde, et kui ETVA 1985. aastal HSY ostis, oli ta arengupank, mis tegutses valitsuse korralduse kohaselt, et vältida Kreeka majanduse jaoks tähtsa ettevõtte sulgemist⁽⁴⁴⁾. HSY elusoidmiseks tegi ETVA 1986. aastal kapitalisüsti, mida komisjon pidas riigiabiks⁽⁴⁵⁾. 1995. aastal säilitas ETVA „51 % enamussaluse” HSYs, kuna Kreeka väitis, et see on „põhjustatud kaitse huvides” vastavalt direktiivi

90/684/EMÜ artiklile 10. Teise näite puhul märgib komisjon, et kui võtta arvesse kõiki riigi rakendatud meetmeid (sealhulgas ETVA rakendatud meetmeid, kuna neid saab – nagu käesolevas otsuses hiljem tõestatud – seostada riigiga) HSY kasuks, eriti korduvat ja suurt riigiabi, mida anti HSY-le kuni 2002. aastani, selgub, et kuni 2002. aastani ei käitunud riik turumajandusliku investorina. Ta andis pidevalt suurt rahalist toetust, mis oli vajalik HSY elushoidmiseks, ja see oli väga kulukas. Järelikult, kuna riik (ETVA kaudu) pidas ennast antud olukorras HSY aktsionäriks ainult seetõttu, et käitus riigiasutusena, kes soovis säilitada HSY tootmismahu iga hinna eest ja kuna ta ei käitunud kunagi turumajandusliku investorina, kes soovib teenida raha osaluse kaudu ettevõtjas HSY, ei kõla usutavalt väide, justkui oleksid ETVA ja riik tegutsenud turumajanduslikule investorile vastuvõetaval viisil, sest ebapiisavad intressimäärad (või garantiilõivud) rahaliste vahendite eest (laenu ja garantiid), mida nad andsid ettevõtjale HSY, tasakaalustas HSY aktsiate väärtuse suurenemine. Kuna riik (sealhulgas ETVA) ei käitunud kunagi investorina, kes püüab teenida kasumit, vaid vastupidi nõustus iga hinna eest hoidma ettevõtjat HSY elus, oleksid Kreeka ja HSY pidanud oma väidet kinnitama vähemalt üksikasjaliku analüüsiga, mis oleks näidanud, et HSY aktsionärina oleksid riik ja ETVA tegelikult oodanud kapitalikasumit (st aktsiate väärtuste suurenemist), mis oleks olnud suurem kui „saamatajäänud tulu” (st ebapiisav intressimäär või ebapiisav garantiipremia). Kuna sellist analüüsi ei tehtud ning kuna HSY ja Kreeka esitasid oma kahtlased ja hüpooteetilised väited ilma asjakohaste tõenditeta, lükkab komisjon ilma täiendava analüüsita tagasi nende väite, justkui oleks riik (sealhulgas ETVA) käitunud turumajandusliku investorina, kuna soodsatel tingimustel antud rahalised vahendid suurendasid HSY aktsiate väärtust, mis oli piisavalt oluline kompenseerimaks „saamatajäänud tulu”.

(51) Teiseks, isegi kui ülalmainitud selgitused lükati tagasi ja kontsernisiseseid aspekte tuleks analüüsida (st HSY aktsiate väärtuse potentsiaalset suurenemist), on küllaldaselt tõendeid selle kohta, et ETVA tehingud ei oleks olnud vastuvõetavad turumajanduslikule investorile, kellele kuuluks 51 % HSY aktsiatest.

(52) 1995. aasta lõpus anti 49 % HSY aktsiatest üle HSY töötajatele. Hinna üle, mida töötajad pidid maksma nimetatud 49 % ostmise eest, otsustati sel hetkel. Seetõttu said järgnevatel aastatel, kui ETVA ja riik andsid ettevõtjale HSY rahalisi vahendeid väiksema hinnaga sellest, mida

oleks nõudnud (mitteseotud) erapank, said ülejäänud aktsionärid kasu 49 % HSY aktsiate väärtuse suurenemisest kõnealuse kokkuhoiu abil (st HSY maksis väiksemat intressimäära). ETVA ja riik said ettevõtjale HSY antud eelisest (nõutud intressimäärade ja nõutud garantiipremiate vähendamine) tagasi üksnes 51 % seeläbi, et HSY väärtus suurenes. Mitte ükski turumajanduslik investor ei oleks nõustunud sellise kingituse tegemisega teistele HSY aktsionäridele. Vältimaks raha kaotamist teistele aktsionäridele, oleks turumajanduslik investor küsinud intressimäära, mis on võrdväärne (mitteseotud) erapankade küsitava intressimääraga. Seetõttu ei ole Kreeka ametiasutuste esimene väide põhjendatud.

(53) Perioodi puhul, mis algab pärast 30. juunit 1999 ehk siis ajal, kui ükski erapank ei oleks ettevõtjale HSY andnud rahalisi vahendeid, kuna pankrotioht oli liiga suur, kehtib sama arutluskäik. Eelkõige oleks mõistlik investor, kellele kuulub üksnes 51 % ettevõttest, palunud teistel aktsionäridel eraldada rahalisi vahendeid proportsionaalselt nende osalusega ettevõtjas HSY. Kui teistel aktsionäridel ei oleks selleks olnud rahalisi vahendeid, oleks mõistlik investor pidanud vähemalt läbirääkimisi ettevõtjale HSY rahaliste vahendite andmise üle suurema osaluse vastu ettevõtjas HSY. Märkimisväärsete rahaliste vahendite andmine ettevõtjale HSY ilma teiste aktsionäride poolse kaasrahastamiseta või kontsessioonideta võrdub samaga, kui seada oma raha suurde ohtu selleks, et päästa kellegi teise aktsiate väärtust. Mitte ükski turumajanduslik investor ei oleks nõustunud sarnastes tingimustes sellise kingituse tegemisega teistele aktsionäridele⁽⁴⁶⁾. Seetõttu tuleb Kreeka ametiasutuste teine väide tagasi lükata.

3.2. 2. horisontaalküsimus: riigi seotus ETVA käitumisega

(54) Paljusid nendest kuueistkümnest meetmest, mida analüüsitakse käesolevas otsuses, ei andnud otseselt riik. Need andis riigile kuuluv pank ETVA. Kuna Kreeka, HSY ja TKMS/GNSH vaidlustavad riigi seotuse nende meetmetega ning samas Elefsis ja Piraeus Bank kinnitavad seda, tuleb kõnealust küsimust analüüsida.

(55) ETVA rakendas neid meetmeid ajavahemikul 1996–2002. Pretsedendiõiguse kohaselt liigitatakse sellised meetmed riigiabina EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 kohaselt, juhul kui riik oli võimeline ETVA kontrollima ning kui ametiasutused olid „ühel või teisel viisil seotud kõnealuste meetmete rakendamisega”⁽⁴⁷⁾.

- (56) ETVA, mille nimetähed tähistavad Kreeka tööstusarengu panka, asutati 1964. aastal kolme organisatsiooni ühine misel (Tööstusarengu Organisatsioon, Majandusarengu Rahastamisorganisatsioon ja Turismikrediidi Organisatsioon). ETVA muudeti korporatsiooniks seadusega nr 1369/1973. Alates 1973. aastast on ETVA tegutsenud riigile kuuluva pangana. Kreeka andmetel⁽⁴⁸⁾ on „põhikirja järgi ETVA kui arengupanga peamine eesmärk soodustada riigi arengut tootmistegevuse rahastamise abil Kreeka majanduses (turism, tööstustoodang jne)”. ETVA oli Kreeka ainus arengupank. Seetõttu püüdis ETVA mängida otsustavat rolli riigi majandus- ja regionaalarengus ettevõtjate rahastamise, riigi piirkondlike infrastruktuuride arendamise, riskikapitali pakkumise ja osaluse kaudu ettevõtjates, mis on Kreeka majandusele strateegiliselt olulised. Pärast kõnealusest tegevusest tulenevaid finantsraskusi 1995. aastal muutus panga rekapi taliseerimine, ümberkorraldamine ja ajakohastamine Kreeka valitsuse peamiseks prioriteediks. Seda tehti viieaastase kava alusel seaduse nr 2359/95 raames. Lisaks sellele, et valitsus andis 427 miljardit Kreeka drahmi kapitali, oli ümberkorraldamise eesmärk rakendada uut strateegilist suunda, muuta organisatsiooni struktuuri ja töötada välja kaasaegsed äriprotseduurid, mis vastavad ajakohastele konkurentsitingimustele. Seega „töötas ETVA arendustegevuse kõrval välja samuti kommertspongateenuseid, eriti alates 1997. aastast”⁽⁴⁹⁾.
- (57) 1999. aastal otsustas riik, kellele kuulus 100 % ETVA aktsiatest, jätkata panga noteerimist Ateena börsil, pakkudes 24 % oma aktsiakapitalist üldsusele. Riik otsustas minna panga erastamisega veelgi kaugemale ja kahandas riigi osaluse alla 50 %. Kuulutati välja pakkumismenetlus ning välja valiti Piraeus Bank. 20. märtsil 2002. aastal anti Piraeus Bankile üle 57,7 % ETVA aktsiakapitalist⁽⁵⁰⁾.
- (58) Mis puutub riigi võimalustesse kontrollida ETVA-t, märgib komisjon, et kuni 1999. aasta lõpuni oli ETVA ainuomanikuks Kreeka riik. Riik säilitas enamusosaluse kuni enamusaktsiate üleandmiseni Piraeus Bankile 20. märtsil 2002. aastal. Seega oli riigil võimalik kontrollida ETVA-t vähemalt kuni 20. märtsini 2002. See tõestab samuti, et riigi ressursid olid ETVA rakendatud meetmetesse kaasatud.
- (59) Riigi seotuse kohta erinevate meetmete rakendamisel teeb komisjon järgmised tähelepanekud:
- esiteks märgib komisjon, et kolme kõige tähtsamat otsust ETVA osaluse kohta ettevõtjas HSY ei langedanud ETVA juhtkond sõltumatult: need otsused võttis vastu valitsus ja neid täitis ETVA. Tõepoolest: kui ETVA ostis 1985. aastal pankrotistunud HSY, oli tegemist valitsuse otsusega⁽⁵¹⁾. ETVA viis valitsuse otsuse lihtsalt ellu ja tegi HSYsse kiiresti suure kapitalisüsti, mida komisjon käsitles riigiabina⁽⁵²⁾. See selgitab, miks ETVA ja HSY suhted on algusest peale olnud riigi toetusega suhted ettevõtja kasuks, kes on Kreeka valitsusele oluline tööhõive ja majandustegevuse tõttu. Teiseks tähtsaks otsuseks oli see, kui ETVA müüs 49 % HSY kapitalist töötajatele, mille üle otsustati seadusega nr 2367/1995⁽⁵³⁾. Lisaks kehtestati kõnealuse seadusega ettevõtjale HSY märkimisväärseid ümberkorraldusmeetmeid⁽⁵⁴⁾ (ja anti laevatehasele suures summas abi). Kolmas suursündmus oli HSY erastamine aastatel 2001–2002 (st ETVA pidi müüma ülejäänud 51 % HSY aktsiatest). Kõnealune erastamine kiideti heaks ministeeriumidevahelise erastamiskomitee otsusega nr 14/3-2001 ja erastamine toimus Kreeka erastamisõiguse 2000/91 raames. Seda korrati korduvalt pakkumisdokumentides, mille Alpha Finance – pank, kes korraldas HSY müüki riigi ja müüjate ehk siis ETVA ja töötajate nimel – esitas huvitatud investoritele/pakkujatele. 2. aprilli 2001. aasta pakkumisdokumentid osutavad sellele, et riik valib kõige parema pakkuja välja müüjatega ühiselt. Kokkuvõtteks oli riik see, kes võttis vastu kolm tähtsat otsust ETVA osaluse kohta ettevõtjas HSY;
 - lisaks otsesele seotusele kolme kõnealuse sündmusega andis riik ajavahemikul 1995–2002 väga suurtes summas abi. Riik kustutas võla summas 54,52 miljardit Kreeka drahmi (160 miljardit eurot), mis oli seotud tsiviiltegevusega (kõnealune kustutamine kiideti heaks otsusega C 10/94) ja võla summas 46,35 miljardit Kreeka drahmi (136 miljonit eurot), mis oli seotud sõjalise tegevusega. Nagu on osutatud otsuses N 401/97, kavatses riik samuti anda 7,8 miljardi Kreeka drahmi (22,9 miljonit eurot) väärtuses investeerimisabi. 2001. aastal toimunud pakkumismenetluse ajal võttis Kreeka riik vastu seaduse 2941/2001, mis sisaldas suures summas rahalist toetust HSY erastamise lihtsustamiseks (vt käesoleva otsuse põhjendus 33). Nagu komisjon osutas otsuses N 513/01, oli riik valmis maksma 118 miljonit eurot

hüviti, et julgustada töötajaid lahkuma ettevõtet vabatahtlikult. Korduvalt suurtes summades abi andmisega andis valitsus selgelt märku, et peab HSY ellujäämist poliitiliselt väga oluliseks ⁽⁵⁵⁾;

— lõpetuseks märgib komisjon, et riik sõlmis nimetatud aastate jooksul ettevõtjaga HSY strateegilised kaitselepingud, näiteks allveelaevade ehitamise kohta. Seega oli riik otseselt huvitatud HSY majandustegevuse kontrollimisest ja laevatehase töö jätkamise tagamisest.

(60) Riik andis väga selgelt märku, et omistas suurt tähtsust HSY majandustegevusele ja jälgis laevatehase olukorda väga tähelepanelikult, kui otsustas ETVA osaluse suuruse üle HSYs, andis HSY-le pidevalt suurt rahalist toetust ja sõlmis Kreeka julgeoleku jaoks tähtsaid sõjalisi lepinguid. Kõnealuses üldises kontekstis on komisjon seisukohal, et kuni ETVA erastamiseni 2002. aasta märtsis ei saa kahelda selles, et riik oli seotud ETVA käitumisega. Tõepoolest oli sellistes tingimustes ETVA juhtkonnal võimatu arendada edasi HSY laenupoliitikat, mis ei oleks olnud kooskõlas püsiva toetuse poliitikaga, mille võttis vastu valitsus. Eelkõige ei saanud ETVA võtta vastu otsuseid, mis oleks ettevõtjale HSY põhjustanud finantsprobleeme. Näiteks ei oleks ETVA saanud nõuda kõrgemat intressimäära (st pankadevahelisest määrast kõrgemat kursivahet) HSY-le antud laenude puhul, kuna see oleks halvendanud HSY finantsolukorda, mis oli valitsuse jaoks poliitiliselt lubamatu. Sarnaselt ei oleks ETVA saanud keelduda laenu andmisest, mida HSY küsis oma tegevuse rahastamiseks ⁽⁵⁶⁾. Teisõnne ei olnud ETVA-l muud võimalust kui järgida ettevõtjale HSY tugeva ja katkematu toetuse andmise poliitikat, mille riik oli vastu võtnud. Komisjon järeldab seetõttu, et kõiki meetmeid, mida ETVA rakendas HSY suhtes (laenud, garantiid, kapitalisüstid jne), saab automaatselt seostada riigiga ning ei ole vaja esitada täiendavaid tõendeid riigi seotuse kohta ajal, kui kõigi meetmete rakendajaks oli ETVA. Lõpetuseks on komisjon seisukohal, et ETVA rakendatud eri meetmeid saab seostada riigiga.

(61) Täiendavate põhjendustena esitab komisjon järgmised elemendid, mis kinnitavad, et riiki saab ETVA käitumise seostada.

(62) Esiteks müüs ETVA 1995. aastal töötajatele üksnes 49 % HSY aktsiatest, mitte 100 %. „Kreeka tõi ettekäändeks oma sõjalised vajadused laevahituse valdkonnas, et õigustada 51 % laevatehase aktsiate endale jätmist, nagu on lubatud direktiivi artiklis 10.” ⁽⁵⁷⁾ Nõukogu direktiivi 90/684/EMÜ artikli 10 lõikes 3 on tõepoolest sätestatud, et „Vaatomata lõikes 2 nimetatud kohustustele laevatehased müüa, lubatakse Kreeka laevatehastel säilitada ühes laevatehases 51 % enamuosalus, kui see on põhjendatav riigikaitsehuvidega.” See tõestab, et ETVA 51 % osalus ettevõtjas HSY oli mõeldud selleks, et riik saaks kontrollida ettevõtjat eesmärgiga säilitada Kreeka kaitsehuvid. On ilmne, et antud kontekstis ei saanud ETVA juhtkond arendada ettevõtjaga HSY suhteid, mis põhinevad äritingimustel. Mis tahes otsus HSY-le rahalise toetuse andmise kohta ja selle tingimuste kohta ei tohtinud olla vastuolus Kreeka kaitsehuvidega. Eelkõige ei näe komisjon, kuidas ETVA juhtkonnal oleks olnud võimalik keelduda rahalise toetuse andmisest HSY-le või nõuda sellelt kõrgemat intressimäära. Lisaks, kui Kreeka eesmärk oli säilitada kaitsehuvid, võib oletada, et valitsus teostas tegelikult otsest järelevalvet HSY juhtkonna oluliste otsuste üle ja ETVA mis tahes otsuste üle, mis on seotud HSY-le antava rahalise toetusega.

(63) Teiseks, kuna ETVA volitused arengupangana oli riigi poolt kindlaks määratud, võib järeldada, et kõiki ETVA meetmeid, mida ta rakendas kõnealuste volituste raames, saab seostada riigiga. Sarnaselt osutatakse presedendiõiguses sellele, et asjakohane oleks analüüsida firma rakendatud meetmete seotust „firma majandustegevuse olemusega ja selle elluviimist turul tavapärase konkurentsi tingimustes eraettevõtjatega” ⁽⁵⁸⁾. Sellega seoses tunnistavad Kreeka ametiasutused, et „ETVA ei tegutsenud alates tema loomisest tavalise kommertsipangana, vaid spetsiaalse arengualase krediidasutusena peamiselt pikaajaliste laenude valdkonnas, millel on oluline roll riigi majandus- ja regionaalarengus” ⁽⁵⁹⁾. Sellega seoses tuleb komisjon meelde, et ETVA ostis HSY 1985. aastal. ETVA seotus ettevõtjaga HSY arenes seega kõnealuste „arengupanga” volituste raames ja mitte äritegevuse raames, mis algas kõige varem 1997. aastal. Kuna ETVA pidi kõnealuse ajani toetama ettevõtjat HSY oma volituste kohaselt „arengupangana”, ei saanud ETVA 1997. aastal järsku lõpetada laenude ja garantiide andmist, mida HSY küsis ja lasta laevatehasel pankrotti minna. Siinkohal tuleb komisjon meelde, et 1990ndate teisel poolel anti ETVA-le volitused arendada äritegevust koos arendustegevusega ja arendustegevust mitte asendada, vaid hoopis jätkata.

- (64) Kolmandaks, vastavalt pretsedendiõigusele, võib „ettevõtja õiguslik seisund, st kas see kuulub avaliku õiguse või tavapärase äriühinguõiguse reguleerimisaslasse”⁽⁶⁰⁾ olla asjakohane seotuse tõestamisel. Kuna ETVA kui riigile kuuluva arengupanga peamine eesmärk on soodustada riigi arengut Kreeka majanduse rahastamise kaudu, ei kuulunud see pangandusdirektiivide reguleerimisaslasse⁽⁶¹⁾. Alles siis, kui ETVA aktsiad noteeriti Ateena börsil 12. jaanuaril 2000, hakkas ETVA kuuluma järelevalvelaste standardeeskirjade reguleerimisaslasse, mida kohaldatakse kommertspankade suhtes.
- (65) Neljandaks märgib komisjon, et ajavahemikul 1996–2002 tundis riik erilist huvi ETVA tehingute vastu. Tõepoolest võttis riik vastu seaduse nr 2359/95, et korraldada ETVA ümber ja teha selle raames sadadesse miljarditesse drahmidesse ulatuv rahasüüst. 1999. aastal otsustas ta noteerida osa oma kapitalist Ateena börsil. Aasta hiljem otsustas ta erastada enamiku ETVA kapitalist. Erastamine lõppes 2002. aastal. See selgitab, et ajavahemikul 1996–2002 tundis riik sügavat huvi ETVA tehingute vastu. HSY-le antud laenu ja garantiid olid piisavalt suured,⁽⁶²⁾ et otsuseid nende andmise kohta ei oleks saanud teha ETVA juhtkond ilma ETVA ainuomanike heakskiidu või otsese korralduseta.
- (66) Eelmistes punktides osutas komisjon sellele, et perioodil, mis eelnes ETVA müümisele Piraeus Bankile 2002. aasta märtsis, olid kõik ETVA rakendatud meetmed seotud riigi ressurssidega ning kõiki meetmeid, mida ETVA rakendas HSY suhtes, saab seostada riigiga. ETVA rakendatud meetmete üksikasjalikus hindamises ei osuta komisjon seetõttu enam nimetatud kahele punktile.
- (67) Komisjon arutleb kõnealuse kahe küsimuse üle uuesti üksnes meetme E18c hindamise kontekstis, kuna mõned osapooled väidavad, et kõnealust meetet rakendas ETVA 2002. aasta märtsis ehk siis pärast seda, kui Piraeus Bank oli ETVA ära ostnud.
- 3.3. 3. horisontaalküsimus: abimeetmed, millega osaliselt rahastatakse HSY sõjalist tegevust**
- (68) Kreeka väidab vastuses pikendamisotsuse kohta, et paljud komisjoni uuritud meetmetest toetasid laevatehase sõjalist tegevust. Seetõttu väidab Kreeka, et need kuuluvad asutamislepingu artikli 296 reguleerimisaslasse ja neid ei saa riigiabi eeskirjade kohaselt hinnata ega tagasi nõuda.
- (69) Seega peab komisjon hindama, kas mõned meetmetest võivad osaliselt või tervikuna kuuluda asutamislepingu artikli 296 reguleerimisaslasse.
- (70) Mitte ükski kõnealuse menetluse osapooltest ei vaidlusta, et HSY teostab tsiviil- ja sõjalist tegevust. Viimase viieteistkümneme aasta jooksul oli peamine tsiviiltegevus tsiviil-laevade remontimine. HSY on samuti valmistanud raudteid ja tsiviillaevade kereid. HSY sõjaline tegevus seisnes sõjalaevade ja allveelaevade remontimises ja ehitamises Kreeka mereväe jaoks.
- (71) Komisjon tuletab meelde, et pikendamisotsusega määrati kindlaks meetmed, mis toetavad eranditult laevatehase sõjalist tegevust. Pikendamisotsuses järeldati, et kõnealused meetmed kuuluvad tervikuna asutamislepingu artikli 296 reguleerimisaslasse ning ei kuulu seega riigiabi eeskirjade reguleerimisaslasse. Pikendamisotsust ei ole kohtus vaidlustatud.
- (72) Mõned käesoleva otsusega hõlmatud riigi poolt antud toetused ei olnud eraldatud konkreetse tegevuse jaoks, st need ei olnud eraldatud konkreetse projekti rahastamiseks. Komisjon peab seetõttu kindlaks tegema, millisel määral toetati sellise abiga sõjalist tegevust ja millisel määral tsiviiltegevust. Selle arvutuse muudab keeruliseks asjaolu, et HSY ei pidanud eraldi raamatupidamisarvestust tsiviil- ja sõjalise tegevuse kohta. Nendes tingimustes tugineb komisjon analüüsi koostamisel kahe tegevuse suhtelisele osakaalule. Seega peab ta hindama iga tegevuse suhtelist osakaalu. Komisjon märgib, et mis tahes riigi toetus (st rahaline toetus, kapitalisüst), mis anti HSY-le (ja mida ei eraldatud konkreetse tegevuse rahastamiseks), kattis samal ajal eelmiste perioodide kahju (st eelmiste lepingute tõttu tekkinud kahju) ja võimaldas laevatehasele rahastada tulevast tegevust. Selleks et määrata kindlaks, millisel määral toetas kõnealune riigiabi tsiviil- ja sõjalist tegevust, on komisjon seisukohal, et analüüs ei tohiks piirduda vahe tegemisega tsiviil- ja sõjalise tegevuse vahel (st mõlema tegevuse suhtelisele osakaalule) abi andmise aastal, vaid tuleb arvutada välja kõnealuse kahe tegevuse keskmine osakaal suhteliselt pika perioodi kestel. Asjaolu, et kahe tegevuse suhteline osakaal varieerub tugevalt aastate lõikes, räägib samuti mitme aasta keskmise osakaalu kasutamise kasuks. Tõepoolest ei pruugi kõnealune aasta olla nende kahe tegevuse keskmise osakaalu tüüpiliseks näiteks keskpikas või pikas perspektiivis.

(73) Otsusega C 40/02 ebaseaduslikuks ja kokkusobimatuks kuulutatud abi tagasimaksmise menetluse raames väitis Kreeka, et tsiviiltegevus hõlmas 25 % ja sõjaline tegevus 75 % HSY kogutegevusest. Selle väite kinnitamiseks esitas Kreeka andmed töötundide ja käibe (st müüginumbrite) kohta kahe tegevuse lõikes ajavahemiku 1997–2005 kohta⁽⁶³⁾. Praeguse menetluse kontekstis ei ole Kreeka kõnealuseid andmeid vaidlustanud. Lisaks nõustus komisjon osakaaludega (25 % tsiviiltegevus ja 75 % sõjaline tegevus) oma otsuses N 513/01, mida ei ole kohtus vaidlustatud. Eeltoodust lähtuvalt on komisjon seisukohal, et tsiviiltegevus hõlmab 25 % ja sõjaline tegevus 75 % HSY tegevusest.

(74) HSY sõjalise tegevuse kontekstis on komisjon tunnistanud varasemates otsustes järjekindlalt, et sõjalisele tegevusele antud toetus jääb riigiabi eeskirjade reguleerimisalast välja⁽⁶⁴⁾. Komisjon kordas seda hinnangut pikendamisotsuse punktides 86–90. Kuna käesoleva otsuse subjektiks olevaid meetmeid rakendati HSY suhtes (st HSY suhtes tervikuna) sama perioodi jooksul, mida analüüsiti kõnealustes varasemates otsustes, järeldeb komisjon, et osa neist meetmetest, mis toetasid HSY sõjalist tegevust, kuuluvad samuti asutamislepingu artikli 296 reguleerimisalasse ja nendele tehakse erand riigiabi eeskirjadest.

(75) Iga meetme individuaalsel hindamisel teeb komisjon kindlaks, kas see toetas eranditult HSY tsiviiltegevust või kas seda rakendati HSY suhtes konkreetset kasutuseesmärki kindlaks määramata⁽⁶⁵⁾.

— Komisjon on seisukohal, et üksnes tsiviiltegevuse toetamise korral ei oleks kohaldatud asutamislepingu artiklit 296 ning kogu meedet oleks saanud hinnata asutamislepingu artikli 87 kohaselt.

— Komisjon on seisukohal, et kui oleks toetatud ettevõtjat HSY tervikuna, oleks 75 % riigi toetusest läinud sõjalise tegevuse jaoks, sest 75 % laevatehase tegevusest on seotud sõjalise tootmisega ning see kuuluks asutamislepingu artikli 296 reguleerimisalasse. Ülejäänud 25 % riigi toetusest saab hinnata riigiabi eeskirjade kohaselt.

4. MEETMED: KIRJELDUS, MENETLUSE ALGATAMISE PÕHJUSED, ESITATUD MÄRKUSED, HINDAMINE JA KOKKUVÕTE

(76) Kreeka ja kolmandate isikute märkuste kontekstis märgib komisjon, et need hõlmavad paljusid argumente. Näiteks

väitis kaebuse esitaja Elefsis arvukates märkustes komisjonile, et mitmetel põhjustel tuleks meetmeid pidada kokkusobimatuks abiks. Sarnaselt väitsid Kreeka, HSY ja TKMS/GNSH oma järgnevates märkustes komisjonile, et eksisteerib mitmeid põhjuseid, mille alusel saab meetmeid pidada ühisturuga kokkusobivateks.

(77) Asutamislepingu artikli 253 kohaselt tuleb komisjoni otsuses esitada põhjused, millele otsus tugineb. Siiski ei ole komisjon kohustatud vastama kõigile argumentidele, mille osapooled on tõstatanud. Järelikult käsitletakse käesolevas otsuses selgesõnaliselt üksnes osapoolte tõstatud peamisi probleeme. Eriti ei käsitleta otsuses mõne osapoolte tõstatatud põhjuseid, mis on faktidega selgelt kokkusobimatud, vastuolus sama osapoolte teistes märkustes esitatud punktidega või mida saab selgelt tagasi lükata käesolevas otsuses tutvustatud faktide ja hinnangute alusel.

(78) Kuna käesolev uurimine hõlmab suurt hulka meetmeid, on oluline need nummerdada loetavuse lihtsustamiseks ja segaduse vältimiseks. Seetõttu nummerdatakse algatamisotsusega hõlmatud meetmed numbritega P1–P4. Pikendamisotsusega hõlmatud kaksteist meedet on sama numbriga nagu käesolevas otsuses, kuid numbrile eelneb täht E.

4.1. 1997. aastal heakskiidetud investeerimisabi väärkasutus (meede P1)

4.1.1. Meetme kirjeldus

(79) Otsusega N 401/97 kiitis komisjon heaks 7,8 miljardi Kreeka drahmi (22,9 miljoni euro) suuruse investeerimisabi, millest Kreeka teatas 20. juunil 1997. Selles otsuses hinnati abi nõukogu direktiivi 90/684/EMÜ artikli 6 „Investeerimisabi” peatüki III „Ümberkorraldusabi” kohaselt, kus on sätestatud, et „[...] investeerimisabi ei tohi anda [...], kui see ei ole seotud ümberkorralduskavaga, mis ei hõlma laevatehase laevahitusvõimsuse kasvu [...]”. Niisugust abi ei tohi anda laevaremonditehastele, kui see ei ole seotud ümberkorralduskavaga, mille tulemusena väheneb asjassepuutuva liikmesriigi üldine laevaremondivõimsus”. Otsuses N 401/97 osutatakse sellele, et äriplaan koostati eesmärgiga taastada laevatehase konkurentsivõime tootlikkuse suurendamise ja ajakohastamise abil. Kõnealuse äriplaani esimene samm oli ulatuslik ümberkorraldamine ja tööjõu vähendamine. Eelkõige

vähendatakse 1997. aasta lõpuks töötajate arvu 2 000-le ning võetakse kasutusele paindlikumad töömeetodid. Otsuses N 401/97 osutatakse sellele, et suurem osa tööjõu vähendamise kavast oli ellu viidud juba otsuse tegemise ajal, mis aitab tõsta tootlikkust. Ümberkorralduskava teine samm oli investeerimiskava, mille eesmärk oli asendada vanad ja iganenud seadmed uue ajakohase tehnikaga. Otsuses osutatakse sellele, et kava kohaselt taastub laevatehase elujõulisus äriplaani lõpuks, st 2000. aastaks. Investeerimiskava kogumaksumus oli hinnanguliselt 15,62 miljardit Kreeka drahmi (45,9 miljonit eurot). Otsuse kirjeldavas osas osutatakse sellele, et kõnealust kava rahastatakse järgmiselt: 7,81 miljardit Kreeka drahmi (22,9 miljonit eurot) riigiabist, 3,13 miljardit Kreeka drahmi (9,2 miljonit eurot) aktsiakapitali suurendamisest ning 4,67 miljardit Kreeka drahmi (13,7 miljonit eurot) pangalaenudest. Kapitali suurendamine toimub proportsionaalselt kapitaliosade jaotusega, st 51 % ETVA-lt ja 49 % HSY töötajatelt. Lisaks osutatakse otsuses sellele, et pangalaenu antakse tavapärase turutingimuste kohaselt ilma riigi garantiita. Oma hinnangus märgib komisjon, et vastavalt ümberkorralduskavale ei suurene laevaehitusvõimsus ega vähene laevaremondivõimsus. Komisjon märgib samuti, et abi määr (50 %) on kooskõlas Kreeka piirkondliku abimääraga. Määr on samuti põhjendatud asjaomase ümberkorraldamise ulatusega.

4.1.2. Menetluse algatamise põhjused

(80) Kirjavahetust Kreeka ja komisjoni vahel, mis toimus enne menetluse algatamist, on kirjeldatud käesoleva otsuse 1. peatükis „Menetlus”.

(81) Algamisotsuses avaldas komisjon kahtlust, et otsusega N 401/97 heakskiidetud investeerimisabi võidi väärkasutada. Esiteks märgib komisjon, et investeerimiskava rakendati üksnes osaliselt ning oluliste viivitustega. Kreeka ametiasutused pikendasid investeerimiskava rakendamise tähtaega pärast 31. detsember 1999 mitmel korral, konsulteerimata selles küsimuses komisjoniga. Teiseks, arvestades, et otsuses N 401/97 osutatakse, et investeerimiskava rahastatakse tavapärasel turutingimustel antavate pangalaenudega ilma riigi garantiideta, näib, et ettevõtte sai laenu riigile kuuluvalt pangalt intressimääraga, mis ei vasta turuväärtustele ja et üks laen oli kaetud riigi garantiiga. Kolmandaks ei saanud Kreeka ametiasutused aastaaruandeid kava rakendamise kohta, nagu see oli ette nähtud otsuses N 401/97. Otsuse N 401/97 kolme rikkumise tõttu näib, et investeerimisabi väärkasutati.

4.1.3. Huvitatud isikute märkused

(82) Elefsis rõhutab, et maavärin, millega põhjendati viivitust, toimus alles 1999. aasta septembris. See oli neli kuud enne investeerimiskava rakendamisperioodi lõppu (31. detsember 1999). 1999. aasta lõpuks oli HSY viinud ellu üksnes väikese osa investeerimiskavast. See näitab, et HSY-l viibis kava rakendamine enne maavärinat oluliselt ning HSY ei oleks suutnud lõpetada investeerimiskava rakendamist ka siis, kui maavärinat ei oleks toimunud. Sarnaselt kasutati HSY erastamist põhjendusena viivitusele, mis toimus pärast 1999. aasta lõppu ja seega ei põhjendanud see HSY suutmatust täita otsust N 401/97. Lõpuks väidab Elefsis, et kuna HSY sai laenu riigi garantiiga ja mitteamrilistel tingimustel, rikkus ta otsuses N 401/97 sätestatud tingimusi. Seega tuleb täiendav abi ning samuti investeerimisabi tagasi maksta.

(83) HSY esitas Kreekaga samasugused märkused; need on kokku võetud järgmises peatükis.

4.1.4. Kreeka märkused

(84) Kreeka ametiasutused kinnitasid 20. oktoobri 2004. aasta kirjas, et seadsid esialgu investeerimiskava elluviimise tähtajaks 31. detsembri 1999. 1999. aasta detsembris kontrollisid nad esimest korda kava rakendamist seoses kuludega, mida HSY-l tuli kanda enne 30. juunit 1999. Selgus, et need kulud moodustavad 2,7 miljardit Kreeka drahmi (8,1 miljonit eurot), mis on 17,7 % investeerimisprogrammi kogukuludest. 27. juunil 2001 pikendasid Kreeka ametiasutused investeeringu rakendamistähtaega 31. detsembrini 2001, kuna 7. septembri 1999. aasta maavärin oli kahjustanud laevatehase rajatise ning lükkas investeerimiskava rakendamist edasi. Teist korda pikendasid Kreeka ametiasutused oma 28. detsembri 2001. aasta otsusega tähtaega 30. juunini 2002 erastamisprotsessi tõttu, mis algas 2001. aasta jaanuaris (ja viidi lõplikult ellu 31. mail 2002), milleks oli vaja investeerimiskava külmutada. Teise kontrolli läbiviimisel 2002. aasta mais tegid Kreeka ametiasutused kindlaks, et kulud, mis tekkisid HSY-le enne 31. detsembrist 2001, moodustasid 9,8 miljardit Kreeka drahmi (28,9 miljonit eurot) ehk 63 % investeeringu kogukuludest. 14. juuni 2002. aasta otsusega pikendati tähtaega 30. juunini 2004. 23. juuli 2003. aasta otsusega kiitsid ametiasutused heaks investeerimiskava muutmise. Sel korral palus ettevõtte kõrvaldada mõned investeerimiskulud, mis sertifitseeriti teise

kontrolli ajal. Kõnealusel kulud olid ettemaksed investeringuteks, mille firma oli otsustanud investeerimiskavast välja jätta. Seetõttu vähenes teise kontrolli järel sertifitseeritud kogusumma 23,3 miljonile eurole ehk 50,75 %-le kogukuludest. 30. juuni 2004. aasta kirjas palus laevatehas uut pikendust kuni 31. detsembrini 2004. Tänaise päeva seisuga ei ole investeerimisabi laevatehasele välja makstud.

- (85) Kreeka ametiasutused väidavad, et tähtaja pikendamisel arvasid nad heas usus, et tegutsevad komisjoni heakskiitva otsuse raames ning pidasid seda olemasolevaks abiks, mille puhul uus teatamine ei ole vajalik. Nad olid seisukohal, et sellise suuruse ja ulatusega investeerimiskavale pikendamise võimaluse mittepakkumine on ebarealistlik, eriti laevatehase puhul, kellel puuduvad kogemused sellise kava rakendamiseks, nagu komisjon ise tunnistas oma heakskiitvas otsuses. Samuti väidavad nad, et teavitasid komisjoni pikendamisest 2002. aasta novembris. Investeerimiskava muudatus, mille nad 2003. aastal heaks kiitsid, ei muutnud heakskiidetud abi olemust, sisu ega eesmärki. Selle eesmärk oli üksnes kohandada kava sisu uute tingimustega: laevatehase erastamine, uued ettenägematut laadi lepingud (allveelaevad), 1999. aasta maavärin ning tehnoloogia areng. Kreeka ametiasutused ei näinud samuti, kuidas võiks tähtaja pikendamine mõjutada abi olemust ja seega selle kokkusobivust. Lõpuks väidavad nad, et komisjon peaks investeerimiskava pikendamise kokkusobivust hindama ühenduse suuniste, milles käsitletakse raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antavat riigiabi, ⁽⁶⁶⁾ punkti 52 kohaselt (edaspidi „1999. aasta ühenduse suunised“). Käesoleval juhul tuleb abi pidada kokkusobivaks, kuna läbivaadatud kavas nähakse ette elujõulisuse taastumine mõistliku ajavahemiku jooksul, nimelt pärast 30. juunit 2004. Kreeka ametiasutused väidavad, et viivitust ei põhjustanud firma, vaid vääramatud jõud (1999. aasta maavärin ja ettevõtte erastamine). Lõpuks ei rikutud ühekordse abi (*one time, last time*) põhimõtet, kuna abi antakse olemasoleva ümberkorralduskava kohandamisel.

- (86) Mis puutub aastaaruannete esitamata jätmisse investeerimiskava rakendamise kohta, on Kreeka seisukohal, et see asjaolu ei ole piisavalt tähtis, et takistada kava muutmist.

4.1.5. Hindamine

4.1.5.1. Asutamislepingu artikkel 296

- (87) Enne kokkusobivuse hindamist asutamislepingu artikli 87 ja 88 kohaselt tuleb kaaluda asutamislepingu artikli 296 kohaldatavust. Sellega seoses teeb komisjon kolm tähelepanekut. Esiteks teatas Kreeka 1997. aastal investeerimisabist vastavalt menetlusele, mis on ette nähtud asutamislepingu artikli 88 lõikes 3. Abist teatamisega tunnistas Kreeka, et investeerimiskava on peamiselt seotud HSY tsiviiltegevusega (st laevaremondi ja laevaehitusega), sest juhul kui kava oleks olnud seotud sõjalise tegevusega ja oluline riigi julgeoleku jaoks, oleks Kreeka saanud kasutada EÜ asutamislepingu artiklit 296 ega oleks pidanud investeerimisabist teatama ⁽⁶⁷⁾. Lisaks ei vaidlustanud Kreeka heakskiitvat otsust, kus komisjon hindas teatatud abi vastavalt riigiabi eeskirjadele. Lõpuks ei kasutanud Kreeka artiklit 296 oma märkustes algatamisotsuse kohta. Eeltoodud punktid on piisavad järeldamiseks, et investeerimiskava ei mõjutanud Kreeka julgeolekut ning mis tahes abi investeerimiskava rahastamiseks saab käsitleda asutamislepingu artiklites 87 ja 88 ette nähtud riigiabi eeskirjade kohaselt.

4.1.5.2. Abi väärkasutuse olemasolu

- (88) Algatamisotsuses esitatud kolme kahtlust analüüsitakse järjest.
- (89) Mis puutub tingimuse rikkumisse, et laenu tuleb anda turuhinnaga ja ilma riigi garantiita, on komisjon seisukohal, et kõnealune rikkumine mõjutab viimaste meetmete kokkusobivust ja mitte investeerimisabi kokkusobivust. Tõepoolest on sellise tingimuse eesmärk vältida täiendava abi andmist investeerimiskava jaoks (st vältida abi suurenemist üle määra, mis on ette nähtud otsusega N 401/97). Nagu on selgitatud allpool käesolevas otsuses, leiab komisjon muude õiguslike aluste põhjal, et HSY-le antud riigi garantii kujutab endast kokkusobimatut abi,

mis tuleb tagasi maksta. Laenude suhtes on komisjon samuti seisukohal, et abi element tuleb tagasi maksta. Kuna abi element makstakse tagasi, taastatakse esialgne olukord ja HSY rahastamiskulud ei ole turuhinnast väiksemad. Teisisõnu ei ole kõnealuse tagasimaksmise tõttu täidetud tingimuse eesmärk, mis nähti ette otsuses N 401/97 ja milleks oli täiendava abi andmise vältimine rahaliste vahendite abil, mis anti HSY-le alla turuhinna. Seetõttu lükkab komisjon tagasi ettevõtja Elefsis ülalmainitud väite, et laenude ja garantiide mõlemad abielemendid ning investeerimisabi, mis kiideti heaks otsusega N 401/97, tuleb tagasi maksta.

(90) Algamisotsuses tõstatatud aastaaruannete mitteesitamise puhul leiab komisjon, et aruannete mitteesitamine ei kujuta endast abi väärkasutust. Tõepoolest ei muuda see abi olemust, mõju ega investeerimiskava olemust. Kuna Kreeka ei esitanud seda teavet siiski õigeaegselt ning seetõttu ei teavitanud komisjoni viivitustest nende tekkimise hetkel, takistas ta komisjonil kõnealustes küsimustes õigeaegse otsuse vastuvõtmist. Järelikult toob aruannete mitteesitamine endaga kaasa selle, et Kreekal tuleb tõendada seda, et komisjon oleks kiitnud heaks investeerimiskava rakendamisperioodi järgmise pikendamise.

(91) Mis puutub investeerimiskava rakendamisel tekkinud viivitustesse, mis oli algamisosuses väljendatud peamine kahtlus, tegi komisjon järgmise järelduse: otsusega N 401/97 kiitis komisjon heaks abi andmise investeeringutele, mis olid „seotud ümberkorralduskavaga”, nagu on ette nähtud direktiivi 90/684/EMÜ III peatükis „Ümberkorraldusabi”. Nagu osutati äriplaani kirjelduses otsuses N 401/97, ei olnud investeerimiskava tegelikult ümberkorraldamisega mitte lihtsalt seotud, vaid oli ümberkorraldamise üks kahest sambast, kuna laevatehas ei teinud eelmistel aastatel mingeid investeeringuid ja pidi „vanad ja iganenud seadmed asendada uute seadmetega”, et taastada oma konkurentsivõime. Kreeka ametiasutused kinnitavad 20. oktoobri 2004. aasta kirja punktis 2.1, et investeerimiskava eesmärk oli taastada HSY konkurentsivõime parema tootlikkuse ja ajakohastamise abil, et muuta ettevõtte konkurentsivõimeliseks riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil. Kreeka kinnitab samuti, et eesmärk oli vahetada iganenud ja kasutamata seadmed välja kaasaegse tehnoloogiaga uue varustuse vastu. Seega, tulenevalt otsusest N 401/97 ja samuti Kreeka kirjadest, selgub, et investeerimiskava mängis otsustavat rolli ümberkorralduskavas ja elujõulisuse taastamisel⁽⁶⁸⁾. Kuna see oli „seotud ümberkorralduskavaga” ja oluline elujõulisuse taastamisel, on selge, et investeerimiskava rakendamist ei saanud oluliselt edasi lükata. Tegelikult oli rakendamine hädavajalik, et võimaldada elujõulisuse taastamist. Järelikult kiitis

komisjon heaks abi investeerimiskava toetamiseks, mis oleks tulnud rakendada kindlaksmääratud aja jooksul ning ei kiitnud heaks abi mis tahes investeerimisprojekti toetamiseks, mis viiakse ellu tulevikus.

(92) Kõnealuse investeerimiskava rakendamise täpne ajakava ei olnud otsuse N 401/97 ajakavas ette nähtud. Otsuses N 401/97 osutatakse üksnes sellele, et „laevatehas taastab oma elujõulisuse äriplaani lõpuks ehk 2000. aastaks”. 20. oktoobri 2004. aasta kirjas osutasid Kreeka ametiasutused sellele, et vastavalt 2007. aasta detsembri ministri dekreedile toetuse andmise kohta oleks investeerimiskava tulnud lõpule viia 31. detsembriks 1999.l⁽⁶⁹⁾. Ometi ei mainita kõnealust kuupäeva otsuses N 401/97. Komisjon järeldab, et otsuse N 401/97 kohaselt oleks investeerimiskava tulnud viia ellu hiljemalt 2000. aasta lõpuks.

(93) Eeltoodust lähtuvalt järeldab komisjon, et 31. detsembriks 2000 seatud tähtajast kinnipidamine oli oluline ümberkorralduskava edu tagamiseks. Lisaks ei saanud pidada mitte ühtki investeeringut, mida rakendati oluliselt hiljem pärast 2000. aastat, ümberkorralduskavaga seotuks, mida on kirjeldatud otsuses N 401/97, nagu see on ette nähtud direktiivis 90/684/EMÜ.

(94) Pärast otsuse N 401/97 analüüsimist peab komisjon otsustama, kas ta oleks andnud pikendust investeeringute rakendamisperioodile, kui Kreeka oleks seda palunud ning teavitanud komisjoni viivitustest nõuetekohaselt. 1999. aasta septembris kahjustas maavärin osaliselt laevatehase järgmisi rajatisi: seinu, katuseid, aknaid, kolme ehitise tarindeid, torusid, elektrivõrke, kaisid ja kraanarööpaid. Kreeka väidab, et maavärin sundis laevatehast investeerimiskava peatama ja keskenduma eelnimetatud kahjustuste likvideerimisele.

(95) Tuues viivituse põhjuseks maavärina, palus laevatehas 2000. aasta novembris esimest korda pikendada investeerimiskava rakendamistähtaega 31. detsembrini 2001. Küsimus seisneb selles, kas komisjon oleks kõnealuse taotluse selle saamise korral heaks kiitnud. Komisjon märgib, et kui ta oleks kohaldanud 1999. aasta ühenduse

suuniste punkti 52, ei oleks ta esimest pikendamist heaks kiitnud, kuna 1997. aastal heaks kiidetud ümberkorralduskava ei olnud enam selgelt piisav elujõulisuse taastamise seisukohast, arvestades 2000. aasta novembris valitsenud olukorda, ning tol hetkel ei eksisteerinud ühtki teist ümberkorralduskava, mis oleks võimaldanud elujõulisuse taastamist. Siiski kahtleb komisjon selles, kas ta oleks kohaldanud 1999. aasta ühenduse suuniste punkti 52, kuna abi ei olnud nende suuniste alusel heaks kiidetud, kuivõrd kava olemust ei „muudetud”. Edasi lükkus vaid investeeringute rakendamise kuupäev ning lisaks puudusid otsuses N 401/97 ja direktiivis 90/684/EMÜ selged sätted investeeringute rakendamise kuupäeva muutmise kohta. Tugev maavärin on sündmus, mis ei kuulu laevatehase ja Kreeka ametiasutuste vastutusalasse, see on erandlik ega ole seotud majanduse ja ettevõtlusega, oleks komisjon tõenäoliselt olnud seisukohal, et maavärin võib õigustada mõne kuu pikkust viivitust. Lisaks on investeerimiskava rakendamine keeruline, mille puhul võivad osutada vajalikuks täiendavad kuud. Vaatamata sellele, et üks aasta on juba pikk viivitus, on mõistlik asuda seisukohale, et komisjon oleks võinud pikendamise heaks kiita.

- (96) Kreeka ametiasutuste antud teist pikendamist põhjendasid Kreeka ja HSY laevatehase erastamisega, mille ajal investeerimiskava külmutati⁽⁷⁰⁾. Teisisõnu tulenes viivitus investeerimiskava rakendamisel teadlikust otsusest lükata rakendamine edasi. Komisjon ei saa investeerimiskava rakendamisperioodi pikendamist kindlasti heaks kiita, kui otsus peatada rakendamine mitmeks kvartaliks võeti vastu teadlikult. Nagu järeldati eespool, oli ümberkorralduskava rakendamiseks sätestatud ajakava järgimine väga oluline. Komisjon kiitis heaks abi konkreetse ümberkorralduskava rakendamise toetamiseks konkreetset hetkel. Lisaks märgib komisjon, et kui oleks kiidetud heaks tähtaja pikendamine pärast 31. detsembrist 2001, oleks ümberkorraldamise periood olnud nii pikk, et sellele järgneval perioodil rakendatud investeeringuid ei oleks saanud pidada enam „seotuks” – direktiivi 90/684/EMÜ tähenduses – ümberkorraldamisega, mis algas 1996. aastal. 1997. aastal heakskiidetud ümberkorralduskavast ei piisanud, et lahendada laevatehase keerulist finantsolukorda 2001. aastale järgnenud perioodil. Lisaks rakendati perioodil 2001–2002 olulisi ümberkorraldusmeetmeid, mis olid uued ja mida ei olnud hõlmatud otsuses N 401/97 kirjeldatud ümberkorralduskavas (näiteks tööjõu

täiendav vähendamine). Üldmainitud kaalutlusi arvesse võttes on komisjon seisukohal, et ta ei oleks investeerimisperioodi pikendamist pärast 31. detsembrist 2001 heaks kiitnud.

- (97) Seega on komisjon seisukohal, et mis tahes abi investeerimiskulude toetamiseks, mis tekkisid pärast 31. detsembrist 2001, jääb välja otsuse N 401/97 reguleerimisalast.
- (98) Kreeka väidab, et isegi kui komisjon on seisukohal, et abi mõnede investeerimiskulude toetuseks ei kuulu otsuse N 401/97 reguleerimisalasse, tuleks seda abi pidada siiski ümberkorraldusabina kokkusobivaks 1999. aasta ühenduse suuniste kohaselt. Seetõttu peab komisjon analüüsima, kas HSY-le pärast 31. detsembrist 2001 tekkinud investeerimiskulude toetuseks antud abi saab pidada kokkusobivaks. Komisjon märgib, et selle suhtes, kas HSY oli pärast 31. detsembrist 2001 raskustes olev ettevõtte, ei ole mingit kahtlust. Näiteks olid eelmiste aastate jooksul kogunenud kahjumid nii suured, et omakapital oli negatiivne. Seega oleks saanud ümberkorraldusabiks pidada firmale antud mis tahes abi, eriti iganenud seadmete ajakohastamiseks antud abi. Komisjon on seisukohal, et firma ei vastanud siiski abi saamise tingimustele 1999. aasta ühenduse suuniste kohaselt. Näiteks rikuti kõnealuste suuniste punktis 48 sätestatud ühekordse abi põhimõtet, kuna Kreeka oli ettevõtjale HSY andnud juba ümberkorraldusabi 1997. aasta detsembri ministri dekreedil alusel. Tõepoolest oli otsuses N 401/97 heakskiidetud investeerimisabi ümberkorraldusabi direktiivi 90/684/EMÜ ja otsuse N 401/97 kohaselt. 1999. aasta ühenduse suuniste punkti 48 kohaselt tohib ühekordse abi põhimõttest teha erandit „erandlikel ja ettenägematutel tingimustel”. Komisjonil ei õnnestunud välja selgitada erandlikke ja ettenägematud tingimusi, mis võiksid õigustada ümberkorraldusabi andmist pärast 31. detsembrist 2001 tekkinud investeerimiskulude toetamiseks. Nagu eespool järeldatud, saab 1999. aasta septembri maavärinaga õigustada investeerimiskava rakendamisel tekkinud viivitust üksnes piiratud ulatuses. Kuid see ei ole põhjus, miks investeerimiskava rakendamine ületas 31. detsembriks 2001 seatud tähtaega. Kava külmutamise erastamisprotsessi ajal ei vasta määratlusele „erandlikud ja ettenägematud tingimused”. Kreeka väidab, et ühekordse abi põhimõtet ei rikuta, kuna abi antakse osana olemasoleva ümberkorralduskava kohandamisest. Nagu laialdaselt selgitatud, on komisjon seisukohal, et

pärast 31. detsembrist 2001 rakendatud investeeringud ei ole otsuses N 401/97 kirjeldatud investeerimiskava osa. Lisaks osutatakse 1999. aasta ühenduse suuniste punktis 52 sellele, et „läbivaadatud kava peab sisaldama elujõulise saavutamist mõistliku aja jooksul”. Esialgse kava kohaselt oleks laevatehas pidanud oma elujõulisuse taastama 2000. aastaks. Seetõttu on komisjon seisukohal, et kavandatud elujõulisuse taastumine 2004. aasta juunis oli võrreldes esialgse kavaga liiga pikk viivitus ega jäänud enam mõistliku ajavahemiku piiresse. Lõpuks märgib komisjon, et ümberkorraldusperioodi sellise pikendamise heakskiitmist võiks võrrelda ühekordse abi põhimõttest kõrvalehiilimisega.

- (99) Seega on komisjon seisukohal, et pärast 31. detsembrist 2001 tekkinud investeerimiskulude toetuseks antud ja otsuses N 401/97 kirjeldatud investeerimiskavaga seotud abi saab pidada hõlmatuks otsusega N 401/97. Mis tahes muu abi ei kuulu otsuse N 401/97 reguleerimisalasse. Lisaks on ühisturuga kokkusobimatu mis tahes muu abi, mis on antud HSY-le sellele tekkinud investeerimiskulude toetuseks. Kuna Kreeka osutas sellele, et investeerimisabi ei ole HSY-le siiani välja makstud, ei pea HSY abi tagasi maksma.

4.2. 1999. aastal antud 4,67 miljardi Kreeka drahmi (13,72 miljoni euro) suurune laen, mis oli kaetud riigi garantiiga (meede P2)

4.2.1. Meetme kirjeldus

- (100) Kreeka osutab sellele, et kõnealuse kaheksa aasta pikkuse laenu summas 4,67 miljardit Kreeka drahmi (13,72 miljonit eurot) andis ETVA investeerimiskava rahastamiseks⁽⁷¹⁾. 8. detsembril 1999. aasta otsusega andis valitsus garantii ning nõudis aastast garantiilõivu (100 baaspunkti). Laenuleping sõlmiti 29. detsembril 1999 ning maksti HSY-le välja järjestikuste osadena kuni 26. detsembrini 2000 kogusummas 12,76 miljonit eurot⁽⁷²⁾. Intressimäär koosnes ATHIBOR (EURIBOR alates 1. jaanuarist 2001) pluss 25 baaspunkti. 31. mail 2002 pikendati riigi garantiid ja laenu kuni 30. juunini 2009 ning intressimäär tõusis 100 baaspunkti võrra. Kapitali tagasimaksmine algas esimese maksega 2003. aasta detsembris.

4.2.2. Menetluse algatamise põhjused

- (101) Algamisotsuses osutatakse sellele, et riigi garantii puhul võib tegemist olla riigiabiga, mille kokkusobivus on

kaheldav. Jättes kõrvale selle, kas meede kvalifitseerub abina või mitte, osutatakse otsuses N 401/97 sellele, et investeerimiskava rahastamiseks oleks pangalaenu antud tavapärastel turutingimustel ilma riigi garantiita. Seetõttu näib, et riigi garantiid olid otsusega N 401/97 juba iseenesest keelatud.

4.2.3. Huvitatud isikute märkused

- (102) Elefsis esitas meetmete P2, P3 ja P4 kohta järgmised märkused. Ta tuletab meelde, et otsuses N 401/97 on ette nähtud, et pangalaenu ettevõtja HSY rahastamiseks tuleb anda tavapärastel turutingimustel ilma riigi garantiideta. On võimalik tõestada, et kõik kolm laenu anti mitteäriilistel tingimustel. Esiteks anti laenu pärast 1999. aasta lõppu, kui HSY finantsolukord oli katastroofiline ja esines ettevõtja tegevusloa tühistamise risk. Teiseks anti laenu ajal, kui oli selge, et ettevõtja HSY ei ole suutnud ümberkorraldus-/investeerimiskava ellu viia ega ole täitnud otsuse N 401/97 tingimusi. Kolmandaks, võttes arvesse ettevõtja katastroofilist finantsolukorda ja kindlustunde puudumist, ei oleks HSY saanud laenu erasektorist.

4.2.4. Kreeka märkused

- (103) Kreeka ametiasutused (samuti HSY) väidavad, et riigi garantiide puhul ei ole tegemist riigiabiga ning seda pakuti tavapärastel turutingimustel. Nende analüüs põhineb järgmistel elementidel:

— laevatehas oleks võinud sõlmida sarnase laenulepingu mis tahes muu pangaga, pakkudes teist tüüpi tagatist kui riigi garantiid. Ettevõtja oleks saanud pakkuda tagatist, mis on seotud suurte lepingute või mõnede varade hüpoteebiga;

— aastane garantiilõiv on 1 % turuhinnast. Lisaks ei ole see valikuline, kuna Kreeka riik andis mitmeid garantiisid kõnealusel perioodil ning mõnedel juhtudel oli riigi nõutud lõiv palju väiksem;

— isegi kui komisjon peaks asuma seisukohale, et garantiilõiv oli turuhinnast väiksem, käitus riik siiski turumajandusliku investorina, kuna oli HSY aktsionär (ETVA kaudu) ning oleks saanud kasu kasumlikkuse taastumisest investeerimiskava rakendamise järel;

— asjaolu, et laenu eesmärk oli rahastada investeerimiskava, mille komisjon oli heaks kiitnud, oleks olnud piisavalt kindel põhjus laenu andvale pangale ja garandile eeldamiseks, et HSY suudab laenu tagasi maksta;

— laenu on tagasi makstud korrapäraselt ja garantiilõiv makstud.

4.2.5. Hindamine

4.2.5.1. Asutamislepingu artikkel 296

(104) Enne kokkusobivuse hindamist asutamislepingu artikli 87 kohaselt tuleb kaaluda asutamislepingu artikli 296 kohaldatavust. Komisjon märgib, et abi andmise otsuse kohaselt oli HSY kohustatud kasutama investeerimiskava rahastamiseks garanteeritud laenu, samuti kahte teist laenu, mis olid hõlmatud algatamisotsusega (st meetmeid P3 ja P4) ⁽⁷³⁾. Nagu järeldati meetme P1 hindamisel, ei kuulu investeerimiskava asutamislepingu artikli 296 reguleerimisalasse. Komisjon on seetõttu seisukohal, et nimetatud kolme laenu suhtes, mis eraldati investeerimiskava rahastamiseks, saab kohaldada riigiabi eeskirju ning need ei ole hõlmatud asutamislepingu artikliga 296.

4.2.5.2. Abi olemasolu

(105) Kõigepealt tuleb kontrollida, kas riigi garantii vastab riigiabi tingimustele asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.

(106) Abi olemasolu hindamiseks erinevates garantiides, mida uuritakse käesolevas otsuses, kasutab komisjon komisjoni teatist EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamise kohta garantiidena antava riigiabi suhtes ⁽⁷⁴⁾ (edaspidi „garantiide teatis“), mis avaldati 2000. aasta märtsis. Siiski, nagu osutatud teatise punktis 1.4, ei käsitletud selles poliitika muutmist, vaid pigem kirjeldati üksikasjalikumalt meetodit, mida komisjon oli seni kasutanud garantiide hindamisel. Seega saab põhimõtteid, mis on sätestatud garantiide teatises, kasutada samuti enne 2000. aasta märtsi antud garantiide hindamisel. Kooskõlas nimetatud järeldusega kasutas komisjon algatamisotsuses garantiide teatist, et hinnata meedet P2. Kreeka ei vaidlustanud kõnealust kohaldamist. Vastupidi, Kreeka kohaldas seda samuti meetme P2 hindamisel ⁽⁷⁵⁾.

(107) Esiteks peab meede sisaldama riigi ressursse, et seda saaks käsitleda artikli 87 lõike 1 kohaselt. See peab paika meetme P2 puhul, kuna kõnealuse garantii andmisega seadis riik oma ressursid ohtu.

(108) Teiseks tuleb kindlaks teha, kas meede oli valikuline või mitte. Kreeka väidab, et riik andis teistele firmadele mitmeid garantiisid ning nõudis samuti 1 % suurust tasu. Kreeka esitas nende firmade nimekirja. Komisjon on seisukohal, et kõnealune asjaolu ei tõesta, et meede oli üldist laadi. Üldine meede peab olema kättesaadav kõigile liikmesriigi majandustegevuses osalejatele. See peab olema tõhusalt ja võrdselt kättesaadav kõigile firmadele ning selle kohaldamisala ei tohi tegelikult piirata näiteks riigi õigusega omal äranägemisel otsustada, kas abi anda või mitte, või muude teguritega, mis piiravad meetme tegelikku mõju. Seega ei saa käesolevat meedet pidada üldiseks. See, et teatavad firmad said riigilt garantii, ei tähenda, et kõik firmad võiksid seda saada. Kreeka ei ole tõestanud, et riigi garantii andmine on võrdselt kättesaadav kõigile majandustegevuses osalejatele. Lisaks on kõik firmad Kreeka esitatud nimekirjas riigile kuuluvad firmad või firmad, mis teostavad mõnda sõjalist tegevust. Seega näib, et erafirmad ei oleks sellist garantiid oma tavapärase tegevuse rahastamiseks saanud. Tegelikult ei osuta Kreeka õiguslikule alusele, mille alusel rahandusminister otsustas 8. detsembril 1999. aastal garantii anda. Tõenäoliselt on selleks seadus nr 2322/1995, mis on valikuline meede, nagu selgitatakse meetme E12b hindamisel.

(109) Kolmandaks tuleb tõestada eelise olemasolu. Vastavalt garantiide teatise punktile 2.2.2 ei eeldanud laenuandja abi olemasolu, sest garantii anti enne laenu andmist ja mitte pärast seda. Seetõttu tuleb uurida abi laenusaja jaoks, nagu on määratletud garantiide teatise punktis 2.1.1. Kreeka väidab, et eelist ei ole, kuna HSY oleks saanud sarnase laenu, kui oleks pangale pakkunud teistsuguseid tagatisi riigi garantii asemel. Komisjon on seisukohal, et ta ei pea uurima, kas teiste tagatiste pakkumisel oleks HSY kõnealuse laenu saanud või mitte. Tõepoolest peab komisjon hindama, kas tegelik tehing, mille riik ellu viis ehk andis laenule garantii mis tahes tagatistest kasu saamata, oleks turumajanduslikule investorile olnud vastuvõetav. Garantii andmise puhul laenule, mis on tagatud mõnede varade hüpoteebiga või nõuete loovutamise, on tegemist teistsuguse tehinguga. Nagu osutatud garantiide teatise punktis 2.1.1, on riigi garantii üks võimalikest eelistest, et laenusaja võib „pakkuda väiksemat tagatist“. Isegi kui tuleks hinnata rahaliste vahendite saamise võimalust enamate tagatiste pakkumise abil,

jõudis komisjon käesoleva otsuse punktis 3.1 seisukohale, et pärast 30. juunit 1999 ei oleks HSY saanud erapankadelt laenu ega garantiisid, isegi juhul, kui oleks pakkunud pangale tagatist. Komisjon on seisukohal, et kuna riigi garantii anti 1999. aasta detsembris, andis see HSY-le eelise, pakkudes talle rahalisi vahendeid, mida HSY ei oleks turult saanud.

- (110) Kreeka väidab samuti, et garantiilõiv on 1 % turuhinnast ning ei kujuta seetõttu eelist. Komisjon märgib, et Kreeka ei esitanud turuandmeid, mis tõestaksid, et pangad olid valmis sellise hinnaga garantiid andma. Kreeka esitas üksnes nimekirja garantiide kohta, mida riik oli samal perioodil sama hinna eest andnud. Samuti ei mõista komisjon, kuidas kõnealune riigi garantiide nimekirj võiks tõestada, et HSY-lt küsitud garantiilõiv on turuga kooskõlas ega kujuta endast abi. Eriti ei saa kõnealust nimekirja pidada „riigi garantiikavaks, mis ei kujuta endast riigiabi artikli 87 lõike 1 kohaselt”, kuna HSY kasuks antud garantii näitab, et see ei vasta paljudele tingimustele, mis on sätestatud garantiide teatise punktis 4.3. Isegi kui 1 % suurune garantiilõiv võis olla kooskõlas teistele (heas majanduslikus olukorras) ettevõtetele pakutava lõivu turutingimustega, ei tähenda see automaatselt seda, et see peab paika raskustes ettevõtte, näiteks HSY puhul.
- (111) Mis puutub väitesse, et turuhinnast väiksem garantiilõiv oleks erainvestorile sarnastes tingimustes olnud vastu võetav, kuna Kreeka oli HSY aktsionär, lükkas komisjon kõnealuse väite käesoleva otsuse punktis 3.1 tagasi.
- (112) Punktist 3.1 on samuti näha, et 30. juunil 1999 oli olemas piisavalt teavet järeldamiseks, et HSY-l ei ole õnnestunud sõlmida piisavalt laevaehituslepinguid elujõulisuse taastamiseks ning oleks 1999. ja 2000. aastal seisnud silmitsi suurte kahjumitega. Arvestades asjaolu, et laen oli mõeldud investeerimiskava rahastamiseks, mille komisjon oli 1997. aastal heaks kiitnud, oleks see lohutanud potentsiaalset laenuandjat 1997. ja 1998. aastal, mitte aga panka 1999. aasta detsembris, sest oli selge, et äriplaan oli ebaõnnestunud. Seega lükatakse Kreeka esitatud asjaomane punkt tagasi.
- (113) Lõpuks, mis puutub Kreeka väitesse, et laenu maksti tagasi lepingu tingimustele vastavalt, ei saa komisjon seda lugeda tõestuseks selle kohta, et erapank oleks kõne-

alust laenu andnud. Tõepoolest loeb firma olukord ja olemasolev teave garantii andmise ajal⁽⁷⁶⁾. Lisaks märgib komisjon, et vastavalt garantii andmise ajal kättesaadavale teabele, mille alusel võis eeldada, et laevatehas võib järgnevatel aastatel kanda suuri kahjusid, kandiski laevatehas järgnevatel aastatel tõepoolest suuri kahjusid ning selle omakapital muutus tõesti väga negatiivseks. Lisaks jäi HSY ellu (ja seega suutis laenu tagasi maksta) ainult seetõttu, et sai jätkuvalt toetust riigiabi näol.

- (114) Eeltoodust lähtuvalt on komisjon seisukohal, et meede annab eelise HSY-le.
- (115) See valikuline eelis moonutab konkurentsi, kuna pakub rahalisi vahendeid ajal, kui HSY ei oleks turult rahalisi vahendeid saanud ning oli raskustes. Meede aitab seega kaasa ettevõtja HSY elus hoidmisele ja selle tegevuse rahastamisele. Kuna HSY mõned konkurendid asuvad teistes liikmesriikides,⁽⁷⁷⁾ mõjutab kõnealune konkurentsi moonutamine liikmesriikide vahelist kaubandust⁽⁷⁸⁾.
- (116) Kuna kõik asutamislepingu artikli 87 lõikes 1 sätestatud tingimused on täidetud, kujutab garantii endast riigiabi. Kuna sellest eelnevalt ei teatatud, mis on vastuolus EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikes 3 sätestatud nõuetega, kujutab see endast ebaseaduslikku abi.
- (117) Kuna komisjon just näitas, et valikuline eelis ettevõtja HSY kasuks moonutab konkurentsi ja kaubandust, ei korda komisjon ülejäänud meetmete hindamisel analüüsi konkurentsi- ja kaubanduse moonutuste olemasolu kohta.

4.2.5.3. Abi kokkusobivus

- (118) Kokkusobivuse puhul asutamislepingu artikli 87 lõigete 2 ja 3 kohaselt märgib komisjon, et asutamislepingu artikli 87 lõike 2 ja artikli 87 lõike 3 punktide b ja d sätted ei ole kohaldatavad. Kokkusobivuse puhul asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktide a, c ja e kohaselt reguleeritakse alates 1. jaanuarist 1999 laevaehitusele antavat abi nõukogu 29. juuni 1998. aasta määrusega (EÜ) nr 1540/98, millega kehtestatakse laevaehitusele antavale abile uued eeskirjad⁽⁷⁹⁾ (edaspidi „määrus (EÜ) nr 1540/98”). Kuna garanteeritud laenu eesmärk oli rahastada investeerimiskava, mis moodustas osa ümberkorralduskavast ning kuna HSY oli raskustes, tuleks riigi garantiid hinnata määruse (EÜ) nr 1540/98 artikli 5 kohaselt.

On selge, et meede ei vasta kõnealuses artiklis sätestatud tingimustele. Eelkõige osutatakse artiklis 5, et ümberkorraldusabi „võib erandkorras pidada ühisturuga kokkusobivaks, tingimisel et see abi vastab ühenduse juhistele riigiabi andmise kohta raskustesse sattunud firmade päästmiseks ja ümberkorraldamiseks”. Garantii andmise ajal kohaldusid 1999. aasta ühenduse suunised, mis avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* 9. oktoobril 1999⁽⁸⁰⁾ ning jõustusid samal päeval. Mitmed tingimused abi heakskiitmise kohta, mis on sätestatud kõnealuste suuniste punktis 3.2.2, ei ole täidetud. Näiteks tingimuse b „Elujõulisuse taastamine” kontekstis märgib komisjon, et riigi garantiiga rahastati investeerimiskava, mis moodustas osa ümberkorralduskavast, mis 1999. aasta detsembris oli täiesti ebapiisav, et taastada pikas perspektiivis HSY elujõulisus. Tingimuse d „Abi piirdumine minimaalse vajalikkuga” puhul oli komisjon otsuses N 401/97 jube ette näinud, et riigiabi võib moodustada kuni 50 % investeerimiskuludest ja ülejäänud 50 % rahastatakse vahenditest, mis on saadud aktsionäridelt ja turutingimustel saadud pangalaenudest. Järelikult ei saa investeerimiskava toetuseks anda täiendavat abi, ilma et rikutaks abi 50 % osatähtsust. Riigi garantiiga rikuti samuti ühekordse abi põhimõtet, mis on ette nähtud 1999. aasta ühenduse suuniste punktis 3.2.3, kuna otsusega N 401/97 kiitis komisjon heaks investeerimisabi, mis direktiivi 90/648/EMÜ kohaselt oli teatavat liiki ümberkorraldusabi. Kõnealune abi anti HSY-le ministri 1997. aasta otsuse alusel (käesoleva otsuse põhjenduses 84 osutab Kreeka aga sellele, et abi ei ole HSY-le veel välja makstud).

(119) Eeltoodust lähtuvalt on komisjon seisukohal, et riigi garantii kujutab ebaseaduslikku ja kokkusobimatut abi, mis tuleb tagasi maksta. Kui seda ei ole käesoleva otsuse hetkel veel välja makstud, tuleb riigi garantii viivitamata peatada. See ei ole siiski piisav enne abi andmist valitsenud olukorra taastamiseks, sest HSY sai mitmete aastate jooksul kasu laenust, mida ta ei oleks saanud ilma riigi sekkumiseta. Kõnealuse eelise tagasimaksmise kontekstis on komisjon seisukohal, et vastavalt käesoleva otsuse punktis 3.1 tehtud järeldusele tuleb garantii kehtivusaja eest tagasi maksta vahe garanteeritud laenu kogukulude (intressimäär pluss garantiipreemia) ja Kreeka viitemäära vahel, mida on suurendatud 600 baaspunkti võrra.

(120) Komisjon on seisukohal, et seeläbi taastatakse olukord, mis oleks ilma riigi garantiita valitsenud. Seega on välis- ja turuhinnast väiksema hinnaga rahaliste vahendite andmise keelu rikkumine, mis on ette nähtud otsuses N 401/97.

4.3. 1999. aastal antud 1,56 miljardi Kreeka drahmi (4,58 miljoni euro) suurune laen (meede P3)

4.3.1. Meetme kirjeldus

(121) 1999. aastal sai HSY 1,56 miljardi Kreeka drahmi (4,58 miljonit eurot) suuruse laenu ETVA-lt, kes sai tagatiseks otsusega N 401/97 määratud investeringutoetuse esimese osa maksmise õiguse. Laenuleping sõlmiti 28. juulil 1999 ja laen maksti HSY-le täielikult välja järgmisel päeval. Algseks tagastamistähtajaks oli 31. märts 2001. Korduvate pikendamiste järel tagastati laen 2. augustil 2004. Intressimääraks oli ATHIBOR (EURIBOR seisuga 1. jaanuar 2001) pluss 100 baaspunkti⁽⁸¹⁾.

4.3.2. Menetluse algatamise põhjused

(122) Algamisotsuses märgib komisjon, et laenu puhul võib olla tegemist abiga, mille kokkusobivus on kaheldav. Lisaks, kui selgub, et kõnealuse laenu puhul anti riigi garantii, oleks tegemist otsuse N 401/97 rikkumisega, sest nimetatud otsuse kohaselt peavad investeerimisprogrammi rahastamiseks kasutatavad pangalaenud peavad olema võetud tavapärastel turutingimustel ilma riigigarantiita.

4.3.3. Huvitatud isikute märkused

(123) Elefsis väidab lisaks meetme P2 kohta tehtud märkustele, et meetmeid P3 ja P4 võimaldati ajal, mil oli selgunud, et HSY ei suuda oma ümberkorralduskava/investeerimiskava ellu viia ning otsuse N 401/97 tingimusi täita, eksisteeris seepärast oluline risk, et nendele laenudele antud tagatis, st heakskiidetud investeringutoetuse maksmine, oli ebaseaduslik ja seetõttu kehtetu ning jõustamatu.

4.3.4. Kreeka märkused

(124) Kreeka ametiasutused (ja HSY) väidavad, et kõnealune laen anti turutingimustel. Muu hulgas sarnaneb intressimäär mõningate ETVA poolt vastava ajavahemiku vältel teistele ettevõtetele antud laenude omale. HSY oleks võinud võtta laenu ükskõik millisest teisest pangast, kuid eelistas loogiliselt ETVA-t, oma aktsionäri. Lisaks oli investeringutoetuse esimese osaga seonduvate nõuete üleandmise vormis antav tagatis vastuvõetav ükskõik millisele pangale. Lõpetuseks märkis Kreeka, et laen tagastati pangale täies mahus.

4.3.5. Hindamine

4.3.5.1. Asutamislepingu artikkel 296

- (125) Komisjon on meetme P2 hindamisega seoses juba järeldanud, et meede P3 ei kuulu asutamislepingu artikli 296 reguleerimisalasse. Seetõttu tuleb meedet hinnata riigiabi eeskirjade alusel.

4.3.5.2. Abi olemasolu

- (126) Esiteks märgib komisjon, et laenuandjaks oli ETVA ja laenul puudus riigigarantii.

- (127) Meetme selektiivsuse osas väitis Kreeka, et teised ettevõtted said ETVA-lt laene sarnaste intressimääradega. Samas, nagu on juba selgitatud meetme P2 hindamisega seoses, kujutab meede endast üldmeedet vaid juhul, kui see vastab rangetele tingimustele, mis ei ole antud juhul selgelt täidetud. Näiteks ei ole meede avatud kõikidele ettevõtetele võrdväärse juurdepääsu põhimõtte alusel, sest intressimäärad varieeruvad laenusajati ning sõltuvad ETVA otsusest laenu andmise või mitteandmise ja laenu-tingimuste kohta. Seetõttu on meede selektiivne.

- (128) Eelisseisundi olemasolu osas märgib komisjon, et laen anti pärast 30. juunit 1999 ehk ajal, mil ettevõttel puudus juurdepääs laenuturule, nagu on selgitatud käesoleva otsuse lõikes 3.1. Asjaolu, et ETVA rakendas sarnast intressimäära mõningate vastaval ajavahemikul muudele ettevõtetele antud laenude puhul, ei tõenda seda, et kõnealune intressimäär oleks olnud kommerts-pangale sarnastel asjaoludel vastuvõetav. Esiteks sõltub kommerts-panga poolt konkreetse laenu suhtes kohaldav intressimäär laenusajaja krediitvõimest. Kreeka ei ole tõendanud, et muude loetelus toodud laenusajate makserisk oleks sarnanenud HSY makseriskile. Komisjon tuletab meelde, et HSY olukord oli tollal väga halb. Seetõttu on tõenäoline, et turumajanduslik investor oleks HSY laenude puhul kasutanud kõrgemat intressimäära kui heas seisundis ettevõtetele antavate laenude

puhul. Teiseks, isegi juhul, kui muude laenusajate makserisk oleks olnud sama kõrge kui HSY-l, ei piisaks Kreeka esitatud loendist siiski selleks, et teha järeldusi kõnealuse intressimäära turuhinnale vastavuse kohta. Kreeka esitatud loend hõlmab vaid laene, mille andjaks oli ETVA, mis aga oli riigile kuuluv pank (ja pealegi arengupank), ning seetõttu on võimalik, et muudki laenud sisaldasid riigiabi elemente. Seega ei tõenda eeltoodu, et laenud oleksid olnud kommerts-panga jaoks vastuvõetavad.

- (129) Samuti kinnitavad Kreeka ametiasutused, et investeringutoetuse esimese osa suhtes esitatud nõuete üleandmise vormis antud tagatis oleks muutnud laenu vastuvõetavaks ükskõik millise kommerts-panga jaoks. Komisjon märgib, et vastavalt valitsuse otsusele, millega investeringutoetus heaks kiideti, pidi toetuse esimese osa väljamaksmine toimuma pärast seda, kui pädev kontrolliasutus on kinnitanud investeerimiskulude ulatumist 2,73 miljardi Kreeka drahmini. Lisaks pidi väljamakse toimuma enne 31. detsember 1999. Nagu näitasid Kreeka ametiasutuste poolt 1999. aasta detsembris läbiviidud kontrolltoimingud (vt Kreeka märkused meetme P1 suhtes), oli 2,73 miljardi Kreeka drahmi suurune summa saavutatud 30. juuniks 1999. Sellest tulenevalt, kuivõrd laen anti 1999. aasta juulis ning sel ajal oleks tõenäoliselt olnud võimalik oletada, et 2,73 miljardi Kreeka drahmi künnis on ületatud või ületatakse peatselt, võiks toetuse esimese osa kättesaamise tõenäosust esmapilgul pidada küllaltki kõrgeks. Eeltoodule vaatamata oleksid siiski võinud ilmnedä mitmesugused toetuse väljamaksmist takistavad probleemid. Esiteks ei oleks HSY võimaliku pankrotistumise korral olnud kindel, kas Kreeka ametiasutused oleksid nõustunud maksma investeringutoetust ettevõtetele, mis on tegevuse lõpetanud⁽⁸²⁾. Niisugusel juhul oleks pank olnud sunnitud rakendama raha tagasisaamiseks kulukaid ja aeganõudvaid õiguslikke meetmeid. Teiseks ei ole kindel, et pädevad ametiasutused oleksid kantud investeerimiskuludega nõustunud, millisel juhul ei oleks künnist õigeaegselt ületatud. Kolmandaks oleks võinud ette tulla muid haldusprobleeme. Just see tegelikult juhtuski⁽⁸³⁾ ning Kreeka ametiasutused viivitasid esimese osa väljamaksmisega mitu aastat. Nagu on osutatud käesoleva otsuse peatükis 1 „Menetlus”, taotles komisjon investeerimiskava elluviimise hilinemisest tagantjärele teada saades HSY-le selleks ajaks tasumata toetuse väljamaksmise peatamist. Komisjon järeldab, et investeringutoetuse esimese osa liikmesriigipoolne väljamaksmine oli tõenäoline, kuid mitte kindel. HSY rasket olukorda arvesse võttes oleks kommerts-pank nõudnud tagatist, mida saaks kiiresti ja kindlalt realiseerida, ning ei oleks rahuldunud tagatisega, mis võib teatavatel asjaoludel osutada väärtusetuks. Seega järeldab komisjon, et kommerts-pank ei oleks nõustunud niisugust laenu väljastama. Nagu eespool märgitud, kinnitavad seda HSY edutud katsed hankida raha turumajanduslikelt investoritelt.

(130) Samuti väidab Kreeka, et HSY aktsionärina kaitses ETVA enda huve, andes laenu HSY-le. Selle väite on komisjon käesoleva otsuse lõikes 3.1.3 juba tagasi lükanud.

(131) Seoses laenu tagastamisega on komisjon meetme P2 hinnangus juba selgitanud, miks antud asjaolu ei tõenda, et mõni kommertspank oleks nõustunud HSY-d vastaval ajahetkel rahastama.

(132) Eeltoodu põhjal jäeldab komisjon, et laen annab HSY-le eelise, sest turult ei oleks ettevõtte niisugust laenu saanud.

(133) Komisjon jäeldab, et meede P3 kujutab endast abi asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses. Kuivõrd selle andmisest eelnevalt ei teatatud, mis on vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikes 3 sätestatud nõudega, on tegemist ebaseadusliku abiga.

4.3.5.3. Abi kokkusobivus

(134) Nagu meedet P2 tuleb ja käesoleva meetme kokkusobivust hinnata määruse (EÜ) nr 1540/98 kohaselt. Sarnaselt meetmega P2 oli käesolev laen suunatud investeerimiskava rahastamiseks, mis moodustas osa ümberkorralduskavast. Kuna see oli antud raskustes ettevõttele, tuleks seda samuti käsitleda määruse (EÜ) nr 1540/98 artikli 5 kohase ümberkorraldustoetusena. On selge, et meede ei vasta osutatud artiklis kehtestatud tingimustele. Muu hulgas sätestatakse artiklis 5, et ümberkorraldusabi võib „erandkorras pidada ühisturuga kokkusobivaks tingimusele, et abi on kooskõlas raskustes olevate ettevõtete päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antavat riigiabi käsitlevate ühenduse suunistega“. Abi andmise ajal kehtivad suunised avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* 23. detsembril 1994. aastal⁽⁸⁴⁾ ja jõustusid samal päeval (edaspidi: 1994. aasta ühenduse suunised). Mitmed kõnealuste suuniste lõikes 3.2.2 sätestatud abi võimaldamise tingimused ei ole täidetud. Näiteks märgib komisjon tingimuse i) „Elujõulisuse taastamine“ puhul, et riigigarantiiga rahastati investeerimiskava, mis moodustas osa ümberkorralduskavast, mis 1999. aasta juuliks oli muutunud ebapiisavaks HSY pikaajalise elujõulisuse taastamise seisukohast. Mis puutub tingimusse iii) „Ümberkorraldamise hinna ja eelistega proportsionaalne abi“, oli komisjon oma otsuses N 401/97 juba otsustanud, et riigiabi võis ulatuda maksimaalselt 50 %-ni investeerimiskuludest ning ülejäänud 50 % oleks tulnud rahastada aktsionäridelt saadud vahendite ja turutingimustel võetud laenude

arvelt. Eeltoodust tulenevalt ei ole lubatav ükskõik millise lisaabi andmine investeerimiskava jaoks, vastasel juhul ületatakse eelmainitud 50 % piir ning komisjon ei saa jäeldada, et abi oli proportsionaalne „ümberkorraldamise hinna ja eelistega“.

(135) Eeltoodu põhjal jäeldab komisjon, et laenu puhul oli tegemist ebaseadusliku ja kokkusobimatu abiga, mis kuulub tagastamisele. Kuna HSY ei oleks pärast 30. juunit 1999 turult laenu saanud, kuulub tagastamisele kogu laen. Sellest aga ei piisa olukorra taastamiseks, mis oleks valitsenud abi puudumisel, sest HSY on mitme aasta vältel saanud kasu laenust, mida ettevõtte ei oleks riigi sekkumiseta saanud. Selle eelise tagasinõudmise osas on komisjon kooskõlas käesoleva otsuse lõikes 3.1 esitatud jäeldusega seisukohal, et erinevus⁽⁸⁵⁾ laenu intressimäära ja Kreeka viitemäära vahel suurendatuna 600 baaspunkti võrra tuleb tagasi nõuda iga aasta eest alates laenu väljamaksmisest HSY-le kuni selle tagastamiseni.

(136) Komisjon märgib, et 2002. aasta märtsis müüs riik ETVA enamusaktsiad Piraeus Bankile. Seega ei olnud riik 2004. aastal tagasimakstud laenu kahe viimase aasta jooksul enam ETVA omanikuks. Seda arvesse võttes tekib küsimus (kõnealuse laenu ja muude laenude ning garantiide osas, mida ETVA andis enne 2002. aasta märtsi ja mis jäid kestma pärast 2002. aasta märtsi), kas abi 2002. aasta märtsile järgneva ajavahemikuga seonduv osa ei oleks riigile tagastamise asemel pidanud kuuluma tagastamisele ETVA-le. Sellele küsimusele vastamiseks tuleb komisjon meelde, et kui riik annab laenu intressimääraga, mis jääb alla turumäära, on tegemist laenulepingu sõlmimise ajal antud abiga, seda isegi juhul, kui eelis realiseerub vaid igal intressi maksekuupäeval, kui laenusaaaja tasub madalama intressimäära⁽⁸⁶⁾. Samal viisil langeb laenu turuväärtus, mille intressimäär ei peegelda adekvaatselt laenusaaaja raskusi, laenulepingu allkirjastamise järel viivitamatult⁽⁸⁷⁾ (st mitte kuupäevadel tulevikus, mil laenusaaaja tasub turu intressimäärast väiksemat intressimäära). Panga väärtus sõltub omakorda panga varade väärtusest ning olulisel määral olemasolevate laenude portfelist. Seega vähendas laenude andmine turuolukorrale mittevastavatel tingimustel ETVA väärtust, mistõttu riik sai ETVA aktsiate müümisel väiksema hinna⁽⁸⁸⁾. Eeltoodu näitab, et just riik kandis nende abimeetmete kulud, seda isegi pärast 2002. aasta märtsi.

4.4. 2002. aastal antud 13,75 miljardi euro suurune laen (meede P4)

4.4.1. Meetme kirjeldus

- (137) Laenuleping ETVA ja HSY vahel sõlmiti 31. mail 2002. Laenu summaks oli 13,75 miljonit eurot, laenu kestuseks oli kaks aastat ja intressiks EURIBOR pluss 125 baaspunkti. Laenu oli kavas kasutada ettemaksena investeringutoetuse teise ja kolmanda osa eest. Laenu tagatiseks oli investeringutoetuse teise ja kolmanda osa maksmise üleandmine ⁽⁸⁹⁾.

4.4.2. Menetluse algatamise põhjused

- (138) Algamisotsuses osutas komisjon, et laenu puhul võib olla tegemist abiga, mille kokkusobivus on kaheldav. Lisaks, kui selgub, et kõnealuse laenu jaoks anti riigigarantii, on tegemist otsuse N 401/97 rikkumisega, mille kohaselt peavad investeerimisprogrammi rahastamiseks kasutatavad pangalaenud olema võetud tavapärastel turutingimustel ilma riigigarantiita.

4.4.3. Huvitatud isikute märkused

- (139) Ettevõtja Elefsis märkused antud meetme kohta sarnanevad märkustega meetme P3 kohta.

4.4.4. Kreeka märkused

- (140) Kreeka ametiasutused väidavad, et kõnealune laen anti turutingimustel. Muu hulgas sarnaneb intressimäär vastava ajavahemiku vältel ETVA-lt muudele ettevõtetele antud mõnede laenude intressimääradele. HSY oleks võinud võtta laenu ükskõik millisest pangast, kuid eelistas loogiliselt ETVA-t, oma aktsionäri. Lisaks oli investeringutoetuse teise ja kolmanda osaga seonduvate nõuete üleandmise vormis antav tagatis vastuvõetav mis tahes panga jaoks. Lõpetuseks ei makstud laenu kunagi HSY-le välja, mistõttu seda ei saa käsitleda HSY-le antud abina. Asjaolu, et ETVA keeldus laenu väljamaksmisest pärast seda, kui sai teada, et investeringutoetuse maksmine on menetluslikul põhjustel „külmutatud” ja et toetuse maksmine ei ole kindel, näitas seda, et ETVA toimis viisil, nagu oleks toimunud mis tahes muu pank.

4.4.5. Hindamine

4.4.5.1. Asutamislepingu artikkel 296

- (141) Komisjon on meetme P2 hindamisega seoses eelnevalt järeldanud, et meede P4 ei kuulu asutamislepingu artikli 296 kohaldamisalasse. Seetõttu tuleb meedet hinnata riigiabi eeskirjade alusel.

4.4.5.2. Abi olemasolu

- (142) Esiteks märgib komisjon, et laenu andjaks oli ETVA ja see ei olnud hõlmatud riigigarantiiga.
- (143) Komisjon tunnustab, et kuna ETVA keeldus laenu väljamaksmisest HSY-le, ei saanud HSY laenulepingu alusel eales mingit raha. Seetõttu puudub eelis HSY jaoks ja komisjon saab kohe järeldada, et meede ei kujuta endast abi.
- (144) Kaks järgnevat elementi, mis seonduvad meetmega P4, võivad isegi juhul, kui need on meetme hindamise seisukohast ebaolulised, tekitada kahtlusi muude meetmete hindamise kehtivuse osas. Seetõttu analüüsib komisjon neid.
- (145) Esiteks väidab Kreeka, et ETVA otsus loobuda laenu väljamaksmisest HSY-le seepärast, et valitses oht, et investeringutoetust välja ei maksta, annab tunnistust sellest, et ETVA käitus tavalise kommerts-laenuandjana ega pakkunud HSY-le sooduskohtlemist. Komisjoni arvamusel ei võta Kreeka arvesse asjaolu, et ajal, mil ETVA laenu väljamaksmisest keeldus, oli ETVA juba Piraeus Banki ja mitte riigi kontrolli all. Seetõttu ei saa laenu väljamaksmisest keeldumist käsitleda näitena ETVA käitumisest ajal, mil ETVA oli riigi kontrolli all. Vastupidi, pigem leiab kinnitust see, et kommertsbank oleks vältinud raha laenamist HSY-le.
- (146) Teiseks märgib komisjon, et meetmel P4 on sama liiki tagatis kui meetmel P3. Meede P4 allkirjastati pärast seda, kui ETVA oli läinud Piraeus Banki kontrolli alla. Samas ei tähenda eeltoodu, et meede P3 oleks olnud kommerts-panga jaoks vastuvõetav. Tegelikuses ei ole kaks kõnealust olukorda mitmel põhjusel omavahel võrreldavad. Näiteks märgib komisjon, et kui laenuleping 31. mail 2002 allkirjastati, oli kindlasti juba ka ETVA-le, kes oli osutatud kuupäevani HSY aktsionär, et investeringutoetuse maksmine oli administratiivsetel põhjustel „külmutatud” ⁽⁹⁰⁾. Seetõttu oleks ETVA juba lepingu allkirjastamisel 31. mail 2002 võinud keelduda laenu väljamaksmisest ⁽⁹¹⁾. ETVA teadis, et tema käsutuses on võimalus keelduda laenu väljamaksmisest. Eeltoodu erineb ETVA olukorrast laenulepingu allkirjastamisel 1999. aasta juulis. Veel üheks erinevuseks võrdluses meetmega P3 on asjaolu, et kui laenuleping 31. mail 2002 allkirjastati, olid kaks rahvusvahelist ettevõtet HSY omandamise lõpule viinud ja kavatsesid investeerida HSYsse. Omandamine suurendas ettevõtte lootusi püsima jääda. 1999. aasta juulis oleks olnud võimatu niisugust omandamist ette näha.

4.5. 1997. aastal heakskiidetud 54 miljardi Kreeka drahmi (160 miljoni euro) suuruse abi (meede E7) väärkasutus

4.5.1. Meetme kirjeldus

- (147) 15. juulil 1997 võttis komisjon lisaks investeringutoetust kinnitavale otsusele N 401/97 vastu ka otsuse C 10/94. See otsus lõpetas menetluse vastavalt artikli 88 lõikele 2, kiites määruse (EÜ) nr 1013/97 alusel heaks 54 miljardi Kreeka drahmi (160 miljoni euro) suuruse võla kustutamise, mis vastas laevatehase tsiviiltöödega seonduvale võlasummale. Laevatehase sõjaliste töödega seonduvate võlgade samaaegset kustutamist ei ole riigiabi eeskirjade põhjal hinnatud.

4.5.2. Menetluse algatamise põhjused

- (148) Laiendamisotsuses väljendab komisjon kahtlust, et otsusega C 10/94 sätestatud kahte tingimust on rikutud. Esiteks seoti võla kustutamise heakskiitmine tingimusega, et ümberkorralduskava viiakse ellu ja investeerimiskava oli üheks selle kahest tugisambast. Nagu komisjon selgitas algatamisotsuses (vt meetme P1 kirjeldus), on komisjonil kahtlusi kõnealuse investeerimiskava nõuete kohase elluviimise osas. Teiseks on otsusega C 10/94 täiendava tegevusabi andmine ümberkorraldamiseks keelatud. Komisjon märgib, et laiendamisotsusesse kaasatud erinevad meetmed kujutavad endast täiendavat ümberkorraldusabi. Seetõttu jääb mulje, et vastavat tingimust on rikutud.

4.5.3. Huvitatud isikute märkused

- (149) Elefsis väidab, et algatamisotsuses esiletoodud kahe tingimuse rikkumine on tugev alus järelduse tegemiseks toetuse väärkasutuse kohta. Lisaks väidab Elefsis, et 1995. aasta erastamine ei olnud tõeline erastamine. Muu hulgas ei kandnud töötajad aktsionäridena kunagi finantsrisi, sest nad tasusid tasumisele kuulunud summast vaid väikese osa ning nende tegelikult tasutud summad hüvitas riik täies mahus 2001.-2002. aasta erastamise ajal. Komisjon peaks käsitlema otsuse C 10/94 täiendava rikkumisena tõelise erastamise puudumist, sest erastamine oli loobumise eeltingimuseks..

4.5.4. Kreeka märkused

- (150) Laiendamisotsust käsitlevates märkustes väidavad Kreeka ja HSY,⁽⁹²⁾ et täiendava ümberkorraldusabi keelamine

muudab mis tahes uue abi ebaseaduslikuks. Selle keelu rikkumine ei muuda otsusega C 10/94 heakskiidetud abi osutamist kokkusobimatuks. Lisaks rõhutab Kreeka, et otsus keelab täiendava „tegevusabi” (nõukogu direktiivi 90/684/EMÜ artiklis 5 sätestatud tähenduses) andmise ümberkorraldamise jaoks. Seepärast ei nõustu Kreeka sellega, et riik ei tohtinud anda HSY-le ümberkorraldusabi pärast 1997. aastat.

- (151) Investeerimiskava puhul väidavad Kreeka ja HSY, et otsus C 10/94 ei sisaldanud investeerimiskava elluviimise tingimust. Pealegi ei oleks see saanud niisugust tingimust sisaldada, sest direktiiv 90/684/EMÜ ja määrus (EÜ) nr 1013/97, mis moodustasid otsuse juriidilise aluse, ei sisaldanud vastavat tingimust. Ainsaks tingimuseks oli HSY osaline erastamine ja investeerimiskava esitamine (st mitte elluviimine).

4.5.5. Hindamine

4.5.5.1. Asutamislepingu artikkel 296

- (152) Artikkel 296 ei kehti käesoleva meetme suhtes, sest see käsitleb üksnes laevatehase tsiviiltegevusega seonduvate võlgade kustutamist. Lisaks põhines otsus C 10/94 riigiabi eeskirjadel ja mitte asutamislepingu artiklil 296.

4.5.5.2. Investeerimiskava elluviimine

- (153) Seoses investeerimiskava elluviimisega leiab komisjon, et see oli üheks otsuses C 10/94 määratletud tingimustest. Eelviimases lõigus on kirjas: „Investeerimiskava ei ole veel käivitunud [...]. Kui see on ellu viidud, peaks käimasolev ümberkorraldamine olema lõpetatud ja laevatehase elujõulisus taastuma.” Eelviimases lõigus meenutab komisjon edasise ümberkorraldusabi keeldu. Lõpetuseks sätestatakse viimases lõigus: „Eespool toodut arvesse võttes on komisjon otsustanud lõpetada menetluse kooskõlas artikli 93 lõikega 2, kiites heaks abi, mille suhtes kehtivad selles kirjas kirjeldatud tingimused. Kui komisjon peaks leidma, et mõnda neist tingimustest on rikutud, võib komisjon nõuda abi lõpetamist ja/või tagastamist.” Asjaolu, et komisjon kasutas sõna „tingimus” mitmuses, on tõenduseks selle kohta, et lisaks täiendava ümberkorraldusabi keelule oli veel vähemalt üks tingimus. Otsuse struktuuri ja sisu põhjal võib järeldada, et investeerimiskava elluviimine oli üheks tingimustest.

Investeeringisabi rakendamist on komisjon üksikasjalikult hinnanud juba meetme PI analüüsimise käigus. Komisjon järeldab, et HSY ei ole investeeringiskava mõistliku aja jooksul ellu viinud. 31. detsembriks 2001. aastal – investeeringiskava lõpuleviimise tähtaja ühekordse pikendamise järel – oli HSY ellu viinud vaid 63 % kavast. Seetõttu järeldab komisjon, et sellest tingimusest ei ole kinni peetud.

(154) Kreeka väitel ei ole investeeringiskava elluviimine sätestatud tingimusena määruses (EÜ) nr 1013/97, mis on otsuse C 10/94 juriidiliseks aluseks. Komisjon tuletab meelde, et abi kiideti heaks otsusega C 10/94. Seega tuleb järgida selles otsuses sätestatud tingimusi. Kui Kreeka leidis, et otsuses C 10/94 sätestatud tingimused ei ole kooskõlas määruses (EÜ) nr 1013/97 sätestatud tingimustega, oleks tulnud vaidlustada otsus C 10/94. Kreeka aga ei teinud seda asutamislepingu artiklis 230 määratud tähtaja jooksul. Komisjon meenutab täiendava asjaoluna seda, et määrus (EÜ) nr 1013/97 kujutab endast vaid nõukogu direktiivi 90/684/EMÜ lisa, mille eesmärgiks on kolmele laevatehaste rühmale antava võimaliku abi mahu suurendamine. HSYga seoses osutatakse määruses (EÜ) nr 1013/97, et „sellele laevatehasele kohaldatakse kõiki muid direktiivi 90/684/EMÜ sätteid.” Komisjon tuletab meelde, et direktiivis 90/684/EMÜ kiidetakse heaks abi Kreeka laevatehastele juhul, kui see: „antakse laevatehaste finantsalaseks ümberkorraldamiseks seoses süstemaatilise ja spetsiifilise ümberkorraldusprogrammiga, mis seondub laevatehaste realiseerimisega müügi teel.” Eeltoodu annab tunnistust selle kohta, et nõukogu ei oleks rahuldunud üksnes ümberkorralduskava esitamisega, vaid nõudis kava tegelikku elluviimist. Ning kuidas olekski võimalik abi andmine „seoses süstemaatilise ja spetsiifilise ümberkorraldusprogrammiga”, kui mainitud programmi ei viida ellu.

(155) Kuna kõnealusest tingimusest ei ole kinni peetud, on toimunud abi väärkasutus ja abi kuulub tagastamisele kooskõlas otsuse C 10/94 viimase lõiguga.

4.5.5.3. „Täiendava tegevusabi ümberkorraldamise eesmärgil” keeld

(156) Otsuse C 10/94 eelviimases lõikes sätestatakse: „komisjon pöörab tähelepanu asjaolule, et nõukogu võttis määruse

(EÜ) nr 1013/97 vastu tingimusega, et määruse alla kuuluvatele laevatehastele ei võimaldata mingit täiendavat tegevusabi ümberkorraldamiseks. Eeltoodust lähtuvalt on keelatud taolise ümberkorraldusabi andmine sellistele laevatehasele tulevikus.” Käesoleva menetluse osapooled tõlgendavad seda tingimust erinevalt. Kreeka ja HSY on seisukohal, et tingimuse kohaselt on otsuse vastuvõtmise järel ümberkorraldamise eesmärgil antud mis tahes tegevusabi automaatselt kokkusobimatu ja peaks kuuluma tagastamisele. Elefsise arvates nähakse kõnealuse tingimusega ette seda, et mis tahes tegevusabi andmine ümberkorraldamise eesmärgil pärast otsuse vastuvõtmist kujutaks endast otsusega C 10/94 heakskiidetud abi väärkasutust ja peaks seetõttu kaasa tooma otsusega C 10/94 heakskiidetud abi tagastamise lisaks täiendava ümberkorraldamise eesmärgil antud abi tagastamisele.

(157) Komisjon märgib, et täiendava ümberkorraldamiseks antava abi keelu eesmärgiks on vältida abi kumuleerumist üle otsuses määratletud taseme. Komisjon on arvamisel, et selle eesmärgi saavutamiseks piisab otsuse C 10/94 vastuvõtmise järel antud mis tahes täiendava tegevusabi tagastamisest. Täiendava abi tagastamise kaudu taastatakse algne olukord ja välditakse abi kumuleerumist üle otsuses C 10/94 sätestatud määra. Seetõttu järeldab komisjon, et täiendava tegevusabi andmine ümberkorraldamise eesmärgil pärast otsuse C 10/94 vastuvõtmist ei too endaga kaasa otsusega C 10/94 heakskiidetud abi tagastamise kohustust, tingimusel et täiendav abi tõepoolest tagastatakse.

(158) Komisjon märgib, et otsusega C 10/94 heakskiidetud abi tagastamisvajaduse kindlaksmääramiseks ei ole tarvis tuvastada, millised otsuse C 10/94 vastuvõtmise järel ebaseaduslikult rakendatud abimeetmed kujutavad endast „tegevusabi ümberkorraldamise eesmärgil”. Selles otsuses järeldab komisjon, et tagastamisele kuuluvad kõik pärast otsuse C 10/94 vastuvõtmist ebaseaduslikult rakendatud abimeetmed. Eeltoodust tulenevalt kuulub tagastamisele mis tahes abimeede, mida võib potentsiaalselt käsitleda täiendava tegevusabina ümberkorraldamise eesmärgil. Tagastamine taastab algse olukorra, millest tulenevalt välditakse tegevusabi võimalikku potentsiaalset kumuleerumist. Seega täidetakse otsuses C 10/94 sätestatud tingimuse eesmärk.

4.5.5.4. Ostuhinna tasumata jätmine

(159) Juurdluse käigus toimunud juhtumi põhjalikuma analüüsi käigus tuvastas komisjon otsuse C 10/94 täiendava rikkumise: kogu ajavahemiku vältel, mil töötajad 49 % osaluse omanikena HSYs osalesid HSY juhtimises, ei tasunud nad kunagi ostuhinda, mida oleksid pidanud tasuma 1995. aasta septembris sõlmitud osalise erastamislepingu alusel.

(160) Sellest otsuse C 10/94 rikkumisest arusaamiseks tuleb esmalt analüüsida kõnealuse otsuse teksti ja õigusakte, millel otsus põhineb.

(161) Direktiivi 90/684/EMÜ preambulis on sätestatud: „Kreeka laevaehitustööstus vajab lähitulevikus finantsalast ümberstruktureerimist, et selle avalikku sektorisse kuuluvad omanikud saaksid tööstuse konkurentsivõime taastamiseks selle uutele omanikele müüa.” Eeltoodu alusel sätestab direktiivi artikkel 10: „2. 1991. aasta jooksul võib laevaehitusele, laevade rekonstrueerimisele ja laevaremondile antavat põhitegevusabi, mis ei ole seotud uute lepingutega, käsitada ühisturuga kokkusobivana, kui seda antakse laevatehaste finantsalaseks ümberstruktureerimiseks seoses laevatehaste müümiselega seotud konkreetse süstemaatilise ümberstruktureerimisprogrammiga. 3. Vaatamata lõikes 2 nimetatud kohustusele laevatehased müüa lubatakse Kreeka laevatehastel säilitada ühes laevatehases 51 % enamusosalus, kui see on põhjendatav riigikaitsehuvidega.” Komisjon pöörab tähelepanu asjaolule, et direktiivis on kasutatud sõnu „uutele omanikele müüa” ja mitte uutele omanikele „loovutada”. Seega eeldati, et uued omanikud tasuvad laevatehaste omandiõiguse eest teatava hinna. Omandiõiguse tasuta loovutamine ei ole lubatud. Lause „et selle avalikku sektorisse kuuluvad omanikud saaksid selle konkurentsivõime taastamiseks selle uutele omanikele müüa” selgitab kõnealuse tingimuse eesmärki. Riigi valduses olles ei ole laevaehitustehased rakendanud nõutavaid meetmeid oma konkurentsivõime taastamiseks. Seetõttu vajasisid nad kogu aeg riigiabi. Olukorra parandamiseks, mis oli asutamislepingu artikli 87 kohaselt vastuvõetamatu, kiitis nõukogu heaks abi osutamise viimast korda (st 1991. aastal on abi osutamine lubatud), kuid kehtestas laevatehaste uutele omanikele müümise kohustuse. Seega näeb niisuguse lahenduse loogika ette, et uued omanikud rakendavad konkurentsivõime taastamiseks nõutavad meetmed, mille tulemusena ei vaja laevatehased edaspidi tegevusabni ümberkorraldamise jaoks⁽⁹³⁾.

(162) Nagu selgub käesoleva otsuse lõikest 2 „Komisjoni ja nõukogu eelnevad otsused”, võttis komisjon 1995. aasta

juulis vastu negatiivse otsuse juhtumi C 10/94 kohta, sest HSY müüki ei olnud toimunud, nagu nägi ette direktiiv 90/684/EMÜ. Kreeka taotles osutatud otsuse peatamist, väites, et müük on peatselt toimumas. Seejärel esitles Kreeka 1995. aasta septembri lepingut kinnitusena laevatehase müügist. Selle alusel tühistas komisjon oma negatiivse otsuse.

(163) Määruse (EÜ) nr 1013/97 preambulis osutatakse: „vaatamata Kreeka valitsuse jõupingutustele erastada kõik oma avalikule sektorile kuuluvad laevatehased 1993. aasta märtsiks, müüdi laevatehas Hellenic Shipyards, kus riik oli säilitanud kaitsehuvidest lähtudes 51 %-lise enamusosaluse, alles 1995. aasta septembris oma töötajatest koosnevale ühistule; Hellenic Shipyardsi rahaline elujõulisus ja ümberkorraldamine vajavad abi, mis võimaldaks ettevõttel enne selle veninud erastamist kogunenud võla kustutada.” Määruse (EÜ) nr 1013/97 artikli 1 lõikes 3 osutatakse: „Drahmides antav abi Hellenic Shipyardsi võlgade sissenõudmisest loobumise vormis summas kuni 54 525 miljonit drahmi, mis vastab laevatehase riigivõlgadele seisuga 31. detsember 1991 ja kuni 31. jaanuarini 1996 lisandunud intressidele ja trahvidele, võib lugeda ühisturuga kokkusobivaks. Selle laevatehase suhtes kohaldatakse kõiki muid direktiivi 90/684/EMÜ sätteid.” Seetõttu võeti määrus (EÜ) nr 1013/97 vastu seoses asjaoluga, et elujõulisuse saavutamiseks vajab HSY rohkem abi kui direktiivi 90/684/EMÜ artikli 10 raames lubatud. Täpsemalt kiitis varasem määrus heaks loobumise intresside ja trahvide sissenõudmisest, mis seonduisid 31. detsembril 1991. aastal eksisteerinud võlgadega ning mis olid kogunenud sellest ajast alates. Määrus (EÜ) nr 1013/97 oli kohaldatav kuni 31. detsembrini 1998. Komisjon märgib, et nõukogu kasutas taas HSY suhtes mõisteid „müük” ja „erastamine”. Nõukogu kiitis abi heaks põhjusel, et nõukogu arvates sõlmiti 1995. aasta septembris müügileping kooskõlas direktiivis 90/684/EMÜ sätestatud tingimusega. Teisisõnu puudus vajadus laevatehase müügi sätestamiseks tingimusena, sest kehtiv müügileping oli juba olemas.

(164) Otsuses C 10/94 tuletatakse kõigepealt meelde, et direktiivi 90/684/EMÜ artikkel 10 nõudis laevatehase müüki. Seejärel osutatakse otsuses C 10/94 selle tingimuse täitmisele, sest „49 % laevatehase aktsiatest müüdi 18. septembril 1995. aastal laevatehase töötajatest koosnevale ühistule.” Kuna aga abisumma on suurem kui direktiivis 90/684/EMÜ ette nähtud, „ei saanud komisjon anda oma heakskiitu 7. direktiivi sätete põhjal”, mida seetõttu muudeti määrusega (EÜ) nr 1013/97 HSY-le antava võimaliku abisumma suurendamiseks. Kuna viimati mainitud määruses sätestatud tingimused ja direktiivis 90/684/EMÜ sätestatud tingimused olid täidetud, kiideti abi heaksotsusega C 10/94. Komisjon osutab, et

otsus C 10/94 sisaldas taas sõna „müük” ja eeldas, et ETVA ning töötajate vaheline leping 49 % HSY aktsiate müügi osas kujutas endast kehtivat müügitehingut. Komisjon rõhutab, et sai müügilepingu koopia enne otsuse C 10/94 vastuvõtmist ja oli seetõttu teadlik selle sisust. Komisjon järeldeb, et otsuse C 10/94 vastuvõtmisel ei olnud komisjonil põhjust nõuda HSY müüki (st sätestada see selgesõnalise tingimusena, mis kuulub tulevikus täitmisele), sest kehtiv müügileping oli juba allkirjastatud 1995. aasta septembris.

- (165) Samas aga tuleb komisjon meelde, et 1995. aasta septembris sõlmitud leping sisaldas ebatavalisi sätteid ostuhinna tasumise osas: ostuhind, 8,1 miljardit Kreeka drahmi (24 miljonit eurot), ei kuulunud töötajate poolt kohesele tasumisele, vaid maksmisele osamaksetena kolmeteistkümne aasta jooksul pärast kahe aasta pikkust ajapikendust, seega ajavahemikul 1998–2010. Samas nähti ette, et aktsiate omandiõigus läheb kohe töötajatele üle. Ostuhinna tasumiseni töötajate poolt pidid aktsiad olema panditud ETVA-le. ETVA-le tehtavate aastaste osamaksete rahastamiseks kohustus HSY kinni pidama osa töötajate kuupalgast ja toetustest. 1995. aasta septembrile järgnenud kuudel allkirjastati leping ETVA, HSY, töötajate ühenduse ja HSY iga üksiku töötajaga (1995. aasta septembri leping sõlmiti ETVA ning töötajate ühenduse vahel). Kõnealuse lepinguga nõustus iga töötaja ostma teatava arvu aktsiaid kooskõlas 1995. aasta septembri lepingu tingimustega. Samuti kordavad need lepingud, et HSY peab kinni osa igakuisest töötasust ja jõulu- ning lihavõtetetoetusest iga-aastaste osamaksete rahastamiseks. Nüüdseks on komisjon tuvastanud, et töötajad ei ole aastaseid osamakseid kunagi tasunud.

- (166) See tähendab, et töötajad ei tasunud osamakseid ajal, mil nad osalesid laevatehase juhtimises 49 % aktsiate omanikuna. Esimest kolme 1995. aasta septembri lepingus määratletud osamakset ei tehtud, kuigi nende tasumine pidi toimuma 1998., 1999. ja 2000. aastal. 2001. aastal sõlmiti HSY erastamise raames töötajate ja ETVA vahel leping, millega töötajad loobusid oma nõudest 49 %-le HSY aktsiate HDW/Ferrostaalile müümise teinud tulust. Vastuseks loobus ETVA oma nõudest töötajate vastu seoses 49 % HSY aktsiate ostuhinna tasumisega töötajate poolt kooskõlas 1995. aasta septembris sõlmitud lepinguga. See tähendab, et töötajad ei olnud

omanikena kunagi rahaliselt mõjutatud ümberkorraldamise edust või läbikukkumisest.

- (167) Komisjon teatas Kreekale ja HSY-le, et ostuhinna tasumata jätmine töötajate poolt näib otsuse C 10/94 väärkasutusena, sest selle põhjal võib järeldada, et laevatehase konkurentsivõime taastamisele suunatud osalist erastamist ei toimunud kunagi.
- (168) Kreeka ja HSY nende järeldustega ei nõustu. Muu hulgas toovad nad komisjoni kahtluste kõrvaldamiseks järgmised kolm põhjendust.
- (169) Esimese põhjendusena väidab Kreeka, et erastamine on „tõeline” ja „ehtne”. Muu hulgas rõhutab Kreeka valitsus järgmist: „Töötajad omandasid aktsionäriõigused kooskõlas Kreeka õigusaktide sätetega. Nad registreeriti ettevõtte aktsiaraamatus ja neile kui aktsionäridele laienesid kõik asjaomased õigused, sealhulgas õigus osaleda ning hääletada üldkoosolekul ja teostada seeläbi järelevalvet laevatehaste igapäevase juhtimise üle ning seda mõjutada. Lisaks kaasnes aktsiate omandamisega oht, et aktsiad võivad oma väärtuse kaotada.” „Töötajad kasutasid neile kohaldatavate seadustega antud ostueesõigusi ja osalesid aktsiakapitali suurendamises proportsionaalselt nende osalusega aktsiakapitalis – sellest tulenevalt investeeriti laevatehastesse erakapitali.”⁽⁹⁴⁾
- (170) Teise põhjendusena väidab Kreeka, et ostuhinna tasumine ei olnud otsuses C 10/94 tingimusena sätestatud, ja kui ka oleks olnud, siis pidas komisjon seda juba täidetuks. Muu hulgas märgib Kreeka, et „komisjon mainis oma 31. oktoobri 1995. aasta otsuses, et enne lõpliku otsuse tegemist võlgade kustutamise heakskiitmise kohta jätkab ta algatud menetluse raames Kreeka valitsuse kõigi toimingute uurimist, mis seonduvad kokkuleppe rakendamise 49 % aktsiate üleandmiseks töötajate liidule ning selle sisuga. Sellisel toimides jõudis komisjon 1997. aastal positiivse lõppotsuseni, millega kiideti kustutamine heaks, kohaldamata erastamise tingimust. Teisisõnu oli komisjon 1997. aastal juba uurinud kokkuleppe sisu ja järeldanud enne võlgade kustutamise heakskiitmist, et tegu on erastamisega.”⁽⁹⁵⁾

(171) Kolmanda põhjendusena väidab Kreeka, et ETVA on müügilepingut õigesti rakendanud. Olles juba osalenud kolmes kapitali suurendamises investeerimiskava rahastamise eesmärgil,⁽⁹⁶⁾ olevat töötajatel „tekkinud raskusi oma kohustuste täitmisega aktsiate müügihinna tasumisel. ETVA ei taotlenud kõigi 2 000 töötaja võlasumma kohtu kaudu väljanõudmist, sest reaalselt puudus võimalus taoliste kohtuasjade edukaks lõpuleviimiseks [...]. Oma nõuete rahuldamiseks keeruka, aeganõudva, kalli ja lõppkokkuvõttes kasutu kohtumenetluse algatamise asemel [...] jõustas ETVA väljamaksmata aktsiatele seatud pandi ning rahuldaski oma nõuded töötajatele kuuluvate aktsiate müügitulu arvelt, sest mainitud tulu kattis kõnealuse võla.”⁽⁹⁷⁾ Teisisõnu väidab Kreeka, et kuna ETVA sai HSY erastamise raames 2001.–2002. aastal HDW/Ferrostaalilt 51 % asemel 100 % müügihinnast, „võib näha, et hind sai hüvitatud. On ilmne, et töötajate aktsiate hinna hüvitamine müügi kaudu rahuldaski ETVA nõude hinna tasumise osas [...]. [...] väljaostuhinna tasumata jätmisega probleeme ei ole.”⁽⁹⁸⁾ Lisaks ei ole võimalik vaidlustada seda, et müük HDW/Ferrostaalile kujutab endast tõelist erastamist.

(172) Komisjon on teinud järgmised järeldused. Nagu eespool osutatud, järeldati otsuses C 10/94 ja määruses (EÜ) nr 1013/97, et kuna HSY aktsiad müüdi 1995. aasta septembri lepinguga töötajatele, on direktiivi 90/684/EMÜ artiklis 10 sätestatud laevatehase müügitingimus täidetud. Nagu eespool osutatud, oli nimetatud tingimuse eesmärgiks anda omandiõigus üle omanikele,

kes seoses piüüdlustega oma investeeringu väärtust maksimaalselt suurendada rakendaksid laevatehase konkurentsivõime taastamiseks nõutavad meetmed. Selles kontekstis nõustus komisjon 1995. aasta septembri lepingu kui kehtiva müügitinguga, sest see kohustas töötajaid tasuma 49 % osaluse eest HSYs lepingulistel alustel 24 miljonit eurot. Tasutav hind andis põhjust eeldada, et töötajad kannavad laevatehase juhtimises osaledes hoolt oma investeeringu väärtuse säilitamise ja suurendamise eest⁽⁹⁹⁾. Nüüd näib, et ETVA, olles riigi kontrolli all, ei ole kunagi tõsiselt üritanud tagada ostuhinna osamaksete tasumist, mille teostamist töötajate poolt 1998., 1999. ja 2000. aastal nägi ette 1995. septembri leping. ETVA-l oli ostuhinna tasumise tagamiseks mitu võimalust. ETVA kontrolli all oleval HSY-l oli seaduslik õigus vastavate summade kinnipidamiseks töötajate töötasudelt ja toetustelt⁽¹⁰⁰⁾. Lisaks olid HSY ja töötajate ühendus ETVAga lepinguliselt seotud kokkulepete kaudu, mis sõlmiti iga töötajaga eraldi 1995. aasta septembrile järgnenud kuudel. Seetõttu võis ETVA kohtusse kaevata HSY ja töötajate ühenduse ega tarvisenud kohtusse kaevata üksikuid töötajaid, nagu väidavad Kreeka ametiasutused. Eeltoodust tulenevalt järeldab komisjon, et Kreeka ametiasutused hoidusid teadlikult nõudmast töötajatelt iga-aastaste osamaksete tasumist. Niisuguse käitumise kaudu näitas Kreeka, et tal puudus kavatsus tagada ostuhinna tasumine töötajate poolt. See tõi kaasa dramaatilised muutused töötajate tegelikus olukorras. Ostuhinna tasumise asemel ei olnud töötajad sunnitud riskima vastava summa ulatuses oma rahaga. See tähendab seda, et laevatehase juhtimises osalemisel pöörasid nad vähem tähelepanu aktsiate väärtuse säilitamisele ja suurendamisele ning rahalise elujõulisuse taastamisele (ja rohkem tähelepanu töökoha ning töötingimuste säilitamisele). Lisaks, kuivõrd nad ei tasunud ostuhinda, võis oodata, et keskpikas või pikas perspektiivis jõustab ETVA oma pandi aktsiate suhtes, millisel juhul ei jää töötajatele osalust laevatehase aktsiakapitalis. Selles kontekstis ei saa komisjon aru, miks töötajad oleksid pidanud huvituma HSY väärtuse säilitamisest ja suurendamisest ning nõutavate meetmete rakendamisest ettevõtte konkurentsivõime taastamise nimel. Seetõttu on komisjon arvamusel, et asjaolu, mille kohaselt riik ei üritanud tagada ostuhinna tasumist töötajate poolt 1995. aasta septembri lepingu alusel, muutis dramaatiliselt töötajate olukorda nende osalemisel laevatehase juhtimises. Eeltoodust lähtuvalt ja kuna ETVA ei piüüdnud saavutada ostuhinna tasumist töötajate poolt, ei kujutanud 1995. aasta septembris toimunud omanikuvahetus tõelist „müüki”, mis oleks olnud suunatud laevatehase konkurentsivõime taastamisele, nagu on sätestatud direktiivis 90/684/EMÜ. Lõpetuseks on töötajate poolt ostuhinna tasumisest loobumisega Kreeka pannud toime otsuse C 10/94 väärkasutuse. Komisjon võttis mainitud otsuse vastu, lähtudes õiguspärasest eeldusest, et 1995. aasta septembri lepingu viib ellu riigipank ETVA, ning et ETVA nõuab ostuhinna HSY töötajatelt sisse kooskõlas lepingus sätestatud täpsete tingimustega, tagades seda kaudu uute omanike rahalise huvi konkurentsivõime ja elujõulisuse taastamiseks nõutavate meetmete toetamise vastu. Komisjon ei osanud oodata, et Kreeka, olles ise esitanud 1995. aasta lepingu HSY müügi kinnituseks, hoidub teadlikult müügihinna tasumise tagamisest ostja poolt, vaatamata mitme hinna väljanõudmist võimaldava lepingu- ja seadusesätte olemasolule. Komisjon on arvamusel, et niisugune käitumine on samastatav ebaõige

teabe esitamisega komisjonile ja abi väärkasutusega. Seetõttu tuleks otsusega C 10/94 heakskiidetud abi HSY-lt tagasi nõuda.

- (173) Komisjon on jõudnud järeldusele, et arvesse ei tule võtta Kreeka ja HSY esitatud kolme põhjendust, mille kokkuvõtte on esitatud eespool.

- (174) Seoses esimese põhjendusega (st et erastamine oli ehtne ja tõeline, sest töötajad said aktsiate omandiõiguse ja vastava kontrolli HSY üle) märgib komisjon, et omandiõiguse üleandmine oli tarvilik, kuid mitte piisav tingimus. Otsus C 10/94 ja määrus (EÜ) nr. 1013/97 põhinevad asjaolul, et aktsiad „müüdi” 1995. aasta septembris töötajatele. Teisisõnu põhinevad need hüpoteesil, et töötajad tasuvad ostuhinna kooskõlas 1995. aasta septembri lepingus sätestatud tingimustega. Need ei põhine asjaolul, et aktsiad „anti üle” või „loovutati” töötajatele. Nagu eespool selgitatud, on loogiline, et komisjon ja nõukogu peavad ostuhinna tasumist ülimalt oluliseks, sest see sunniks töötajaid aktsiate väärtust tähtsaks pidama ning laevatehast vastavalt juhtima. Nagu eespool osutatud, erines nende olukord turumajandusliku omaniku omast, sest nad ei pidanud tasuma kõnealust hinda. Seoses Kreeka väitega, mille kohaselt „kaasnes aktsiate omandamisega oht, et aktsiad võivad oma väärtuse kaotada”, märgib komisjon, et ehkki töötajad said vaieldamatult aktsiate ametlikeks omanikeks, olid nad märksa vähem huvitatud aktsiate väärtuse edasisest arengust, sest nad ei pidanud nende omandamise eest tasuma kõrget hinda (st töötasude ja toetuste osalist kinnipidamist kaheteistkümmne aasta vältel). Lisaks, kuivõrd töötajad ei tasunud ostuhinda, pidid nad eeldama, et ETVA jõustab oma pandi aktsiate suhtes ja töötajad ei jää kõnealuste aktsiate omanikuks. Lõpetuseks, seoses Kreeka väitega, mille kohaselt: „töötajad [...] osalesid aktsiakapitali suurendamises proportsionaalselt nende osalusega aktsiakapitalis – sellest tulenevalt investeeriti laevatehastesse erakapitali”, ei vaidlusta komisjon töötajate osalemist kapitali suurenda-

mises (seda käsitletakse meetme E10 kirjelduses ja hindamises). Samas tuletatakse komisjon meelde, et 1995. aasta septembri lepingu kohaselt ei andnud kapitali suurendamises osalemine töötajatele õigust uute HSY aktsiate saamiseks. Seetõttu jääb komisjonile arusaamatuks, kuidas oleks vastav osalemine üksi innustanud töötajaid juhtima laevatehast aktsiate väärtust säilitaval või suurendaval viisil, sest osalemine ei andnud neile juurde uusi aktsiaid (¹⁰¹). Samuti jääb komisjonile arusaamatuks, kuidas saaks vastav osalemine kujutada endast HSY „müüki”, sest töötajad ei saanud oma investeeringute eest lisaaktsiaid. Komisjon meenutab täiendava asjaoluna, et töötajate poolt kolme kapitalisuurendamisega seoses investeeritud kogusumma jäi tunduvalt alla nende eeldatavatele investeeringutele juhul, kui nad oleksid osalenud kõnealustes kapitalisuurendamistes ja tasunud ostuhinna kooskõlas 1995. aasta septembri lepingu tingimustega. Tuletatakse meelde, et otsus C 10/94 ja määrus (EÜ) nr 1013/97 põhinesid hüpoteesil, et 1995. aasta septembri leping viiakse ellu, st töötajad tasuvad ostuhinna ning osalused kapitalisuurendamistes. Kuna töötajate tegelikult investeeritud rahasumma osutus komisjoni otsuse C 10/14 vastuvõtmisel komisjoni poolt õiguspäraselt loodetust palju väiksemaks (ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1013/97 vastuvõtmisel nõukogu poolt oodatust), on komisjon arvamusel, et see ei innusta töötajaid omistama aktsiate väärtusele ning HSY konkurentsivõine taastamisele piisavat tähtsust.

- (175) Seoses Kreeka teise põhjendusega (st et ostuhinna tasumine ei olnud otsuses C 10/94 tingimusena sätestatud, ja kui ka oleks olnud, siis pidas komisjon seda juba täideviimatuks pärast 1995. aasta septembri lepingu läbivaatamist) on komisjon varem märkinud, et laevatehase müügi näol oli tegemist direktiivis 90/684/EMÜ sätestatud tingimusega ning on selgitanud selle tingimuse põhjust. Samuti on komisjon juba selgitanud, et võttis 1995. aasta juulis vastu negatiivse otsuse, sest laevatehase müüki ei olnud toimunud. Seetõttu oli Kreeka jaoks selge, et komisjon ei oleks rahuldunud kõigest omandiõiguse üleandmisega töötajatele, ning nõustus 1995. aasta septembri lepingut lõpuks heaks kiitma vaid sellepärast, et tegu oli reaalse müügitehinguga, st töötajad oleksid tasunud olulise ostuhinna ning omandanud seeläbi reaalse rahalise huvi konkurentsivõime taastamise vastu. Komisjon meenutab ka seda, et määrusega (EÜ) nr 1013/97 muudeti direktiivi 90/684/EMÜ vaid HSY-le ümberkorraldamiseks antava tegevusabi võimaliku summa osas. Kuna 1995. aasta leping oli määruse (EÜ) nr 1013/97 ja otsuse C 10/94 vastuvõtmise ajaks juba komisjonile ning nõukogule

esitatud, ei olnud laevatehase müügingimuste kordamine nendes õigusaktides vajalik. Neis mainitakse vaid seda, et HSY aktsiad on „müüdnud”. Eeltoodu põhjal järeldatakse otsuses C 10/94, et „direktiivi artiklis 10 sätestatud tingimused [...] on täidetud”. Teisisõnu võetakse otsuses C 10/94 (ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1013/97) arvesse 1995. aasta septembri lepingu olemasolu, mida Kreeka esitles müügittehinguna ning mis eelkõige kehtestab töötajatele lepingulise kohustuse tasuda ETVA-le 24 miljonit eurot 49 % osaluse ostmiseks HSYs ja määrab täpselt kindlaks ostuhinna töötajatelt sissenõudmise ning ETVA-le maksmise korra. Kuna poolte kohustused ja õigused määrati lepingus täpselt kindlaks, lisaks esitles Kreeka lepingut HSY müügittehinguna ja Kreeka valitsus oli vastu võtnud seaduse, mis kohustas töötajaid tasuma ETVA-le ostuhinda (vt allmärkus 100), ei olnud komisjonil põhjust kahelda selles, et riik lepingu nõuetekohaselt ellu viib. Muu hulgas ei osanud komisjon oodata, et riik ise keeldub teadlikult ostuhinna sissenõudmisest ostjalt. Komisjonil oli õigus arvata, et HSY on müüdnud, ning komisjon polnud kohustatud kordama, et HSY tuleb müüa.

(176) Kreeka kolmanda põhjenduse puhul, millega üritati hajutada komisjoni kahtlusi (st et 1995. aasta septembri leping viidi nõuetekohaselt ellu), märgib komisjon, et 1995. aasta septembri lepingus oli selgelt välja toodud ostuhinna tasumise viis. Leping nägi ette aastaste osamaksete tasumist alates 1998. aastast ja osamaksete rahastamist jõulu- ning lihavõttetoetuste ja kuupalga osalise kinnipidamise kaudu. Kuivõrd töötajad olid nõustunud oma tulevaste palkade ja toetuste kahanemisega, puudus ETVA-l vajadus ostuhinna sissenõudmiseks igalt töötajalt eraldi: HSY võis vahetult kinni pidada osa nende kuupalgast. Eeltoodud asjaolude juures jääb komisjonile arusaamatuks see, kuidas aastaste osamaksete tasumata jätmist saab õigustada asjaoluga, et „töötajatel tekkis raskusi oma kohustuste täitmisega aktsiate müügihinna tasumisel”. ETVA pidi vaid tagama selle, et HSY peab vastavad summad toetustest ja töötasudest kinni. HSY oli ETVA kui põhiaktsionäri kontrolli all. Lisaks oli HSY kohustatud vastavad summad kinni pidama ETVA, HSY, töötajate ühenduse ja iga eraldi töötaja vahel sõlmitud lepingute tingimuste kohaselt. Seetõttu oleks ETVA võinud HSY kohe kohtusse kaevata, kui viimane ei oleks tegutsenud kooskõlas lepingu tingimustega⁽¹⁰²⁾. Seetõttu järeldab komisjon, et ETVA, olles riigi kontrolli all, ei üritanud saavutada ostuhinna tasumist, nagu seda nägid ette 1995. aasta septembri müügilepingu sätted. Nagu eespool selgitatud, on tegu otsuse C 10/94 rikkumisega, sest otsus eeldas õiguspäraselt mainitud lepingu nõuetekohast elluviimist. Täiendava põhjendusena märgib komisjon, et isegi juhul, kui Kreeka väide oleks tõene, et ostuhinna sissenõudmine töötajatelt oli ETVA jaoks

võimatu, eeldaks see siiski otsusega C 10/94 heakskiidetud abi tagastamist. Mainitud väite toetus tähendaks seda, et Kreeka teavitas komisjoni müügiokkuleppes, mille elluviimine oli algusest peale võimatu (st riigil puudub võimalus ostuhinna ostjalt sissenõudmiseks)⁽¹⁰³⁾. Sellisel juhul peaks komisjon järeldama, et otsus C 10/94 põhineb Kreekal saadud eksitava teabel ning kuulub seetõttu tühistamisele.

(177) Kolmanda Kreeka esitatud põhjenduse puhul lükkab komisjon tagasi ka väite, et pandi jõustamine tasumata aktsiate suhtes ja nende müük 2001.-2002. aasta erastamise raames on võrreldav 1995. aasta septembri lepingu kohaselt võlgnetava makse saamisega töötajatelt. Esiteks, kuna ETVA ei üritanud saavutada ostuhinna tasumist töötajate poolt, ei eeldanud töötajad, et neil tuleb vastav rahasumma tõepoolest investeerida, ega riskinud seetõttu selle raha kaotamisega aktsiate väärtuse vähenemisel. Nagu eespool selgitatud, on see vastuolus otsusega C 10/94, mis eeldas, et HSY on „müüdnud”, st et erainvestor riskis HSY aktsiaid ostes isikliku raha kindla ja suure summaga ning oleks seetõttu motiveeritud juhtima laevatehast, lähtudes oma osaluse väärtuse maksimaalse suurendamise eesmärgist. Teiseks on ETVA – ja seetõttu riigi – saadud rahasummad täiesti erinevad. Aktsiate pandi jõustamise teel võttis ETVA enda kanda 100 % HSY väärtusega seonduvast riskist (tühistades seeläbi osalise erastamise). Lisaks sai ETVA 100 % HSY aktsiate HDW/Ferrostaalile müümise eest vaid 6,1 miljonit eurot. Eeltoodu tähendab, et ETVA sai 49 % osaluse müümise eest vaid 3 miljonit eurot. Seda on märksa vähem võrreldes summaga, mis oleks pidanud laekuma ETVA-le töötajatelt 1995. aasta septembri lepingu tingimuste kohaselt, nimelt 24 miljonit eurot aastaste osamaksetena 1998. aasta detsembrist 2010. aasta detsembrini.

(178) Lõpetuseks ei vaidlusta komisjon väidet, et 100 % HSY omandamisel HDW/Ferrostaali poolt leidis aset tegelik erastamine. Samas tuleb komisjon meelde, et direktiivi 90/684/EMÜ artikli 10 kohaselt tohtis abi anda vaid seoses laevatehase müügiiga. Samuti tohtis määruse (EÜ) nr 1013/97 ja otsuse C 10/94 kohaselt abi anda vaid seetõttu, et laevatehas oli äsja „müüdnud”. Seetõttu kiideti abi heaks laevatehase müügi kontekstis. Abi ei oleks antud mitu aastat hiljem toimuva müügi korral. Asjaolu, et HSY erastati tegelikult HDW/Ferrostaalile müümise teel, ei muuda järeldust otsuse C 10/94 väärkasutuse

kohta. Samuti meenutab komisjon, et HDW/Ferrostaalile müümise ajaks olid nii direktiiv 90/684/EMÜ kui ka määrus (EÜ) nr 1013/97 mitu aastat tagasi aegunud. Seetõttu ei oleks HSY-le võimaldatud otsusega C 10/94 heakskiidetud abi 2001.–2002. aasta erastamise raames.

- (179) Komisjon jäeldab, et ükski Kreeka esitatud põhjendustest ei muuda kehtetuks varasemat jäeldust, mille kohaselt riigi kontrolli all olev ETVA on ostuhinna töötajate poolt tasumise saavutamisest loobumisega pannud toime otsuse C 10/94 rikkumise. Seetõttu on tegu otsuse C 10/94 teistkordse rikkumisega – lisaks investeerimiskava rakendamata jätmisele rikuti ka otsusega heakskiidetud abi tagasinõudmise teist põhjust.

4.5.5.5. Komisjoni menetlusevaliku põhjendus

- (180) Laiendamisotsuses väljendas komisjon kahtlust, et töötajad ei tasunud ostuhinda oma 49 % osaluse eest HSY-s. Samas aga tekkisid need kahtlused meetme E10 hindamise raames (mida laiendamisotsuses nimetatakse meetmeks 10). Meetme E7 hindamisel (mida laiendamisotsuses nimetatakse meetmeks 7) vastavaid kahtlusi ei tekkinud. Eeltoodust tulenevalt ei viita laiendamisotsus sellele, et ostuhinna mittetasumine võiks endast kujutada otsuse C 10/94 rikkumist. Seega võib tekkida küsimus, kas komisjon oleks või ei oleks pidanud võtma kooskõlas määruse (EÜ) nr 659/1999 artikliga 6 vastu uue otsuse ametliku uurimismenetluse teistkordseks pikendamiseks kõnealuse teemaga seonduvate kahtluste käsitlemiseks. Kreeka väitel peaks see olema nii⁽¹⁰⁴⁾.

- (181) Komisjon ei leia, et uurimismenetluse teistkordne pikendamine oleks olnud komisjonile kohustuslik. Esiteks, nagu eespool märgitud, väljendati laiendamisotsuses kahtlusi konkreetse asjaolu (st ostuhinna tasumise või mittetasumise osas töötajate poolt) suhtes, andes osapooltele seeläbi võimaluse märkuste esitamiseks. Teiseks, mis puudutab õiguslikku arutluskäiku, mille kohaselt kõnealune asjaolu võib endast kujutada meetme E7 väärkasutust, jõudis komisjon niisugusele jäeldusele vaid kõikide faktide ja seaduste süvaanalüüsi käigus, mis leidis aset ametliku uurimismenetluse raames. Sellise suure ja keeruka juhtumi korral, mis käsitleb koguni kümne aasta taguseid meetmeid, võimaldab vastav juurdlusme-

netlus peaaegu automaatselt komisjonil oma analüüsi täpsustada, andes asjaoludest ja õiguslikest küsimustest parema ülevaate. Kolmandaks on Kreeka pika aja vältel esitanud vasturääkivat teavet ostuhinna tasumise kohta töötajate poolt. Oma vastuses laiendamisotsusele väitsid Kreeka ja HSY veel üsna hiljuti, et töötajad alustasid ostuhinna tasumist 1998. aastal, nagu nägi ette 1995. aasta leping⁽¹⁰⁵⁾. Samas aga kogus komisjon uurimismenetluse raames tõendusmaterjali, mis lükkas antud väite ümber. Seetõttu nõudis komisjon Kreekalt ja HSY-lt kaalukate tõendite esitamist oma väidete toetuseks⁽¹⁰⁶⁾. Lõpuks võtsid HSY ja Kreeka omaks, et töötajad ei tasunud aastaseid osamakseid kooskõlas 1995. aasta septembri lepinguga. Olles viimaks välja selgitanud juhtumi kõik olulised asjaolud, oli komisjon sel hetkel võimeline hindama varasemate otsuste rikkumiste toimumist.

- (182) Samuti rõhutab komisjon, et võimaldamaks Kreeka ja HSY tulemuslikku osalemist menetluses ning olemaks kindel selles, et riigikaitse huvid on tagatud, pakkus komisjon Kreekale ja HSY-le (st ainsatele osapooltele lisaks Elefsisele, kes olid esitanud märkusi meetme E10 kohta, kuid Elefsis oli oma märkustes juba teatavaks teinud, et tema arvates peaks komisjon ostuhinna tasumata jätmise tõttu nõudma otsusega C 10/94 heakskiidetud abi tagastamist) võimalust märkuste esitamiseks komisjoni hinnangu suhtes, et tasumata jätmine võib olla käsitletav otsuse C 10/94⁽¹⁰⁷⁾ rikkumisena. Nii Kreeka kui ka HSY esitasid rohkelt märkusi⁽¹⁰⁸⁾.

4.6. 2002. aastal heakskiidetud 29,5 miljoni euro suuruse sulgemisabi (meetme E8) väärkasutus

4.6.1. Meetme kirjeldus

- (183) 5. juunil 2002 vastu võetud otsusega N 513/01 kiideti heaks 29,5 miljoni euro suurune abi, et julgustada osa HSY töötajatest laevatehasest vabatahtlikult lahkuma. Komisjon leidis, et 29,5 miljoni euro suurune abi kujutab endast kokkusobivat sulgemisabi määruse (EÜ) nr 1540/98 artikli 4 tähenduses ja nõustus laevatehase iga-aastase laevaremondivõimsuse piiramisega 420 000 vahetule inimtunnile ja alltöövõtjate arvu vähendamisega, kiites need võimsuse vähendamise meetmetena heaks.

4.6.2. Menetluse algatamise põhjused

- (184) Komisjon väljendas laiendamisotsuses kahtlust antud piirangust kinnipidamise osas. Kinni ei ole peetud kohustusest esitada kaks korda aastas aruandeid. Lisaks esitasid Kreeka ametiasutused vastuseks asjakohase teabe esitamise palvele vasturääkivaid arvandmeid.

4.6.3. Huvitatud isikute märkused

- (185) Elefsise väitel on HSY käive ja iga-aastaselt laevatehases remonditavate laevade arv niivõrd suur, et 420 000 tunni piirangut ei ole võimalik järgida.

4.6.4. Kreeka märkused

- (186) Kreeka ja HSY väitel rakendab laevatehas intensiivselt alltöövõtjaid, kes jagunevad kahte kategooriasse. Esiteks, „HSY teenistuses olevad alltöövõtjad”. Need valib ja nende

tööd tasustab HSY. Teiseks, „kolmandate isikute töövõtjad”. Nende valijaks on laevaomanik. Laevaomanik valib nad ja peab hinnaläbiraakimisi vahetult nendega. Kolmandate isikute töövõtjad maksavad HSY-le teatud tasu laevatehase rajatiste kasutamise eest. Kreeka väitel tuleb ainult esimene kategooria puhul järgida otsusega N 513/01 kehtestatud piirangut. Samas ei tea HSY, mitu tundi need „HSY teenistuses olevad alltöövõtjad” töötavad, sest neile makstakse fikseeritud hinna alusel. Seetõttu pakub Kreeka välja meetodi nende töötatud tundide arvu ligikaudseks kindlaksmääramiseks: esiteks vähendatakse neile makstavat lepingujärgsete hindade summat 15 % võrra (mis vastab kasumimarginaalile) ning seejärel veel 20 % võrra⁽¹⁰⁹⁾ (mis vastab kaudselt tootlikele inimtundidele). Saadud summa jagatakse seejärel „HSY ametlikust raamatupidamisest tuletatud inimitundi aastakulumääraga”⁽¹¹⁰⁾. Seda meetodit kasutades saab Kreeka tulemuseks tundide koguarvu, mis aastatel 2002–2006 jääb alla 420 000. Sellest lähtuvalt järeldab Kreeka, et piirangut on kinni peetud. Meetodi kokkuvõtte on esitatud järgnevas tabelis.

	1.1.2002– 31.12.2002	1.1.2003– 30.9.2003	1.10.2003– 30.9.2004	1.10.2004– 30.9.2005	1.10.2005– 31.8.2006
A. HSY töötajate vahetult tootlikud inimitunnid	51 995	42 155	[...] (*)	[...]	[...]
B. HSY teenistuses olevatele alltöövõtjatele makstud hind (eurodes)	3 798 728	16 471 322	[...]	[...]	[...] (kuni 30.6.2006)
C. = B pärast kasumimarginaali (15 %) ja kaudse töö (20 %) mahaarvestamist	2 469 173	10 179 134	[...]	[...]	[...]
D. HSY vahetute töötajate tunnihind (eurodes)	25,97	27,49	[...]	[...]	[...]
E. HSY teenistuses olevate alltöövõtjate töötajate vahetult tootlike inimitundide hinnanguline arv (= C jagatuna D-ga)	95 077	370 284	[...]	[...]	[...]
F. Otsuse N 513/01 alla kuuluvate vahetult tootlike inimitundide summa (= A + E)	147 073	412 440	[...]	[...]	[...]

(*) Ametisladuse alla kuuluv teave.

4.6.5. Hindamine

4.6.5.1. Asutamislepingu artikkel 296

- (187) Seoses artikli 296 potentsiaalse kohaldamisega antud meetme suhtes tuleb komisjon meelde, et tsiviiltegevus

ja sõjaline tegevus viidi lahku juba otsuses N 513/01, milles järeldati, et riigiabi eeskirjade alla kuuluv riigiabi osa on 25 %. Seega seondus 29,5 miljoni euro suurune abi täies ulatuses HSY tsiviiltegevusega, olles hinnatav riigiabi eeskirjade alusel.

4.6.5.2. Abi väärkasutuse olemasolu

- (188) Komisjon on jõudnud järeldusele, et iga alljärgnev element annab eraldivõetuna piisavalt alust järelduseks, mille kohaselt heakskiitvas otsuses sätestatud piirangust ei peetud kinni, millest tulenevalt leidis aset abi väärkasutus.
- (189) Esiteks, et HSY suhtes kehtis inimtundide arvu piirang, oli HSY kohustatud juurutama mehhanismi nende tundide täpseks väljaarvestamiseks. Alltöövõtjate inimtundide täpse arvu väljaarvestamist võimaldava mehhanismi juurutamata jätmise ja sellest tulenevalt laevatehase inimtundide arvu täpse väljaarvestamise välistamise kaudu on HSY toime pannud otsuse N 513/01 rikkumise. Eelkõige kehtib see põhjusel, et just Kreeka pakkus välja näitaja „inimtundide arv” kasutamise tõendamaks tootmisvõimuste vähendamist HSY poolt.
- (190) Teiseks vaidlustab komisjon Kreeka väite, et „kolmandate isikute töövõtjad” ei kuulu tundide piirangu alla. Kreeka väitel puuduvad nende vahel lepingulised suhted, välja arvatud rajatiste rentimise osas. Esiteks on komisjon arvamisel, et niisuguse arutluskäiguga nõustumine pakuks välja lihtsa võimaluse piirangust kõrvalehoidmiseks: lepingute sõlmimise asemel alltöövõtjatega paluks HSY nende sõlmimist laevaomanikelt, nii et HSYd ja alltöövõtjaid ei seoks ükski leping. Teiseks on piirangu eesmärgiks tegevuse piiramine laevatehases. Seetõttu on loogiline, et kui otsuses N 513/01 nähakse ette „alltöövõtuna tehtava töö” kaasamist piirangu alla, hõlmab see nii HSY alltöövõtjaid kui ka laevatehase territooriumil töötava laevaomaniku alltöövõtjaid. Kolmandaks tunnistas Kreeka vastuseks komisjoni üksikasjalikele küsimustele,⁽¹¹¹⁾ et HSY teeb makseid mõningatele nendest „kolmandate isikute töövõtjatest” järgneval moel: viimased sõlmivad täitmisele kuuluvate ülesannete ja hinna suhtes kokkuleppe laevaomanikuga, laevaomanik aga maksab seejärel HSY-le ning HSY kannab raha omakorda töövõtjatele üle. Niisugustel juhtudel eksisteerib lepinguline suhe HSY ja töövõtjate vahel ning laevaomaniku poolt töövõtjatele töö eest makstavad summad kajastatakse HSY kasumiaruandes tuluna (st need on kaasatud HSY müüki/käibesse). Seetõttu ei ole kahtlust, et vähemalt need lepingud „kolmandate isikute töövõtjatega” kuuluvad piirangute alla. Kreeka ei ole arvutanud välja ega edastanud komisjonile nende „kolmandate isikute töövõtjate” inimtundide arvu. Tegu on otsuse N 513/01 täiendava rikkumisega. Lisaks pöörab komisjon tähelepanu sellele, et HSY remonditegevuse käive on 2002. aastast kiiresti suurenenud. Samas aga ei kajastu vastav arengutendents vähi-
- malgi määral Kreeka esitatud inimtundide üldarvu. Seetõttu on tõenäoline, et HSY poolt tasustatud kolmandate isikute alltöövõtjate inimtundide arv on oluliselt suurenenud. Kuna Kreeka esitatud arvandmete kohaselt jäi HSY 2003. aastal napilt alla 420 000 tunni piiri, järeldab komisjon, et kui HSY tasustatud kolmandate isikute töövõtjad kaasatakse HSY inimtundide üldarvu, on põhjust eeldada kõnealuse piiri ületamist järgnevatel aastatel.
- (191) Kolmandaks, isegi kui lugeda vastuvõetavaks, et „kolmandate isikute töövõtjad” ei kuulu otsuses N 513/01 sätestatud tundide piirangu alla (mis ei ole vastuvõetav), ning et „HSY teenistuses olevate alltöövõtjate” inimtunde saab ligikaudselt välja arvestada neile tasutud summade jagamise teel tööjõu tunnitasauga, ei ole piirangust kinni peetud. Kreeka kasutatav „HSY ametlikust raamatupidamisest tuletatud inimtunni aastakulumäär” ei sobi alltöövõtja heaks töötava töötaja tunnitasa ligikaudselt väljaarvestamiseks. Väärtuste jada kõrge volatiilsus (näiteks üleminek 27 eurolt [...] eurole järgmisel aastal) tõendab, et HSY ametlikust raamatupidamisest tuletatud inimtunni aastakulumäär ei näita ära töötaja töötunni maksumust⁽¹¹²⁾. Tegelikuses ei muutu brutotunnipalk üheski tööstusharus niisugusel viisil: see kasvab aja jooksul stabiilselt, kuid ei kahekordistu kunagi ühe aastaga. Lisaks kasutavad laevatehased alltöövõtjaid just sellepärast, et alltöövõtjate kasutamine on täiendava tööjõu palkamisest odavam. Eeltoodust tulenevalt on HSY ametlikust raamatupidamisest tuletatud inimtunni aastakulumäära kasutamine tulemuseks alltöövõtjate poolt palgatud töötajate inimtunni maksumuse ülehindamine. Seda asjaolu on kinnitatud komisjoni teenistuses olev konsultant. Mõistlikumate tunnitasa kalkulatsioonide arvessevõtmine suurendab oluliselt alltöövõtjate inimtundide arvu,⁽¹¹³⁾ mis toob kaasa 420 000 tunni piirangu rikkumise 2003. ja 2005. aastal.
- (192) Neljandaks on Kreeka poolt väljapakutud meetodi korral 2003. aastal ainult üheksa kuud, st kuni septembrini 2003. Kreeka väidab, et sellest hetkest alustati aruandeaasta arvestust oktoobrist oktoobrini. Aasta ülemmäära kohaldamine vaid üheksa kuu tegevuse suhtes ei ole vastuvõetav. Komisjon palus Kreekal esitada üksikasjalik teave tegevuse kohta 2003. aasta viimase kolme kuu jooksul, kuid Kreeka ei ole vastavaid andmeid esitanud⁽¹¹⁴⁾. Kui kalendriaasta 2003 kolme viimase kuu tegevust võrreldakse ligikaudselt majandusaasta 2004 ühe kvartali tegevusega, on ilmne, et inimtundide piirangut on rikutud.

- (193) Kuivõrd on olemas mitu sõltumatut põhjust, mille alusel saab järeldada väärkasutuse asetleidmist, järeldab komisjon, et abi tuleb tagasi nõuda.

4.7. 8,72 miljardi Kreeka drahmi (25,6 miljoni euro) suurune kapitalisüst Kreeka riigi või ETVA poolt aastatel 1996–1997 (meede 9)

4.7.1. Meetme kirjeldus

- (194) 1996.–1997. aastal tegi ETVA 8,72 miljardi Kreeka drahmi (25,6 miljoni euro) suuruse kapitalisüsti HSYsse.

4.7.2. Menetluse algatamise põhjused

- (195) Laiendamisotsuses tõstatatakse kahtlusi selles osas, kas kapitalisüst on kooskõlas turumajandusliku investori käitumisega. Esiteks märgib komisjon, et Kreeka on esitanud vasturääkivaid andmeid, teatades esmalt, et vastava summa andis riik tööjõu 1 000 töötaja võrra vähendamisega kaasnevate kulude hüvitamiseks, ning lükates selle selgituse hiljem ümber väitega, et kapitalisüsti tegijaks oli ETVA. Teiseks märgib komisjon, et 49 % osaluse omanikeks olevad töötajad ei osalenud kapitalisüstit. Lisaks on üllatav, et ETVA kõnealune kapitalisüst ei suurendanud tema osalust HSYs.

- (196) Samuti juhtis komisjon tähelepanu asjaolule, et kui selline meede kuulutatakse abiks, on põhjust kahelda selle kokkusobivuses.

4.7.3. Huvitatud isikute märkused

- (197) Elefsis osutab, et 1996. aastal kuulus 49 % HSY aktsiatest töötajatele. Kui ETVA tegi kapitalisüsti töötajate proportsionaalse osalemiseta, oleks tema osalus aktsiakapitalis pidanud tõusma üle 51 %, mis oli seadusega keelatud ja mida tegelikult ei juhtunud. Sellest tuleneb, et ETVA ei saanud oma kapitalisüsti vastu uusi aktsiaid. Niisugune stsenaarium oleks olnud erainvestori jaoks vastuvõetamatu.

4.7.4. Kreeka märkused

- (198) Kreeka kinnitab, et 1996.–1997. aastal tegi ETVA 8,72 miljardi Kreeka drahmi (25,6 miljoni euro) suuruse kapitalisüsti ja sai riigilt samaväärse summa vastu. Kreeka väidab, et riik tegutses turumajandusliku investorina, sest kapitalisüsti abil rahastatud tööjõu vähendamine

parandas oluliselt laevatehase töö tõhusust ja kasumlikkust tulevikus. HSY selgitab, et süstitud summad ei toonud kaasa uute aktsiate emissiooni ega kujutanud endast ametlikult kapitalisüsti. See selgitab, miks riigi osalus aktsiakapitalis ei tõusnud üle 51 %. Kui komisjon peaks siiski järeldama, et meede kujutab endast abi, on Kreeka arvates tegu kokkusobiva sulgemisabiga kooskõlas direktiivi 90/684/EMÜ artikliga 7.

4.7.5. Hindamine

4.7.5.1. Asutamislepingu artikkel 296

- (199) Meetmega rahastati kogu laevatehase tegevust, mitte üksnes tsiviiltegevust. Kuna 75 % laevatehase tegevusest on sõjaline tegevus, nagu on osutatud käesoleva otsuse osas 3.3, ja Kreeka tugineb asutamislepingu artiklile 296, saab vaid 25 % meetmest (2,18 miljardit drahmi (6,4 miljonit eurot)) hinnata riigiabi eeskirjade alusel.

4.7.5.2. Abi olemasolu

- (200) Komisjon märgib, et riik andis ETVA kaudu HSY-le raha uusi aktsiaid vastu saamata, millest tulenevalt kuulus talle vaid 51 % HSYst. Turumajanduslik investor ei oleks teistele aktsionäridele sellist kingitust teinud. Ta oleks taotlenud uusi aktsiaid või proportsionaalse kapitalisüsti tegemist ülejäänud aktsionäride poolt. Sellest tulenevalt ei oleks erainvestor sarnaste asjaolude juures kõnealust kapitalisüsti sooritanud.

- (201) Kuivõrd riik andis HSY käsutusse ressursid, mida viimane ei oleks turult leidnud, andis kõnealune meede HSY-le valikulise eelise. Seetõttu kujutab meede endast abi asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses. Kuivõrd abist eelnevalt ei teatatud, mis on vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikes 3 sätestatud nõudega, on tegemist ebaseadusliku abiga.

4.7.5.3. Kokkusobivus ühisturuga

- (202) Kõnealuse abi kokkusobivuse suhtes märgib komisjon, et HSY tööjõu vähendamine 3 022 töötajalt 1995. aastal 1 977 töötajale 1997. aastal leidis vaieldamatult aset. Tööjõu vastavat vähenemist kinnitati ka kahes 15. juulil 1997. aastal vastuvõetud otsuses (otsused C 10/94 ja N 401/97), sest see kujutas endast ümberkorralduskava üht

tugisammast. Otsusega N 401/97 kiidetakse heaks investeeringutoetus, mida direktiivi 90/684/EMÜ kohaselt saab tunnustada kokkusobivaks vaid juhul, kui see on „seostatud ümberkorralduskavaga, mis toob kaasa üldise laevaremondivõimsuse vähenemise” ja „millega ei kaasne laevaehtusvõimsuse suurenemist”. Otsuses N 401/97 leitakse, et toimunud on „laevatehase remondivõimsuse vähenemine võrdeliselt töötajate arvu piiramisega, mida ei ole võimalik tasakaalustada tootlikkuse kavandatava tõstmise ja kommerts-laevade dokkimisvõimsuse vähendamise teel”. Samuti kinnitatakse otsuses, et laevaehtusvõimsus on veidi vähenenud. Kuivõrd komisjon ise on otsuses N 401/97 tunnistanud, et tööjõu vähendamine koos muude Kreeka väljapakutud meetmetega tooks kaasa laevaehtus- ja laevaremondivõimsuste vähenemise, on komisjon arvamisel, et direktiivi 90/684/EMÜ artikli 7 kohane võimsuse vähenemine leidis tõepoolest aset. Seoses abi summa ja osatähtsusega märgib komisjon, et 25,6 miljoni euro suurune abi oli mõeldud tööjõu vähendamiseks 1 000 töötaja võrra. 2002. aastal, vaid kuus

aastat hiljem, kuulutas komisjon kokkusobivaks neli korda suurema summa kasutamise tööjõu tagasihoidlikumaks vähendamiseks. Seetõttu on komisjon arvamisel, et abi summa ja osatähtsus on õigustatud. Kokkuvõttes on komisjon seisukohal, et direktiivi 90/684/EMÜ artiklis 7 sätestatud tingimused on täidetud, ning leiab seetõttu, et kõnealune abi on ühisturuga kokkusobiv.

4.8. Kapitali suurendamine aastatel 1998–2000 investeerimiskava rahastamiseks (meede E10)

4.8.1. Meetme kirjeldus

- (203) Nagu kavandatud otsuses N 401/97, leidsid 1998., 1999. ja 2000. aastal aset kolm kapitali suurendamist kogusummas 2,98 miljardit Kreeka drahmi (8,7 miljonit eurot) HSY investeerimiskava ühe osa rahastamiseks. Kapitali suurendamiste rahastajateks olid ETVA ja HSY töötajad, kes osalesid proportsionaalselt oma osalusega HSY aktsiakapitalis.

(miljonit Kreeka drahmi (miljonit EUR))

	Kokku	ETVA panus (51 %)	Töötajate panus (49 %)
20. mai 1998	1 569 (4,6)	800 (2,3)	769 (2,3)
24. juuni 1999	630 (1,8)	321 (0,9)	309 (0,9)
22. mai 2000	780 (2,3)	397 (1,2)	382 (1,1)

- (204) 2001. aastal maksis Kreeka riik töötajatele summa, mis võrdus nende panusega kolme kapitali suurendamisse (vt käesoleva otsuse põhjendus 33, milles kirjeldatakse seadust 2941/2001).

riik oli salaja võtnud kohustuse hüvitada töötajatele nende poolt HSY kapitali süstitud mis tahes summad. Niisugune kohustus tähendaks, et töötajatele ei kaasne sellega mingit riski.

4.8.2. Menetluse algatamise põhjused

- (205) Komisjon väljendas laiendamisotsuses kahtlusi selle kohta, kas ETVA osalemine kapitali suurendamistes kujutab endast kokkusobivat abi. Isegi juhul, kui 15. juulil 1997. aastal vastuvõetud otsuses N 401/97 võetakse arvesse, et ETVA edasist osalemist kapitali suurendamistes võib põhimõtteliselt käsitleda abi mittesisaldavaks ümberkorralduskava elluviimise raames, võis kõnealune osalemine siiski olla käsitletav abina selle elluviimise ajal 1998., 1999. ja 2000. aastal. Tuleb märkida, et HSY olukord halvenes selle ajavahemiku jooksul. Lisaks osutatakse laiendamisotsuses, et töötajate osalemine kapitali suurendamises proportsionaalselt nende osalusele HSY kapitalis ei välista abi: esiteks ei ole kindel, et nad tasusid ETVA-le 49 % osaluse hinna HSYs kooskõlas 1995. aasta osalise erastamise lepinguga. Teiseks ei ole välistatud, et

4.8.3. Huvitatud isikute märkused

- (206) Elefsis toetab algatamisotsuses väljendatud kahtlusi, tuleb meelde Alitalia presedenti⁽¹¹⁵⁾ seoses töötajate osalemisega nende endi ettevõtte kapitali suurendamises ning järeldeb, et ETVA osalemine kapitali suurendamistes kujutab endast kokkusobimatut abi.

4.8.4. Kreeka märkused

- (207) Kreeka tuleb meelde, et ETVA ja töötajate osalemine kapitali suurendamises on sätestatud 1995. aasta septembri osalise erastamise lepingus. Samuti nähti otsuses N 401/97 ette kõnealuste kapitali suurendamine ETVA ja HSY töötajate osalusel vastavalt 51 % ning 49 % ulatuses, osutamata sealjuures, et ETVA osalemine kujutaks endast abi. Lõpetuseks vaidlustavad nii Kreeka kui ka

HSY hüpoteesi, mille kohaselt töötajad ei tasunud ostuhinda ETVA-le, ja salajase kokkuleppe olemasolu, mis lubab töötajatele ükskõik milliste nende poolt investeerimiskava rahastamiseks tasutud summade riiklikku hüvitamist. HSY väidab, et kui komisjon peaks meedet käsitlema abina, oleks tegemist kokkusobiva ümberkorraldusabiga.

4.8.5. Hindamine

4.8.5.1. Asutamislepingu artikkel 296

- (208) Asutamislepingu artikli 296 võimaliku rakendamise seoses märgib komisjon, et kapitali suurendamise eesmärgiks oli rahastada investeerimiskava. Nagu juba järeldatud meetmete P1, P2, P3 ja P4 hindamise raames, saab nimeetatud investeerimiskava ning selle riigipoolset tugirahastamist hinnata riigiabi eeskirjade alusel.

4.8.5.2. Abi olemasolu

- (209) Komisjon on jõudnud järgnevatele järeldustele. 1995. aasta septembri osalise erastamislepingu alusel võttis ETVA lepingulise kohustuse osaleda 51 % ulatuses HSY kapitali edasises suurendamises, ülejäänud 49 % pidid panustama töötajad. Kapitali suurendamine oli vajalik investeerimiskava osaliseks rahastamiseks. Otsuses N 401/97 investeringutoetuse kohta märkis komisjon kaudselt, et ETVA niisugune osalemine HSY kapitali suurendamises tulevikus ei kujuta endast riigiabi. See on kooskõlas samal päeval vastuvõetud otsusega C 10/94, milles komisjon märkis, et 49 % HSY aktsiate müük töötajatele kujutab endast kehtivat osalist erastamist, ning et oodata võib elujõulisuse taastumist.
- (210) Seoses ETVA osalemisega kapitali suurendamises 20. mail 1998 on komisjon arvamusel, et puudub piisav alus otsuses N 401/97 väljendatud abi puudumise hinnangust kõrvalekaldumiseks. Muu hulgas ei erinenud asjaolud 1998. aasta mais piisaval määral otsuse vastuvõtmise ajal prognoositud asjaoludest. Lisaks ei leidnud komisjon tõendeid selle kohta, et riik oleks võtnud (salajase) kohustuse hüvitada töötajatele mis tahes võimalikud summad, mida nad on kapitali suurendamiste raames tasunud.

- (211) Veelgi enam, 24. juuni 1999. aasta ja 22. mai 2000. aasta kapitalisuurendamiste ajal ei eksisteerinud enam kahte põhilist tingimust, mis moodustasid 15. juuli 1997. aasta abi puudumise hinnangu aluse.

— Esiteks, nagu eespool märgitud, põhinesid mõlemad 15. juulil 1997. aastal vastuvõetud otsused asjaolul, et Kreeka viib 1995. aasta osalise erastamislepingu ellu, ja eriti sellel, et töötajad tasuvad ostuhinna ETVA-le vastavalt lepingus sätestatule, võttes sellega rahalise riski, mis annaks neile stiimuli konkurentsivõime taastamiseks nõutavate meetmete toetamiseks. Ehkki töötajad pidid tasuma ostuhinna esimese osamakse ETVA-le enne 31. detsembrit 1998, makset ei toimunud. Riik ei rakendanud meetmeid makse kättesaamiseks. Nagu osutatud meetme E7 hinnangus, tähendas eeltoodu seda, et vastupidiselt komisjoni ootustele kahe kõnealuse otsuse vastuvõtmisel 1997. aasta juulis ei seatud töötajaid investorite olukorda, kes pidid maksma kokku 8,17 miljardit Kreeka drahmi (24 miljonit eurot) järgneva kaheteistkümneme aasta jooksul. Mittetasumine tähendas ka seda, et töötajad ei täitnud oma kohustusi vastavalt 1995. aasta septembri osalise erastamise lepingule. Osalise erastamise leping ei olnud ETVA jaoks enam lepinguliselt siduv,⁽¹¹⁶⁾ sest töötajad olid seda rikkunud. Kokkuvõtteks, vastupidiselt õigustatud ootustele otsuse N 401/97 vastuvõtmise ajal olemasolevate lepingute alusel, ei ole tegelikku osalist erastamist toimunud ja leping ei olnud ETVA jaoks enam siduv. Komisjon leiab, et tegu on oluliste erinevustega võrdluses komisjoni ootustega otsuse N 40/97 vastuvõtmise ajal 1995. aasta septembri lepingu alusel. Seega piisab eeltoodust tookordse abi puudumise hinnangu ümbervaatamiseks.

— Teiseks, nagu juba üksikasjalikult analüüsitud käesoleva otsuse lõikes 3.1, jäi tulemata otsuse N 401/97 vastuvõtmise ajal kavandatud äri- ja rahaline edu. Ettevõtte ei õnnestunud 1997. ning 1998. aastal saada arvukaid ja kasumlikke tellimusi. Seetõttu sai 1998. aasta lõpust peale järk-järgult selgemaks, et laevatehas töötab järgnevatel aastatel kahjumiga. Komisjon määras 30. juuni 1999. aasta kuupäevaks, mille möödumisel ei ole mõistlikkuse piires elujõulisuse taastumist põhjust loota. On kindel, et 1999. aasta juuni alguses oli suurem osa halbadest uudistest juba teada ja elujõulisuse taastumine olemasoleva ümberkorralduskava alusel äärmiselt hüpoteetiline.

(212) Eeltoodust lähtudes on komisjon seisukohal, et ETVAga samas olukorras olev turumajanduslik investor ei oleks HSYsse täiendavaid investeeringuid teinud ⁽¹¹⁷⁾.

(213) Kuna niisugune kapitalisüst annab HSY-le valikulise eelise, järeldeb komisjon, et ETVA osalemine teises ja kolmandas kapitali suurendamises kujutab endast riigiabi HSY kasuks. Kooskõla osas asutamislepingu artikli 88 lõikega 3 märgib komisjon, et ta ei ole kunagi vastu võtnud otsust, mis otseselt hindaks ja lubaks ETVA osalust HSY kapitali suurendamistes. Seetõttu järeldeb komisjon, et abi on antud vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikega 3.

(214) Komisjon märgib, et isegi kui kõnealune meede oleks otsusega N 401/97 (otsus N 401/97 kirjeldab, et ETVA osaleb HSY kapitali suurendamistes, ning väljendab riigiabi eeskirjadest kinnipidamises mittekahlemise kaudu seisukohta, et kõnealune osalus ei oleks abi), ei muudaks see eelseisvat järeldest abi tagasinõudmise kohta. Tegelikuses tuleks niisugusel juhul järeldesta, et riigipank ETVA on kõnealust otsust väärkasutanud, jättes töötajatelt sisse nõudmata ostuhinna kooskõlas 1995. aasta septembri lepinguga. Järeldest, mille kohaselt ETVA osalemine kapitali suurendamistes tulevikus ei ole abi, põhines tegelikuses ootusel, et töötajad tasuvad ostuhinna kooskõlas 1995. aasta septembri lepinguga. Seetõttu tuleks järeldesta, et otsuse N 401/97 ETVA osalemist heakskiitvat osa on väärkasutatud, mistõttu ETVA osalus kuulub HSY-lt tagasinõudmisele.

4.8.5.3. Kokkusobivus ühisturuga

(215) Kreeka väidab, et antud meede võib endast kujutada kokkusobivat ümberkorraldamisabi. Komisjon tuletab meelde, et kapitali suurendamiste eesmärgiks oli investeerimiskava rahastamine. Meetme P2 ja meetme P3 hindamise raames on komisjon juba selgitanud, miks ei saa investeerimiskava jaoks antavat täiendavat ümberkorraldamisabi ühisturuga kokkusobivaks pidada.

(216) Kuna kaks kapitali suurendamist kujutavad endast kokkusobimatut abi, kuuluvad need tagasinõudmisele HSY-lt.

4.9. Riigi vastugarantii seoses lepingutega, mille HSY on sõlminud OSE ja ISAP-iga (meede E12b)

4.9.1. Meetme kirjeldus

(217) HSY poolt Hellenic Railway Organizationi (OSE) ja Athena-Piraeus Electric Railwaysiga (ISAP) veeremi tarnimiseks sõlmitud lepingute raames garanteeris ETVA ettemaksed ning kohustuste nõuetekohase täitmise (edaspidi „sissemaksegarantiid” või „ettemaksegarantiid”). ETVA andis ettemaksegarantiid seoses ISAPi lepinguga 1998. aasta veebruaris ja 1999. aasta jaanuaris ning garantiid seoses OSE lepinguga 1999. aasta augustis. ETVA sai omakorda riigilt vastavad vastugarantiid. Garantiid lepingute raames OSE ja ISAPiga ulatusid vastavalt 29,4 miljoni euro ja 9,4 miljoni euroni.

4.9.2. Menetluse algatamise põhjused

(218) Komisjon väljendas laiendamisotsuses kahtlusi selle kohta, kas kommertsbank oleks nõustunud vastavate garantiide andmisega sarnastel tingimustel. HSY raskusi arvestades võib küsitav olla seegi, kas mõni muu pank oleks nõustunud mingeidki garantiisid andma.

4.9.3. Huvitatud isikute märkused

(219) Elefsis toetab komisjoni kahtlusi. Muu hulgas ei käitunud riik turumajandusliku investorina, võttes mitmekordse riski mitte üksnes HSY põhiaktionärina, vaid ka ainsa võlausaldaja ja garandina, vastutades praktiliselt kõigi HSY tegevusega seonduvate riskide eest.

4.9.4. Kreeka märkused

(220) Kreeka ja HSY väidavad, et ehkki riigi vastugarantiid anti ametlikult 1999. aasta detsembris, lubati need ETVA-le juba ettemaksegarantiide andmisel ETVA poolt seoses ISAPi lepinguga 1998. aasta veebruaris ja 1999. aasta jaanuaris ning garantiide andmisel seoses OSE lepinguga 1999. aasta augustis. Kreeka väitel ei kujutanud need vastugarantiid endast valikulisi meetmeid. Tegelikuses anti need kooskõlas seadusega 2322/1995 ⁽¹¹⁸⁾ ja mitmele ettevõttele võimaldati mainitud seaduse alusel

riigigarantiid. Lisaks väidab Kreeka, et 0,05 % suurune aastamaks on riski hüvitamiseks piisav. ETVA käitumine oleks olnud vastuvõetav ka kommerts pangast jaoks, sest ETVA sai riigilt vastugarantii ja võttis 0,4 % suurust lisatasu⁽¹¹⁹⁾. HSY on oma väidete kinnituseks esitanud konsultandi aruande – esimese Deloitte'i aruande. Ka mainitud aruanne väidab, et riigi vastugarantiit ei oleks HSY saanud kommerts pangast ETVA antud garantiile sarnanevat garantiid, pakkudes tagatiseks teatud varade kinnipidamisõigust. Lõpetuseks väidab Kreeka, et riigi vastugarantiidest kasusaajateks on OSE ja ISAP ning mitte HSY.

4.9.5. Hindamine

4.9.5.1. Asutamislepingu artikkel 296

- (221) Meede ei kuulu asutamislepingu artikli 296 kohaldamisalasse, sest see toetab otseselt tsiviiltegevust.

4.9.5.2. Abi olemasolu

- (222) Esmalt vajab selgitamist, milline kahest meetmeliigist (ETVA antud sissemaksegarantiid ja ETVA-le riigi poolt antud vastugarantiid) võiks endast kujutada abimeedet. Kuna Kreeka väidab, et riigi vastugarantiid olid ETVA-le kindlalt lubatud juba ajaks, mil viimane andis ettemaksegarantiid, tuleb järeldada, et garantiide andmise ajal oli ETVA täielikult kaitstud riigi vastugarantiidega. Eeltoodust tulenevalt, kuna ETVA ei riskinud millegagi (tänu riigi vastugarantiidele), teenides samas tulu 0,4 % kvartalis, oleks vastav meede sarnaste asjaolude juures olnud turumajanduslikule investorile vastuvõetav. Riik aga andis vastugarantiid, mis ei olnud tagatisega tagatud ja mille eest saadav garantiitasu oli vaid 0,05 %. Teine meede oleks olnud turumajanduslikule investorile selgelt vastuvõetamatu. Seetõttu kujutab kõnealune teine meede endast riigiabi. Samas märgib komisjon, et kuna riigile kuulus 100 % ETVAst ja kõik viimatimainitud panga rakendatud meetmed on seostatavad riigiga, on kahe meetme (st garantii ning vastugarantii) eristamine teatud määral kunstlik.

- (223) Kuna Kreeka väidab, et kasusaajateks olid OSE ja ISAP, tuleb selgeks teha see, kes on antud meetme korral tegelikult kasusaajaks. Komisjon märgib, et veeremimaterjali tarnimislepingute raames on müüja tavaliselt kohustatud esitama ostjale pangagarantiid viimase poolt tehtavate ettemaksete suhtes. Ostja soovib olla kindel ettemakstud summade tagasisaamises juhul, kui müüja peaks jätma materjali tarnimata, näiteks pankrotistumise tõttu. Seetõttu peab just müüja saama pangalt vastavad garantiid ja katma nende maksumuse. Teisisõnu on tegu normaalse kuluga, mida peab kandma veeremimaterjali müüja. Praegusel juhul võimaldas riigi vastugarantii saada ETVA-lt garantiisid hinnaga vaid 0,4 % kvartalis. Nagu allpool osutatakse, oleks kommerts pank riigi vastugarantii puudumisel enne 30. juunit 1999 antud garantiide hinnaks määranud vähemalt 480 baaspunkti aastas. Pärast seda kuupäeva ei oleks ükski kommerts pank vastavaid garantiisid andnud. Seetõttu on selge, et ajavahe mikul enne 30. juunit 1999 võimaldasid riigi vastugarantiid HSY-l saada garantiisid madalama hinnaga. Ajavahe mikul pärast 30. juunit 1999 võimaldasid riigi vastugarantiid HSY-l saada garantiisid, mida HSY ei oleks turult mingil juhul saanud. Sellest järeldub, et abi saaja on HSY.

- (224) Kreeka väite osas, et kõnealune meede ei ole selektiivne, tuletab komisjon meelde, et meetme üldisuse aluseks on selle kättesaadavus kõikidele liikmesriigis tegutsevatele majandussubjektidele võrdväärse juurdepääsu põhimõtte alusel ja nende kohaldamisala ei tohi *de facto* piirata näiteks liikmesriigi diskretsiooni kaudu nende andmisel või teiste tegurite kaudu, mis piiravad nende tegelikku mõju. Komisjon leiab, et seadus 2322/1995 ei ole eeltoodud määratlusega kaugeltki kooskõlas. Esiteks sätestatakse seaduse artiklis 1, et garantii annab majandusminister kokkuleppel kolme teise ministriga. Seetõttu sõltub garantii andmine ametiasutuste diskretsioonist. Teiseks on riigigarantii andmine eraettevõttele lubatud vaid juhul, kui see paikneb kauges piirkonnas ja garantii andmise eesmärgiks on piirkonna ning mitte konkreetse ettevõtte majandusarengu parendamine (artikkel 1 bb) või kui see on kandnud kahju loodusõnnetuse tõttu (artikkel 1 cc). Samas aga võivad ettevõtted, mis kuuluvad 100 % riigile või kus riigil on enamusosalus, saada riigiabi üldistel põhjustel, näiteks oma mõningate kohustuste katmiseks (artikkel 1B). Seetõttu on ilmne, et riigile kuuluvatel ettevõtetel on riigigarantiidele märksa laiem juurdepääs eraettevõtetega võrreldes. Seda järeldust

kinnitab esimeses Deloitte'i aruandes esitatud garanteeritud laenude loendi analüüs⁽¹²⁰⁾. Kolmandaks ei ole garantiid juurdepääsetavad võrdväärse juurdepääsu põhimõtte alusel. Seaduse artikli 1 lõige 4 sätestab, et garantii andmisel võib riik nõuda mingit liiki tagatist (st ettevõtte põhivara kinnipidamisõigust). Otsus tagatise nõudmise või mittenõudmise kohta jäetakse teha majandusministrile. Käesoleval juhul ei nõudnud riik meetme E12b võimaldamisel tagatist. Seoses juurdepääsu puudumisega võrdväärsetel alustel märgib komisjon, et garantii eest makstav tasu ei ole kõigi laenude korral sama. Näiteks oli praegusel juhul garantiitasu määraks vaid 0,05 %. Meetme E14 korral, mis samuti võimaldati seaduse 2322/1995 alusel, oli tasu suuruseks 1 %. Esimeses Deloitte'i aruandes esitatud garanteeritud laenude loendis oli mõningate laenude vastavaks tasuks samuti 0,1 % ja 0,5 %. Kokkuvõttes jätab komisjon arvestamata Kreeka väite, et seadus 2322/1995 on üldine meede.

(225) Seoses väitega esimeses Deloitte'i aruandes, mille kohaselt HSY oleks võinud saada vastavad sissemaksegarantiid kommerts pangalt, andes pangale tagatisena riigi vastugarantii asemel teatud vara kinnipidamisõiguse, leiab komisjon, et kõnealune väide on meetme analüüsi seisukohast ebaoluline. Komisjon on kohustatud analüüsima, kas riigi poolt realselt võimaldatud meetmete tingimused kujutasid endast abi laevatehasele. Komisjon ei ole kohustatud tõendama seda, kas laevatehas oleks võinud saada sama garantii turult lisatagatiste andmise kaudu. Nagu on osutatud teatise garantiidena antava riigiabi suhtes lõikes 2.1.1, on riigigarantii üheks potentsiaalseks eeliseks laenusaja võimalus „pakkuda vähem tagatist”. Antud juhul ei olnud ükski riigi vastugarantiidest tagatud laevatehase teatud varade kinnipidamisõigusega. Seetõttu kujutab varalise tagatisega riigigarantii endast teistsugust tehingut, mille hindamine ei ole nõutav. Täiendava põhjusena märgib komisjon, et isegi kui esimeses Deloitte'i aruandes sisalduva mainitud väite hindamine oleks olnud nõutav, ei oleks HSY-l õnnestunud tagatiste pakkumise kaudu veenda mõnda kommerts pankat taolisi sissemaksegarantiid andma. Tegelikult olid laevatehase varad juba koormatud ja nende likvideerimisväärtus oli väike (vt allmärkuse 43 teine ning kolmas lõik). Seega ei oleks isegi tagatis HSY teatud varade kinnipidamisõiguse näol veennud turumajanduslikku investorit HSY-le laenu andma.

(226) Komisjon on käesolevas otsuses eespool määratlenud intressimäära, mida kommerts pank oleks kohaldanud laenu andmisel HSY-le. Ajavahemiku kuni 30. juunini 1999 puhul järeldati, et kuna HSYga seondus eriline risk, tuleb elujõulistele ettevõtetele antavate laenude intressimääradele lisada vähemalt 400 baaspunkti suurune riskipremia. Sama lähenemise rakendamiseks sissemaksetele antavate garantiide suhtes tuleb kindlaks määrata, millist preemiat kohaldaks turumajanduslik investor ettemaksegarantii andmisel elujõulisele ettevõttele. Ükski antud menetluse osapooltest ei ole esitanud niisuguste garantiide usaldusväärset turuhinda. Mitme laevaehtussektorile suunatud ja komisjoni poolt abi mittesisaldavana heakskiidetud riigigarantiiskeemi⁽¹²¹⁾ korral kohaldata madalaima krediidiriskiga laenusaja suhtes garantiitasu aastamäär 0,8 % ehk 80 baaspunkti. Muude usaldusväärsete näitajate puudumisel kasutab komisjon kõnealust määra Kreeka elujõuliste ettevõtete poolt sel ajal makstud garantiitasu minimaalse aastamäär hinnangulise väärtusena. Vaatamata sellele, et OSE ja ISAPiga sõlmitud lepingud seonduvad laevaehtuse asemel veeremehitusega, kasutab komisjon 0,8 % viitemäära, sest veeremehitus oli HSY jaoks marginaalne tegevus, samas kui suurem osa HSY tegevusest ja seega ka suurem osa HSY riskist seondus laevade ehituse ja remondiga. Eeltoodust tulenevalt hinnatakse abi olemasolu ja mahtu HSY-le enne 30. juunit 1999. aastal antud ettemaksugarantiide korral HSY poolt makstud tegeliku tasu (sealhulgas riigile vastugarantii eest makstud tasu) ja 480 baaspunkti suuruse tasu (st 80 baaspunkti, millele lisandub 400 baaspunkti) võrdlemise teel. 30. juunil 1999 järgneva ajavahemiku puhul järeldas komisjon käesolevas otsuses eespool, et laevatehasel puudus juurdepääs finantsturule, ning et tagasinõudmisele kuuluvaks riigiabi elemendiks iga laenu korral oleks HSY poolt tegelikult tasutud intressimäär ja viitemäär vahe, millele lisandub 600 baaspunkti. Seega arvutatakse tagasinõudmisele kuuluv abi sissemaksegarantiide korral välja HSY poolt makstud tegeliku tasu (sealhulgas riigile vastugarantii eest makstud tasu) ja 680 baaspunkti suuruse tasu (st 80 baaspunkti, millele lisandub 600 baaspunkti) võrdlemise teel.

(227) Komisjon märgib, et Kreeka väitel olid vastugarantiid ettemaksugarantiide andmise ajal ETVA poolt juba ära lubatud. Sellest tulenevalt anti ISAP-i ettemaksudega seonduvad vastugarantiid enne 1999. aasta juuni lõppu.

Nende garantiide aastane kogumaksumus (ETVA tasutud garantiitasu pluss riigi tasutud vastugarantiitasu) oli tunduvalt väiksem kui 480 baaspunkti. Seetõttu hõlmavad need riigiabi, mis võrdub viimatimainitud tasu ja garantiide kogumaksumuse vahega HSY jaoks (ETVA-le makstud tasu⁽¹²²⁾ ning riigile makstud tasu). Kuivõrd selle andmisest ei teatatud, mis on vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikes 3 sätestatud nõudega, on tegemist ebaseadusliku abiga.

- (228) OSE ettemaksetega seonduvad vastugarantiid anti pärast 1999. aasta juunit – ajal, mil ükski pank ei oleks jätkanud mis tahes garantiide andmist. Seega kujutavad need vastugarantiid endast täies ulatuses abi. Kuivõrd abi andmisest ette ei teatatud, mis on vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikes 3 sätestatud nõudega, on tegemist ebaseadusliku abiga. Kui need abimeetmed kuulutatakse kokkusobimatuks abiks ja kui need on endiselt välja maksmata, tuleb need viivitamatult peatada. Sellest aga ei piisaks algse olukorra taastamiseks, sest HSY oleks mitme aasta vältel saanud kasu garantiist, mida ettevõtte ei oleks turult saanud. Ajavahemiku eest kuni garantii aegumiseni tuleks tagasi nõuda ka 680 baaspunkti ja HSY tegelikult makstud tasude vahega võrduv abisumma.

4.9.5.3. Kokkusobivus ühisturuga

- (229) Komisjon märgib, et abi kujutab endast tegevusabi, sest see vähendab kulusid, mida HSY oleks pidanud äriolepingute raames üldjuhul kandma. Kuna tegevusabi ei olnud veeremimaterjali valmistamise sektoris lubatud, ei saa seda käsitleda ühisturuga kokkusobivana ja abi tuleb seetõttu tagastada.

4.10. Kohustuste edasilükkamine/ajatamine ja OSE-le ning ISAP-ile makstavate viiviste tasumisest vabastamine (meede E12c)

4.10.1. Meetme kirjeldus

- (230) HSY ei suutnud täita oma OSE ja ISAP-iga sõlmitud veeremilepingutest tulenevaid kohustusi. Muu hulgas ei õnnestunud HSY-l veeremit kooskõlas kokkulepitud graafikuga valmis saada. Sellest tulenevalt vaadati mõningad neist lepingutest 2002.–2003. aastal üle ja lepiti kokku uus tarnegraafik. Lisaks näib, et algetes lepingutes sätestatud trahviklauslite ja viiviste kohaldamisest loobuti või lükati need edasi.

4.10.2. Menetluse algatamise põhjused

- (231) Laiendamisotsuses väljendab komisjon kahtlusi selle suhtes, kas 2002.–2003. aastal toimunud läbirääkimistel käitusid riigile kuuluvad ettevõtted OSE ja ISAP viisil, mis oleks sarnaste asjaolude juures eraettevõttele vastuvõetav. Nad võisid lepinguid kohaldada ja/või ümber vaadata viisil, mis oli HSY jaoks kasulik, võimaldades viimasele seeläbi riigiabi.

4.10.3. Huvitatud isikute märkused

- (232) Elefsis väidab, et OSE ja ISAP ei ole püüdnud saavutada viivituste tulemusena tekkinud trahvide ning viiviste täielikku äramaksmist, samuti ei ole nad üritanud realiseerida HSY eest ettevõtte lepinguliste kohustuste nõuetekohaseks täitmiseks antud garantiisid.

4.10.4. Kreeka märkused

- (233) Kreeka ametiasutused väidavad, et HSY tasus kõik trahvid ja asjakohased intressisummad kooskõlas oma lepinguliste kohustustega ning võimalikud ümbervaatomised viidi läbi kooskõlas tunnustatud äritavadega. OSE ja ISAP ei loobunud kunagi trahvide ning viiviste sissenõudmisest.

- (234) OSE ja HSY vahel sõlmiti 1997. aasta lõpul järgnevad kuus programmilepingut (edaspidi PA): PA 33 SD 33, PA 33 SD 33a, PA 35 SD 35, PA 37 SD 37a, PA 39 SD 39 ja PA 41 SD 41a. Programmilepingud aktiveeriti 1999. aasta augustis ja septembris, 1997. aasta lepingutes kokkulepitud ettemaksete tasumise kaudu OSE poolt. OSE nõudis lepingute õigeaegset elluviimist alates 2000. aastast ehk pärast seda, kui olid ilmnenud esimesed viivitused materjali tarnimisel. Konsortsiumid, mille koosseisu HSY kuulus, pakkusid välja nimetatud kuue lepingu muutmise järgmistel tingimustel:

— määratud trahvide ja viiviste tasumine konsortsiumi poolt rahaliselt või mitterahaliselt, vastavalt OSE eelistusele;

— hinna eskalatsioonivalemi kujundamine kehtimajäävate lepingute kokkulepitud tarnegraafikute ja mitte konsortsiumi väljapakutud uute tarnetahtagade põhjal, et tagada tarnekuupäevade vastuvõetavus;

- OSE varustamine samaväärsse veeremiga kasutamiseks omal äranägemisel, ühelt poolt uute väljapakutud tarnetähtaegade vastuvõetavaks muutmiseks ja teiselt poolt trahvi- ning viivisesummade edasise juurdekasvu peatamiseks. PA 39 (elektrivedurid) jäeti samaväärsse veeremi sätte alt välja, sest OSE ei olnud lõpetanud liini Patras-Ateena-Saloniki elektrifitseerimist, ning PA 35 jäi välja sellepärast, et konsortsium eelistas trahvi- ja viivisesummade juurdekasvu jätkumist kooskõlas lepinguga;
- samaväärsse veeremi tarnimata jätmise või (lepingus sätestatud materjali) tarne hilinemise korral oleks trahvi- ja viivisesummade juurdekasv jätkunud, alates uuesti nende peatamise hetkest 31. detsembril 2002. aastal.
- (235) 7. jaanuaril 2003 kiitis OSE juhatus väljapakutud muudatused heaks. Kolme PAd (33a, 35 ja 39) muudeti 2003. aasta esimese nelja kuu jooksul ning asjaomased muutmislepingud allkirjastati vastavalt 23. veebruaril 2003, 17. aprillil 2003 ja 28. veebruaril 2003⁽¹²³⁾.
- (236) Seistes PAde denonsseerimise või muutmise vahel valimise dilemma ees ja võttes arvesse oma vajadusi 2004. aasta olümpiamängude jaoks, otsustas OSE, et tema ärihuvide kaitseks on parem võtta vastu konsortsiumi pakkumine lepingute muutmiseks kui nende denonsseerimine. Denonsseerimine oleks OSE ilma jätnud pakutud uuest lisaveeremist, võttes arvesse, et võimalike uute menetluste läbiviimisele veeremi hankimiseks kuluks vähemalt kolm või neli aastat. Muudetud lepingud olid seaduslikud ja kooskõlas algsete lepingutega.
- (237) Kreeka arvates tõendab ülaltoodud teave seda, et konsortsiumile, ja seega HSY-le, ei võimaldatud kunagi soodsamat kohtlemist võrdluses OSE muude tarnijatega, ning et trahvi- ja viivisesummad nõuti iga kord sisse⁽¹²⁴⁾. Leping ei näinud ette viivise maksmist trahvisummadelt, kuid OSE esitas konsortsiumile viivisenõude ja vastava arve.
- (238) Sama kehtib ISAPi summade suhtes, mis kujutavad endast tegelikke HSE poolt tehtud makseid, mitte ettekirjutusi. Lisaks rõhutatakse, et programmilepingu 1/97⁽¹²⁵⁾ ümbervaatamist või muutmist ei toimunud. Leping nägi ette neljakümne mootorrongi, millest igaihe koosseisu

kuulub kolm sõidukit, projekteerimise, ehitamise, kohaletoimetamise ja kasutuselevõtmise. Mootorrongide üleandmine hilines, mistõttu kohaldati ja peeti kinni programmilepingus ettenähtud trahvid ning viivised⁽¹²⁶⁾.

4.10.5. Hindamine

4.10.5.1. Asutamislepingu artikkel 296

- (239) Meede ei kuulu asutamislepingu artikli 296 kohaldamisalasse, sest see seondub üksnes tsiviiltegevusega.

4.10.5.2. Abi olemasolu

- (240) Komisjon märgib, et Kreeka ametiasutused on esitanud üksikasjaliku teabe asjaomaste lepingute kohta, nagu laiendamisotsuses taotletud. Komisjoni tõstatatud kahtlused on selle teabe abil hajutatud. Leidis kinnitust, et HSY tasus trahvid ja asjakohased intressisummad kooskõlas oma lepinguliste kohustustega ning komisjon ei avastanud lepingute ümbervaatamisi käsitledes tõendusmaterjali selle kohta, et võimalikke ümbervaatamisi ei oleks läbi viidud kooskõlas tunnustatud äritavadega. Nagu tunnistas Elefsis ise, on viivitused lepingute täideviimisel läinud HSY-le maksma kümneid miljoneid eurosid, ning seda just sellepärast, et OSE ja ISAP nõudsid trahvide ning viivise maksmist või (alternatiivselt) samaväärsse veeremi tarnimist. Seoses Elefsise väitega, et kui OSE ja ISAP oleksid olnud eraettevõtted, oleksid nad tagasi lükanud kõik konsortsiumi poolt väljapakutud muudatused, nõudnud kõigi trahvide ning viiviste tasumist täies ulatuses ja eelistanud kiiret tasumist sularahas maksete ajatamisele pikema perioodi vältel, võib öelda, et see näib äärmiselt ebatõenäolisena. Kui OSE ja ISAP oleksid võtnud omaks niisuguse paindumatu lähenemise enne HSY müügitehingu sooritamist, oleks see tõenäoliselt toonud kaasa uue omaniku loobumise laevatehase ostust. Kui ost oleks sooritamata jäänud, oleks laevatehas ülima tõenäosusega pankrotistunud, nagu selgitatakse meetme E18c analüüsis. Laevatehase rahaline olukord ei paranenud ka selle omandamise järel HDW/Ferrostaali poolt. Sellest tuleneb, et kui OSE ja ISAP oleksid rakanud täiesti paindumatut lähenemist, oleks HSYd ähvardanud tõsine pankrotioht. See oleks tähendanud olemasolevate lepingute täideviimise katkestamist. Niisugusel juhul oleksid OSE ja ISAP pidanud korraldama uue pakkumiskonkursi, leping oleks sõlmitud uue tarnijaga ning tarne oleks hilinevad mitme aasta võrra. Komisjon on seisukohal, et kirjeldatud asjaolude juures võib turumajanduslik ostja nõustuda osalise ümbervaatamisega, võimaldamaks olemasoleva lepingu mõistlikes ajalistes piirides täide viia, nii et ostja saaks tellitud veeremimaterjali piiratud hilinemisega lõpuks siiski kätte. Sellega seoses märgib komisjon, et lepingute mõistliku ajavahe miku vältel täideviimise tõenäosus suurenes pärast HSY erastamist, sest uuel eraomanikul oli keerukate projektide haldamise kogemus ja tegu oli kasusaamise võimalusest motiveeritud eraettevõttega, mis omas seetõttu valmisolekut hilinemise piiramiseks negatiivsete finantstagajärgede piiramise nimel.

(241) Kokkuvõttes leiab komisjon, et puudub veenev tõendusmaterjal selle kohta, et OSE ja ISAPi käitumine oleks eraettevõtte jaoks olnud sarnaste asjaolude juures vastuvõetamatu. Seetõttu järeldab komisjon, et OSE ja ISAPiga sõlmitud lepingute elluviimise viis ja lepingute OSE poolt 2002. aasta märtsis heakskiidetud piiratud muudatused ei hõlma riigiabi elemente.

4.11. ETVA laen Strintzise lepingu rahastamiseks (meede E13a)

4.11.1. Meetme kirjeldus

(242) 29. oktoobril 1999 andis ETVA HSY-le 16,9 miljardi Kreeka drahmi (49,7 miljoni euro) suuruse laenu ettevõtte Strintzis poolt tellitud kahe parvlaeva ehitamiseks. Intressimääraks oli LIBOR⁽¹²⁷⁾ pluss 100 baaspunkti. 2001. aasta juunis seati kahele ehitatavale laevale eelishüpoteek. Laen tagastati täies mahus selle andnud pangale 8. oktoobril 2004.

4.11.2. Menetluse algatamise põhjused

(243) Laiendamisotsuses tõstatati kahtlusi selle kohta, kas hüpoteegi seadmine laevadele ja kindlustuspreemiad kujutavad endast piisavat tagatist. Lisaks tundus, et laen maksti HSY-le välja kohe, samas kui selle väljamaksmine oleks pidanud aset leidma paralleelselt ehituskuludega. Lisaks näis intressimäär laevatehase raskusi arvesse võttes ebapiisavana. Lõpetuseks näitab selle laenu ja järgneva meetme (meede E 13b) kombinatsioon, et ETVA võimaldas olulise osa kahe Strintzise poolt tellitud laeva rahastamisest.

4.11.3. Huvitatud isikute märkused

(244) Elefsis väidab, et ükski kommertsbank ei oleks kõnealust laenu andnud. Esiteks puudus ETVA-l laenulepingu sõlmimise ajal tagatis, sest hüpoteek seati laevadele märksa hiljem. Lisaks nõustub Elefsis sellega, et ehitatavate laevakerede turuväärtus on madal.

4.11.4. Kreeka märkused

(245) Kreeka ja HSY rõhutavad, et laenu tingimused olid tolle aja jaoks tavalised. Deloitte'i aruanne kinnitab, et nii konkreetne pank (ETVA) kui ka Kreeka pangad üldiselt andsid ettevõtetele laenu sarnase intressimääraga. HSY esitab üksikasjalikud andmed tagatiste kohta, mis anti

ETVA-le laenulepingu sõlmimisel (kahe aluse hinna, kindlustushüvitiste ja kõigi kolmandate isikute vastu suunatud nõuete loovutamine, mis tulenevad prahtimisest või laevade kasutamisest üldiselt) ning hilisemal kuupäeval (laevade hüpoteek) ja järeldab, et need olid piisavad. Kreeka esitab lisaks kalendri, mille kohaselt ETVA maksis laenu HSY-le välja, ja mis näitab, et laen maksti välja paralleelselt ehituskulude lisandumisega.

4.11.5. Hindamine

4.11.5.1. Asutamislepingu artikkel 296

(246) Meede ei kuulu asutamislepingu artikli 296 kohaldamisalasse, sest see toetab otseselt tsiviiltegevust.

4.11.5.2. Abi olemasolu

(247) Komisjon on jõudnud järgnevatele järeldustele. Laenuleping sõlmiti pärast 1999. aasta juunit ehk ajal, mil ükski pank ei oleks jätanud laenu andmist HSY-le. Kreeka väidab, et laenuga kaasnev tagatis vähendas riski niivõrd suurel määral, et laenu andmine oleks olnud erainvestorile vastuvõetav. Selle väitega ei saa nõustuda. Laevade hinna loovutamine kujutab endast kindlat tagatist vaid juhul, kui laevatehas laevade ehitamise edukalt lõpule viib, mis ei ole kindel. Kui laevatehas peaks laeva ehitamise vältel pankrotistuma, kaotab niisugune tagatis väärtuse, sest Strintziselt ei saa välja nõuda ostuhinda, kuna viimane ei ole tellitud laevu saanud⁽¹²⁸⁾. Seega ei oleks tagatisest kasu just niisuguse stsenaariumi tõekssaamisel, mil seda vaja on. Hüpoteegi seadmine mõlemale ehitatavale laevale võimaldati ETVA-le üksnes 2001. aasta juunis, tükk aega pärast laenu väljamaksmist HSY-le. Lisaks märgib komisjon, et ehitusjärgus laevade väärtus on suhteliselt madal ja neid on raske müüa. Käesolev juhtum on selle tõenduseks. HSY-l ei õnnestunud lõpetada kahe laeva ehitust, millest tulenevalt leping Strintzisega tühistati 2002. aasta juulis. HSY-l kulus tervelt kaks aastat ehitusjärgus kerede müügiks ja nende eest saadi vaid 14 miljonit eurot, mis vastab kõigest ühele kolmandikule ETVA-lt ehituse rahastamiseks laenatud summast.

(248) Ehkki Kreeka, HSY ja Deloitte kinnitavad, et HSY-le antud laenu intressimäär sarnanes paljude muude samal ajavahemikul ETVA ning Kreeka pankade poolt väljastatud laenu intressimääraga, ei anna see põhjust veendumuseks, et HSY-le väljastatud laen ei ole abi. Kreeka, HSY ja Deloitte ei ole analüüsinud ega tõendanud, et võrdluseks

kasutatavate teiste laenusaaajate rahaline olukord oli sarnane HSY omale, st et nende rahaline olukord oli sama halb kui HSY-l. Seega ei ole nad tõendanud, et kommertspangad olid nõus andma laenu raskustes ettevõtetele käesoleva laenu intressimääradele sarnase intressimääraga. Erinevatele ettevõtetele antud laenude intressimäärade võrdlemine tõenduseta, et laenu andvate pankade poolt võetav risk on sarnane, on mõttetu tegevus. Seetõttu järeldeb komisjon, et ükski turumajanduslik investor ei oleks sarnaste asjaolude juures HSY-le vastavat laenu andnud, mistõttu laen kujutab endast abi. Kuivõrd see osutati eelneva teadaandeta, mis on vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikes 3 sätestatud nõudega, on tegemist ebaseadusliku abiga.

4.11.5.3. Kokkusobivus ühisturuga

(249) Komisjon märgib, et abi kujutab endast tegevusabi, sest see vähendab kulusid, mida HSY oleks pidanud äriolepingute raames üldjuhul kandma. Nagu eespool järeldatud, võimaldas laen HSY-l sõlmida kõnealuse äriolepingu, mille rahastamine turult saadud vahenditega oluks võimatu. Komisjon märgib, et määruse (EÜ) nr 1540/98 artikli 3 kohaselt kiideti lepingu sõlmimisega seotud tegevusabi heaks kuni 31. detsembrini 2000 allkirjastatud laevaehituslepingute korral. Samas aga ei olnud HSY-l õigust saada abi Strintzisega sõlmitud lepingu eest, sest HSY ei ehitanud laevu kunagi valmis, neid ei antud kunagi üle ja leping Strintzisega tühistati⁽¹²⁹⁾. Lisaks müüdi kered uuele ostjale alles 2004. aastal, st mitu aastat pärast 31. detsembrini 2000.

(250) Et käsitletav abi on ebaseaduslik ja kokkusobimatu, tuleb see tagasi nõuda. Kuivõrd laen on tagastatud, on osa HSY-le osaks saanud eelisest juba tagasi võetud. Samas oli tänu ETVA-lt saadud laenule HSY käsutuses mitme aasta vältel laenusumma, mis vastasel juhul ei oleks vastaval ajavahemikul HSY käsutuses olnud. Ka see eelis kuulub tagasi nõuda. Seega leiab komisjon, et tagastada tuleb abi, mis võrdub ETVA-le makstava intressimäär ja Kreeka viitemäär⁽¹³⁰⁾ vahega pluss 600 baaspunkti alates laenu väljamaksmisest HSY-le kuni kuupäevani, mil laen tagati hüpoteegi seadmise teel laevakeredele. Sellele järgneva ja laenu tagasimaksmisega lõppeva ajavahemiku eest tagasinõudmisele kuuluv abi võrdub ETVA-le makstud intressimäär ja Kreeka viitemäär vahega pluss 400 baaspunkti. Käesoleva riskipremia vähendamine ühe kolmandiku võrra väljendab asjaolu, et laevakeredele seatud hüpoteek oleks osaliselt vähendanud laenuandja kahjusid lepinguliste kohustuste täitmatajätmise korral HSY poolt ning piiranud seetõttu laenuriski ETVA

jaoks. Lisaks, nagu just osutatud, õnnestus HSY-l müüa laevakered hinnaga, mis võrdub ligikaudselt ühe kolmandikuga ETVA-lt laenuks saadud rahast.

4.12. ETVA garantii seoses Strintzise lepinguga (meede E13b)

4.12.1. Meetme kirjeldus

(251) 1999. aastal kasutas HSY kaht garantiid ETVA-lt Strintzise ettemaksete tagamiseks 6,6 miljoni euro suuruses summas. Garantiid tühistati 2002. aasta juulis, kui tühistati laevaehitusleping Strintzisega.

4.12.2. Alus menetluse algatamiseks

(252) Laiendamisotsuses väljendatakse seisukohta, et kõnealused kaks garantiid, mille tingimused ei olnud otsuse vastuvõtmise ajal teada, võivad endast kujutada abi.

4.12.3. Huvitatud isikute märkused

(253) Elefsis rõhutab asjaolu, et riik/ETVA on samaaegselt omandanud HSY garantiid, võlausaldaja, aktsionäri ja suurima kliendi rollid. Riik on sedakaudu end seadnud olukorda, millega kaasneb tõsine rahaline risk. Niisuguse mitmetahulise rolli omandamise kaudu võimaldas riik sisuliselt rahastamist ilma tagatiseta, sest ettevõtte poolt lepinguliste kohustuste täitmatajätmise ja/või maksejõuetuse korral ei saaks riik midagi ette võtta ning kannaks pöördumatut kahju, sest laevatehase vara väärtusest ei piisaks kõigi kohustuste katmiseks.

4.12.4. Kreeka märkused

(254) Kreeka osutab, et esimene garantii anti 4. märtsil 1999 ja teine 17. juunil 1999. HSY poolt esitatud esimese Deloitte'i aruande kohaselt oli nende suuruseks vastavalt 3,26 miljonit eurot ja 3,38 miljonit eurot. Kreeka tuletab meelde, et Strintzise lepingu tühistamise järel 2002. aastal ei teinud Kreeka garantiide alusel mingeid väljamakseid. See tõendab, et HSY ei olnud laenusaaaja, kellele on omane kõrge lepinguliste kohustuste täitmatajätmise risk. Lisaks osutavad Kreeka ja HSY, et ETVA-le loovutati kõnealuse 6,6 miljoni euro suuruse garantii tagatisena HSY tulud seoses OSEga sõlmitud lepinguga 39, millest lepinguline hind HSY jaoks moodustas 8,5 miljonit eurot. Konsultant kinnitab, et HSY oleks võinud saada kõnealused kaks garantiid kommertspangalt.

4.12.5. *Hindamine*4.12.5.1. *Asutamislepingu artikkel 296*

- (255) Meede ei kuulu asutamislepingu artikli 296 kohaldamisalasse, sest see toetab otseselt tsiviiltegevust.

4.12.5.2. *Abi olemasolu*

- (256) Komisjon märgib, et mõlemad garantiid anti enne 30. juunit 1999. Nagu eespool selgitatud, on komisjon arvamusel, et HSY-l oli sel ajal endiselt juurdepääsuvõimalus finantsturule, kuid üksnes hinna juures, mis väljendas HSY väga habrast majanduslikku olukorda.

- (257) Kreeka ja HSY väidavad, et HSEga sõlmitud lepingust 39 tulenev tulude loovutamine oli piisavaks tagatiseks, mis oleks muutnud garantiid andmise erainvestorile vastuvõetavaks. Komisjon märgib, et HSY pankrotistumise korral ei oleks vastav tagatis võimaldanud pangal raha tagasi saada. Kui HSY oleks pankrotistunud, oleks veeremi ehitamine seiskunud, tarded OSE-le ära jäänud ja OSE-lt ei oleks kõnealuse lepingu alusel saanud nõuda mingite maksete tasumist⁽¹³¹⁾. Seetõttu jääb komisjonile arusaamatuks, kuidas oleks vastav tagatis võinud oluliselt vähendada HSY-le laenamise riski.

- (258) HSY ei ole suutnud komisjonile ega oma konsultandile (vt esimene Deloitte'i aruanne, lk-d 4–9) selgeks teha, kas HSY oli lepinguliselt kohustatud maksma garantiitasu ETVA-le või mitte ja milline oli vastava tasu määr. Nagu selgitatud meetme E12b hinnangus, oleks HSY pidanud maksma niisuguse garantiid eest vähemalt 480 baaspunkti suurust aastatasu. Teades muude HSY poolt ETVA-le makstavate garantiitasude määra, on ülimalt ebatõenäoline, et HSY poolt tegelikult makstud garantiitasu oli koguni 480 baaspunkti. Seetõttu järeldab komisjon, et ETVA anud garantiid kujutab endast riigiabi, mis võrdub ETVA-le tegelikult makstud aastase garantiitasu ja 480 baaspunkti suuruse garantiitasu vahega. Kuivõrd sellest ei teatatud, mis on vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikes 3 sätestatud nõudega, on tegemist ebaseadusliku abiga.

4.12.5.3. *Kokkusobivus ühisturuga*

- (259) Nagu osutatud meetme E13a hindamises, on komisjon arvamusel, et niisugust liiki abi kujutab endast tegevusabi, mida ei saa käsitleda kokkusobivana määruse (EÜ) nr 1540/98 alusel. Seetõttu on vastav abi ebaseaduslik ja kokkusobimatu ning see tuleb tagasi nõuda.

4.13. **Riigigarantii 10 miljardi Kreeka drahmi (29,3 miljoni euro) suuruse laenu tagamiseks (meede E14)**4.13.1. *Meetme kirjeldus*

- (260) Pärast 1999. aasta septembris toimunud maavärinat andis ETVA 13. jaanuaril 2000. aastal HSY-le 10 miljardi Kreeka drahmi (29,3 miljoni euro) suuruse laenu, mille tagatiseks oli rahandusministri 8. detsembri 1999. aasta otsusega antud riigigarantii. ETVA kasutas intressimäärana EURIBOR pluss 125 baaspunkti⁽¹³²⁾ ja riik nõudis 100 baaspunkti suurust garantiitasu.

4.13.2. *Menetluse algatamise põhjused*

- (261) Võttes arvesse HSY tollast rahalist olukorda, on küsitav, kas garantiitingimused oleksid olnud turumajandusliku investori jaoks vastuvõetavad. Kokkusobivuse kohta artikli 87 lõike 2 punkti b kohaselt ei ole Kreeka tõendanud, et meetme suurus oleks samaulatuslik HSY kantud kahjuga.

4.13.3. *Huvitatud isikute märkused*

- (262) Elefsis on arvamusel, et ükski pank ei oleks sel ajal HSY-le raha laenanud, arvestades tema rahalist olukorda. Garantiid tuleks käsitleda kokkusobiva abina vaid juhul, kui see on piiratud summadega, mis on rangelt vajalikud konkreetse loodusõnnetuse tekitatud kahjude heastamiseks.

4.13.4. *Kreeka märkused*

- (263) Kreeka ja HSY vaidlustavad meetme valikulisuse, sest garantiid võimaldati kooskõlas seaduse 2322/1995 sättega, mis kehtestavad tingimused garantiid andmiseks Kreeka riigi nimel kõigi taotlevate ettevõtete jaoks. Lisaks väidavad Kreeka ja HSY, et 1 % suurune garantiitasu ei oleks olnud erainvestorile vastuvõetav. Samuti oleks HSY võinud saada turult laenu ilma riigigarantiita, kasutades muud liiki tagatist, näiteks suurlepingutega seonduvate nõuete loovutamist ja hüpoteeegi seadmist oma varadele. Isegi kui meede peaks endast kujutama abi, on see artikli 87 lõike 2 punkti b kohaselt osaliselt kokkusobiv niivõrd, kuivõrd mainitud kapital võimaldati hüvitisena kahjude eest, mida HSY maavärina tõttu kandis, ning kuulub osaliselt asutamislepingu artikli 296 reguleerimisalasse niivõrd, kuivõrd see seonduv vahetult HSY sõjaotstarbelise tegevusega.

4.13.5. Hindamine

4.13.5.1. Asutamislepingu artikkel 296

- (264) Artikli 296 kohaldatavuse osas näitab otsuse tekst, millega ETVA otsustas anda garanteeritud laenu, et ETVA-le tekitas muu hulgas muret HSY sõjalise tegevuse jätkumine. Samas ei eksisteeri ühtki lepingusätet, mis sunniks HSY-d kasutama garanteeritud laenu sõjalise tegevuse rahastamiseks. Teisisõnu soovis ETVA HSYd elus hoida sõjalise tegevuse jätkumise tagamiseks, kuid ei seostanud garanteeritud laenu teatud kindla tegevuse rahastamisega. HSY võis raha kasutada oma äranägemisel. Nagu juba selgitatud, on komisjon laevatehasele tervikuna võimaldatavate meetmete korral arvamusel, et 25 % tagatud laenust kasutati tsiviiltegevuseks ja 75 % sõjaliseks tegevuseks. Seetõttu kuulub vaid 25 % riigigarantiist (st esialgne summa 2,5 miljardit Kreeka drahmi (7,34 miljonit eurot) hindamisele riigiabi eeskirjade alusel ja võib kuuluda tagastamisele juhul, kui tegemist on kokkusobimatu abiga. 75 % riigigarantiist kuulub asutamislepingu artikli 296 reguleerimisalasse ega ole hõlmatud riigiabi eeskirjadega.

4.13.5.2. Abi olemasolu

- (265) Meetme valikulisuse osas on komisjon meetme E12b hindamisel juba näidanud, et seadus 2322/1995 ei ole üldine meede.

- (266) Eelisseisundi olemasolu osas tuleb komisjon meelde, et tagatud laen anti 2000. aasta jaanuaris ehk ajal, mil ükski turumajanduslik investor ei oleks HSY-le laenu või garantiid andnud, nagu järeldatakse eespool. Ilma riigigarantiita ei oleks ükski pank HSY-le laenu andnud. Seetõttu andis riigigarantiid HSY-le selge eelise.

- (267) Kokkuvõttes on tegemist abiga riigigarantiid selle osa puhul, mis ei kuulu asutamislepingu artikli 296 reguleerimisalasse. Kuivõrd abist eelnevalt ei teatud, mis on vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikes 3 sätestatud nõudega, on tegemist ebaseadusliku abiga.

4.13.5.3. Kokkusobivus ühisturuga

- (268) Seoses kõnealuse abi kokkusobivusega artikli 87 lõike 2 punkti b kohaselt ei vaidlusta ükski osapool, et 1999. aasta septembris toimunud maavärin oli „loodusõnnetus“. Samas kui laenuleping allkirjastati alles 13. jaanuaril 2000, nõudis HSY ETVA-lt rahastamist juba maavärinale järgnenud esimestel nädalatel. Kreeka ametiasutuste väitel seondusid laevatehasele tekitatud kahjud esiteks füüsiliste seadmete remondikulude ja teiseks lepingute täideviimise hilinemisest põhjustatud kuludega. Samas ei ole Kreeka esitanud teist liiki kahjude hinnangut. Kui Kreeka oleks soovinud hüvitada HSY-le viimast liiki kulusid, oleks tulnud vähemalt üritada neid kvantifitseerida ja arvutused oleks tulnud teostada tõendatava meetodi põhjal. Et seda ei tehtud ja abi saab artikli 87 lõike 2 punkti b alusel kokkusobivaks kuulutada vaid juhul, kui see on rangelt piiratud hüvitisega kantud kahjude eest, leiab komisjon, et kõnealused hüpoteetilised kulud ei ole õiguspäraseks aluseks abi kokkusobivusele⁽¹³³⁾. Seoses esimest liiki kuludega (füüsiliste kahjustuste parandamine) märgib komisjon, et kehtestamata jäi mehhanism, mis tagaks selle, et riigigarantiid suurust vähendatakse pärast seda, kui kantud kahjude suurus on täpselt kindlaks määratud ja hüvitised kindlustusfirmade poolt HSY-le välja makstud. Oma 20. oktoobri 2004. aasta kirjas⁽¹³⁴⁾ esitas Kreeka hinnangu, et materiaalne kahju ulatus ligikaudu 3 miljardi Kreeka drahmini (8,8 miljoni euron). Eeltoodust lähtuvalt leiab komisjon, et neid arve ületav summa, nimelt 20,5 miljonit eurot, ei seondunud maavärina põhjustatud kahjustustega. Samas võib eeldada, et 8,8 miljonit eurot on kantud kahjudega samaulatuslik, kuid ainult 2002. aasta esimese kvartalini, mil kindlustusfirmad tasusid 3,52 miljoni euro suuruse hüvitise⁽¹³⁵⁾. Sellest kuupäevast alates oleks riigigarantiid tulnud vähendada vastava summa võrra. Seetõttu sai kõnealusest kuupäevast alates ainult nende summade vahet (8,8 miljonit eurot – 3,5 miljonit eurot = 5,3 miljonit eurot) pidada samaulatuslikuks kantud puhaskahjudega (st kahjudega pärast hüvitise maksmist HSY-le kindlustusfirmade poolt).

- (269) Nagu eespool osutatud, kuna 75 % garanteeritud laenust seostatakse sõjalise tegevuse rahastamisega, kuulub ainult 25 % garantiid riigiabi kontrolli alla ja määratleti riigiabina. Samas on mõistlik oletada, et vaid 25 % HSY kahjustest seondusid ettevõtte tsiviiltegevusega, sest maavärin kahjustas HSY rajatise, tegemata vahet sõjaliste rajatiste, tsiviilrajatiste ja mõlemat liiki tegevuseks kasutatavate rajatiste vahel. Teisisõnu puudub põhjus arvata, et 100 % HSY kantud kahjustest tuleks rahastada 25 % riigigarantiid arvel, mis kujutab endast riigiabi. Eeltoodust tulenevalt saab vaid 25 % kahjustest arvesse võtta selle hindamisel, kas riigiabi on kantud kahjudega samaulatuslik või

mitte. Kokkuvõttes kujutab riigiabi endast kokkusobivat abi vastavalt artikli 87 lõike 2 punktile b summas, mis võrdub 25 %-ga riigigarantii sellest osast, mida peetakse samaulatuslikuks kantud kahjuga (nagu määratletud eelnevas lõigus). Teisisõnu on riigigarantii abi moodustavast osast 750 miljonit Kreeka drahmi (2,20 miljoni eurot) – st 25 % 3 miljardist Kreeka drahmist (8,8 miljoni eurost) – kokkusobiv kuni hüvitise maksmiseni kindlustusandjate poolt 2002. aasta esimeses kvartalis. Selle kuupäeva järel on kokkusobiv vaid 1,32 miljonit eurot – st 25 % 3 miljoni Kreeka drahmist (8,8 miljoni eurost) miinus 3,52 miljonit eurot. Ülejäänud abi on ühisturuga kokkusobimatu.

- (270) Kui riigigarantii on veel kasutamata, tuleks viivitamatult tühistada selle garantii osa, mis kujutab endast kokkusobimatut abi (st 25 % veel kasutamata garantiist, miinus 1,32 miljonit eurot, mis on kokkusobiv). Kokkusobimatu garantii tühistamisest ei piisa alge olukorra taastamiseks. Tänu kokkusobimatule riigigarantiile oli HSY käsutuses mitu aastat laenu, mida HSY vastasel juhul ei oleks saanud. Selle täiendava kokkusobimatu abi tagasinõudmise osas on komisjon seisukohal, et alates garanteeritud laenu andmisest kuni kokkusobimatu riigigarantii lõpuni tuleb tagasi nõuda abi, mis võrdub garanteeritud laenu üldmaksumuse (intressimäär pluss HSY poolt makstud garantiitasu) ja 600 baaspunkti võrra suurendatud Kreeka viitemäära vahel. Tagastatav summa tuleb välja arvutada riigigarantii selle osa suhtes, mis kujutab endast kokkusobimatut abi.

4.14. ETVA 1997. ja 1998. aastal antud laenud (meede E16)

4.14.1. Meetme kirjeldus

- (271) Meede koosneb kolmest ETVA poolt HSY-le 1997. ja 1998. aastal antud laenust.
- (272) Esiteks võimaldas ETVA 25. juulil 1997. aastal 1,99 miljardi Kreeka drahmi (5,9 miljoni euro) suuruse krediidiliini, mille aegumiskuupäevaks määrati 31. oktoober 1997. Intressimääraks oli ATHIBOR pluss 200 baaspunkti ja andmise eesmärgiks HSY käibekapitali vajaduste rahuldamine. Tagatiseks oli Kreeka mereväe debitoorne võlgnevus.

- (273) Teiseks võimaldas ETVA 15. oktoobril 1997. aastal 10 miljoni dollari suuruse krediidiliini, samuti HSY käibeka-

pitali vajaduste rahuldamiseks⁽¹³⁶⁾. Laenu intressimääraks oli LIBOR pluss 130 baaspunkti ja tagatiseks Kreeka mereväega sõlmitud lepingust tulenev debitoorne võlgnevus. 19. mail 1999. aastal sai ETVA laenule täiendava tagatise kõigi nõuete üleandmise kaudu programmilepingu 1/97 suhtes, mis sõlmiti HSY ja ISAPI vahel 125 vaguni ehitamiseks ning tarnimiseks. Laenu maksti tagasi 2000. aasta jaanuaris.

- (274) Kolmandaks andis ETVA 27. jaanuaril 1998. aastal 5 miljoni dollari suuruse krediidiliini, mille intressimääraks oli samuti LIBOR pluss 130 baaspunkti. Eesmärgiks oli taas HSY vajaduste rahuldamine käibekapitali järele. Kõnealusele kolmandale krediidiliinile ei antud mingeid tagatiseid.

4.14.2. Menetluse algatamise põhjused

- (275) Laiendamisosutuses osutatakse, et need laenud näivad kujutavat endast abi, mille kokkusobivus on kaheldav. Asjaolu, et kahe esimese laenu tagatisteks olid Kreeka mereväe debitoorsed võlgnevused, ei tähenda automaatselt nende laenude kuulumist asutamislepingu artikli 296 reguleerimisalasse.

4.14.3. Huvitatud isikute märkused

- (276) Elefsis väidab, et laevatehase rahalist hetkeseisu arvestades ei oleks üksi kommertspank HSY-le vastavaid laene andnud.

4.14.4. Kreeka märkused

- (277) Kreeka ja HSY väidavad, et ETVA-le võimaldati piisavad tagatised nõuete üleandmisega Kreeka mereväe debitoorsete võlgnevuste eest. Kreeka osutab, et kõik kolm laenu maksti täies mahus laenu andnud pangale tagasi, ning väidab eeltoodust tulenevalt, et võimalik ebaseaduslik riigiabi, mida need laenud ei ole, tagastati tagasimaksmise kaudu. Lõpetuseks väidavad Kreeka ametiasutused, et võttes arvesse laenu andnud pangale antud tagatiste liiki ja asjaolu, et HSY oli peamiselt tegev riigikaitse sektoris, ei ole komisjonil lubatud analüüsida neid meetmeid EÜ asutamislepingu artikli 88 põhjal, vaid rakendada tuleb asutamislepingu artiklis 298 sätestatud menetlust.

4.14.5. Hindamine

4.14.5.1. Asutamislepingu artikkel 296

- (278) Asutamislepingu artiklite 296 ja 298 rakendamise seoses märgib komisjon, et kaks 1997. aastal antud laenuvõimalust tagati sõjalistest lepingutest tulenevate

debitoorsete võlgnevustega. Samas ei näita see fakt üksi, et laenuvõimalused anti nende sõjaliste lepingute täideviimiseks. Kreeka ei ole esitanud tõendusmaterjali lepingulise kohustuse olemasolu kohta piirata nende vahendite kasutusotstarvet sõjaliste lepingute rahastamisega. Vastupidi, Kreeka osutas, et kaks laenu anti HSY vajaduste rahuldamiseks käibekapitali järele. Esimene Deloitte'i aruanne kinnitab, et need anti kasutamiseks käibekapitalina ega osuta, et need eraldati teatud kindla tegevuse rahastamiseks. Seda toetab asjaolu, et 10 miljoni USA dollari suurusele laenuvõimalusele anti tsiviililepingust (st ISAPiga sõlmitud lepingust) tulenev lisatagatis. Seetõttu on komisjon arvamusel, et kolme kõnealust laenu on kasutatud kogu laevatehase ja mitte üksnes selle sõjalise tegevuse rahastamiseks. Nagu osutatud lõikes 3.3, on komisjon eeltoodust lähtuvalt seisukohal, et 25 % laenudest, mille arvelt on rahastatud HSY tsiviiltegevust, ei kuulu asutamislepingu artikli 296 kohaldamisalasse, olles seetõttu hinnatavad riigiabi eeskirjade alusel.

4.14.5.2. Abi olemasolu

- (279) Komisjon on arvamusel, et esitatud tagatised, milleks on Kreeka mereväe ja ISAPiga sõlmitud lepingutel põhinevate debitorsete võlgnevuste üleandmine, ei pakuks kindlat kaitset kahjude eest HSY pankrotistumise korral. Kui HSY oleks peatanud oma tegevuse, oleks katkenud ka mereväe ja ISAPiga sõlmitud lõpetamata lepingute täideviimine. Kuna merevägi ja ISAP ei saaks niisugusel juhul tellitud tooteid, ei oleks nad kohustatud ostuhinda tasuma⁽¹³⁷⁾. Seoses debitorsete võlgnevuste olemasoluga mereväele ja ISAPile juba üleantud toodete eest on Kreeka tõendanud, esiteks, et vastavad nõuded olid olemas, teiseks, et need olid sissenõutavad, ning kolmandaks, et need hõlmasid – püsivalt laenu kestuse vältel – piisavalt suurt summat, et leevendada kahjude tekkimise riski HSY pankrotistumise korral.

- (280) Nagu järeldatud lõikes 3.1, oleksid kommerts pangad 1997. ja 1998. aastal kasutanud intressimäära suuruses viitemäär pluss 400 baaspunkti, nimelt ATHIBOR pluss 700 baaspunkti. Viitemäär dollarites puudub. Samas, ehkki viitemäär tugevate valuutade korral määrati kindlaks 75 baaspunkti suuruse preemia⁽¹³⁸⁾ lisamise teel

pankadevahelisele intressimäärale ja kuna kahel dollarites antud laenul oli LIBORiga indekseeritud muutuv intressimäär, peab komisjon varasema lähenemisega kokkusobivaks abi summa arvutamist USA LIBORi põhjal pluss 475 baaspunkti (st USA LIBOR pluss 75 baaspunkti viitemäära saamiseks, pluss 400 baaspunkti suurune riskipremia kajastamaks HSY-le laenamise seonduvat eririski). Ülaltoodu põhjal näib, et nende kolme laenu suhtes rakendatav preemia jääb alla määrale, mida oleks rakendanud turumajanduslik investor.

- (281) Komisjon järeldab, et nende kolme laenu osa, mis ei kuulu artikli 296 reguleerimisalasse, nimelt 25 % neist laenudest, sisaldab riigiabi. Abi võrdub ETVA rakendatava intressimäära ja intressimäära, mida rakendaks turumajanduslik investor, vahega, nagu eespool määratletud. Kuivõrd abist eelnevalt ei teatatud, mis on vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikes 3 sätestatud nõudega, on tegemist ebaseadusliku abiga.

4.14.5.3. Kokkusobivus ühisturuga

- (282) Kõnealuse kolme laenu andmise eesmärgiks oli rahuldada HSY vajadusi käibekapitali järele. Seetõttu kujutavad need endast tegevusabi, st abi, mis on antud laevatehase üldise toimimise ja mitte konkreetse projekti toetuseks. Laenu anti ajal, mil abi laevaehitussektorile reguleeris veel direktiiv 90/684/EMÜ. Selle direktiivi artiklid 4 ja 5 näevad ette, et tegevusabi andmine on lubatud laevade ehitusega ja ümberehitusega seotud tegevusele, millest kumbki on määratletud direktiivi artiklis 1. Samas puudus HSY-l 1997. ja 1998. aastal, mille vältel laenu anti, vastav tegevus. Direktiiv 90/684/EMÜ keelab abi laevade remondile, mis oli HSY peamiseks tsiviiltegevuseks 1997. ja 1998. aastal. Seetõttu ei saa abi lugeda ühisturuga kokkusobivaks ja see tuleb tagastada, sest abi anti ebaseaduslikult.

- (283) Nagu Kreeka on rõhutanud, on laenu tagasi makstud. Eespool määratletud abi tuleb seetõttu tagastada ajavahe miku eest laenude väljamaksmisest HSY-le kuni nende tagasimaksmiseni.

4.15. Ristsubsideerimine sõjalise tegevuse ja tsiviiltegevuse vahel 2001. aastani (meede E17)

4.15.1. Meetme kirjeldus

- (284) Laiendamisotsuses osutatakse, et sõja- ja tsiviilotstarbelise tegevuse vahel näib olevat toimunud ristsubsideerimine. Muu hulgas on kirjeldatud kahte juhtumit, mille korral HSY sai sõjaliste lepingute raames suuri ettemakseid, mis ületasid ettevõtte lühiajalisi vajadusi vastava lepingu täideviimise seisukohast, mistõttu HSY sai kasutada seda raha muu tegevuse rahastamiseks. Esiteks on HSY 2001. aasta tegevusaruandes mainitud, et „kuni 81,3 miljoni euro suurused summad on saadud ettemaksetena sõjalise tegevuse jaoks, kuid kasutati ära peamiselt muu tegevuse ja ettevõtte tegevuskuludega seoses”. Teiseks osutab konsortsium HDW/Ferrostaal oma esildises Kreeka kohtule esitatud hagi raames, et vähemalt osa HSY-le (21. detsembril 1999. aastal allkirjastatud lepingu kohaselt) kahuripaate ehitamiseks eraldatud vahenditest (Elefsise hinnangul üle 40 miljoni euro) kasutati muudel eesmärkidel.

4.15.2. Menetluse algatamise põhjused

- (285) Laiendamisotsuses kinnitatakse, et kui dokumentides on selgesõnaliselt viidatud sõjaliste lepingute eest saadud vahendite kasutamisele „muuks tegevuseks”, on komisjonil õigus kahelda, kas need vahendid kuuluvad artikli 296 kohaldamisalasse ega kujuta endast riigiabi artikli 87 lõike 1 tähenduses. Samuti soovitatakse laiendamisotsus eraldi raamatupidamisarvestuse sisseviimist tsiviil- ja sõjastarbelise tegevuse jaoks, et vältida tsiviilotstarbelise tegevuse rahastamist sõjastarbeliseks tegevuseks ettenähtud riigiabi arvelt.

4.15.3. Huvitatud isikute märkused

- (286) Elefsis kinnitab, et ristsubsideerimist on keeruline avastada, sest HSY ei rakenda tsiviil- ja sõjastarbelise tegevuse jaoks raamatupidamise lahusust. Samas aga näitab laevatehase poolt 2001. aastal läbiviidud tegevusanalüüs, et sõjalise tegevuse maht oli piiratud. Seetõttu on ilmne, et „muu tegevus”, mida tegevusaruande kohaselt rahastati, pidi peamiselt olema tsiviiltegevus.
- (287) Ainult selle ja järgmise meetme (meede E18c) kohta märkusi esitanud TKMS/GNSH on seisukohal, et asutamislepingu artikli 296 lõike 1 punkt a tunnustab, et

teatud piirangud teabe avaldamisele võivad olla õigustatud. Sellest tulenevalt ei saa komisjon nõuda Kreeka niisuguse teabe avaldamist, mis seondub näiteks erinevatele sõjalistele projektidele kulutatud täpsete summadega. Teiseks kinnitab TKMS/GNSH, et puudub õiguslik alus tsiviil- ja sõjastarbelise tegevuse eraldi raamatupidamisarvestuse nõudmiseks.

4.15.4. Kreeka märkused

- (288) Kreeka väidab, et niivõrd, kui võrd kaebuses viidatud summad seonduvad laevatehase riigikaitsetegevusega, on komisjoni poolt asutamislepingu artikli 88 lõike 2 põhjal algatatud menetlus ekslik ja võimupiire ületav. Kui komisjon on seisukohal, et meetmed moonutavad konkurentsi, oleks ta pidanud järgima asutamislepingu artiklis 298 kirjeldatud menetlust. HSY lisab, et HSY-l puudub juriidiline kohustus eraldi raamatupidamisarvestuse pidamiseks. Komisjoni nõudel puudub õiguslik alus.

4.15.5. Hindamine

4.15.5.1. Asutamislepingu artikkel 296

- (289) Asutamislepingu artiklite 296 ja 298 kohaldatavuse väljaselgitamiseks tuleb tuvastada asjaolud. Algamisotsuses tsiteeritud dokumentide kohaselt ei kasutatud kõnealuseid ettemakseid vähemalt mitme kvartali vältel asjaomase sõjalise lepingu täideviimiseks. Ei Kreeka ega HSY ole vaidlustanud algatamisotsuses esitatud tsitaate. Lisaks kinnitab HSY raamatupidamine, et HSY sai mereväelt 2000. ja 2001. aastal ettemakseid, mis tunduvalt ületasid vastavate sõjaliste lepingute täideviimise rahastamiseks nõutavaid vahendeid lühikeses perspektiivis. Näiteks näitab bilanss seisuga 31. detsember 2000, ⁽¹³⁹⁾ et HSY poolt kahuripaate lepingu ja allveelaevade lepingu eest saadud ettemaksed olid vastavalt 49,1 miljonit eurot ning 33,1 miljonit eurot. Sama kuupäeva seisuga ulatus mereväe lepingutega seonduvate varude, lõpetamata toodangu, varude ettemaksete ja kommertsvõlgnevuste (raamatupidamise valdkonnas viidatakse neile kui „käibevarale”) summa 14,8 miljoni euroni. Teisisõnu ületasid ettemaksed 67,4 miljoni euro võrra rahastamist vajavat käibevara. Kui võrd algatamisotsuses tsiteeritud summasid ei ole vaidlustatud ja täiendav allikas on kinnitanud, et need näivad olevat tegelikkusega mõistlikus vastavuses olevat, järeldab komisjon, et vähemalt ühe aasta jooksul ei kasutatud neid ettemakseid asjaomaste sõjaliste lepingute täideviimiseks.

(290) Seoses EÜ asutamislepingu artiklite 296 ja 298 kohaldamisega lükkab komisjon tagasi Kreeka väite, et ükskõik milline ettemakse sõjalise lepingu raames kuulub automaatselt artikli 296 reguleerimisalasse. Muu hulgas on HSY juhtkond antud juhul ise tunnistanud, et mõningad ettemaksed ületasid tunduvalt lepingute täideviimiseks lühikeses perspektiivis nõutavaid summasid ja neid kasutati seetõttu ajutiselt muudel eesmärkidel. Meede kuulub artikli 296 kohaldamisalasse vaid juhul, kui Kreeka peab seda „vajalikuks oma oluliste julgeolekuhuvide kaitseks ja mis on seotud relvade, laskemoona või sõjavarustuse tootmise või kaubandusega”. Komisjon märgib, et Kreeka ei ole selgitanud, kuidas oleks ettemaksete asjaomaste sõjaliste projektide täideviimiseks nõutavaid vahendeid ületav osa kaasa aidanud „oma oluliste julgeolekuhuvide kaitsele”. Komisjon ei mõista, miks see peaks nõnda olema, sest laevatehas ei vajanud neid asjaomase sõjavarustuse tootmiseks ega kasutanud neid sel eesmärgil. Niisugusel juhul, kui faktid viitavad sellele, et artikkel 296 ei ole kohaldatav, oleks Kreeka pidanud selgitama, miks on need liigsed ettemaksed Kreeka arvates aidanud kaasa riigi julgeolekuhuvide kaitsele. Et seda ei ole tehtud, järeldab komisjon, et kõnealused ettemaksed ajavahemiku vältel, mil need polnud vajalikud asjaomaste sõjaliste lepingute täideviimiseks, ei kuulu EÜ asutamislepingu artikli 296 kohaldamisalasse.

(291) Kuna ettemakseid kasutati algselt laevatehase kõigi tegevuste rahastamiseks, on komisjon arvamusel, et 75 % neist ettemaksetest kasutati ära seoses sõjalise tegevuse ja 25 % seoses tsiviiltegevusega. Teisisõnu kuulusid vähemalt ühel aastal 25 % 81,3 miljonist eurost ja 25 % 40 miljonist eurost riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse.

4.15.5.2. Abi olemasolu

(292) Need liigsed ettemaksed kujutavad endast riigi antud intressivabu laene. Seetõttu annavad nad HSY-le valikulise eelise. Võib väita, et kui riik ostab tooteid viisil, mis oleks eraettevõttele vastuvõetav, ei saa ostuleping – sh selle tingimused, näiteks ettemaksete osas – tootjale valikulist eelist anda. Samas ei ole riik HSYga sõlmitud sõjaliste lepingute raames kunagi käitunud viisil, mis oleks vastuvõetav kaupu osta soovivale eraettevõttele. Muu hulgas oleks eraettevõtte püüelnud madalaima võimaliku hinna tasumise poole, kaaludes kõiki potentsiaalseid tarnijaid kogu maailmas. Kreeka aga on alati piirdunud valikute tegemisel Kreekas tegutsevate tarnijatega (või konsortsiumidega,

mille üks liige tegutseb Kreekas), tööhõive toetamiseks Kreekas ja sõjaväetoodete tootmisvõimsuste säilitamiseks Kreekas⁽¹⁴⁰⁾. Seetõttu ei oleks eraettevõtte neid ostulepinguid sõlminud. Lisaks ei oleks eraettevõtte nõustunud tegema tema tellimuste täitmiseks nõutavat summat ületavaid ettemakseid, vaid oleks üritanud ettemakseid võimalikult palju piirata.

(293) Nende asjaolude juures käsitleb komisjon liigseid ettemakseid intressivaba laenuna. Eespool nimetatud dokumendid näitavad, et vähemalt ühe aasta jooksul on kõnealuseid vahendeid kasutatud seoses muu tegevusega ja mitte asjaomaste lepingute täideviimiseks⁽¹⁴¹⁾. Seetõttu võrdsustab komisjon need üheaastase intressivaba laenuga. Kooskõlas HSY krediitvõimelisuse analüüsiga, mis on esitatud selle otsuse lõikes 3.1, võrdub nendes pärast 30. juunit 1999 antud laenudes sisalduv abisumma Kreeka viitemääraga pluss 600 baaspunkti. Kuivõrd see osutati eelneva teadaandeta, mis on vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikes 3 sätestatud nõudega, on tegemist ebaseadusliku abiga.

4.15.5.3. Kokkusobivus ühisturuga

(294) Komisjon ei ole leidnud alust, mille põhjal kõnealust abi saaks kokkusobivaks tunnistada. Kuna abi toetab laevatehase tegevust üldiselt, näib tegu olevat tegevusabiga, kuid nagu juba selgitatud eelnevate meetmete hindamisega seoses, ei olnud laevatehasel õigust saada tegevusabi 1999., 2000. või 2001. aastal.

(295) Et käsitletav abi on ebaseaduslik ja kokkusobimatu, kuulub see tagasinõudmisele.

(296) Raamatupidamise lahususega tegeleb komisjon selle otsuse lõpuosas.

**4.16. Hüvitamiskohustus HDW/Ferrostaali kasuks
abi tagasinõudmise korral HSY-lt
(meede E18c)**

4.16.1. Meetme kirjeldus

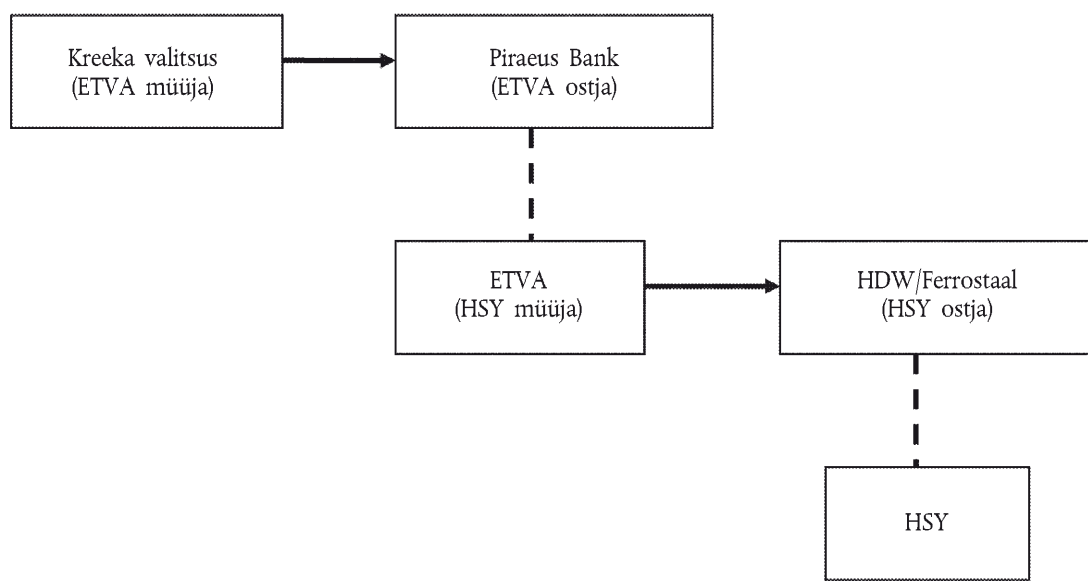
(297) Laiendamisosuses osutatakse, et Kreeka riik lubas maksta hüvitist HSY ostjale (st HDW/Ferrostaalile) juhul, kui HSY-lt nõutakse tagasi enne erastamist ja selle ajal antud kokkusobimatu abi. Juriidilisest vaatepunktist anti vastav garantii kaheetapilise mehhanismi kaudu:

— Ühelt poolt andis HSY ostjale (st HDW/Ferrostaalile) garantii ETVA. Selle hüvitisgarantii kohaselt pidi ETVA hüvitama HDW/Ferrostaalile kogu HSY-lt tagasinõutava abi. Laiendamisosuses rõhutatakse, et ETVA ja HDW/Ferrostaali vahel 11. oktoobril 2001 sõlmitud HSY osaluse müügilepingu (edaspidi „HSY SPA“) kohaselt lubas tollal veel riigi kontrolli all

olnud ETVA juba siis HDW/Ferrostaalile vastavat garantiid. Seetõttu näib, et ETVA antud garantii on seostatav riigiga.

— Teiselt poolt andis riik garantii 57,7 % ETVA aktsiate ostjale (st Piraeus Bankile). Selle hüvitisgarantii kohaselt pidi riik maksma Piraeus Bankile 100 % ükskõik millisest ETVA poolt HSY ostjale antud hüvitisgarantii kohaselt ETVA poolt HSY ostjale tasumisele kuuluvast summast.

(298) Järgnev skeem käsitleb kaheetapilise garantii struktuuri, nagu seda on kirjeldatud laiendamisosuses (pidevjooned tähistavad hüvitisevooge garantii mõlema etapi raames ja katkendjoon omandiõigusi HSY ning 57,7 % ETVA aktsiate müügitehingu sooritamise järel).

4.16.2. Menetluse algatamise põhjused

(299) Laiendamisosuses osutatakse, et erasektori müüja ei oleks niisugust garantiid andnud, sest see ei ole ajaliselt ega rahaliselt piiratud. Lisaks oleks turumajanduslik aktsionär pigem eelistanud HSY pankrotistumist ja likvideerimist kui müüki niisuguste asjaolude juures. Riigi saadud müügihind oli vaid 6 miljonit eurot ja hüvitis-maksud, mille tasumist riik garantii alusel oleks eeldama pidanud, olid märksa suuremad.

(300) Samas kui kaheastmelise garantii korral on õiguslikus tähenduses kasusaajaks HDW/Ferrostaal, näidatakse laiendamisosuses, et kogu mehhanismi tegelikult kasusaajaks on HSY. Ilma riigi pakutava hüvitiseta ei oleks ükski investor HSYd osta soovinud. Kreeka riik on seda selgesõnaliselt tunnistanud. Seetõttu on tõenäoline, et ilma taolise garantiita oleks HSY jäänud müümata ja ei oleks tulnud toime oma rahaliste raskustega ning oleks pankrotistunud.

damisosuses, et kogu mehhanismi tegelikult kasusaajaks on HSY. Ilma riigi pakutava hüvitiseta ei oleks ükski investor HSYd osta soovinud. Kreeka riik on seda selgesõnaliselt tunnistanud. Seetõttu on tõenäoline, et ilma taolise garantiita oleks HSY jäänud müümata ja ei oleks tulnud toime oma rahaliste raskustega ning oleks pankrotistunud.

(301) Samuti osutatakse laiendamisosuses, et niisugune garantii näib iseenesest kokkusobimatu, sest see kahjustaks ükskõik milliste tagasinõudmisotsuste „kasulikku mõju“.

4.16.3. Huvitatud isikute märkused

- (302) Elefsis väidab kooskõlas komisjoni algse hinnanguga, et ükski erasektori müüja ei oleks niisugust piiramatut garantiid andnud. Elefsis vaidlustab komisjoni väite, mille kohaselt ükski investor ei oleks nõustunud ostma HSYd ilma taolise garantiita, sest Elefsis, kes osales pakkumismenetluses ja soovis HSYd osta, ei esitanud oma pakkumises HSY omandamiseks vastavat tingimust ning oli valmis ostma HSYd ilma vastava garantiita. Elefsise väitel anti garantiid üksnes HDW/Ferrostaalile. Seetõttu on garantiid kasusaajateks HDW/Ferrostaal ja HSY.
- (303) Piraeus Bank (esitas märkused vaid selle meetme osas, sest on vaid sellega otseselt seotud) esitas mitu dokumenti, mis kinnitavad, et ETVA nõustus hüvitamiskohustusega HDW/Ferrostaali ees juba HSY SPA sõlmimise ajal 2001. aasta oktoobris, kui ETVA oli alles riigi kontrolli all. Piraeus Bank esitas lepingud, dokumendid ja ajakirjanduses avaldatud artiklid, mis annavad tunnistust sellest, et HSY erastamismenetlust juhtis riik. 20. märtsi 2002. aasta leping Kreeka valitsuse ja Piraeus Banki vahel näeb ette, et vaatamata enamusaluse omandamisele ETVA Piraeus Banki poolt jätkub HSY erastamismenetlust riigi juhtimisel. Lõpuks osutab Piraeus Bank, et 2001. aasta juulis potentsiaalsetele pakkujatele saadetud pakkumiskutses oli selgesõnaliselt sätestatud, et kui HSY suhtes kohaldatakse tagasinõudmist riigiabi seonduvate ELi õigusaktide võimaliku rikkumise eest, ei ole parima pakkumise tegija tagasinõutava summa tasumise eest vastutav.
- (304) TKMS/GNSH osutab, et läbirääkimiste käigus ETVaga HSY omandamiseks ilmnis, et HSY oli saanud Kreeka riigilt teatavat rahalist toetust. Samas ei olnud vastavate meetmete ulatus ega nende rakendamise täpsed asjaolud potentsiaalsetele ostjatele teada. Pakkumismenetluse käigus said ostjad väga vähe teavet erinevate meetmete kohta, mis nüüd on antud menetluse objektiks. Teisisõnu ei olnud HSY-le osutatud võimaliku riigiabi mõjud ostjate jaoks kvantifitseeritavad. Vältimaks mis tahes osutatud või osutatavast abist tulenevaid riske, nõudis HDW/Ferrostaal komisjoni heakskiidu või esmahinnangu/sekkumatustõendi saamist varasemate abimeetmete osas. Kui see oleks osutunud võimatuks, oleks ostja pidanud pakkuma müüjale vastuvõetavat liiki garantiid. Komisjoniga peetud kõneluste järel sai selgeks, et komisjon ei ole valmis väljastama soovitud esmahinnangut/sekkumatustõendit. Ühinemisotsuses, millega kiideti heaks HSY omandamine HDW/Ferrostaali poolt, tunnistab komisjon ise, et toetuste ulatus ei olnud teada. Nende asjaolude juures lepitati hüvitamiskohustus kokku 31. mail 2002. aastal HSY SPA lisandis, millega ETVA kui HSY müüja võttis kohustuse hüvitada ostjale viimase mis tahes rahaline kahju abi HSY-lt tagasinõudmise korral. TKMS/GNSH järeldeb, et ükski investor ei oleks nõustunud ostma HSYd ilma niisuguse garantiita. Seda väidet kinnitab ka TKMS/GNSH poolt 2007. aasta juunis esitatud teine Deloitte'i aruanne.
- (305) TKMS/GNSH on seisukohal, et meede ei ole riigiga seostatav, sest ETVA andis selle ajal, mil ta ei olnud enam riigi kontrolli all. 2001. aasta oktoobris sõlmitud HSY SPA kohaselt puudus ETVA-l kohustus hüvitise maksmiseks GNSH-le. ETVA otsustas anda selle garantiid alles 2002. aasta mais. TKMS/GNSH väidab lisaks, et ETVA ja riik käitusid erasektori müüjana. Garantii tegeliku väljamaksmise tõenäosus oli suhteliselt väike. Laevatehase likvideerimise korral oleksid HSY-le antud laenude ja garantiidega seonduvate kahjude summad olnud märksa suuremad (antud väidet põhjendav kalkulatsioon sisaldub TKMS/GNSH poolt esitatud teises Deloitte'i aruandes). Lisaks on TKMS/GNSH seisukohal, et Piraeus Bankile 20. märtsil 2002. aastal antud riigigarantii näeb ette hüvitise maksmist riigi poolt Piraeus Bankile vaid 57,7 % ulatuses ükskõik millises ETVA poolt HSY ostjale (st HDW/Ferrostaalile) tasutud summast. ETVA 31. mail 2002. aastal HDW/Ferrostaalile antud garantiid näeb aga ette, et ETVA kohustub tasuma HDW/Ferrostaalile hüvitist 100 % ulatuses ükskõik millises HSY-lt tagasinõutud abist. TKMS/GNSH järeldeb, et ETVA poolt 31. mail 2002. aastal antud garantiid on laiem Piraeus Banki poolt 20. märtsil 2002. aastal saadud garantiist. Seetõttu ei saa tegu olla üheainsa garantiimehhanismiga ja asjaolu, et ETVA andis laiema garantiid, tõendab viimase toimimist sarnaselt ükskõik millisele erasektori müüjale.
- (306) TKMS/GNSH ei mõista, miks peaks niisugune hüvitussäte endast kujutama abi tagasinõudmisest kõrvalehoidmist. Kui abi nõutaks tagasi HSY-lt, maksaks riik hüvitist mitte HSY-le, vaid HSY ostjale (st TKMSile/GNSH-le, HDW/Ferrostaali õigusjärglasele).
- (307) Samuti on TKMS/GNSH⁽¹⁴²⁾ arvamusel, et riigi poolt Piraeus Bankile antud garantiid võib endast kujutada abi Piraeus Bankile ja ETVA-le.

4.16.4. *Kreeka märkused*

- (308) Kreeka ja HSY on seisukohal, et hüvitamiskohustus ei ole abi. Esiteks ei ole see seostatav riigiga, sest ETVA Bank võimaldas selle ajal, mil viimane ei olnud enam riigi kontrolli all. Teiseks väidavad Kreeka ja HSY, et Kreeka riik toimis turumajandusliku investorina, müües oma osaluse HSYs kui ETVA põhiaktsionär. Ostjale HSY müüjate poolt antud garantii on ärilepingute standardseks ja normaalseks tingimuseks. Sellega seoses tuleb Kreeka meelde, et andis ebaseadusliku riigiabi tagasimaksmise kohustust hõlmava garantii mitte HSY-le, vaid HSY ostjale. Niisugune hüvitamiskohustus on müüjale koormaks olenemata sellest, kas see sisaldub tingimusena ärilepingus või mitte. Komisjoni väide, et Kreeka riik oli teadlik või oleks pidanud olema teadlik märkimisväärsest arvust täiendavatest potentsiaalselt ebaseaduslikest ja kokkusobimatutest riigiabimeetmetest ning sellest, et vastavad summad kuuluvad tulevikus tagasinõudmisele ja toovad seega kaasa hüvitamiskohustuse teostumise, on alusetu. Hüvitamiskohustuse kehtestamise ajavahe miku vältel ei olnud olemas komisjoni otsuseid ebaseadusliku riigiabi saamise kohta HSY poolt. Lisaks oleks HSY sulgemine ja likvideerimine riigi jaoks kulukamaks osutunud, võttes arvesse sotsiaalkulusid.
- (309) Samuti ei mõista HSY, millist rahalist kasu oleks ta võinud saada garantiist, mis lepiti kokku ETVA Banki ja HDW/Ferrostaali vahel, või garantiist, mis lepiti kokku Kreeka riigi ja Piraeus Banki vahel. Isegi kui HDW/Ferrostaalile makstaks hüvitist, ei ole konsortsium kohustatud vastavat summat HSYsse investeerima. Seetõttu ei ole komisjonil õnnestunud tõendada, miks peaks hüvitamiskohustus neutraliseerima sissenõudmisotsuse. Kohtu praktika kohaselt jääb abisaaja abi tagasimaksmise kaudu oma eelisest ilma ja abi andmisele eelnenud olukord taastub.
- (310) Lõpetuseks, kui komisjon on seisukohal, et hüvitamiskohustus on riigiabi, väidab Kreeka, et EÜ asutamislepingu artiklid 296–298 on kohaldatavad. Selles kontekstis osutab HSY, et kuna Kreeka merevägi oli alati laevatehase kõige tähtsamaks kliendiks, tuleks erastamise menetlust ja tingimusi, sealhulgas seaduse 2941/2001 vastuvõtmist käsitleda klientriigi seisukohast, kes on riigikaitse huvides huvitatud laevatehase talitluse ning elujõulisuse alalhoidmisest. Praegusel juhul on Kreeka riik rakendanud meetmeid, mida oleks rakendanud ükskõik milline erasektori ettevõtte, mille huvid seonduvad mõne muu ettevõtte elujõulisusega. Lisaks on antud hinnang veelgi tähtsam

juhul, kui riik on kohustatud kandma ettevõtte lõpetamise ja likvideerimisega kaasnevat koormat ning kulutusi, millega kaasneksid suuremad kulutused ja mis oleksid seetõttu mittetulusad.

4.16.5. *Hindamine*4.16.5.1. *Asutamislepingu artikkel 296*

- (311) Komisjon leiab, et meede ei kuulu asutamislepingu artikli 296 kohaldamisalasse. Hüvitamismehhanism kehtib riigiabi tagasinõudmisel HSY-lt. Kreeka väitel, mida komisjon on järjekindlalt aktepteerinud,⁽¹⁴³⁾ on HSY sõjaotstarbeline tegevus oluline Kreeka julgeoleku seisukohast ja kuulub artikli 296 reguleerimisalasse, millest tulenevalt ei kehti selle suhtes riigiabi eeskirjad. Et kogu HSY sõjaotstarbelise tegevuse jaoks osutatud riiklik toetus ei kuulu riigiabi eeskirjade alla, võib igasugune riigiabi tagasinõudmine seisneda vaid HSY tsiviilotstarbelise tegevuse jaoks antud riikliku toetuse tagasinõudmisel. Eeltoodust tulenevalt seonduvad antud garantii otseselt ja välisuslikult HSY tsiviilotstarbelise tegevusega.
- (312) Mõned osapooled väidavad, et ilma selle garantiita ei oleks ükski investor HSYd ostnud ja laevatehas oleks tõenäoliselt pankrotistunud. Seetõttu oli antud meede isegi juhul, kui see seonduks välisuslikult HSY tsiviilotstarbelise tegevusega, vältimatult vajalik HSY sõjaotstarbelise tegevuse säilimiseks ja kuulub seetõttu asutamislepingu artikli 296 reguleerimisalasse. Komisjon ei saa selle väitega nõustuda. Kreeka oleks võinud artikli 296 alusel anda sõjaotstarbelisele tegevusele selle jätkumiseks nõutava rahalise toetuse. Kreeka oleks seeläbi võinud vältida sõjaotstarbelise tegevuse häbumist. Alternatiivselt oleks Kreeka võinud võimaldada rahalise toetuse sõjaotstarbelise tegevuse potentsiaalse investorini jaoks atraktiivseks muutmiseks, nii et sõjaotstarbeline tegevus oleks ära ostetud ja selle jätkumine seeläbi tagatud. Sõjaotstarbelist tegevust ostev investor ei oleks niisugust garantiid vajanud, sest nagu äsja selgitatud, ei oleks HSY sõjaotstarbelisele tegevusele osutatud abi tagasinõudmine võimalik olnud. Sellest tulenevalt oli kõnealune meede vajalik üksnes ostja leidmiseks kogu HSY-le, sh tsiviilotstarbelisele tegevusele. Seega oli meetme eesmärgiks võimaluse loomine ostja leidmiseks HSY tsiviilotstarbelise tegevuse jaoks, tagades sedakaudu vastava tegevuse jätkumise. Meede ei olnud vajalik sõjaotstarbelise tegevuse jätkumise tagamiseks. Seetõttu ei kuulu meede asutamislepingu artikli 296 kohaldamisalasse.

4.16.5.2. Abi olemasolu

(313) Kuna mõned osapooled ei olnud nõus sellega, et kaks kõnealust garantiid (st riigi garantii Piraeus Bankile ja ETVA garantii HDW/Ferrostaalile) kujutavad endast ühtainsat garantiimehhanismi ning HSY on kahe garantii kasusaajaks, hindab komisjon esmalt eraldi ETVA garantiid HDW/Ferrostaalile ja tõendab, et tegemist on riigi-abiga asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.

(314) Et meede kujutaks endast riigiabi asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses, peab see olema seostatav riigiga. Mõned osapooled ei nõustu sellega, et ETVA garantii HDW/Ferrostaalile on seostatav riigiga. Nad väidavad, et ETVA võttis garantii andmise otsuse vastu sõltumatult ja vabatahtlikult. Nad väidavad muu hulgas, et garantii anti HSY SPA lisandi kaudu 31. mail 2002. aastal – kuupäeval, mil ETVA ei olnud enam riigi, vaid Piraeus Banki kontrolli all. Komisjon jätab selle väite arvestamata ja leiab, et meetme seostatavusest riigiga annab tunnistust rohke tõendusmaterjal.

— Esiteks, HSY erastamisprotsessi käigus käsitleti kõnealust garantiid võimalikele pakkujatele esitatud dokumentides (¹⁴⁴). Teisisõnu anti juba erastamisprotsessi vältel lubadus, et HSY ostjale hüvitatakse kogu võimalik HSY-lt sissenõutav riigiabi. Lisaks kohustus ETVA 14. septembril 2001. aastal selgesõnaliselt ja ühemõtteliselt andma vastava garantii HDW/Ferrostaalile juhul, kui Euroopa Liit oleks andnud nõusoleku HSY-le antud ning antava riigiabi suhtes (¹⁴⁵). 11. oktoobril 2001. aastal allkirjastatud HSY SPA punkt 1.2.3 viitab selgesõnaliselt 14. septembril 2001. aastal allkirjastatud dokumendile. Arutelu garantii täpse sõnastuse osas jätkus järgnevatel kuudel (¹⁴⁶) Et komisjon ei andnud esmahinnangut/sekkumistõendit HSY-le osutatud ja osutatava abi suhtes, oli ETVA 31. märtsil 2002. aastal sunnitud võimaldama garantiid HDW/Ferrostaali kasuks, vastavalt poolte vahel 14. septembril 2001. aastal ja HSY SPA punktis 1.2.3 kokkulepitule. Eeltoodu tõendab seda, et ehkki HDW/Ferrostaalile antavat garantiid sisaldav lisand allkirjastati 31. mail 2002. aastal, kohustus ETVA andma kõnealuse garantii (kui EL ei oleks antud ja antavat abi heaks kiitnud) ajal, mil ETVA oli alles riigi kontrolli all. Teisisõnu

kujutab 31. mai 2002. aasta lisand endast lepingu täideviimist, mille ETVA sõlmis veel riigi kontrolli all olles. Nagu osutatud käesoleva otsuse jaos 3.2, on kõik ETVA poolt HSY suhtes võetud meetmed, mille võtmise ajal oli ETVA riigi kontrolli all, käsitletavad riigiga seostatavatena (¹⁴⁷). Kreeka kinnitas kõiki eespool nimetatud aspekte oma 23. mai 2005. aasta kirjas (¹⁴⁸).

— Teiseks, isegi kui lugeda, et ETVA poolt riigi kontrolli all olles (st 2002. aasta märtsi lõpuni) sõlmitud eespool nimetatud dokumentide põhjal ei olnud ETVA-l lepingulist kohustust kõnealuse garantii andmiseks HDW/Ferrostaalile, oleks meede ikkagi seostatav riigiga. Sellega seoses märgib komisjon, et Kreeka jätkas HSY müügi juhtimist isegi pärast Piraeus Banki müüki ETVA-le. 20. märtsil 2002. aastal Kreeka valitsuse ja Piraeus Banki vahel sõlmitud lepingu artiklis 8.2.2 nähakse ette, et ETVA ei ole vastutav HSY müügiotsuse eest, mille juhtimist jätkab riik. Näiteks näeb artikli 8.2.2. punkt b ette, et riik „võtab enda peale Hellenic Shipyardi osaluse kolmanda ostjaga seonduvate toimingute ja läbirääkimistega kaasneva juhtimise, haldamise ning vastutuse“. Kooskõlas 20. märtsi 2002. aasta lepingu artikliga 8.2.2 taotles Piraeus Bank 28. mai 2002. aasta kirjaga riigi nõusolekut garantiile, mida ETVA HDW/Ferrostaalile anda kavatses. Riik andis selleks loa 31. märtsi 2002. aasta kirjaga. Kõik see näitab, et garantii andmine on seostatav riigiga.

— Kolmandaks, isegi kui jätta kaks eelnevat punkti kõrvale, oleks garantii ikkagi seostatav riigiga. Komisjon märgib, et riik otsustas HSY erastada (¹⁴⁹). Kui Piraeus Bank ETVA üle kontrolli omandas, oli tema seaduslikuks kohustuseks HSY erastada. TKMS/GNSH enese kinnitusele ei oleks HDW/Ferrostaal HSYd vastava garantiita ostnud. Kuna riik otsustas, et HSY tuleb maha müüa, ning et garantii andmine oli HSY müügi seisukohast hädavajalik, võib järeldada, et riik pani ETVA olukorda, kus viimane oli sunnitud garantii võimaldama. Eeltoodust tulenevalt, isegi kui jõutaks järeldusele, et ETVA 2002. aasta mai otsus garantii andmise kohta sündis vahetu riigipoolse osaluseta, oleks meede siiski seostatav riigiga.

- Neljandaks, isegi kui kõik eelnevad punktid kõrvale jätta, tuleks järeldada, et ETVA nõustus andma 31. mai 2002. aasta garantii vaid sellepärast, et tema enamusaksionär (st Piraeus Bank) oli saanud riigilt garantii, mis kaitses teda ükskõik millise eespool nimetatud garantiist tuleneva võimaliku rahalise kahju eest. Nagu edaspidi tõendatakse, ei oleks turumajanduslik investor mingil juhul andnud niisugust garantiid riigilt vastugarantiid saamata. Garantii anti vaid tänu sellele, et riik oli võimaldanud garantiid andvale majandusüksusele (st kontsernile) garantii ükskõik milliste negatiivsete tagajärgede vastu (vastugarantii andmise kaudu). Niisugusel juhul, kui ettevõtte kannab saadud abi lihtsalt teisele ettevõttele üle, on meetme võimaldamine seostatav riigiga.
- (315) Et meede kujutaks endast riigiabi asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses, peab see olema rahastatud riigi vahenditest. Garantiide teatis osutatakse, et „abi andmine toimub garantii andmise hetkel, mitte selle kasutamise või garantii tingimuste kohaste väljamaksete tegemise ajal. Seda, kas garantii kujutab endast riigiabi või mitte, [...] tuleb hinnata garantii andmise ajal”. Nagu eespool osutatud, on komisjon arvamusel, et ETVA kohustus lepinguliselt andma kõnealuse garantii HDW/Ferrostaalile ajal, mil valdav enamus ETVA aktsiatest oli veel riigi omandis. Kuna garantiide teatise kohaselt tuleb riigiabi olemasolu analüüsida garantii andmise hetkel ja selle hilisemal kasutamisel, võib järeldada, et garantiid andma kohustades seadis riik ohtu riiklikud vahendid, mistõttu garantii hõlmab riiklikke vahendeid. Asjaolu, et ETVA peatselt pärast seda Piraeus Bankile müüdi, seda järeldust ei mõjuta. Kui riik teavitas pakkujaid tõeselt ETVA lepingulistest kohustustest (sealhulgas ETVA kohustusest anda HDW/Ferrostaalile garantii juhul, kui komisjon keeldub esmahinnangu andmisest), pidid pakkujad ETVA vastavat kohustust arvesse võtma. Sellega seoses pidid nad ilmselt langetama hinda, mida olid nõus maksma ETVA ostmise eest. Eeltoodu tähendab, et riik müüs ETVA väiksema hinnaga, kaotades seega vahendeid. Nagu eespool osutatud, isegi kui oleks jõutud järeldusele, et ajal, mil ETVA kuulus veel riigile, ei võtnud ETVA lepingulist kohustust garantii andmiseks, leiab komisjon, et võttes vastu otsuse erastada HSY 2001. aasta jaanuaris (ajal, mil ETVA kuulus veel riigile), pani riik ETVA olukorda, kus viimane oli sunnitud niisuguse garantii andma, sest see oli HSY-le ostja leidmise seisukohast mõödapääsmatu. Selle põhjal võib järeldada, et kui pakkujad esitasid oma pakkumise ETVA omandamiseks, pidid nad ilmselt arvestama asjaoluga, et ETVA võib olla sunnitud kõnealust garantiid võimaldama. Eeltoodust tulenevalt pakkusid nad ETVA eest madalamat ostuhinda, millest järeldub, et riigi vahendid läksid kaduma.
- (316) Isegi kui oleks jõutud järeldusele, et ETVA müümise ajal riigi poolt puudus kohustus (lepinguline või *de facto*) vastava garantii väljastamiseks, on ikkagi võimalik tõendada, et ETVA antud garantii hõlmab riigi vahendeid. Nõnda andis riik ETVA ostjale (st Piraeus Bankile) garantii, millega riik lubas hüvitada Piraeus Bankile 100 % ükskõik millistest summadest, mida ETVA võib olla kohustatud tasuma ETVA poolt HDW/Ferrostaali kasuks antava garantii raames. Kõnealune vastugarantii võimaldati järjestikuste lepingutega. Vastavalt riigi ja Piraeus Banki vahel 18. detsembril 2001 sõlmitud lepingule 57,7 % osaluse müümiseks ETVA-s kohustus riik maksma Piraeus Bankile 57,7 % ükskõik millisest ETVA poolt HSY ostjale tasutavast summast. Vastavalt samade osapoolte vahel 20. märtsil 2002 sõlmitud lepingule, millega muudeti 18. detsembril 2001. aasta lepingut, kohustus riik maksma Piraeus Bankile 100 % ükskõik millisest ETVA poolt HSY ostjale makstavast summast⁽¹⁵⁰⁾. 31. mai 2002. aasta kirjas Piraeus Bankile kinnitas riik, et hüvitab talle 100 % ükskõik millisest ETVA poolt HSY ostjale makstavast summast⁽¹⁵¹⁾. Teisisõnu oli Piraeus Bank HSY SPA lisandi allkirjastamise ajaks ETVA poolt 31. märtsil 2002. aastal saanud riigilt garantii, mis nägi ette, et talle hüvitatakse 100 % ulatuses ükskõik millised summad, mida ETVA on sunnitud maksma kavandatavast HDW/Ferrostaalile võimaldatavast garantiist tulenevalt⁽¹⁵²⁾. Eeltoodu tõendab, et ükskõik millist ETVA-le makstavat summat rahastatakse lõppkokkuvõttes riigi eelarvest, ning et kõnealune garantii hõlmab riigi vahendeid.
- (317) Riigiabi olemasolu tõendamiseks asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses tuleb näidata, et riik ei käitunud nõnda, nagu oleks sarnaste asjaolude juures käitunud turumajanduslik investor. Sellega seoses väidavad Kreeka, HSY ja TKMS/GNSH, et sarnaste asjaolude juures oleks turumajanduslik investor nõustunud andma kõnealuse garantii HDW/Ferrostaali kasuks. Nad väidavad, et turumajandusliku investori testi tuleks rakendada ETVA kui HSY müünud juriidilise isiku tasandil ja Kreeka valitsuse kui ETVA müüja tasandil.
- (318) Komisjon tuletab meelde, et nagu osutatud osas 3.2, kui ETVA omandas HSY ja tegi vahetult selle järel kapitali-
stüsti ettevõtte elushoidmiseks, ei käitunud ETVA turumajandusliku investorina, vaid avaliku võimu kandjana, kes

annab abi Kreeka majanduse jaoks tähtsaks peetava ettevõtte elushoidmiseks. Seetõttu ei oleks ükski turumajanduslik investor võinud sattuda ETVA olukorda. Ükski turumajanduslik investor ei oleks võinud sattuda olukorda, kus tal oleks tulnud müüa HSY aktsiaid. Eeltoodust tulenevalt on komisjon arvamusel, et turumajandusliku investori testi ei saa kõnealusel juhul kasutada selle õigustamiseks, et riik seab ohtu täiendavaid riigi vahendeid (garantii andmise kaudu).

(319) Kui sellele vaatamata ollakse arvamusel, et turumajandusliku investori testi tuleks rakendada, leiab komisjon, et kui riik oleks olnud normaalsel turutingimustel toimiv eraettevõtte, ei oleks ta kõnealust garantiid andma nõustunud. Iga alltoodud kolmest punktist on eraldivõetuna piisav selle tõendamiseks.

(320) Esiteks märgib komisjon, et ETVA (ja riik ETVA kaudu), olles vaid 51 % HSY aktsiate omanik (ülejäanud 49 % aktsiatest kuulus töötajatele) ⁽¹⁵³⁾, lubas hüvitada HSY ostjale (st HDW/Ferrostaalile) 100 % ükskõik millises HSY-lt tagasinõutavast abist. Turumajanduslik investor ei oleks nõustunud hüvitamiskohustusega 100 % müüdüd ettevõtte poolt kantud kahjude ulatuses. Teatavate asjaolude juures võib turumajanduslik investor nõustuda võtma vastutust müüdüd ettevõtte teatavate tulevaste kohustuste eest, kuid üksnes võrdeliselt enda osalusega, mis käesoleval juhul oli 51 %. Turumajanduslik investor oleks taotlenud ülejäanud aktsionäridelt vastutuse võtmist asjaomaste kohustuste eest ülejäanud 49 % ulatuses. Nõustudes kandma 100 % müüdava ettevõtte potentsiaalselt hiigelsuurtest kohustustest (komisjon tuletab meelde, et leping ei määratle hüvitismaksete ülemmäära), tegi ETVA HSY ülejäanud aktsionäridele (st töötajatele) kingituse. Turumajanduslik investor ei oleks nõustunud niisugust kingitust tegema – võtma enda kanda müüdüd ettevõtte potentsiaalselt hiigelsuured kohustused ulatuses, mis ületab tunduvalt tema osalust ettevõtte aktsiakapitalis. Seega, üksnes asjaolu põhjal, et ETVA poolt HDW/Ferrostaalile antud hüvitisgarantii ulatub 100 %ni (st 51 % asemel) võimalikust HSY-lt tagasinõutavast abist, võib järeldada, et ükski turumajanduslik investor sellist garantiid andnud ei oleks.

(321) Teiseks väidavad Kreeka, HSY ja TKMS/GNSH, et HSY müügi korral oli puhastulu (st tulud miinus kulud), arves-

tades eeldatavaid garantii põhjal tehtavaid makseid, suurem võimalikust puhastulust HSY likvideerimisel. TKMS/GNSH esitab oma väite toetuseks teise Deloitte'i aruande. Aruandes võrreldakse kahe stsenaariumi puhaskulusid. Analüüs viiakse esmalt läbi ETVA ja seejärel riigi tasandil. Komisjon leiab, et kõnealuse testi rakendamine ETVA tasandil kujutab endast testi väärkasutust. Nagu käsitletud osas 3.2, oli valitsus erastamisotsuse vastuvõtjaks ja rahalise toetuse võimaldajaks (vt näiteks riigiabi seaduse 2941/2001 ⁽¹⁵⁴⁾ raames) ning ETVA ei ole kunagi saanud toimida sõltumatu majandusüksusena, mis on vaba kavandama HSY müüki oma tulused maksimeerival ja kahjusid minimeerival viisil. Seetõttu tuleb uurida riigi sekkumist tervikuna, mitte selle mõne osa käitumist.

(322) Kui testi kõigele vaatamata ETVA tasandil rakendatakse, tuleb võrrelda ETVA puhastulu (st tulud miinus kulud) HSY likvideerimisel ja HSY müügi korral. HSY likvideerimise korral tuleb kindlaks määrata ETVA kantavad kulud. TKMS/GNSH väidab, et kulud võrduksid vähemalt ETVA poolt HSY-le antud laenude ja garantiidega, mille suhtes puudub riigi vastugarantii. Komisjon märgib, et ükski neist laenudest ja garantiidest ei kujuta endast normaalset ettevõtte tegevuse lõpetamisega seonduvat kulu ⁽¹⁵⁵⁾. Kõik need laenud ja garantiid olid tegelikkuses antud ETVA kui avaliku võimu kandja poolt, sest need kujutasid endast kas riigiabi tsiviilotstarbelisele tegevusele või meetmeid Kreeka julgeoleku kaitsmiseks kooskõlas asutamislepingu artikliga 296 ⁽¹⁵⁶⁾. Eeltoodust tulenevalt ei saa neid laenusid ja garantiisid turumajandusliku müüja testi rakendamisel arvesse võtta. Sellest lähtuvalt selgub, et ETVA kui turumajanduslik operaator ei oleks pidanud kandma olulisi kulusid HSY likvideerimisel. HSY müügi korral laekuks ETVA-le müügihind, 6 miljonit eurot. Mis puutub HSY müügi seoses kantavatesse kuludesse, pidi ETVA võimaldama käesoleva analüüsi objektiks oleva garantii, mille suurus oli piiramatu ja mis seetõttu võis ette näha võimalikke makseid mitmekümne või isegi mitmesaja miljoni euro ulatuses. Kahe stsenaariumi võrdlus näitab, et turumajanduslik investor oleks eelistanud laevatehase likvideerimist ⁽¹⁵⁷⁾. Seega ei käitunud ETVA turumajandusliku investorina. HSY müügi ja HSY likvideerimise võrdlus riigi tasandil viib täpselt samadele järeldustele. Riigi kui ettevõtja/omaniku jaoks ei oleks HSY likvideerimisega kaasnenud suuri kulusid, sest kõik riigi laenud ja garantiid HSY-le (kas otse või ETVA kaudu) olid antud riigi kui avaliku võimu kandja poolt, kuna need kujutasid endast kas riigiabi tsiviilotstarbelisele tegevusele või meetmeid Kreeka julgeoleku kaitsmiseks kooskõlas asutamislepingu artikliga 296. HSY müügi korral oleks riik saanud vaid mõni miljon eurot, samas kui garantii andmisega kaasnes kümnete või sadade miljonite eurode maksmise risk. Kokkuvõttes ei käitunud riik viisil, mis oleks vastuvõetav eraettevõtte jaoks sarnaste asjaolude juures.

- (323) Kreeka, HSY ja TKMS/GNSH väidavad, et HSY jaoks olid riigiabi tagastamisega seonduvad riskid väga piiratud, sest tol ajal puudus komisjoni käimasolev juurdlus. Seetõttu väidavad nad, et ETVA ja riigi jaoks oli garantii põhjal hüvitise maksmise risk väike. Komisjon ei saa sellise väitega nõustuda. See on sisuliselt samaväärne väitega, et kuna Kreekal oli varasematel aastatel õnnestunud varjata ebaseadusliku ja kokkusobimatu riigiabi võimaldamist HSY-le ning komisjoni poolt eelnevalt heakskiidetud abi väärkasutust, oli tal õigus kõnealuse garantii andmiseks. Täiendava põhjendusena märgib komisjon, et HDW/Ferrostaal nõudis seda garantiid ega olnud nõus HSY müügilepingut allkirjastama enne garantii saamist. HDW/Ferrostaali poolt garantiile omistatav tähtsus tõendab, et erainvestori arvates polnud tõenäosus, et HSY on sunnitud riigiabi tagastama, sugugi väike. Asjaolu, et Kreeka kohustus erastamismenetluse algusest peale andma vastava garantii parimale pakkujale, tõendab ka seda, et Kreeka arvates pidi niisugune garantii erainvestori jaoks väga tähtis olema (tingimus *sine qua non*, vastavalt Kreeka 23. mai 2005. aasta kirjale, mida on tsiteeritud käesoleva otsuse allmärkuses 148, ja vastavalt teisele Deloitte'i aruandele), mille põhjuseks saab olla vaid see, et tagasinõudmise tõenäosus ei ole erainvestori arvates väga piiratud.
- (324) Samuti märgib komisjon, et kontekstis, kus HSY-lt tagasinõutava võimaliku abi summat oli raske prognoosida, oleks turumajanduslik müüja HSYd müües vähemasti määratlenud müügilepingus ostjale tehtava potentsiaalse makse ülemmäära. Turumajanduslik müüja ei oleks nõustunud mitmesaja miljoni euro tasumise riskiga, seda isegi tõdemuse korral, et niivõrd suure makse tõenäosus võib olla väga väike. Seetõttu annab asjaolu, et garantii ei olnud ette ülemmäära ette nähtud, täiendavat tõendust sellest, et ETVA ja riik ei käitunud turumajandusliku operaatori jaoks vastuvõetaval viisil.
- (325) Kolmandaks tuleb selle hindamisel, kas riik toimis turumajandusliku investorina või mitte, arvesse võtta riigi sekkumist tervikuna. Antud juhul võimaldas riik mitu korda suuri abisummasid HSY erastamisele kaasaaitamiseks (st riigiabi seaduse 2941/2001⁽¹⁵⁸⁾ raames). Muu hulgas maksti HSY töötajatele tagasi 4,3 miljoni euro suurune summa, mille nad olid investeerinud HSY kapitali kolme suurendamise raames. See meede, mille eesmärgiks oli tagada, et töötajad ei pidurdaks HSY müüki, oleks turumajandusliku investori jaoks olnu vastuvõetamatu muu hulgas sellepärast, et puudus vastav lepinguline kohustus, lisaks võlgnesid töötajad ETVA-le aktsiate eest endiselt 24 miljonit eurot. Lõpetuseks palus riik pakkujatel tasuda osa HSY ostuhinnast kapitali suurendamise kaudu⁽¹⁵⁹⁾. Kõik need asjaolud annavad tunnistust sellest, et HSY müügi ajal oli riigi eesmärgiks mitte oma tulude maksimeerimine ja kulude minimeerimine, vaid HSY müügile kaasaaitamine ning laevatehase töö jätkumine. Seetõttu ei käitunud Kreeka riik HSY müügiga seoses turumajandusliku investorina.
- (326) Kõigi kolme eespool toodud kaalutluse põhjal järeldab komisjon, et turumajanduslik investor ei oleks kõnealust garantiid andnud.
- (327) Seoses eeliseisundi olemasolu ja kasusaaja tuvastamisega järeldab komisjon, et ükski investor ei oleks ostnud kogu HSYd (st koos tsiviilotstarbelise tegevusega) ilma garantiita. Teine Deloitte'i aruanne kinnitab seda järeldust: „Oma kogemustele ja eespool toodud analüüsile tuginedes usume, et ükski ratsionaalne investor ei oleks nõustunud omandama HSi ja võtma paralleelselt enda kanda võimalikke riigiabiga seonduvaid täiendavaid riske (mis tol ajal ei olnud kindlad ega EK poolt kvantifitseeritud) ettevõtte eest, mis a) oli palju aastaid olnud riigile kuuluva ettevõtte (ETVA pank) omanduses ja halduse all, ning millel b) oli oluliselt negatiivne omakapital, lisaks muudele talitlusprobleemidele (st madal tootlikkus, suured tegevuskulud, liiga palju töötajaid jne).” Seda järeldust kinnitab ka asjaolu, et Kreeka, eeldades, et vastav garantii on vajalik erainvestorite ligimeelitamiseks, lubas selle pakkumiskutse dokumentides parimale pakkujale⁽¹⁶⁰⁾. Järeldus, et kõnealune garantii on HSY-le ostja leidmiseks vajalik, on loogiline, sest HSY nõuetele vastavuse kontrollimisel oleks iga investor avastanud, et HSY on saanud kasu mitme meetme arvelt, mis võivad endast kujutada abi, mille tagastamist võib komisjon edaspidi taotleda⁽¹⁶¹⁾. Vastupidiselt tehtud järeldusele väidab Elefsis, et kõnealune garantii ei olnud vajalik, väites muu hulgas, et ta oleks olnud valmis ostma HSY ilma niisuguse garantiita, mille tõenduseks on asjaolu, et oma pakkumises HSY ostmiseks ei määratlenud Elefsis garantiid HSY omandamise eeltingimuseks. Komisjon leiab, et Elefsise väide on väheusutav. Esiteks tuletab komisjon meelde, et isegi juhul, kui Elefsis niisugust garantiid oma pakkumises tõepoolest ei taotlenud, ei tõenda see seda, et kui Elefsis oleks eelistatava pakkujana välja valitud, ei oleks ta taotlenud vastavat garantiid müüjaga peetavate läbirääkimiste hilisemas etapis⁽¹⁶²⁾. On väga tõenäoline, et Elefsis oleks nõnda toiminud.

Niipea, kui HSY oli HDW/Ferrostaalile müüdnud, alustas Elefsis kaebuste esitamist komisjonile, väites, et HSY oli kasu saanud mitmest suurest abimeetmest, mida komisjon peaks tagasi nõudma. Investor, kes on veendunud selles, et ettevõtte on saanud mitmekümne miljoni euro ulatuses kokkusobimatut abi, ei riskiks seda ettevõtet osta, välja arvatud garantii olemasolu korral. Seetõttu jätab komisjon Elefsise väite kõrvale ja leiab, et ilma kõnealuse garantiita ei oleks ükski turumajanduslik investor ostmud HSYd tervikuna, st HSY-d koos tsiviilotstarbelise tegevusega. Nagu eespool osutatud, kui HSYd ei oleks müüdnud, oleks Kreeka võinud jätkata sõjaotstarbelise tegevuse toetamist asutamislepingu artikli 296 kohaselt. Vastupidiselt, asutamislepingu artikli 87 tõttu ei oleks Kreekal olnud õigust rahalise toe osutamiseks tsiviilotstarbelisele tegevusele. Komisjon märgib, et HSY rahanduslik olukord halvenes dramaatiliselt aastatel 1998–2002. Ehkki HSY ei avalda eraldi aruandeid tsiviilotstarbelise tegevuse kohta, on mõistlik eeldada, et see tegevus oli osutatud aastatel väga kahjumlik. Lisaks laeva-remonditegevusele olid kolmeks peamiseks nende aastate vältel teostatud mittesõjaliseks lepinguks lepingud ISAPi, OSE ja Strintzisega. Nagu käesolevas otsuses selgitatud (vt meetme E12c kirjeldus ja hindamine), viidi lepingud ISAPi ning OSEga ellu oluliste viivitustega, mistõttu HSY oli sunnitud tasuma suuri trahve ja tarnima veeremit tasuta, millega samuti kaasnesid suured kulud HSY jaoks. Seetõttu on ilmne, et kõnealused lepingud olid väga kahjumlikud. Nagu samuti käesolevas otsuses juba selgitatud, kujutas Strintzisega 1999. aasta alguses sõlmitud leping endast HSY jaoks suurt läbikukkumist. Leping tühistati 2002. aastal, HSY oli sunnitud tasuma Strintzisele lepingujärgseid hüvitisi ja müüma laevakered 2004. aastal hinnaga, mis moodustas vaid murdosa HSY poolt laevakerede ehitamisega seoses kantud mitmekümne miljoni euro suurustest kuludest. Ka see leping oli eeltoodust tulenevalt väga kahjumlik. Viimaseks tsiviilotstarbeliseks tegevuseks on laevade remontimine. Tegu on madala kasumimarginaaliga äritegevusega, sest laevatehaste vahel valitseb tihe konkurents. Seetõttu kahtleb komisjon selle tegevuse kasumlikkuses, ning igal juhul ei saanud sellest kindlasti piisata ISAPi, OSE ja Strintzise lepingutest tulenevate suurte kahjumite hüvitamiseks. Seetõttu on mõistlik oletada, et tsiviilotstarbeline tegevus oli kuni 2002. aastani tugevalt kahjumlik. Nagu käesolevas otsuses osutatud, on seda tegevust pidevalt toetatud riigiabiga, millest osa kuulub nüüd tagastamisele. Eelkõige on suutmatud ISAPi, OSE ja Strintzise lepinguid nõuetekohaselt ellu viia tõenduseks sellest, et kui ei oleks toimunud müüki suurele ettevõttele ja sellest tulenevat kasusaamise võimalust viimase oskustest tehnika ning projektijuhtimise alal, olek tsiviilotstarbeline tegevus kahjumlikuks jäänudki. Teine Deloitte'i aruanne kinnitab, et HSY-l olid „talitlusprobleemid (st madal tootlikkus, suured tegevuskulud, liiga palju töötajaid jne)”. Eeltoodust tulenevalt oleks tsiviilotstarbeline tegevus juhul, kui seda ei oleks õnnestunud müüa, ilmselt kiiresti hääbunud (välja arvatud juhul, kui Kreeka oleks jätkanud ebaseadusliku ja kokkusobimatu abi andmist sellele tegevusele). Kokkuvõttes on komisjon selles jaos tõendanud, et garantii puudumisel ei oleks ükski investor HSY tsiviilotstarbelist tegevust ostmud, ja kui mainitud tegevus oleks ostmata jäänud, oleks see peatselt hääbunud. Komisjon järeldab, et garantii kasusaajaks on HSY, ning et eelisseisundiks on tsiviilotstarbelise tegevuse jätkumise võimaldamine.

(328) Elefsis ei nõustu eelneva järeldusega kasusaaja tuvastamise osas. Elefsis väidab, et lisaks HSY-le oli ETVA antud garantii kasusaajaks ka HDW/Ferrostaal. Komisjon ei nõustu sellise hinnanguga. Nagu eespool tõendatud, oli juba pakkujatele esitatud pakkumiskutse dokumendis osutatud, et neil on riigiabi tagasinõudmise korral HSY-lt õigus hüvitisele. Eeltoodust tuleneb, et kui HDW/Ferrostaal esitas oma pakkumise HSY omandamiseks, eeldas HDW/Ferrostaal, et ükskõik millise abi tagasinõudmise korral HSY-lt saab ta ETVA-lt vastava hüvitise⁽¹⁶³⁾. Teisisõnu oli hüvitisgarantiidid HDW/Ferrostaali poolt pakutud ostuhinnas juba arvesse võetud. Seetõttu ei andnud garantii HDW/Ferrostaalile eelisseisundit.

(329) Komisjon järeldab, et ETVA garantii HDW/Ferrostaalile kujutab endast riigiabi asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses, ja et selle abi kasusaajaks on HSY. Kuivõrd abist eelnevalt ei teatatud, mis on vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikes 3 sätestatud nõudega, on tegemist ebaseadusliku abiga.

(330) Mis puutub Kreeka riigi garantiisse Piraeus Bankile, kujutab seegi endast abi. Tegemist on riigi vahenditest rahastatava valikulise meetmega. Turumajanduslik investor ei oleks ETVA-t müües niisugust garantiid võimaldanud. Tegelikult oli kõnealuse garantii andmise ainsaks õigustuseks ETVA garantii HDW/Ferrostaalile. Kui viimatinimetatud garantiid ei oleks antud, ei oleks tarvis olnud garantiid Piraeus Bankile. Nagu eespool selgitatud, kuna ükski turumajanduslik investor ei oleks nõustunud andma ETVA antud garantiid, mille näol on tegu riigiabiga, ei oleks ükski turumajanduslik investor andnud garantiid Piraeus Bankile (sest viimatinimetatud garantii ei oleks olnud vajalik, st oleks olnud ebaoluline). Seoses riigi poolt Piraeus Bankile antud garantii kasusaaja tuvastamisega tuletab komisjon meelde, et käesolev menetlus käsitleb võimalikku riigiabi HSY-le. Ühtki muud potentsiaalset kasusaajat ei ole laiendamisotsuses mainitud. Seega saab käesoleva menetluse raames uurida vaid abi HSY-le. Kui riigi garantii Piraeus Bankile kujutaks endast

abi HSY-le, ei oleks tegu täiendava riigiabiga lisaks riigiabile, mis kuulub ETVA poolt HDW/Ferrostaalile antud garantii alla. Just tänu viimatinimetatud garantiile nõustus erainvestor HSYd ostma, mille tulemusena pääseti HSY tsiviilotstarbelised tegevused. Teisisõnu ei anna riigi garantii Piraeus Bankile HSY-le lisaelist ega saa seetõttu endast kujutada täiendavat abi HSY-le: kogu eelis HSY jaoks lähtub ETVA garantiist HDW/Ferrostaalile. Käesoleva menetluse raames, mis seondub potentsiaalse riigiabiga HSY-le, ei ole komisjon seega kohustatud võtma lõplikku seisukohta Kreeka riigi poolt Piraeus Bankile antud garantii kasusaaja suhtes, samuti ei ole komisjon kohustatud viimatinimetatud garantiid põhjalikumalt uurima. Piisab esimesena mainitud garantii – ETVA garantii HDW/Ferrostaalile – uurimisest ja selle tühistamisest juhul, kui tegu on kokkusobimatu abiga HSY-le.

teatatud ja mis oli kokkusobimatu. Otsusega C 10/94 kiideti heaks laevatehasele antav ümberkorraldusabi, kuid selle tingimustest ei peetud kinni.

- (332) Et ETVA garantii HDW/Ferrostaalile kujutab endast kokkusobimatut abi HSY kasuks, on komisjon seisukohal, et abi andmine tuleb viivitamatult peatada.

4.16.5.3. Kokkusobivus ühisturuga

- (331) Seoses ETVA garantiiga HDW/Ferrostaalile jääb komisjonile arusaamatuks, kuidas kõnealust abi saab pidada kokkusobivaks asutamislepingu artikli 87 lõigete 2 ja 3 kohaselt. Seoses asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktiga c märgib komisjon, et HSY oli raskustes. Komisjon on juba osutanud, et laevaehitusele antavat abi reguleerib 1. jaanuarist 1999. aastast nõukogu määrus (EÜ) nr 1540/98. Artiklis 5 sätestatakse, et ümberkorraldusabi võib „erandkorras pidada ühisturuga kokkusobivaks tingimusel, et abi on kooskõlas raskustes olevate ettevõtete päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antavat riigiabi käsitlevate ühenduse suunistega”. Garantii andmise ajal kohaldatavateks suunisteks olid 1999. aasta ühenduse suunised. Garantii ei vastanud selgelt kõigile kõnealuste suuniste lõikes 3.2.2 sätestatud abi võimaldamise tingimustele. Näiteks tingimuse b „Elujõulisuse taastamine” kohaselt on „abi andmise tingimuseks ümberkorralduskava rakendamine, mille komisjon kinnitab iga abimeetme kohta eraldi”. Komisjon märgib, et garantii andmine ei sõltunud ümberkorralduskava läbiviimisest. Lisaks ei ole komisjon vastavat kava heaks kiitnud, sest seda ei ole talle esitatud. Samuti näevad suunised ette, et „komisjonile tuleb esitada üksikasjalik kava”. Niisugune komisjoni eelkonsultatsioon oli kõnealusel juhul eriti vajalik, sest komisjon oli 1997. aastal juba kiitnud heaks ümberkorralduskava, mille abil ei õnnestunud taastada HSY elujõulisust. Samuti oli garantii vastuolus 1999. aasta ühenduse suuniste lõikes 3.2.3 sätestatud ühekordse abi põhimõttega. Komisjon oli otsusega N 401/97 nõukogu direktiivi 90/684/EMÜ alusel juba heaks kiitnud investeringutoetuse, mis kujutas endast teatavat liiki ümberkorraldusabi⁽¹⁶⁴⁾. Nagu märgitud meetme P1 analüüsis, võimaldas riik kõnealuse abi 1997. aasta detsembris (kuid ei maksnud seda välja). Nagu osutatud käesolevas otsuses, sai ettevõtte erastamisele eelnenud aastatel 2001–2002 lisaks mitu korda abi, millest ei

4.16.5.4. Garantii andmise keeld iseenesest

- (333) Nagu osutatud laiendamisotsuses, on HDW/Ferrostaalile antud garantii ühisturuga kokkusobimatu teisel põhjusel. Komisjon leiab, et see on iseenesest kokkusobimatu, sest ei võimalda nn *effet utile* HSY-lt mis tahes abi tagasinõudmisel, takistades riigiabi eeskirjade rakendamist.
- (334) TKMS/GNSH ja HSY selle seisukohaga ei nõustu. Eelkõige tuletavad nad meelde, et HSY ei ole ühegi hüvitismakse saajaks. ETVA antud garantii kindlustab HDW/Ferrostaali ja mitte HSY-d. Seetõttu peaks HSY juhul, kui komisjon nõuab abi tagastamist, abi tagasi maksma, taastades nõnda algse olukorra. TKMS/GNSH-le jääb arusaamatuks, miks TKMS/GNSH-le (kui HDW/Ferrostaali õigusjärglasele) hüvitise maksmine selle järelduse kehtetuks muudaks. TKMS/GNSH ei ole ju kohustatud saadud hüvitist HSY-sse reinvesteerima.
- (335) Komisjon märgib, et 100 % HSY aktsiatest osteti HDW/Ferrostaali poolt ja need kuuluvad nüüd TKMS/GNSH-le. Eeltoodu tähendab seda, et isegi kui HSY ja tema aktsionär on kaks erinevat juriidilist isikut, moodustavad nad ühe tervikliku majandusüksuse. Tänu garantiile hüvitatakse kõnealusele majandusüksusele 100 % mis tahes abist, mida see võib olla sunnitud riigile tagasi maksma. Seetõttu on komisjon arvamusel, et tegu on mis tahes tagasinõudmisotsuse *effet utile* kõrvaldamisega.

- (336) Seoses õigusnormi puudumisega, mis sunniks TKMS/GNSHd mis tahes saadud hüvitist HSYsse reinvesteerima, jääb komisjonile arusaamatuks, kuidas peaks see eelneva järelduse kehtetuks muutma. Lisaks märgib komisjon, et see ei ole küll kohustuslik, kuid ei ole ka keelatud. Seega võiks TKMS/GNSH saadud hüvitise HSYsse investeerida. Veelgi enam, mõistlikkuse piires võib eeldada, et kuna TKMS on edukas eraettevõtjate kontsern, on tema rahalised ressursid optimaalselt jaotatud kontserni erinevate juriidiliste isikute vahel. Seetõttu on mõistlik eeldada, et kui rühma üks juriidiline isik on sunnitud maksma trahvi ja teine juriidiline isik saab selle trahvi eest hüvitist, otsustab kontserni juhatus kanda vastava summa üle esimesena nimetatud juriidilisele isikule, taastades nõnda ressursside optimaalse jaotuse kontserni erinevate juriidiliste isikute vahel. Teisisõnu, isegi kui TKMS/GNSH ei ole kohustatud vahendeid HSYsse reinvesteerima, näib tõenäoline, et juhtkond otsustab seda teha.
- (337) Komisjon järeldab et ETVA garantii HDW/Ferrostaalile on iseenesest kokkusobimatu riigiabi eeskirjadega.

5. JÄRELDUS

- (338) Komisjon on tuvastanud, et kuueatekümnest ametliku uurimismenetluse raames käsitletud meetmest ei ole mõne puhul tegemist riigiabiga artikli 87 lõike 1 tähenduses, mõned kujutavad endast kokkusobivat abi, mitu kujutab endast kokkusobimatut abi ja mitut komisjoni poolt varem heakskiidetud meedet on väärkasutatud. Juhtumite puhul, kus abi on antud vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõike 3 sätetega ja kus abi on väärkasutatud, järeldas komisjon, et selline abi tuleb tagastada.
- (339) Komisjon leiab, et järgmine probleem võib takistada kõnealuse abi tulemuslikku tagasinõudmist, ning et selle vältimiseks on nõutav täiendavate tingimuste kehtestamine. Selgitused esitatakse järgmises jaos.

5.1. Vajadus tagada, et HSY tsiviilotstarbelise tegevuseks antud abi tagastamist ei rahastataks osaliselt sõjaotstarbelise tegevuse arvelt

- (340) Nagu selgitatud jaos 3.3 ja kohaldatud asjaomaste meetmete suhtes, on komisjon nõustunud sellega, et kui laevatehasele võimaldati riigi toetus ilma teatava tegevuse rahastamise kohustusega, võib arvestada, et 75 % toetu-

sest tõi kasu sõjaotstarbelisele tegevusele ja 25 % tsiviilotstarbelisele tegevusele. See järeldus tuleneb asjaolust, et HSY ei pea eraldi raamatupidamisarvestust, mistõttu vahendite kasutamise üle ei saa teostada järelevalvet.

- (341) Kui komisjon nõustub sellega, et 75 % riigi vahenditest saadavast rahastatakse laevatehase sõjaotstarbelise tegevuse rahastamiseks, peab komisjon samuti järeldama, et 75 % laevatehasest raha väljavoolust leiab aset HSY sõjaotstarbelise tegevuse toel. Teisisõnu hüvitatakse 75 eurosentit igast HSY-lt tagasinõudut eurost HSY sõjaotstarbelise tegevuse arvelt. Tsiviilotstarbelisele tegevusele kulutatud abi tagasinõudmine HSY-lt taastab laevatehase tsiviilotstarbelise tegevuse algse olukorra vaid juhul, kui Kreeka esitab komisjonile kaalukad tõendid selle kohta, et kõnealust tagastust rahastati üksnes laevatehase tsiviilosa arvelt.

- (342) Teisisõnu, et enamik HSY tegevusest on sõjaotstarbeline ja HSY ei pea eraldi raamatupidamisarvestust tsiviilotstarbelise tegevuse osas, on ilmne risk, et tsiviilotstarbelisele tegevusele kulutatud abi tagastamist rahastatakse peamiselt vahendite arvelt, mida muidu oleks kasutatud sõjaotstarbelise tegevuse rahastamiseks. Tagastamist, mida oleks pidanud täies ulatuses kandma laevatehase tsiviilosa, kannaks tegelikkuses peamiselt sõjaline osa. See, et riik on võimaldanud HSY sõjaotstarbelisele tegevusele suurt ja korduvat rahalist abi ning finantseerimist,⁽¹⁶⁵⁾ kasutades vahendeid, millega muidu oleks rahastatud sõjaotstarbelist tegevust, HSY tsiviilotstarbelise tegevuse kasuks, on sisuliselt samaväärne riigiabi andmisega laevatehase tsiviilotstarbelisse tegevusse. Teisisõnu toetaks osa riigi poolt sõjaotstarbelise tegevuse alalhoidmiseks antud rahalisest toetusest tegelikkuses HSY tsiviilotstarbelist tegevust (ega kuuluks seetõttu asutamislepingu artikli 296 kohaldamisalasse. Vastavaid vahendeid ei saa pidada vajalikuks sõjaotstarbelise tootmise rahastamise seisukohast, sest neid ei kasutata sel eesmärgil). Seega ei taastuks tsiviilturgudel algne olukord, lisaks saaksid HSY tsiviilotstarbeline tegevus automaatselt täiendavat kokkusobimatut abi.

- (343) Eeltoodust tulenevalt peab Kreeka niisuguse olukorra taastamiseks, mis oleks valitsenud riigiabi puudumise korral, ja tsiviilotstarbelisele tegevusele täiendava abi osutamise vältimiseks tagama, et abi nõutakse tagasi ainuüksi laevatehase tsiviilosal⁽¹⁶⁶⁾.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Abi investeerimiskulude katteks, mida HSY kandis enne 31. detsembrist 2001 ja mis seonduvad komisjoni 15. juuli 1997. aasta otsuses kirjeldatud juhtumi N 401/97 (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse seda meetmeks P1) investeerimiskavaga, kuulub komisjoni 15. juuli 1997. aasta otsuse reguleerimisalasse.

Mis tahes muude HSY investeerimiskulude jaoks antud abi, eelkõige pärast 31. detsembrist 2001 investeerimiskulude jaoks antud abi, ei kuulu 15. juuli 1997. aasta otsuse reguleerimisalasse ja on ühisturuga kokkusobimatu.

Artikkel 2

Garantii, mille Kreeka andis ETVA-le 8. detsembri 1999. aasta otsusega ja mis katab ETVA 4,67 miljardi Kreeka drahmi (13,72 miljoni euro) suurust laenu HSY-le (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse seda meetmeks P1), kujutab endast abi, mis on antud vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikega 3 ja on ühisturuga kokkusobimatu.

Kui riigigarantii on käesoleva otsuse kuupäeva seisuga kasutamata, tuleb see viivitamatult peatada. Lisaks tuleb abi tagasi nõuda ajavahemiku eest, mis algab garanteeritud laenu väljamaksmisest HSY-le ja lõpeb garantii tähtaja saabumisega.

Tagasinõutav abi võrdub 600 baaspunkti võrra suurendatud Kreeka viitemäära ja garanteeritud laenu kogumaksumuse (intressimäär pluss HSY makstud garantiitasu) vahega.

Artikkel 3

1,56 miljardi Kreeka drahmi (4,58 miljoni euro) suurune laen, mille ETVA andis HSY-le 1999. aasta juulis ja mis tagastati 2004. aastal (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse seda meetmeks P3), kujutab endast abi, mis on antud vastuolus EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikega 3 ja on ühisturuga kokkusobimatu.

Laenu HSY-le väljamaksmisest algava ja laenu tagasimaksmisega lõppeva ajavahemiku eest tagastatav abi võrdub 600 baaspunkti võrra suurendatud Kreeka viitemäära ning laenu intressimäära vahega.

Artikkel 4

13,75 miljoni euro suurune kaheaastase tähtajaga laen, mille kohta ETVA ja HSY sõlmisid lepingu 31. mail 2002 ning mida HSY-le kunagi välja ei makstud (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse seda meetmeks P4), ei kujuta endast abi.

Artikkel 5

54 miljardi Kreeka drahmi (160 miljoni euro) suurust abi, mis kiideti heaks komisjoni 15. juuli 1997. aasta otsusega seoses riigiabi juhtumiga C 10/94 (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse seda meetmeks E7), on väärkasutatud ja see tuleb tagastada.

Artikkel 6

29,5 miljoni euro suurust abi, mis kiideti heaks komisjoni 5. juuni 2002. aasta otsusega seoses juhtumiga N 513/01 (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse seda meetmeks E8), on väärkasutatud ja see tuleb tagastada.

Artikkel 7

75 % ETVA 8,72 miljardi Kreeka drahmi (25,6 miljoni euro) suurusest kapitalisüstist HSYsse aastatel 1996 ja 1997 (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse seda meetmeks E9) kuulub asutamislepingu artikli 296 reguleerimisalasse. Ülejäänud 25 % kujutab endast abi, mis on antud vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikega 3 ja mis on kokkusobiv ühisturuga.

Artikkel 8

ETVA 800 miljoni Kreeka drahmi (2,3 miljoni euro) suurune kapitalisüst HSYsse, mis tehti 20. mail 1998 (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse seda ja kaht järgnevat kapitali suurendamist meetmeks E10), ei kujuta endast abi.

ETVA 321 miljoni Kreeka drahmi (0,9 miljoni euro) ja 397 miljoni Kreeka drahmi (1,2 miljoni euro) suurused kapitalisüstid HSYsse, mis tehti vastavalt 24. juunil 1999 ning 22. mail 2000, kujutavad endast abi, mida on antud vastuolus EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikega 3 ja mis on ühisturuga kokkusobimatu. Kõnealune abi tuleb tagastada.

Artikkel 9

Riigi vastugarantiid ETVA garantiide tagamiseks, mis anti ETVA poolt HSY ja Hellenic Railway Organizationi (OSE) ning Athens-Piraeus Electric Railwaysi (ISAP) vahel sõlmitud lepingute raames (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse neid meetmeks E12b), kujutavad endast abi, mis on antud vastuolus EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikega 3 ja mis on ühisturuga kokkusobimatu.

ISAPi lepingutega seonduvate vastugarantiide korral võrdub abi 480 baaspunkti (st 4,8 %) suuruse aastatasu ja HSY poolt tegelikult makstud tasude (st ETVA-le makstud garantiitasu pluss riigile makstud garantiitasu) vahega. Kõnealune abi tuleb tagastada ajavahemiku eest kuni riigi vastugarantiide aegumiseni.

Kui OSE lepingutega seonduvad vastugarantiid on endiselt kasutamata, tuleb nad viivitamatult peatada. Lisaks tuleb kõnealune abi tagastada vastugarantiide jõustumisest algava ajavahemiku eest. Tagastatav abi võrdub 680 baaspunkti (st 6,8 %) suuruse aastatasu ja HSY poolt tegelikult makstud tasude (st ETVA-le makstud garantiitasu pluss riigile makstud garantiitasu) vahega.

Artikkel 10

Ühelt poolt HSY ja teiselt poolt OSE ning ISAPi vahel olemasolevate lepingute elluviimine ja nende lepingute OSE poolt 2002.–2003. aastal heakskiidetud muudatused (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse neid meetmeks E12c) ei kujuta endast abi.

Artikkel 11

16,9 miljardi Kreeka drahmi (49,7 miljoni euro) suurune laen, mille ETVA andis HSY-le 29. oktoobril 1999 ja mis tagastati 2004. aastal (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse seda meetmeks E13a), kujutab endast abi, mis on antud vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikega 3 ja mis on ühisturuga kokkusobimatu.

2001. aasta juuniga lõppeva ajavahemiku eest tagastatav abi võrdub 600 baaspunkti võrra suurendatud Kreeka viitemäära ja HSY poolt ETVA-le tegelikult makstud intressimäära vahega.

Sellele järgneva ja laenu tagasimaksmisega lõppeva ajavahemiku eest tagastatav abi võrdub 400 baaspunkti võrra suurendatud Kreeka viitemäära ja HSY poolt ETVA-le tegelikult makstud intressimäära vahega.

Artikkel 12

3,26 miljoni euro ja 3,38 miljoni euro suurused garantiid, mille ETVA andis vastavalt 4. märtsil 1999 ning 17. juunil 1999 ja mis tühistati 2002. aastal (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse neid meetmeks E13b), kujutavad endast abi, mis on antud vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikega 3 ja mis on ühisturuga kokkusobimatu.

Garantiide tühistamisega lõppeva ajavahemiku eest tagastatav abi võrdub 480 baaspunkti (st 4,8 %) suuruse garantiitasu aastamäära ja HSY tegelikult makstud garantiitasu vahega.

Artikkel 13

75 % riigi garantiist, mis anti 8. detsembril 1999 laenule, mille ETVA andis HSY-le summas 10 miljardi Kreeka drahmi (29,3 miljoni euro) (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse seda meetmeks E14), kuulub asutamislepingu artikli 296 reguleerimisalasse.

Ülejäänud 25 % kõnealusest riigigarantiist ei kuulu asutamislepingu artikli 296 reguleerimisalasse ja kujutab endast abi, mis on antud vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikega 3. 750 miljonit Kreeka drahmi (2,20 miljonit eurot) sellest abist oli

ühisturuga kokkusobiv 31. märtsini 2002. Pärast seda kuupäeva sobis ühisturuga kokku vaid 1,32 miljonit eurot. Ülejäänud abi on kokkusobimatu.

Kui riigigarantii on veel kasutamata, tuleb viivitamatult peatada garantii see osa, mis kujutab endast kokkusobimatut abi (st 25 % veel kasutamata garantiist miinus 1,32 miljonit eurot, mis on kokkusobiv).

Lisaks tuleb garanteeritud laenu HSY-le väljamaksmisest algava ja kokkusobimatu riigigarantii tühistamisega lõppeva ajavahemiku eest tagastada abi summas, mis võrdub 600 baaspunkti võrra suurendatud Kreeka viitemäära ning garanteeritud laenu kogumaksumuse (intressimäär pluss HSY makstud garantiitasu) vahega.

Vastav abi arvutatakse välja riigigarantii selle osa suhtes, mis kujutas endast kokkusobimatut abi.

Artikkel 14

75 % ETVA 1,99 miljardi Kreeka drahmi (5,9 miljoni euro), 10 miljoni USA dollari ja 5 miljoni USA dollari suurustest laenudest HSY-le vastavalt 25. juulil 1997, 15. oktoobril 1997 ning 27. jaanuaril 1998 (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse neid meetmeid meetmeks E16) kuulub asutamislepingu artikli 296 reguleerimisalasse.

Ülejäänud 25 % laenudest kujutavad endast abi.

Esimeses, drahmides antud laenus sisalduv abi võrdub 400 baaspunkti võrra suurendatud Kreeka viitemäära ja HSY makstud intressimäära vahega. USA dollarites antud teises ja kolmandas laenus sisalduv abi võrdub 475 baaspunkti võrra suurendatud US LIBORi ning HSY makstud intressimäära vahega.

Nende kolme juhtumi puhul on abi antud vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikega 3 ja on ühisturuga kokkusobimatu.

Seetõttu tuleb abi tagastada.

Artikkel 15

25 % 81,3 miljonist eurost ja 40 miljonist eurost, mille puhul on tegemist Kreeka mereväe 2000. ja 2001. aastal tehtud hinnanguliste ettemaksetega, mis ületasid HSY poolt antud perioodi vältel vastavate lepingute täideviimisega seoses kantud kulusid (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse neid meetmeks E17), kujutab endast abi ühe aasta vältel.

Abi on antud vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikega 3 ja on ühisturuga kokkusobimatu. Tagastatav abi võrdub 600 punkti võrra suurendatud Kreeka viitemääraga, mida arvestatakse ühe aasta jooksul.

Artikkel 16

ETVA hüvitisgarantii HDW/Ferrostaalile, mis näeb ette üksikõik millise HSY-lt tagasinõutava riigiabi hüvitamist ETVA poolt HDW/Ferrostaalile (see meede on meetme osaks, mida käesoleva otsuse preambulis nimetatakse meetmeks E18c), kujutab endast abi, mis on antud vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikega 3 ja on ühisturuga kokkusobimatu. Lisaks on niisugune garantii iseenesest ühisturuga kokkusobimatu. Seetõttu tuleb kõnealune garantii viivitamatult peatada.

Artikkel 17

Kuna tagastatav abi, mis on määratletud artiklites 2, 3, 5, 6, 8, 9 ja 11–15, on toonud kasu üksnes HSY tsiviilotstarbelisele tegevusele, tuleb see tagastada HSY tsiviilotstarbelise tegevuse arvelt. Sellega seoses peab Kreeka esitama üksikasjaliku tõendusmaterjali, sealhulgas raamatupidamist auditeeriva sõltumatu ettevõtte kinnituse, mille kohaselt abi tagastamist on rahastatud ainult HSY tsiviilosa arvelt.

Artikkel 18

1. Kreeka peab artiklites 2, 3, 5, 6, 8, 9 ja 11–15 osutatud abi HSY-lt tagasi nõudma.
2. Tagasinõutavatelt summadelt arvestatakse intressi ajavahe- miku eest, mil nimetatud summad HSY käsutusse anti kuni nende täieliku tagasimaksmiseni.
3. Intressid arvutatakse liitintressina kooskõlas komisjoni määruse (EÜ) nr 794/2004⁽¹⁶⁷⁾ V peatükiga.
4. Abi nõutakse tagasi viivitamata ja tulemuslikult.

5. Kreeka tagab, et käesolev otsus rakendatakse nelja kuu jooksul pärast otsuse teatavakstegemise kuupäeva.

Artikkel 19

1. Kahe kuu jooksul pärast käesoleva otsuse teatavakstege- mist edastab Kreeka komisjonile järgmise teabe:
 - a) kasusaajalt tagasinõutav summa (põhisumma ja intressid);
 - b) täpne kirjeldus meetmetest, mis on selle otsuse täitmiseks võetud või kavatsetakse võtta;
 - c) dokumendid, millest selgub, et kasusaajale on ametlikult edastatud abi tagasimaksmise nõue.
2. Kreeka teavitab komisjoni selle otsuse rakendamiseks võetud riiklikest meetmetest, kuni abi tagasinõudmine on lõpule viidud. Komisjoni taotlusel esitab Kreeka viivitamatult teabe meetmete kohta, mis on selle otsuse täitmiseks võetud või mida kavatsetakse võtta. Lisaks edastab Kreeka üksikasjalikud andmed abisummade ja intresside kohta, mille kasusaaja on juba tagasi maksnud.

Artikkel 20

Käesolev otsus on adresseeritud Kreeka Vabariigile.

Brüssel, 2. juuli 2008

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Neelie KROES

- (¹) Menetluse algatamisest teatati ELTs C 202, 10.8.2004, lk 3. Menetluse pikendamisest teatati ELTs C 236, 30.9.2006, lk 40.
- (²) EÜT C 47, 12.2.1998, lk 3. Otsus saadeti Kreekale 1. augustil 1997. aastal (kiri SG(97)D 6556).
- (³) EÜT L 83, 27.3.1999, lk 1.
- (⁴) ELT C 202, 10.8.2004, lk 3.
- (⁵) Vt allmärkus 1.
- (⁶) Vt allmärkus 1.
- (⁷) Vt allmärkus 1.
- (⁸) Tõepoolest tuleb meelde tuletada, et kõik huvitatud isikute märkused tuli Kreekale märkuste esitamiseks edasi saata. Kreekal oli aega vastata üks kuu. Mõne üsna mahuka märkuse korral oleks Kreeka saanud paluda vastamiseks rohkem aega. Kui mõni väide ei olnud piisavalt põhjendatud, võis komisjon paluda lisadokumente kõnealuste väidete kinnitamiseks. Komisjon võis samuti esitada Kreekale täpseid küsimusi huvitatud isikute märkustes tõstatatud uute teemade kohta.
- (⁹) Kõnealune kiri koosneb 65 leheküljest (pluss 290 lehekülge lisasid), 24. aprilli kiri koosneb 35 leheküljest (pluss 900 lehekülge lisasid) ja 2. juuni kiri koosneb 63 leheküljest (pluss 1 750 lehekülge lisasid).
- (¹⁰) Kõnealuses lõigus esitatud teave on valdavalt pärit dokumendist „Hellenic Shipyards S.A. – konfidentsiaalne teabekiri – Alpha Finance/Kreeka Kommertspank/KPMG/Elias SP. Paraskevas” (märts 2001), mis esitati kõigile huvitatud pakkujatele. Kõnealuse aruande koopia esitasid TKMS/GNSH oma 21. juuni 2007. aasta kirjas.
- (¹¹) EÜT L 380, 31.12.1990, lk 27. Kreekale osutavad erisätted sisalduvad artiklis 10.
- (¹²) EÜT C 88, 30.3.1993, lk 6.
- (¹³) EÜT C 138, 20.5.1994, lk 2.
- (¹⁴) PV(95) 1258, 26.7.1995, SEC(95) 1322/2, 24.7.1995.
- (¹⁵) EÜT C 68, 6.3.1996, lk 4.
- (¹⁶) EÜT C 80, 13.3.1997, lk 8.
- (¹⁷) EÜT L 148, 6.6.1997, lk 1.
- (¹⁸) EÜT C 306, 8.10.1997, lk 5.
- (¹⁹) Komisjon kiitis ühinemise heaks ühinemisotsuse M.2772 kohaselt (25.4.2002), EÜT C 143, 15.6.2002, lk 7.
- (²⁰) Komisjon kiitis ühinemise heaks ühinemisotsuse M.3596 kohaselt (10.12.2004), ELT C 103, 29.4.2006, lk 30.
- (²¹) Komisjon kiitis ühinemise heaks ühinemisotsuse M.3932 kohaselt (10.11.2005), ELT C 287, 18.11.2005, lk 5.
- (²²) EÜT C 186, 6.8.2002, lk 5.
- (²³) ELT L 75, 22.3.2005, lk 44.
- (²⁴) Kreeka ametiasutused kinnitasid seda hinnangut 20. oktoobri 2004. aasta kirjas.
- (²⁵) 20. oktoobri 2004. aasta kirja punkt 2.1.
- (²⁶) Firma omavahendite hindamisel on neto omakapital palju olulisem kui aktsiakapital. Tõepoolest võetakse neto omakapitali all arvesse eelmiste aastate jaotamata kasumit ja kahjumit, mis vastavalt siis suurendab või vähendab firma omavahendeid.
- (²⁷) EÜT C 273, 9.9.1997, lk 3.

- (²⁸) Komisjon märgib, et HSY püüdis turult laenu saada madalama intressimääraga, kuid tulutult. See fakt selgub HSY direktorite juhatuse 1. detsembri 1998. aasta ja 27. jaanuari 1999. aasta koosolekuprotokollidest, mille koopiad esitasid TKMS/GNSH oma 21. juuni 2007. aasta kirjaga. Turult laenu saamise katsest räägiti samuti ajakirjanduses („Hellenic Shipyards plaanib esimest euroturu laenu”, Reuters News, 19. märts 1999).
- (²⁹) Tänu võlgade kustutamisele riigi poolt ei olnud ettevõtjal HSY peaaegu üldse võlgu, mistõttu olid intressikulud (st intressimäärad, mida maksti laenu andnud pankadele) 1997. ja 1998. aastal väga väikesed (need suurenesid oluliselt järgmistel aastatel). Kui intressikulud oleksid 1997. ja 1998. aastal olnud tavapärasel tasemel, oleksid majandustulemused olnud halvemad ja tõenäoliselt ei oleks siis 1998. aastal kasumist teatatud.
- (³⁰) Ümberkorralduskavas kavandati samuti laevade ümberehitamistegevuse märkimisväärset suurenemist pärast 1998. aastat. HSY-l ei õnnestunud seda eesmärki saavutada.
- (³¹) See oli tegelikult esimene laevaehitusleping, mis sõlmiti eraettevõttega viimase kahekümne aasta jooksul.
- (³²) Esimesest aastast alates sisaldasid HSY aruanded reserve eeldatava kahjumi jaoks mis tuleneb kõnealuse lepingu täitmise. Järgmistel aastatel kasvas kõnealuste reservide summa igal aastal. Lisaks näib, et kõnealused reservid ei olnud piisavad, sest ettevõtjad TKMS/GNSH algatasid kõnealuses küsimuses menetluse HSY müüja vastu. Sellise lepingu sõlmimise põhjuste kohta, mis tegelikult ei ole tulutoov, märgib komisjon, et lepingu sõlmimisel lootis juhatas tõenäoliselt katta osa laevatehase püsikuludest (laevaehituse tellimusraamat oli tollal tühi) ja seeläbi vähendada laevatehase eeldatavat kahjumit.
- (³³) Sellest lepingust räägiti ajakirjanduses. Vt näiteks „Hellenic sai kätte tähtsa allveelaevalepingu”, Lloyd's List International, 30. juuli 1999.
- (³⁴) Vastavalt ettevõtja Deloitte Financial Advisory Services aruande leheküljele 5–12 (edaspidi „esimene Deloitte'i aruanne”), mille HSY esitas pikendamisotsuse kohta esitatud märkuste kinnitamiseks, oleks allveelaevade ehitamine alanud alles 2003. aastal.
- (³⁵) Vastavalt leheartiklitele hoiatas HSY juhatas aktsionäre juba 1998. aasta oktoobris eelseisvate raskuste eest (vt ajakirjanduses ilmunud artikleid, millele on osutatud allmärkuses nr 38). Vastavalt HSY direktorite nõukogu 1. detsembri 1998. aasta protokollile prognoositi 1999. aastaks kahjumit. HSY juhtkond tunnistas 1999. aasta detsembri algul avalikult, et laevatehas kavatab 1999. aastal ja 2000. aastal registreerida 10 miljardit Kreeka drahmi (29 miljonit eurot) kahjumit („Hellenici juht loodab kasumit 2001. aastal”, Lloyd's List, 6. detsember 1999). Sellise suure kahjumi võimalikkusest 1999. aastal räägiti ajakirjanduses 1999. aasta novembris („Brown & Rooti meeskond aeti Hellenicist välja”, Lloyd's List, 19. november 1999).
- (³⁶) Välja arvatud juhul, kui riik annab täiendavat (kokkusbimatut) abi, et toetada laevatehase tsiviiltegevust ja toetada ulatuslikult sõjalist tegevust.
- (³⁷) Seetõttu seisib laevatehas silmitsi ohuga, et ei saa Kreeka ametiasutustelt lubatud investeerimisabi, kes olid sätestanud kava rakendamistähtjaks 31. detsembri 1999. Kreeka õiguse kohaselt oleks kõnealuse tähtaja pikendamisel tulnud kanda vähemalt 50 % kuludest.
- (³⁸) Dokumendis „Hellenic Shipyards S.A. – konfidentsiaalne teabekiri – Alpha Finance/Kreeka kommertspank/KPMG/Elias SP. Paraskevas” (märts 2001), mis esitati huvitatud pakkujatele (selle dokumendi koopia esitasid ettevõtjad TKMS/GNSH oma 21. juuni 2007. aasta kirjas), on kirjas: „Ometi muutusid 1999. aastal ettevõtte majandustulemused taas negatiivseks. Brown & Root nõudsid struktuursete personalikärbete jätkamist. Aktsionärid (ETVA pank ja töötajad) ei kiitnud selliseid kärpeid heaks ning Brown & Rooti leping tühistati” (lk 15). Leheartiklid on selgesõnalisemad: „Arvatakse, et juhtkond teavitas Hellenici laevatehase omanikke juba varakult möödunud aasta oktoobris, et tänavune aasta tuleb halb, kui ei astuta samme ratsionaliseerimaks tööjõudu, kes koos riigipangaga on laevatehase omanikeks. Esimest korda ajaloos kulutati raha laevatehase ajakohastamisele ning uus seadmestik muutis üleliigsete inimressursside probleemi veelgi teravamaks, ent aktsionärid on siiani lükanud tagasi ettepanekud likvideerida vähemalt 250 töökohta, millest enamik tuleks kontoritöötajate arvelt. Samas on juhtkond püüdnud võtta kasutusele suuremat paindlikkust laevatehase töötavades. Ent näib, et peamise tulemusena saavutati võõrandumine ametiühingute liidritest, kes püüdsid tõrjuda välja kaheksaliikmelise juhtkonna, mida juhatab hr Groves, kes on lähetatud siia Ühendkuningriigi ettevõttest Brown & Root.”

(³⁹) Komisjoni 16. juuni 2004. aasta otsuse (milles käsitletakse Hispaania poolt Siderúrgica Añón SA suhtes rakendatud meetmeid) põhjendus 68 (ELT L 311, 26.11.2005, lk 22); komisjoni 11. detsembri 2002. aasta otsuse (milles käsitletakse Hispaania poolt Sniace SA-le antud riigiabi) põhjendus 42 (ELT L 108, 30.4.2003, lk 35).

(⁴⁰) Vt allmärkus 34.

(⁴¹) Aruande lehekülj 5-19.

(⁴²) Vt allmärkus 28.

(⁴³) Komisjon kirjeldab siinkohal mõningaid vigu, mis nähtuvad Deloitte'i esimese aruande peatükist 5.0 „Hellenic Shipyards S.A. krediitvõime“.

Esiteks, mis puudutab „Investeerimiskava rakendamist (olukord ja areng)“, väidetakse esimese Deloitte'i aruande leheküljel 5-4, et 30. juunil 1999 „ületas kinnitatud summa 50 % koguinvesteeringust“. Tegelikult moodustas 30. juunil 1999. aastal kinnitatud summa 18 % investeerimiskava kogumaksumusest. See näitab, et investeerimiskava rakendamine edenes aeglaselt. Kava „Olukord ja areng“ oli seetõttu pigem „negatiivne“ tegur aruande leheküljel 5-2 toodud tabelis.

Teiseks, mis puudutab kriteeriumi „Hüpoteegiga koormatava vara olemasolu“ (leheküljed 5-5 ja 5-6), on komisjon seisukohal, et kõnealune element on ebaoluline selle hindamisel, kas erapank oleks andnud laenu ja garantiisid, mida andsid ETVA ja riik. Tõepoolest ei olnud viimased laenu ja garantiid antud vara omandiõiguse vastu. Selle hindamisel, kas riigi antud laenu või garantii kujutab endast riigiabi, tuleb hinnata, kas see konkreetne tehing oleks olnud vastuvõetav erainvestorile. Komisjon ei pea hindama, kas HSY, kui ta oleks sõlminud teistsuguse lepingu, mis annab laenuandjale rohkem õiguseid, oleks saanud neid laenu ja garantiisid. Isegi kui hüpoteegiga koormatava vara olemasolu oleks olnud oluline, märgib komisjon, et olemasolev vara oli koormatud hüpoteegiga juba 199 miljoni euro väärtuses kuni 1998. aastani ja 51 miljoni euro väärtuses 2003. aastani. Seetõttu oleks potentsiaalne laenuandja saanud üksnes teatavate varade omandiõiguse. Lisaks oli ettevõtja HSY materiaalne vara madala likvideerimisväärtusega. Seda kinnitas ettevõtja Deloitte Financial Advisory Services isegi oma teise aruande lehekülgedel 8-8 ja 8-9, mis koostati 18. juunil 2007 (edaspidi „teine Deloitte'i aruanne“), mille ettevõtjad TKMS/GNSH esitasid komisjonile tõestuseks oma 21. juuni 2007. aasta kirjas. Seetõttu on komisjon seisukohal, et „Hüpoteegiga koormatava vara olemasolu“ on meetmete hindamisel ebaoluline ja isegi kui see oleks oluline, ei oleks potentsiaalne laenuandja pidanud seda elementi nii positiivseks, nagu osutas sellele ettevõtja Deloitte oma esimeses Deloitte'i aruandes.

Kolmandaks ei paku „Hüpoteegiga koormatavate pooleliolevate töödega seotud ehitiste olemasolu“ (lehekülj 5-7) piisavat kaitset laenuandjale, kui HSY ei täida oma kohustusi ja lõpetab tegevuse. Tõepoolest on pooleliolevate tööde turuväärtus tavaliselt madal võrreldes rahaliste vahenditega, mis on laenatud nende teostamiseks ja võrreldes lepingu väärtusega. Seda näitlikustavad Strintzise liinide tellitud kahe parvlaeva kered, mis müüdi väikese hinnaga ja alles (st mitte varem kui) kaks aastat pärast laevaehituslepingu tühistamist. Mis puudutab HSY nõuete ülekantavust laenu andnud pangale, ei ole see piisav kaitse, kuna juhul, kui laevatehas lõpetab oma tegevuse, ei saa ostja tellitud toodet ning ei pea seetõttu ostuhinda maksma. See tähendab, et garantii oleks väärtusetu just selles stsenaariumis, kui seda vaja läheb. Nõuetega seotud lepingute loovutamine ei võimalda seetõttu saada laenu andval pangal ettevõtja HSY pankroti korral tagasi just väga palju raha (vt näiteks käesoleva otsuse allmärkuseid 128 ja 131). Järelikult ei oleks potentsiaalne laenuandja pidanud seda elementi nii positiivseks kui ettevõtja Deloitte osutas sellele oma esimeses Deloitte'i aruandes.

Neljandaks, mis puutub punktidesse „Akttsionäride pangalaenu kogusumma. Omakapitali määr ja tasumata võlakohustused antud ajahetkel“, „Allkirjastatud kliendilepingud (HSY tellimusraamat)“, „Tulude suurendamise areng“ ja „Kasumlikkuse areng“, viitab komisjon oma märkustele, mis on toodud eespool käesolevas otsuses. Muu hulgas tuletab komisjon meelde, et hiljemalt 1998. aasta neljandas kvartalis oleks saanud prognoosida, et HSY teatab 1999. aastal kahjumist. Järgmistel kuudel selgus, et kahjum tuleb suur ning suurt kahjumit oodatakse samuti 2000. aastaks, mille tagajärjel HSY netoväärtus läheneb peaaegu nullile. Kokkuvõtteks on komisjon seisukohal, et esimeses Deloitte'i aruandes ei võeta arvesse negatiivseid finantstulemusi 1999. ja 2000. aastal, mis olid prognoositavad kõnealuste aastate alguses.

Viiendaks ja viimaseks, nagu juba selgitatud, oleks iga potentsiaalne laenuandja käsitleanud negatiivse tegurina tingimusi ja põhjuseid, millega HSY juhtkond välja tõrjuti. Seetõttu ei nõustu komisjon liigitusega „Määratlematu“ leheküljel 5-2.

- (⁴⁴) Seda küsimust käsitletakse järgmises punktis (punkt 3.2), kus komisjon analüüsib riigi seotust ETVA käitumisega. Arengupangana tegutsemine oli tol hetkel ETVA ainus pädevus. Kreeka ametiasutused osutavad allmärkuses 63 oma reaktsioonile pikendamisotsuse suhtes. „ETVA oli Kreeka ainus arengupank ning seega ei saa selle arendustegevust võrrelda teiste krediidasutuste tegevusega.”
- (⁴⁵) Vt allmärkus 52.
- (⁴⁶) Pärast 30. juunit 1999 alanud perioodi kontekstis ei õnnestunud komisjonil teada saada, milline oli HSY aktsiate „väärtus”, mida ETVA püüdis säilitada. Tegelikult oli finantsolukord nii halb, et ei ole arusaadav, kuidas said aktsiad üldse olla mingi märkimisväärse väärtusega.
- (⁴⁷) Juhtum C-482/99 Prantsusmaa vs. komisjon („Stardust”), EKL [2002], I-4397, lõige 52.
- (⁴⁸) 5. oktoobri 2006. aasta kiri, lõige 156.
- (⁴⁹) 5. oktoobri 2006. aasta kiri, lõige 156.
- (⁵⁰) Aktsiate ostu-müügileping allkirjastati 18. detsembril 2001 ja seda muudeti müügi lõppemise päeval 20. märtsil 2002.
- (⁵¹) Mitmed ajakirjanduses ilmunud artiklid tõestavad valitsuse seotust kõnealuse otsusega. Vt näiteks: „Kreeka laevatehase tähtaeg/Valitsus otsustab osta laevatehase Hellenic Shipyards”, Financial Times, 19. aprill 1985; „Kreeka majandus- ja laevandusministri G. Arsenise sõnusti avaldatakse valitsusele survet ettevõtja Hellenic Shipyards ostmiseks Kreeka tööstuse struktuuri tõttu”, Lloyd’s List International, 29. juuni 1985; „Valitsus ostab pödüra Kreeka laevatehase”, Financial Times, 17. juuli 1985; „Kreeka kaitseminister A. Drossoyannis teatas, et tulevased uued laevaehitustellimused esitatakse ettevõtjale Hellenic Shipyards”, Lloyd’s List International, 26. juuli 1985; „Töötud laevatehase töölised marsivad Ateenas”, The Wall Street Journal, 12. juuli 1985.
- (⁵²) 25. novembri 1986. aasta kirjas teavitas Kreeka komisjoni 58,3 miljoni USA dollari suurusest kapitalisüstitist, mille ETVA tegi ettevõtjasse HSY. Juhtum registreeriti numbriga N 230/86. 20. märtsi 1987. aasta kirjaga (viide SG (87) D/3738) teatas komisjon Kreekale, et on otsustanud käsitleda ETVA kapitalisüsti riigiabina, mis on ühisturuga siiski kokkusobiv.
- (⁵³) Seaduse nr 2367/1995 peatükk E (artiklid 12–15).
- (⁵⁴) Näiteks nähakse seaduse 2367/1995 artiklis 13 ette 600 töökoha kaotamine ettevõttes ja täpsustatakse töölt lahkumise soodustust. Samuti kustutatakse kõnealuse seaduse artikli 14 kohaselt ettevõtja HSY tollastest võlast 99 %.
- (⁵⁵) Nagu eespool osutatud, hakkas riik tegelikult andma suurtes summades abi ettevõtjale HSY kohe pärast selle ostmist.
- (⁵⁶) Nagu eespool kirjas, puudus HSY-l pankadele juurdepääs alates 30. juunist 1999. Kuna HSY ei saanud turult laenu ja kuna ta oli ebakindlas finantsolukorras, oleks ETVA keeldumine laenu andmisest või kõrgemate intressimäärade nõudmine teravdanud HSY probleeme (või isegi andnud tõuke pankrotile), mis oleks riigi jaoks olnud vastuvõetamatu. Seega ei olnud ETVA-l, arvestades riigi mõju, muud võimalust kui anda laenu, mida HSY küsis.
- (⁵⁷) Komisjoni teatis vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 93 lõikele 2 teistele liikmesriikidele ja huvitatud isikutele abi kohta, mida Kreeka otsustas anda ettevõtjale Hellenic Shipyards, EÜT C 80, 13.3.1997, lk 8.
- (⁵⁸) Juhtum C-482/99 Prantsusmaa vs. komisjon („Stardust”), EKL [2002], I-4397, lõige 56.
- (⁵⁹) Kreeka ametiasutuste 18. septembri 2002. aasta kiri (registreeritud komisjonis 23. septembril 2002. aastal numbriga A/36895), saadetud juhtumi CP 101/02 raames.
- (⁶⁰) Juhtum C-482/99 Prantsusmaa vs. komisjon („Stardust”), EKL [2002], I-4397, lõige 56.

- (⁶¹) Kreeka ametiasutuste 20. novembri 2003. aasta kiri, saadetud juhtumi CP 101/02 raames.
- (⁶²) Need anti lisaks ETVA olemasolevale osalusele ettevõtjas HSY, mille tulemusel oli ETVA kogupanus HSYsse märkimisväärne. Selle panuse olulisust tõestab see, et ETVA 2000. aasta aruandes tunnistatakse kahjusid, mida tekitas pangale selle seotus ettevõtjaga Hellenic Shipyards (lk-d 42 ja 43).
- (⁶³) Kreeka 15. juuni 2006. aasta kiri (sissenõudmismenetlus on registreeritud numbri CR 40/02 all).
- (⁶⁴) Otsuses C 10/94 ei hinda komisjon võlgade kustutamist, mis tulenevad „sõjaväelaevade ehitamisest”, kuna see on „tegevus, mis jääb EÜ asutamislepingu reguleerimisalast välja”. Sarnaselt ei hinda otsuses N 513/01 komisjon 75 % riigi toetust summas 118 miljonit eurot, kuna see on seotud sõjalaevade ehitamisega.
- (⁶⁵) Tuletatakse meelde, et HSY ei pidanud kõnealuste aastate jooksul eraldi raamatupidamisarvestust sõjalise ja tsiviiltegevuse kohta. Seetõttu ollakse seisukohal, et meetmega rahastatakse konkreetset tegevust üksnes siis, kui abi andmise otsuses osutatakse täpselt sellele, millist tegevust rahastatakse.
- (⁶⁶) EÜT C 288, 9.10.1999, lk 2.
- (⁶⁷) Samal aastal ei hinnanud komisjon laevatehase sõjalise tegevusega seotud võlgade kustutamist riigiabi eeskirjade kohaselt.
- (⁶⁸) See selgub samuti otsuse C 10/94 sõnastusest.
- (⁶⁹) See teave edastati samuti huvitatud pakkujatele 2001. aasta erastamisprotsessi ajal, nagu võib järeldada 19. juuni 2001. aasta aruandest „Nõuetele vastavus” (Due Diligence), mille Arthur Andersen esitas ettevõtjatele HDW ja Ferrostaal, lk 23 (ettevõtjate TKMS ja GNSH 21. juuni 2007. aasta kirjas esitatud aruande lisa C).
- (⁷⁰) Komisjon tuletab meelde, et komisjonile ei esitatud taotlust aastatel 2001–2002 toimunud erastamise ning veel vähem investeerimisprogrammi külmutamise kohta kõnealuse protsessi ajal.
- (⁷¹) 20. oktoobri 2004. aasta kirja punkt 1.3.b.
- (⁷²) Kreeka ametiasutused esitasid summa eurodes.
- (⁷³) Kõnealune teave on esitatud Kreeka 20. oktoobri 2004. aasta kirja punktis 1.3 ja lisades 4, 5 ja 6.
- (⁷⁴) EÜT C 71, 11.3.2000, lk 14.
- (⁷⁵) Vt Kreeka 20. oktoobri 2004. aasta kirja allmärkus 14.
- (⁷⁶) Garantiide teatise punktis 2.1.2 on osutatud, et „isegi kui selgub, et riik ei tee ühtegi garantiiga seotud väljamakset, võib ikkagi olla tegemist riigiabiga asutamislepingu artikli 87 lõike 1 kohaselt. Abi andmine toimub garantii andmise hetkel, mitte selle kasutamise või garantii tingimuste kohaste väljamaksete tegemise ajal. Seda, kas garantii kujutab endast riigiabi või mitte, ning kui kujutab, siis kui suur võiks olla selle summa, tuleb hinnata garantii andmise ajal.”
- (⁷⁷) Näiteks on dokumendi „Hellenic Shipyards S.A. – konfidentsiaalne teabekiri – Alpha Finance/Kreeka kommertsbank/KPMG/Elias SP. Paraskevas” (märts 2001), mis esitati huvitatud pakkujatele, leheküljel 10 mainitud HSY konkurendina ettevõtet „Portugal shipyards”. Kõnealuse aruande koopia esitasid TKMS/GNSH oma 21. juuni 2007. aasta kirjas.
Komisjon märgib samuti, et komisjoni ühinemisotsuse COMP/M.2772 – HDW/FERROSTAAL/HELLENIC SHIPYARD rubriigis „Geograafiline turu määratlemine” on osutatud, et „osapooled väidavad, et turg igat liiki kaubalaevade ehitamiseks, remontimiseks ja ümberehitamiseks hõlmab geograafiliselt kogu maailma, kuna laevade transpordikulud on võrdlemisi väikesed ja puuduvad olulised kaubandustõkked”.
- (⁷⁸) Komisjon märgib samuti, et komisjoni ja nõukogu eelnevate otsuste kohaselt HSY-le antud riigiabi kohta sõltus HSY konkurentsimoonutuste ja kaubandusmõju olemasolust. Neid otsuseid ei ole kunagi vaidlustatud. Seega ei ole kõnealuste meetmete hindamisel, mis rakendati sama perioodi jooksul, vaja ulatuslikult tõestada kõnealuse kahe kriteeriumi täitmist.

- (⁷⁹) EÜT L 202, 18.7.1998, lk 1.
- (⁸⁰) EÜT C 288, 9.10.1999, lk 2.
- (⁸¹) Teabe esitas Kreeka 20. oktoobri 2004. aasta kirja punktis 1.3.a ja lisas 4.
- (⁸²) Kui laevatehas oleks tegevuse lõpetanud, oleksid pädevad kontrolliasutused võinud otsustada jätta teostamata kõik kava elluviimise kontrolltoimingud, millisel juhul oleks esimese osa väljamaksmise eeltingimus jäänud täitmata.
- (⁸³) Kreeka ametiasutused selgitavad oma 20. oktoobri 2004. aasta kirja lõikes 1.2.2 „Esimene pädevate asutuste poolt teostatud kontrollimine” (inglisekeelne tõlge), et rahvamajanduse ministeerium on hilineanud kontrollivormi koostamisega, mistõttu Kreeka valitsuse heakskiiduotsuses kehtestatud tähtaeg, 31. detsember 1999, on ületatud. Abi väljamaksmiseks selle kuupäeva järel pidid Kreeka ametiasutused kinnitama investeerimiskava elluviimise ajavahe- miku pikendamise. Pikendusotsuse vastuvõtmine eeldas otsustuskomitee volituste pikendamist, mille muutsid keeru- liseks seadusandluses tehtud muudatused.
- (⁸⁴) EÜT C 368, 23.12.1994, lk 12.
- (⁸⁵) Erinevus kahe intressimäära vahel tuleb korrutada laenu tasumata (st seni tagastamata) põhisummaga asjaomase aasta vältel.
- (⁸⁶) Sarnasel viisil näitab garantiisid käsitlev teatis abi andmist garantii andmise ajal ja mitte mingil kuupäeval tulevikus (vt allmärkus 79).
- (⁸⁷) Laenu turuväärtus sõltub tulevaste rahavoogude nüüdisväärtusest, mida diskonteeritakse intressimääraga, mis peegeldab laenuga seonduvat riski. Kui laenulepingus sätestatud intressimäär on sellest intressimäärast väiksem, langeb turuväärtus laenu nominaalväärtusest allapoole.
- (⁸⁸) Kui ETVA uus omanik oleks erastamise järel otsustanud pikendada riigigarantiita laenu kauemaks kui selle esialgne tähtaeg, oleks esialgsele tähtajale järgneval ajavahemikul puudunud igasugune abi riigi ressursside puudumise tõttu äsja selgitatud põhjustel.
- (⁸⁹) Teabe esitas Kreeka 20. oktoobri 2004. aasta kirja punktis 1.3 ja lisas 6.
- (⁹⁰) Vt allmärkus 86.
- (⁹¹) Võib tekkida küsimus, miks ETVA allkirjastas laenulepingu 31. mail 2002, kui puudus kavatsus vastav summa HSY- le välja maksta. Komisjon märgib, et lepingu kuupäev langeb kokku HSY müügi lõpuleviimise allkirjastamiskuu- päevaga. Seetõttu on tõenäoline, et HSY ostjad avaldasid ETVA-le survet täiendava rahastamise võimaldamiseks HSY- le, ähvardades vastasel juhul keelduda müügi lõpuleviimisest. Antud olukorras nõustus ETVA tõenäoliselt vastava laenulepingu sõlmimisega, kuid lisas lepingusse sätteid, mis võimaldasid ETVA-l keelduda laenu väljamaksmisest juhul, kui HSY taotleb vastava makse sooritamist. Nagu selgitatakse meetme E18c hindamisega seoses, eeldati Piraeus Bankilt kooskõlas 20. märtsi 2002. aasta lepingu lõikega 8.2.2 riigi abistamist HSY müügi lõpuleviimisel. Seda arvesse võttes avaldas ka riik tõenäoliselt kõnealuse laenulepingu allkirjastamiseks HSY müügi lõpuleviimise lihtsus- tamise eesmärgil ETVA-le survet.
- (⁹²) HSY esitas laiendamisotsust käsitlevad märkused 30. oktoobri 2006. aasta kirjas. Selle kirja lõikes 4 osutatakse: „Võttes arvesse asjaolu, et HSY on teinud Kreeka riigiga tihedat koostööd riigi vastuse osas Euroopa Komisjonile, ei usu ettevõtte, et Kreeka riigi poolt juba esitatud teabe uuesti esitamine või samade põhjenduste toomine, mille sisu ettevõtte täielikult toetab, oleks vajalik, kuid vastusele lõpliku kuju andmiseks ja komisjoni abistamiseks oma ülesande täitmisel võtab ettevõtte kokku seniesitatud põhjendused, esitab uue tõendusmaterjali, mis koguti Kreeka riigi vastusest käesoleva vastuseni möödunud aja vältel, ning toob uued või täiendavad argumendid.” Eeltoodust tulenevalt liidetakse HSY ja Kreeka märkused laiendamisotsuses ning samu põhjendusi ei korrata.
- (⁹³) Direktiivi 90/684/EMÜ kohaselt jaguneb ümberkorraldusabi (peatükk III) investeringuabiks (artikkel 6), sulgemis- abiks (artikkel 7), uurimis- ja arendusabiks (artikkel 8) ning tegevusabiks ümberkorraldamise jaoks (artiklid 9 ja 10).
- (⁹⁴) Kreeka ametiasutuste 15. veebruari 2008. aasta kiri, lõige 26.

- (⁹⁵) Kreeka ametiasutuste 19. märtsi 2007. aasta kiri. Seda korrati 29. juuni 2007. aasta kirjas, lõiked 62 ja 63.
- (⁹⁶) Üksikasjalik teave vastava osalemise kohta esitatakse meetme E10 analüüsis.
- (⁹⁷) Kreeka ametiasutuste 31. märtsi 2003. aasta kiri, väljavõte vastusest küsimusele 5.
- (⁹⁸) Kreeka ametiasutuste 29. juuni 2007. aasta kiri, väljavõtted lõigetest 49, 50 ja 51.
- (⁹⁹) Komisjon ei võinud jätta ega jätnud tähelepanuta seda, et töötajatel on teatavad eesmärgid, näiteks töökoha säilitamine, mistõttu nad üritavad vastavaid eesmärke neile kuuluva ettevõtte juhtimisel kaitsta. Samas tähendas kõrge ostuhind seda, et oma aktsiate väärtuse säilitamine ja suurendamine oleks muutunud töötajate jaoks samuti tähtsaks eesmärgiks.
- (¹⁰⁰) Tähelepanu pööratakse asjaolule, et ostuhinna tasumine töötajate poolt nende töötasude ja toetuste osalise kinnipidamise kaudu oli lisaks 1995. aasta lepingule sätestatud ka seaduse 2367/1995 artikliga 12.
- (¹⁰¹) Tuletatakse meelde, et EVTA oleks võinud jõustada oma pandi aktsiate suhtes juhul, kui töötajad ei olei oleks tasunud ostuhinda kooskõlas 1995. aasta septembri lepingu sätestatuga.
- (¹⁰²) Tähelepanu pööratakse asjaolule, et ostuhinna tasumine töötajate poolt nende töötasude ja toetuste osalise kinnipidamise kaudu oli lisaks 1995. aasta lepingule sätestatud ka seaduse 2367/1995 artikliga 12.
- (¹⁰³) 1995. aasta septembri lepingus oli selgelt välja toodud, et töötajad peavad paralleelselt tasuma ostuhinna ja panuse kapitali suurendamisse. Seega ei kujuta niisugune topeltmaks endast midagi ootamatut. Tegu on 1995. aasta septembri lepingu olulise osaga. Kreeka oleks pidanud kontrollima, kas lepingu põhisätted on teostatavad, enne selle esitamist komisjonile erastamistehinguna. Kui Kreeka poolt komisjonile esitatud lepingu olulised sätted osutuvad jõustamatuks, tuleb järeldada, et otsus C 10/94 põhines Kreekalt saadud eksitaval teabel ja kuulub tühistamisele.
- (¹⁰⁴) Kreeka ametiasutuste 29. juuni 2007. aasta kirja lõiked 59 ja 60.
- (¹⁰⁵) Kreeka 5. oktoobri 2006. aasta kirja lõige 191 osutab: „Alates 31.12.1998 kuni HSY aktsiate müüginini konsortsiumile HDW/FS (11.10.2001) peeti kinni osa töötajatest aktsionäride töötasudest, nagu eespool selgitatud, 49 % aktsiate ostuhinna tasumiseks ETVA-le.” Sarnase väite esitas HSY oma 31. oktoobri 2006. aasta kirja lõigetes 35 ja 36. Enne laiendamisotsust olid Kreeka ametiasutused esitanud sarnaseid väiteid oma 26. mai 2005. aasta kirja kaheksandas peatükis. Lisaks on Kreeka mitmes kirjas osutanud, et töötajatele kuulus 49 % aktsiatest. Seega jättis Kreeka mulje, et 1995. aasta septembri leping on ellu viidud. Komisjon avastas üksnes menetluse algatamise järel, et Kreeka polnud rakendanud omaenese seadust (st seadust 2367/1995), andes töötajatele üle 49 % HSY omandiõigusest, kuid jättes lepingu muus osas ellu viimata, nimelt loobudes ostuhinna tasumise nõudmisest töötajatelt. Vastupidiselt eeltoodule sisaldus Kreeka ametiasutuste 31. märtsi 2003. aasta kirjas kaudne vihje sellele, et töötajad (osa töötajatest) ei ole tasunud (osa) aastastest osamaksetest kavandatud viisil.
- (¹⁰⁶) Komisjoni 27. aprilli 2007. aasta kiri Kreekale (küsimus 3) ja 23. augusti 2007. aasta kiri HSY-le.
- (¹⁰⁷) Komisjoni 27. aprilli 2007. aasta kiri Kreekale (küsimus 4) ja 23. augusti 2007. aasta kiri HSY-le. Viimatimainitud kiri saadeti Kreekale märkuste esitamiseks 13. novembril 2007. aastal, andes Kreekale teistkordselt võimaluse esitada märkusi.
- (¹⁰⁸) Kreeka 29. juuni 2007. aasta kirja punktid 2.3.c ja 2.4, HSY 9. oktoobri 2007. aasta kiri ning Kreeka 14. detsembri 2007. aasta ja 15. veebruari 2008. aasta kirjad.
- (¹⁰⁹) Seoses KEYMARi remondiga 2003. aasta esimeste kuude vältel väidab Kreeka, et kuivõrd remonditööd olid muude juhtumitega võrreldes märksa keerukamad, on mõistlik eeldada, et vahetute tundide protsent oli mitte 20 %, vaid 25 %.
- (¹¹⁰) Kreeka 5. oktoobri 2006. aasta kirja lõige 144.
- (¹¹¹) Komisjoni 27. aprilli 2004. aasta kiri (küsimus 2.2), millele Kreeka vastas 29. juuni 2007. aasta kirjaga.

(¹¹²) Kõige tõenäolisemalt näitab antud väärtus ära HSY töötajate tootliku töötunni tunnihinna HSY jaoks vastaval aastal. Töötaja tootlike töötundide arv moodustab vaid murdosa vastava töötaja HSY poolt tasustatud tundide arvust. Kõnealune väärtus sõltub paljudest teguritest, muu hulgas laevatehase struktuurist ja tõhususest. Alltöövõtjad aga konkureerivad omavahel. Seetõttu peavad nad olema konkurentsivõimelised ja paindlikud. Nende püsikulud (st alalised töötajad) on piiratud ja nende väljaminekud peavad olema väikesed. Laevatehased kasutavad alltöövõtjaid just sellepärast, et alltöövõtjate kasutamine on täiendava tööjõu palkamisest odavam.

(¹¹³) Konsultant märgib:

„Alltöövõtjate inимtundide arvu saab tuletada kulude järgi, kasutades inимtunni keskmist maksumust, mis on võrreldav sama valdkonna ja riigi alltöövõtjate vahel.

Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fondi poolt avaldatud aruande „Palga areng 2006” („Pay development 2006”) kohaselt on brutokuupalga alammäär Kreekas 625,97 eurot ning Prantsusmaal 1 254,28 eurot.

Keskmine inимtunni turuhind laevaremondi valdkonnas jääb Prantsusmaal 40 ja 50 euro vahele; rakendades Prantsusmaa ja Kreeka palga alammäärade erinevusest tulenevat suhtarvu 2, võiks eeldada, et inимtunni turuhind laevaremondi valdkonnas jääb Kreekas vahemikku 20–25 eurot.

Meie poolt tehtud järelepärimiste tulemusena näib, et 2007. aasta alguses jäi kõnealune määr vahemikku 30–36 eurot. Antud hinna näol on tegu iga otseste inимtunni arvejärgse maksumusega, mis hõlmab kõiki kaasnevaid kulusid: kaudsed töötunnid, juhtkonna töötunnid ja üldkulud.

Kuivõrd me ei tuvastanud laevaremondi sektori keskmise palga suurusjärku võrdluses palga alammääraga mõlemas riigis, eelistame kasutada konservatiivset väärtust, mistõttu rakendame oma kalkulasioonides inимtunni hindu vahemikus 30–36 eurot tunnis.

Kreeka poolt komisjonile esitatud materjalide lisa 6 mainitud alltöövõtjate inимtunnimäärad on järgmised.

(EUR)

Aasta	Otsesed	Sealhulgas kasum (1 %) ja kaudsed kulud (20 %), kooskõlas Kreeka esitatud materjalide lisa 6 sisalduva metodoloogiaga
2002	25,97	40
2003	27,49	42,3
2004	[...]	[...]
2005	[...]	[...]
2006	[...]	[...]

Kui arvutame allhangitud inимtundide arvu inимtunni kulude põhjal, mis jäävad vahemikku 30–36 eurot aastal 2006, ning tuletame nendest eelnevate aastate näitajad, kasutades EUROSTATi avaldatud eskalatsioonindeksit, saame tulemuseks järgnevad arvud:

INDEKS: Im-Ici-tot	2002	2003 (9 m)	2004	2005	2006
EL-27 indeks	108,9	112,8	116,5	119,7	121,6
Kreeka indeks	113,5	116,6	127,0	127,7	133,9
Alltöövõtu bilanss	3 804 891	16 471 323	[...]	[...]	[...]
Konsultandi hinnang					
Inимtunni maksumus (min. väärtus)	25,4	26,1	28,5	28,6	30
Alltöövõtja otsesed inимtunnid (maks. hinnang)	149 598	630 388	[...]	[...]	[...]
Konsultandi hinnang					
Inимtunni maksumus (maks. väärtus)	30,5	31,4	34,2	34,3	36
Alltöövõtja otsesed inимtunnid (min. hinnang)	124 665	525 324	[...]	[...]	[...]
Hellenic Shipyardi näitajad					
Inимtunni maksumus	25,97	27,49	[...]	[...]	[...]
Inимtunni maksumus + kaudsed näitajad + kasum	40,0	44,5	[...]	[...]	[...]
Alltöövõtja otsesed inимtunnid	95 232	370 142	[...]	[...]	[...]

- (¹¹⁴) Komisjoni 27. aprilli 2004. aasta kiri (küsimus 2.2.d), millele Kreeka vastas 29. juuni 2007. aasta kirjaga.
- (¹¹⁵) Juhtum T-296/97 Alitalia vs. komisjon EKL [2000] II-3871, lõiked 82 ja 84.
- (¹¹⁶) Muu hulgas ei saa ETVA ühelt poolt jätta jõustamata 1995. aasta septembri lepingu seda osa, mis käsitleb ostuhinna tasumist (st hoiduda meetmete rakendamisest vastavate aastamaksete kättesaamiseks) ja teiselt poolt väita, et ta oli sama lepingu alusel kohustatud osalema kapitali suurendamises. Teisisõnu – et ETVA ja Kreeka otsustasid hoiduda lepingu oluliste tingimuste õigest jõustamisest, ei saa nad samal ajal valikuliselt tuua esile lepingu muid sätteid väitmaks, et ETVA oli lepinguliselt kohustatud teatud asju tegema (st osalema kapitali suurendamises).
- (¹¹⁷) HSY töötajad osalesid kapitali suurendamises. Samas aga ei olnud nende olukord võrreldav ETVA olukorraga. Nad olid juba rikkunud 1995. aasta septembri lepingut, jättes ostuhinna ETVA-le tasumata. Lisaks oli nende olukord ETVA ja turumajandusliku investoriga võrreldes erinev. Nad tundsid muret oma töökohtade säilimise pärast, mis innustas neid investeerima HSY-sse isegi juhul, kui eeldatav rahaline tasuvus oleks turumajandusliku investori jaoks olnud investeerimiseks ebapiisav.
- (¹¹⁸) Kreeka esitas kõnealuse seaduse koopia oma 5. oktoobri 2006. aasta kirja lisana 10.
- (¹¹⁹) Kreeka ja HSY esildistest (sh Deloitte'i aruandest) ei selgu üheselt, kas lisatasu suurus oli 0,4 % aastas, kuid see tasuti kvartalipõhiselt, või 0,4 % kvartalis. Ehkki oluline tagasinõudmismenetluse raames, ei muuda see otsuse lõppjärel-dust.
- (¹²⁰) Loend esitati aruande lehekülgedel 3–11 ja 3–12, 10 miljardi Kreeka drahmi suuruse laenu, mida võimaldati riigi-garantii seaduse 2322/1995 alusel (käesoleva otsuse meede E14), analüüsi raames.
- (¹²¹) Komisjon on kinnitanud abi mittesisaldavad garantiiskeemid laevaehituse jaoks Saksamaal (ELT C 62, 11.3.2004, lk 3), Madalmaades (ELT C 228, 17.9.2005, lk 10), Prantsusmaal (ELT C 259, 27.10.2006, lk 14) ja Soomes (ELT C 152, 6.7.2007, lk 6). Kaks viimast skeemi hõlmavad otseselt ettemaksetele antavaid garantiisid.
- (¹²²) Kuna ETVA oli sissemaksegarantiide andmise ajal 100 % riigi valduses, kujutas juba HSY poolt ETVA-le makstud garantiitasu endast tasu riigile.
- (¹²³) Muudatused olid järgmised:
Programmileping 33a – SD 33a (20 HA/A tarnimine): trahve arvestati kuni 31. detsembrini 2002 ja talletati muudatustes kindlate summadena. Lepiti kokku, et vastavad summad kuuluvad maksmisele 10 osamaksega, esimene osamakse esimese sõiduki üleandmisel ja ülejäänud üheksa osamakset vastavalt iga üheksa ülejäänud tarne üleand-misel. Lepiti kokku, et trahvide juurdekasv peatub alates 1. oktoobrist 2003. aastal, tingimusel, et konsortsium (Siemens AG, Siemens SA ja HSY) tarnib OSE-le samavääarse veeremi. Konsortsium täitis antud tingimuse vaid osaliselt, mistõttu OSE arvestas kokku ja nõudis välja trahvisummad kogu perioodi eest.
Programmileping 39 – SD 39 (24 elektriveduri tarnimine): trahve arvestati kuni 31. detsembrini 2002. aastal ja talletati muudatustes kindlate summadena. Lepiti kokku, et vastavad summad kuuluvad maksmisele 10 osamaksega, esimene osamakse esimese sõiduki üleandmisel ja ülejäänud üheksa osamakset vastavalt iga üheksa ülejäänud tarne üleandmisel. Tarneaja pikendusena võimaldati trahvivaba ajavahemik. PA 39 SD 39 korral ei kehtestatud sätteid samavääarse veeremi kohta, kuid tarnegraafikut muudeti. OSE nõudis konsortsiumilt (Siemens AG, Siemens SA ja HSY) sisse karistusklause põhjal määratletud summad 31. detsembri 2002 seisuga.
Programmileping 35 – SD 35 (29 rööbasbussi tarnimine): trahvivaba perioodi ei võimaldatud, mistõttu OSE nõudis trahviklauslite põhjal määratletud summad sisse. Trahvisummadelt arvestatud viivis nõuti välja ajavahemiku eest, mille vältel vastavaid summasid ei tasutud.
- (¹²⁴) Kreeka 5. oktoobri 2006. aasta kirja seisuga oli kinni peetud 9 932 511,99 euro suurune summa ja kinnipidamist ootas veel 826 556 euro suurune summa.
- (¹²⁵) Selle programmilepingu konsortsiumi kuulusid HSY, Siemens AG ja ABB Daimler-Benz Transportation (alates 1. maist 2001. aastal Bombardier Transportation). Lepingu elluviimise protsendid nägid ette, et 22,06 % summaar-sest lõpphinnast tasutakse HSY-le ja 77,94 % muudele ettevõtetele.

- (¹²⁶) Sama leping nägi lisaks ette automaatse rongide kaitse- ja tuvastussüsteemi konfigureerimise ning paigaldamise viiekümnesse mootorrongi. Graafik nägi ette tööde lõpetamise 2004. aasta jaanuaris. Juhatus otsustas oma otsusega nr 578/4/4-9-2002 ühehäälselt pikendada üleandmisega 19. maini 2004. aastal, võttes arvesse asjaolu, et viivitus polnud tekkinud konsortsiumi süü läbi. Töö viidi lõpule 4. juunil 2004. aastal. Programmilepingu lõike 14 kohaselt pidi kokkulepitud üleandmisaja rikkumise eest määratavate trahvide arvestus algama neljakümne päeva möödumisel lepingujärgsest üleandmiskuupäevast ja üksnes juhul, kui rikkumise süüdlaseks on tarnija. Eeltoodust tulenevalt puudus alus trahvide ja viiviste rakendamiseks kõnealuse viivituse tõttu.
- (¹²⁷) Kreeka ja HSY esildistest (sh Deloitte'i esimesest aruandest) ei selgu üheselt, kas laen oli algselt antud drahmides või eurodes. Kreeka vastuses algatamisotsusele on osutatud vaid summad eurodes ja kolme kuu Euriboril põhinev intressimäär. Samas osutab esimene Deloitte'i aruanne, et laenusummaks oli 16,92 miljardit drahmi ja intressimäär põhines Liboril. Antud küsimusse saab selgust tuua tagasinõudmismenetluse raames.
- (¹²⁸) 21. juuni 2007. aasta kirjas esitasid TKMS ja GNSH teise Deloitte'i aruande. Selle aruande Lisa C on „Hellenic Shipyards S.A. nõuetele vastavuse aruanne pealkirjaga „Esitlemiseks mõeldud koopia” ja selle kommenteeritud kokkuvõtte, koostaja Arthur Andersen, kuupäev 19. juuni 2001” („The Due Diligence Report on Hellenic Shipyards S.A. titled „Copy for Presentation Purposes” and its Executive Summary prepared by Arthur Andersen, dated 19 June 2001”). Antud nõuetele vastavuse aruande leheküljel 7 analüüsitakse HSY debitoorset võlgnevust ja osutatakse, et Strintzis Linesi kommertsvõlg „on sissenõutav vaid aluste üleandmisel 2002. aastal”. Eeltoodu kinnitab seda, et arvestamata piiratud ettemakseid, mis olid vastavaks ajaks juba makstud ja seetõttu sissenõutamatud, ei olnud ostuhinna ülejäänud osa sissenõutav enne aluste üleandmist.
- (¹²⁹) 21. oktoobri 2004. aasta ja 17. detsembri 2004. aasta kirjades juhtumis Case CP 71/02 kohta kinnitasid Kreeka ametiasutused, et HSY esitas taotluse tegevusabi saamiseks 9 % ulatuses kahe laeva jaoks, mille pädev ministeerium heaks kiitis. Samas kinnitasid Kreeka ametiasutused, et lõppkokkuvõttes abi väljamaksmist ei toimunud, sest HSY ei viinud laevade ehitamist lõpule. Heakskiitvad otsused tühistati. Antud teemat käsitleb laiendamisotsuse meede 13(c).
- (¹³⁰) Vt allmärkus 127.
- (¹³¹) Seoses tulude sissenõudmise võimalusega lepingu teostamise käigus (st enne kohaletoometamist) viitab komisjon taas käesoleva otsuse allmärkuses 131 tsiteeritud dokumendile, mis näitab, et 31. detsembri 2000. aasta seisuga oli OSE-ga sõlmitud lepingutega seonduva kommertsvõla summaks vaid 0,5 miljonit eurot. Lisaks osutab dokument, et „see debitoorne võlgnevus tasaarveldatakse vastavate saadud eelistega”. Eeltoodu tõendab, et OSE-lt polnud hetkeseisuga võimalik raha saada.
- (¹³²) Esialgseks marginaaliks oli 25 baaspunkti, mida suurendati 1. aprillil 2000. aastal 125 baaspunktini. Komisjon lähtub esimesest Deloitte'i aruandest.
- (¹³³) Järgnev ajaleheartikkel viitab sellele, et laevaremonditegevuses ei esinenud olulisi tõrkeid: „Contracts – Hellenic declares business as usual after Athens earthquake”, Lloyd's List International, 14. september 1999.
- (¹³⁴) Kiri, millega Kreeka esitas märkused algatamisotsuse suhtes.
- (¹³⁵) Arv pärineb Kreeka 29. juuni 2007. aasta kirjast.
- (¹³⁶) 19. mail 1999. aastal arvestati see krediidiilin USA dollarilt eurole ümber.
- (¹³⁷) Seoses võimalusega raha sissenõudmiseks enne toodete üleandmist viitab komisjon allmärkuses 131 tsiteeritud dokumendile, millele viidatakse ka allmärkuses 123. See nõuetele vastavuse aruanne käsitleb ajavahemikku, mis järgneb antud hindamise objektiks olevate laenude tagasimaksmisele. Samas on kõnealusest aruandest kasu näitena selle kohta, et raha sissenõudmine enne toote üleandmist on peaaegu võimatu. Muu hulgas osutab nõuetele vastavuse aruandele, et 31. detsembril 2000. aastal oli Strintzisel, Kreeka mereväelt, OSE-lt ja ISAPilt sissenõutav raha peaaegu olematu.
- (¹³⁸) Vt komisjoni teatis viite- ja diskontomäärade kindlaksmääramise kohta (EÜT C 273, 9.9.1997, lk 3).
- (¹³⁹) Kõnealune bilanss kuulub TKMS-i ja GNSH esitatud dokumentide koosseisu, mida on kirjeldatud selle otsuse allmärkuses 128.
- (¹⁴⁰) Allveelaevade korral viisid Kreeka riigi esitatud tingimused selleni, et esimene allveelaev ehitatakse täielikult Kielis (Saksamaal), samas kui kahe järgmise allveelaeva koostetööd teostatakse HSYs (vt selle otsuse põhjendus 44). Suure tõenäosusega oleks kõigi kolme allveelaeva tootmine Saksamaal odavamaks ja tõhusamaks osutunud. Samuti oleks mõistlikum olnud mitte kaasata konsortsiumi koosseisu HSYd, raskustes ettevõtet, millel lisaks puudusid kogemused allveelaevadega.

- (¹⁴¹) Teatud ajahetkel läks neid vahendeid ilmselt tarvis asjaomaste sõjaliste lepingute täideviimisega seoses tekkinud kulude katmiseks. Sel ajahetkel ei olnud kõnealused vahendid enam saadaval HSY muu tegevuse rahastamiseks. Teisisõnu oli osa riigi poolt võimaldatud eelisest selleks ajahetkeks tagasi võetud. Säilinud eeliseks oli asjaolu, et eelnevate kvartalite vältel olid laevatehase käsituses tasuta rahalised vahendid, mille laenamine pankadelt oleks olnud võimatu.
- (¹⁴²) 30. oktoobri 2006. aasta kirja lehekülj 30.
- (¹⁴³) Näiteks mainiti 15. juuli 1997. aasta otsuses C 10/94 väga suurt sõjaotstarbelise tegevusega seonduvat võlgade tühistamist, mida aga ei hinnatud riigiabi eeskirjade alusel; sõjaotstarbelise tegevusega seonduvaid sulgemiskulusid mainiti otsuses N 513/01, kuid ei hinnatud riigiabi eeskirjade alusel, ning sama peab paika mitme meetme korral laiendamisotsuses.
- (¹⁴⁴) Näiteks osutab 2. juuli 2001. aasta kutse siduvate pakkumiste esitamiseks Hellenic Shipyards S.A. aktsiate omandamise eesmärgil: „käesolevaga sätestatakse, et juhul, kui riigiabiga seonduvate ELi õigusaktide võimaliku rikkumise eest peaks määratama trahv, ei ole parima pakkumise tegija taolise trahvi tasumise eest vastutav. Antud kinnitus on ülimuslik aktsiate ülemineku suhtes.”
- (¹⁴⁵) 14. septembril 2001. aastal peetud kohtumise protokoll, mille osapooled allkirjastasid, osutab: „[o]n kokku lepitud, et ELi nõusolek on tingimuseks, mis eelneb lepingu sõlmimisele selle allkirjastamise järel. Alternatiivselt, kui EL vastava otsuse vastuvõtmisega viivitab [...] või kui see ei ole rahuldav, on pooled kokku leppinud selles, et ETVA pank võtab endale kohustuse anda HDW-Ferrostaalile garantii ükskõik milliste ELiga seonduvate lahendamata küsimuste suhtes, mis puudutavad võimalikke HSY-ga seonduvaid varasemaid ja praeguseid riigitoetusi.”
- (¹⁴⁶) Näiteks osutab Alpha Finance, riigi ja ETVA nõustaja, oma 6. detsembri 2001. aasta kirjas, mis on adresseeritud HDW-le ning mille koopia saadeti Ferrostaalile: „Areguminiisteerium ja ETVA pank on andnud meile juhised, mis näevad ette lisatud sõnastuse, mille väljapakkujaks on ETVA pank, esitamist teile [...] garantiikirja jaoks ETVA pangalt HDW/Ferrostaalile juhuks, kui lepingu punkti 1.2.3 ei täideta.” 23. jaanuari 2002. aasta, 31. jaanuari 2002. aasta ja 8. märtsi 2002. aasta faksisõnumitega edastas HDW Alpha Finance'ile märkused garantii täpse sõnastuse osas.
- (¹⁴⁷) Piraeus Bank esitas mitu ajakirjandusartiklit, mis käsitlevad ajavahemikku 2001. aasta oktoobrist 2002. aasta maini ja viitavad valitsuse vahetule osalemisele HSY erastamisprotsessis.

(¹⁴⁸) 23. mai 2005. aasta kiri osutab:

„HSY müük viidi ellu denatsionaliseerimismenetluse (seadus 2001/1990) kaudu. Avaldamismenetlus, mis eelnes esmalt 11. oktoobri 2001. aasta kohustuslepingu ja seejärel täideviimislepingu (31. mai 2002) sõlmimisele, hõlmas võõrandamise kõiki olulisi tingimusi ning finantsnõustaja analüütilise memorandumiga (dateeritud aprillis 2001) üleandmist ja pakkumiste esitamist. Garantiitingimust nähti ette kõigi nende etappide kestel, mille vältel kõigil huvitatud isikutel (sealhulgas kaebuse esitajal) oli juurdepääs teabele. Eeltoodust lähtuvalt, nagu rõhutatud ka 17. detsembri 2004. aasta kirjas, ei seendu see üksnes juriidilise ja rahandusliku üldtingimusega, vaid ka tingimusega, mis on kaasatud laevatehase erastamislabirääkimistesse algusest peale ning kriitilise (*sine qua non*) tingimusega, millela ei oleks HSY aktsiate müügi lõpuleviimine võimalik olnud. On iseloomulik, et nagu eespool nimetatud, võib seda tingimust erinevate sätetega, kuid alati sama eesmärgiga, st tehingu mõistlikuks lihtsustamiseks turureeglite raames, erastamismenetluse algusest saadik kohata järgnevates tekstides:

Nõustaja avaldus

Kutse siduvate pakkumiste esitamiseks

Ostva ühissettevõtte pakkumine (eriti oma tingimusest loobumise avaldusse kaasamata)

Läbirääkimiste tekstid ning, lõpetuseks,

11. oktoobri 2001. aasta aktsiate ostuleping.

Eeltoodust lähtuvalt oli garantiivaldus, mis sisaldub lisa 31. mai 2002. aasta garantiilepingule, algusest peale adresseeritud pakkujakandidaadile ega kujuta seetõttu endast riigiabi lõplikule ostjale. Sama tingimus oleks kehtinud iga pakkuja korral, sest nagu juba märgitud, sisaldub see denatsionaliseerimismenetluses. Samuti on ilmne, et kuna denatsionaliseerimisprotsess algas 2001. aasta veebruaris (ajal, mil tollase müüjapanga ETVA põhiaktsionäriks oli Kreeka riik), oleks riik kui ETVA müüja Piraeus Bankile pidanud andma ja andiski omapoolse garantii talle kuulunud ETVA aktsiate ostjale (Piraeus Bankile) müügileva vara, st laevatehase suhtes, sest müüja pidi niisuguse garantii andma. Need garantiid, mis, nagu juba rõhutatud, on absoluutse läbipaistvuse ja selgusega kaasatud kõikidesse denatsionaliseerimisega seonduvatesse lepingutekstidesse ning peamiselt 11. oktoobri 2001. aasta kohustuslepingusse, seonduvad tehingu liigiga (kindla vara müük), on kehtivad kõigi pakkujakandidaatide jaoks ega anna kellelegi mingisuguseid täiendavaid eeliseid. Eespool nimetatust tulenevalt on kõnealuse garantii tegelik iseloom (tingimus, mis on tehingu jaoks nõutav ja turureeglite järgi tavaline) ning siduv olemus tõendatud kõigi erastamisele eelnenud menetluste põhjal, kuid ka HSY aktsiate 11. oktoobri 2001. aasta müügilepingu põhjal, millele järgnesid ETVA aktsiate 18. oktoobri 2001. aasta müügileping ja 18. märtsi 2002. aasta esimene muutev õigusakt ETVA ning Kreeka riigi vahel. Samas on põhiaspektiks – ja seda rõhutatakse otsustavalt – et garantiitingimus on kaasatud kogu denatsionaliseerimismenetlusesse ning seda ei ole esmakordselt kehtestatud lepingu sõlmimise järel. Seega ei ole eeltoodust tulenevalt tegu viimase minuti „leiutisega”, nagu soovib näidata kaebuse esitaja, kelle eesmärgiks on hoida kõrvale ühenduse eeskirjadest riigiabi seaduslikkuse osas.

ETVA aktsiate müüjana peaks Kreeka riik, mitte üksnes 18. oktoobri 2001. aasta lepingu sõlmimise ajal, vaid ka kooskõlas seadustega, võõrandama Piraeus Bankile oma osaluse ETVAs ilma igasuguste kohustusteta. Võttes arvesse asjaolu, et Piraeus Bank ei olnud mingil viisil kaasatud HSY denatsionaliseerimismenetlusesse, peaks Piraeus Bank seaduste ja tehingutavade kohaselt olema kaitstud ükskõik milliste kohustuste eest, mis tulenevad HSY üleandmislepingust, milles ta ei osalenud. Just niisuguse kaitse tagab talle Kreeka riigi 18. märtsi 2002. aasta garantii. Kõnealune garantii oli enesestmõistetav ja seaduslik. Kreeka riik andis selle oma vastava lepingulise kohustuse tõttu, käitudes Piraeus Banki suhtes lepingu osapoolena, st maksuhalduri ja mitte avaliku võimu esindajana.”

Komisjon tuletab meelde, et selle kirja edastamise ajal seoses märkuste esitamisega vastuseks Elefsise väitele, et garantii kujutas endast abi HDW/Ferrostaalile, soovis Kreeka näidata, et kõnealuse garantii korral ei olnud tegu valikuliselt HDW/Ferrostaalile võimaldatud eelise, vaid et seda pakuti kõikidele pakkujatele, kes HSY erastamisprotsessis osalesid (sealhulgas Elefsisele). Oma järgnevates esildistes komisjonile üritas Kreeka, olles mõistnud, et komisjon võib käsitleda kõnealust garantiid abina HSY-le, seada kahtluse alla meetme seostatavuse riigiga, väites, et garantii sõlmiti alles 2002. aasta mais, mis on täielikus vastuolus 23. mai 2005. aasta kirjas esitatud väidetega.

(¹⁴⁹) Nagu osutatud käesoleva otsuse põhjenduses 59, kiideti erastamine heaks asjaomase ministereiumidevahelise erastamiskomitee otsusega nr 14/3–1-2001.

- (¹⁵⁰) Komisjon tunnustab, et 20. märtsi 2002. aasta lepingu sõnastus ja ülesehitus tekitavad segadust. 20. märtsi 2002. aasta lepingu artikkel 8.2.4 näeb ette, et seaduse 2941/2001 artiklites 3–6 sätestatud abiga seoses (kõnealuse seaduse kirjeldus – vt käesoleva otsuse punkti 33) tasub riik Piraeus Bankile 100 % ETVA poolt HDW/Ferrostaalile makstavast summast. Samas aga ei kehti 20. märtsi 2002. aasta artikkel 8.2.4 seaduse 2941/2001 artiklite 3–6 alla mittekuuluva abi tagasinõudmise korral. Seega oleks kohaldatav artikkel 8.2.1. Antud artikkel näeb ette, et riik maksab Piraeus Bankile vaid 57,7 % ETVA poolt HDW/Ferrostaalile makstavast summast. Samas märgib komisjon, et lepingu artikli 8.2.2 kohaselt on vaatamata ETVA enamusaktsiate müügile Piraeus Bankile just riik – ja mitte Piraeus Bank ega ETVA – määratud juhtima HSY käimasolevat müüki. Kõnealune artikkel, eelkõige selle punkt 8.2.2.d, osutab, et riik kohustub välistama ükskõik milliste kahjude kandmise ostja (st Piraeus Banki) poolt seoses Hellenic Shipyardi erastamisega. Kuna leping põhines eeldusel, et Piraeus Bank ja ETVA ühinevad peatselt, nagu selgub artiklist 8.2.4 (ning 18. detsembri 2001 lepingu artiklist 7.4), rikuks riik oma artiklis 8.2.2 sätestatud kohustust juhul, kui ta tasuks Piraeus Bankile ainult 57,7 % ETVA poolt HDW/Ferrostaalile makstud summast. Teisisõnu peab artiklis 8.2.4 sätestatud mehhanism artiklis 8.2.2 võetud kohustuse elluviimiseks – nimelt selle tagamiseks, et Piraeus Bank HSY müügiga seoses kahju ei kannaks – kehtima kõigi abi tagastamisjuhtude suhtes, ja mitte üksnes seadusest 2941/2001 tulenevate abi tagastamisjuhtude suhtes.
- (¹⁵¹) 28. mai 2002. aasta kirjas konsulteeri Piraeus Bank valitsust garantii sõnastuse osas, mida ETVA HDW/Ferrostaalile võimaldada kavatses, ning palus kinnitust sellele, et garantii rakendumise korral kehtivad 20. märtsi 2002. aasta lepingu artikli 8.2.4 sätted. 31. mai 2002. aasta kirjas andis valitsus nõusoleku kõnealuse garantii andmisele ETVA poolt ja kinnitas, et garantii rakendumise korral kehtivad artikli 8.2.4 sätted. Eeltoodu tähendab seda, et isegi kui 20. märtsi 2002. aasta leping oleks vastupidiselt eelnevale järeldusele kohustanud riiki tasuma Piraeus Bankile vaid 57,7 % ETVA poolt HDW/Ferrostaalile makstud summast, on seda muudetud valitsuse 31. mai 2002. aasta kirjaga, mis kinnitab üheselt 20. märtsi 2002. aasta lepingu artikliga 8.2.4 sätestatud mehhanismi (st 100 % hüvitise) kehtivust.
- (¹⁵²) Vastuseks komisjoni konkreetsele küsimusele 12. veebruari 2008. aasta kirjas kinnitas Kreeka oma 3. märtsi 2008. aasta kirjas, et ta oleks kohustatud maksma Piraeus Bankile kogu (st 100 % ja mitte 57,7 %) ETVA poolt HDW/Ferrostaalile tasutava summa.
- (¹⁵³) Nagu osutatud meetme E7 hinnangus, olid töötajad nende aktsiate omanikeks, kuid polnud tasunud ETVA-le ostuhinda, mida nad oleksid pidanud tasuma.
- (¹⁵⁴) Mainitud seaduse kirjeldus – vt põhjendus 33.
- (¹⁵⁵) Juhtum C-334/99 Saksa Föderatiivne Vabariik vs. komisjon, lõiked 133–141.
- (¹⁵⁶) Lisaks märgib komisjon, et talle teadaolevalt ei vasta ükski artikli 296 alla kuuluvatest laenudest ja garantiidest käesoleva otsuse jaos 3.1 sätestatud tingimustele. Seega ei oleks need turumajanduslikule investorile vastuvõetavad olnud.
- (¹⁵⁷) Võttes arvesse majandussubjektide soovimatust riskida, oleks HSY müüki eelistatud HSY likvideerimisele vaid juhul, kui garantiist tulenevate maksete statistiliselt ootuspärane maht oleks olnud tunduvalt väiksem kui 6 miljonit eurot.
- (¹⁵⁸) Mainitud seaduse kirjeldus – vt põhjendus 33.
- (¹⁵⁹) Komisjon on seda laiendamisotsuses juba analüüsinud, muu hulgas meetme 18 punkti a kirjelduses ja hindamises. Samuti märgib komisjon, et teine Deloitte'i aruanne osutab: „Punkt d eespool, mis käsitleb tasude jaotamist aktsiakapitali suurendamiseks mõeldud summa ja olemasolevate aktsiate omandamise eest pakutud hinna vahel kindlaksmääratud suhet 2:1 järgides, ei ole meie sarnaste tehingutega seoses omandatud kogemustele tuginedes väga levinud tingimus. Samas, võttes arvesse ettevõtte olulisi talitlushäireid ning halvenevat rahanduslikku olukorda, usume, et müüjate (ja nende nõustajate) tehtud otsus vastavate tingimuste kehtestamise osas oli nii ratsionaalne kui ka mõistlik.” (lk 9–2). Komisjon tõlgendab seda tsitaati kinnituseks selle kohta, et ostuhinna taoline jaotus oli riigi seisukohast ratsionaalne ja mõistlik juhul, kui võtta arvesse, et riigi eesmärgiks oli tagada HSY tegevuse jätkumine pika aja vältel (eesmärk avaliku võimu kandjana), mitte müügist saadava tulu maksimeerimine (eesmärk turumajandusliku investorina).
- (¹⁶⁰) Vt allmärkus 148.
- (¹⁶¹) Komisjon on väidud, et nõuetele vastavuse kontrollimine oleks võimaldanud tuvastada kõiki meetmeid, mis käesoleva otsuse kohaselt tagasinõudmisele kuuluvad – küll aga mõningaid neist. Oma 21. juuni 2007. aasta kirjas on TKMS/GNSH esitanud mõned 2001. aastal Arthur Anderseni poolt HDW/Ferrostaali nimel läbiviidud nõuetele vastavuse kontrollimise aruanded. Neis aruannetes märgib Arthur Andersen, et ei ole välistatud, et HSY on saanud riigiabi, mis kuulub tulevikus tagastamisele.

- (¹⁶²) Muu hulgas, kuna ETVA ja Kreeka olid andnud kõnealuse garantii võimaldamise lubaduse pakkujatele esitatud dokumendis, ei oleks fakt, et garantiid ei mainitud tingimusena Elefsise esitatud pakkumiskutse dokumentides, takistanud Elefsist seda nõudmast hiljem, läbirääkimiste protsessi käigus.
- (¹⁶³) Seda aspekti on rõhutatud teises Deloitte'i aruandes, kus väidetakse, et kui HDW/Ferrostaal oleks olnud sunnitud võtma arvesse HSY-le varasematel aastatel antud riigiabi tagasinõudmise riski, ei oleks HDW/Ferrostaal HSYd ostnud.
- (¹⁶⁴) See ilmneb seitsmenda laevaehitusdirektiivi tekstist ja struktuurist, kus „Investeeringutoetus” kuulub „Peatiikk III Ümberkorraldusabi” alla.
- (¹⁶⁵) Vt võlgade tühistamine väga suures ulatuses, mida on mainitud otsuses C 10/94, otsuses N 513/01 nimetatud sulgemiskulud ja kogu riigi osutatud rahaline toetus, mis kuulub artikli 296 alla ning mida mainiti laiendamisotsuses.
- (¹⁶⁶) Näiteks leidis komisjon riigi rahalise toetuse puhul, mis anti HSY-le ilma konkreetse tegevuse rahastamise kohustuseta, et ainult 25 % kõnealusest riigi toetusest kulutati tsiviilotstarbeliseks tegevuseks. Kui tagasi nõutakse ainult 25 % riigi toetusest, saadakse tsiviilotstarbelise tegevuse arvelt tagasi vaid 6,25 % (st 25 % 25 %-st) riigi toetusest. See ei taastaks HSY tsiviilotstarbelise tegevuse algset olukorda, sest nad tagastaksid saadud 25 % riigi toetusest vaid 6,25 %.
- (¹⁶⁷) ELT L 140, 30.4.2004, lk 1.
-